

FACULTATEA
DE LITERE, ISTORIE
ȘI TEOLOGIE

COLOCVIUL INTERNAȚIONAL COMUNICARE ȘI CULTURĂ ÎN ROMANIA EUROPEANĂ

EDIȚIA A XII-A
TIMIȘOARA, 14-15 Iunie 2024

BIOGRAFIA. NOI PERSPECTIVE METODOLOGICE, DELIMITĂRI TEMATICE, STUDII DE CAZ

PONTEM ROMANITATIS SERVEMVS!

**SVMMARIA * REZUMATE * RÉSUMÉS *
RESÚMENES * RIASSUNTI * RESUMOS**

Comitetul de organizare

Valy CEIA
(Președintă CICCIRE)

Mirela BONCEA
Emina CĂPĂLNĂȘAN
Roxana Maria CREȚU
Ioana Mia IUGA
Ramona MALIȚA
Simona REGEP

Roxana ROGOBETE
Dumitru TUCAN
Bogdan ȚÂRA
Luminița VLEJA
Manuela ZĂNESCU

CUPRINS

CUVÂNT-ÎNAINTE	4
CONFERINȚE ÎN PLEN.....	5
LIMBA, LITERATURĂ ȘI CULTURĂ LATINĂ.....	12
LIMBA ROMÂNĂ.....	21
LITERATURA ROMÂNĂ.....	42
LITTERATURES FRANÇAISE ET FRANCOPHONES.....	56
TRADUCTOLOGIE	64
LINGUA E LETTERATURA ITALIANA	71
LENGUA, LITERATURA Y DIDÁCTICA ESPAÑOLAS	105
ISTORIE ȘI STUDII CULTURALE.....	114
MUZICĂ ȘI TEATRU	129
ARTE	142
CARTE ȘI BIBLIOTECĂ.....	147

CUVÂNT-ÎNAINTE

În cultura europeană, *Biografia* a fost multă vreme „calea regală” a educației și a cunoașterii. De la *Viețile* lui Plutarh, gândite ca modele pedagogice individuale, până la *Istoria papilor*, a lui Leopold von Ranke, deloc moralizatoare, în care viețile suveranilor pontifi își pierd individualitatea, absorbite de amplele respirații ale epocilor istorice; de la *Agricola* lui Tacitus, monument dedicat neuitării unei mari personalități a istoriei romane, până la Menocchio, al lui Carlo Ginzburg, din cartea sa paradigmatică *Brânza și viermii*, în aparență o relatare a vieții unui personaj mărunț din secolul al XVI-lea; de la *Viețile pictorilor* a lui Giorgio Vasari până la *Viața secretă a lui Salvador Dali*, expunerea de tip biografic pare să acopere un spectru nelimitat de așteptări cognitive. A fost adoptată de istorici și de filologi, de filosofi și de moralisti, ba chiar de sociologi și de psihologi, care au găsit în „metoda biografică” un instrument de cercetare legitim, care aduce răspunsuri în procesul de exegeză a operei. Atât creațiile artistice, cât și cele științifice pot fi înțelese și din perspectiva experiențelor, credințelor, sensibilităților sau a idealurilor trăite efectiv de autorii lor.

S-a observat adesea, pe bună dreptate, că principalul avantaj al intervenției de tip biografic îl constituie posibilitatea proiectării pe axa timpului a „obiectului” studiat, altfel spus, adoptarea unei perspective diacronice asupra lucrurilor, plasarea în istoricitate. Cu toate acestea, perspectiva biografică nu a fost scutită de critici și contestații, mai ales în a doua jumătate a secolului XX. Pe de o parte, paradigma sistemică și modelul structuralist de analiză au înlocuit abordările de tip istorist (implicit pe cele biografice), pe de altă parte, curentele și orientările teoretice „critice” au contestat pretinsul elitism al biografismului, acuzat că se orientează spre scoaterea în evidență a vieților marilor personalități și că neglijează „omul de jos”, „clasele” sau „mulțimile”. Mai mult, aplicarea metodelor cantitative în științele socio-umane, cu precădere ale celor statistice, lăsa din ce în ce mai puțin loc pentru individ, singular, excepție.

Totuși, biografiile continuă să trezească interesul publicului mare. Viețile președinților, artiștilor, scriitorilor, geniilor, ba chiar ale unor criminali în serie, scrise de ei înșiși ori de către alții, continuă să fascineze. În spațiul academic, după o perioadă de marginalizare, *Biografia* pare să revină în atenție. Mai este ea actuală? Care sunt înfățișările ei de astăzi? Ce a păstrat din tradiția, deja milenară, a studiilor biografice? A reușit să depășească diferitele forme de contestare? Ce are de învățat de la acestea? Ce noutăți tematice și metodologice aduc studiile biografice actuale? Care este, astăzi, relevanța intervenției de tip biografic în cunoașterea fenomenelor culturale? Acestea sunt câteva dintre provocările acestei ediții, a XII-a, a Colocviului Internațional *Comunicare și Cultură în România Europeană*.

Comitetul de organizare

CONFÉRENCE EN PLEIN

Ștefan LEMNY

Bibliothèque Nationale de France

History of a Life, History of an Era. Biography as Historical Writing

From Plutarch to the present day, the biographical genre has challenged the servants of Clio. Brought back to the heart of the debate by positivist historians or by the *Annales* School, the biography has recently won over the academic world, which was initially reticent in the face of its media success. Despite Pierre Bourdieu's denunciation of the "biographical illusion", Lucien Febvre's biography remains a model, which calls for deepening as a method of analysis. The great richness of these writings makes difficult such a reflection. Their diversity complicates the task even more. On the one hand, there is the diversity of lives that have become the subject of this kind of writings from the lives of statesmen and politicians, men of letters and artists, to the humblest figures in society. On the other hand, there is also a diversity of authors from the most varied fields, tempted by this experiment: historians, literary and art historians, sociologists, philosophers and psychologists, other scientists, writers, and journalists, or even amateurs. Yet historians are less involved in this exercise than their colleagues coming from other research fields, despite their active role in biographical practice. Our contribution emphasizes this necessity to show that the story of a life is not a purpose in itself and that the meaning of a historical biography derives from the way in which it proposes an issue to contribute to the understanding of an era, just as the knowledge of an era helps us to understand an individual destiny.

Keywords: *biography, historiography, methodology, Annales School of history, biographical writings.*

Histoire d'une vie, histoire d'une époque. La biographie comme démarche historiographique

De Plutarque jusqu'à nos jours, le genre biographique a mis à l'épreuve les serviteurs de Clio. Remis au cœur du débat par les historiens positivistes ainsi que par l'Ecole des Annales, il a gagné depuis quelque temps le monde universitaire, rétif initialement devant son succès médiatique. Malgré « l'illusion biographique » dénoncée par Bourdieu, la biographie proposée par Lucien Febvre reste un modèle et réclame l'approfondissement comme méthode d'analyse. La grande richesse de ces écrits rend difficile une telle réflexion. Leur diversité n'en complique pas moins la tâche : d'un côté, diversité des vies devenues sujet d'ouvrages – du parcours des hommes d'État et politiques ou des hommes de lettres ou artistes, jusqu'aux plus humbles personnages de la société. De l'autre côté, diversité aussi des auteurs provenant des domaines les plus variés tentés par ce type d'expérience : des historiens, des historiens littéraires et de l'art, des sociologues, des philosophes et psychologues et d'autres scientifiques, des écrivains et des journalistes ou même des amateurs. Cette réflexion constitue pourtant une exigence qui s'impose aux historiens, moins présents dans cet exercice que leurs confrères des autres domaines de

recherche, et cela en dépit de leur rôle actif dans la pratique biographique. Notre intervention insiste sur cette nécessité afin de montrer que l'histoire d'une vie ne représente pas un but en soi et que le sens d'une biographie historique découle de sa manière de proposer une problématique pour contribuer à la compréhension d'une époque tout comme la connaissance d'une époque permet de comprendre un destin individuel.

Mots-clés : *biographie, historiographie, méthodologie, Ecole des Annales, genre biographique.*

Antonio BUENO GARCÍA
Universidad de Valladolid

From Biography to Autobiographical Fiction. Cervantes in Algiers

The life of Miguel de Cervantes has made rivers of ink flow. More than four centuries after his death, information about him continues to appear that seeks to fill gaps and shed light on shadows, such as those that loom over his experience in captivity in Algiers (1575-1580) or those hidden in his work immortal *Don Quixote*. *The light of the night* is the last artistic experience that peers into the abyss of his existence. This dramatic monologue of autobiographical fiction, written in verse, as in the Cervantes era, and recently published in the work *Cervantes in Algiers* (Antonio Bueno, Comares, 2024) in multilingual format (translated into eight languages) and multimedia (written and audiovisual), complements another monologue inserted in the same work, *Captive in Algiers*, which is intended this time to be autobiographical.

It will be shown that the border between biography - made by a third party and submitted to one's own personal voice - and fiction (autobiographical) - a story by a third person put into the mouth of the protagonist of the story - is really subtle, and that both contain a truth, objective and subjective, of the subject that seeks to be complementary. As in Cervantes' own work, the miracle will occur through art and literature.

Keywords: *Cervantes in Algiers, monologue, biography, autobiography, autobiographical fiction.*

De la biografía a la ficción autobiográfica. Cervantes en Argel

La vida de Miguel de Cervantes ha hecho correr ríos de tinta. Tras más de cuatro siglos de su fallecimiento siguen apareciendo datos sobre él que pretenden llenar lagunas y dar luz a las sombras, como las que se ciernen sobre su experiencia en el cautiverio de Argel (1575-1580) o las que esconde su obra inmortal *El Quijote*. *La luz de la noche* es la última experiencia artística que se asoma al abismo de su existencia. Este monólogo dramático de ficción autobiográfica, escrito en verso, como en la época cervantina, y publicado recientemente en la obra *Cervantes en Argel* (Antonio Bueno, Comares, 2024) en formato multilingüe (traducido a ocho lenguas) y multimedia (escrito y audiovisual), complementa a otro monólogo inserto en la misma obra, *Cautivo en Argel*, que se pretende esta vez autobiográfico.

Se demostrará que la frontera entre la biografía - realizada por un tercero y sometida a la propia voz personal - y la ficción (autobiográfica) - relato de un tercero puesto en boca del protagonista de la historia - es realmente sutil, y que las dos encierran una verdad, objetiva y subjetiva, del sujeto que busca ser complementaria. Como en la propia obra cervantina, el milagro se obrará a través del arte y de la literatura.

Palabras clave: *Cervantes en Argel, monólogo, biografía, autobiografía, ficción autobiográfica.*

Nelu ZUGRAVU

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

The Aniconic Beauty: The Imperial Portrait in Late Antique Literature and Historiography

After a brief introduction regarding the current thematic and methodological orientations in the research of biography, especially the imperial one, in ancient literature/historiography, the conference addresses the mutations suffered by this literary genre in late antiquity, emphasizing the gradual diminution, until the disappearance, of the section dedicated to the sovereign's physical aspects. Whether it is the actual biography or any other literary form (historiography, panegyric, political poem, wedding poem, epistle, epigraphic eulogy, funeral speech, etc.), the individualizing elements of the emperor's body are blurred or missing, the sovereign becoming a quasi-aniconic existence. As in the moral domain, where the tendency of the authors is to emphasize a value, an idea incarnated by the *princeps*, in that of physical representation, the sovereign identifies with beauty itself. The phenomenon is closely connected with the philosophical-religious orientations specific to the era, which emphasized the idea of assimilation with divinity in its strongly aniconic dimension and radicalized the distinction between body and soul in favor of the latter (Neoplatonic metaphysics, henotheistic religiosity of a solar nature, Christianity), with the emergence of new forms of visual expression (the disappearance of theomorphic representations of sovereigns, the monumentality and hieratic rigidity of the emperor's images as expressions of his transcendental dimension, the centrality of the eyes in the imperial portrait, etc.), but also with the changes in imperial ideology (the monarch as the *eikon* of its celestial counterpart, brightness as an attribute of the sacred character of the monarchy, the inaccessibility of the sovereign, etc.). In all this context, *pulchritudo* becomes an ideological tool, on which conference will insist, making, of course, constant references to previous contributions: *forma* as a criterion of legitimacy; the sources of *pulchritudo regia*; the expressiveness of imperial *vultus*; *fulgor oculorum*; the immateriality of the imperial body and its radiant solarly.

Keywords: *ate Antiquity, biography, pulchritudo regia, vultus, imperial ideology.*

Frumosul fără chip. Portretul împăratului în literatura/istoriografia antică târzie

După o scurtă introducere privitoare la orientările tematice și metodologice actuale din cercetarea biografiei, în special a celei imperiale, în literatura/istoriografia antică, conferința abordează mutațiile suferite de acest gen literar în antichitatea târzie, accentuând asupra diminuării treptate, până la dispariție, a „rubricii” dedicate aspectelor fizice al suveranului. Fie că este vorba de biografia propriu-zisă, fie de oricare altă formă literară (istoriografie, panegiric, poem politic, poezie nupțială, epistolă, elogiul epigrafic, discurs funebru ș.a.), elementele individualizatoare ale corpului împăratului sunt estompate sau lipsesc cu desăvârșire, suveranul devenind o existență cvasi-aniconică. Ca și în domeniul moral, unde tendința autorilor este de accentua asupra unei valori, a unei idei încarnate de *princeps*, în cel al reprezentării fizice, suveranul se identifică cu frumusețea însăși. Fenomenul se află în strânsă conexiune cu orientările filosofico-religioase specifice epocii, care au accentuat ideea asimilării cu divinitatea în

dimensiunea sa puternic aniconică și au radicalizat distincția dintre corp și suflet în favoarea celui din urmă (metafizica neoplatoniciană, religiozitatea henoteistă de natură solară, creștinismul), cu emergența unor noi forme de expresie vizuală (dispariția reprezentărilor theomorfe ale suveranilor, monumentalitatea și rigiditatea hieratică a imaginilor împăratului ca expresii ale dimensiunii transcendente a acestuia, centralitatea ochilor în portretul imperial etc.), dar și cu schimbările din ideologia imperiale (monarhul ca *eikon* a omologului său celest, luminozitatea ca atribut al caracterului sacru al monarhiei, inaccesibilitatea suveranului etc.). În tot acest context, *pulchritudo* devine un instrument ideologic, asupra căruia va insista comunicarea, făcându-se, în mod firesc, referiri constante la contribuțiile anterioare: *forma* ca criteriu al legitimității; sursele lui *pulchritudo regia*; expresivitatea lui *vultus* imperial; *fulgor oculorum*; imaterialitatea corpului imperial și solaritatea radiantă a acestuia.

Cuvinte-cheie: *Antichitatea târzie, biografie, pulchritudo regia, vultus, ideologie imperială.*

Doïna LEMNY

Musée National d'Art Moderne, Centres Georges Pompidou, Paris

Constantin Brancusi: A Biography “A Quatre Mains”

It is well known that Brancusi did not allow anyone to write about him, or to photograph him. Having acquired the art of photography with the help of his friend, the artist photographer, Man Ray, he preferred to stage himself and make portraits of himself among his works. There are many self-portraits that he has made and that can constitute points of reference for his biography.

If he had become a master in the art of photography and he was thus able to tell through images his life and his creation, he did not master the French language, despite his habit of putting on scraps of paper thoughts on life, on art, of telling his story in flawed French. He wished even to write an autobiography, as evidenced by the numerous autobiographical essays that I recently brought together in a volume with all his texts and aphorisms, published by the Atelier contemporain de Strasbourg: *Brancusi: art is the absolute truth*. Aware of his difficulties in telling clearly his own story in French, the artist suggested to his friend, the young composer Marcel Mihalovici, to write a biography under his dictation.

I propose to present Brancusi's autobiographical essays, the unpublished texts on his biography, as well as the series of photographic self-portraits that constitute a true story of his life.

Keywords: *Brancusi, biography, autobiography, photographic self-portrait, artist's writings.*

Constantin Brancusi : une biographie « à quatre mains »

Il est bien connu que Brancusi ne permettait à personne d'écrire sur lui, ni de le photographier. Ayant acquis les outils de la photographie à l'aide de son ami l'artiste photographe, Man Ray, il préférait se mettre en scène et réaliser des portraits de lui-même parmi ses œuvres. Nombreux sont les autoportraits qu'il a réalisés et qui peuvent constituer des points de repères pour sa biographie.

S'il était devenu maître dans l'art de la photographie et a pu ainsi raconter à travers les images sa vie et sa création, il ne maîtrisait pas la langue française, malgré son habitude de mettre sur des bouts de papier des pensées sur la vie, sur l'art, de raconter son histoire dans un français approximatif. Son souhait était même d'écrire une autobiographie : en témoignent les nombreux essais d'autobiographie que j'ai réunis récemment dans un volume avec tous ses textes et aphorismes, paru aux éditions de l'Atelier contemporain de Strasbourg: *Brancusi : l'art c'est la vérité absolue*. Conscient de ses difficultés de raconter clairement en français sa propre histoire, il propose à son ami, le jeune compositeur Marcel Mihalovici, d'écrire une biographie sur sa dictée.

Je me propose de présenter les essais d'autobiographie de Brancusi, les textes inédits sur sa biographie, ainsi que la série d'autoportraits photographiques qui constituent une véritable histoire de sa vie.

Mots-clés : *Brancusi, biographie, autobiographie, autoportrait photographique, écrits d'artiste.*

Kazimierz JURCZAK
Universitatea Jagiellonă din Cracovia

Biography of an Idea: *The Legend of Master Manole* as a Subject of Intellectual Debate (XIX-XX C.)

The popularity of biographical approaches in literary history and contemporary culture in general, due to the possibilities of researching the historical context of the era with various instruments: psychological, sociological, critical-literary, etc., it challenges us to wonder whether the same biographical method can be applied to ideas. In other words, we are interested in what we can understand from the historical cultural phenomenon by following the evolution of the perception of an idea (philosophical, artistic, etc.) or of a topos (folklore, for instance) in various epochs. The folkloric topos of the walled-up woman, present in several variants in South-Eastern Europe, has a special status in the Romanian culture. The *Legend of Master Manole* from which it originates, along with *Miorița*, has become a canonical literary text. Considered by G. Călinescu as a “cultural myth”, one of the four essential Romanian myths, in the interwar and communist period, it was intensively exploited ideologically and politically. Interpreted by writers, either as a sample of Romanian creative genius, or as an example of dedication to the work of building the new world, the topos has long overgrown its initial condition as a simple motif of popular culture.

Keywords: *creation, sacrifice, folklore, written literature, folklore topos, cultural myth.*

Biografia unei idei: legenda *Meșterului Manole* ca subiect de dezbatere intelectuală (s. XIX-XX)

Popularitatea abordărilor biografice în istoria literară și în cultura contemporană în general, datorată posibilităților de a cerceta contextul istoric al epocii cu varii instrumente: psihologice, sociologice, critico-literare etc., ne provoacă să ne întrebăm, dacă aceeași metodă biografică se poate aplica și unor idei. Cu alte cuvinte, ne interesează ce anume putem înțelege din fenomenul cultural istoric urmărind evoluția percepției unei idei (filozofice, artistice etc.) sau a unui topos (folcloric bunăoară) în diverse epoci. Toposul folcloric al „femeii zidite”, prezent în diverse variante în cultura popoarelor Europei de Sud-Est, în cultura română ocupă un loc special. Legenda *Meșterului Manole*, alături de *Miorița*, a devenit un text literar canonic. Considerat de G. Călinescu drept „mit cultural”, unul din cele patru mituri fundamentale ale românilor, în perioada interbelică, mai ales, și în perioada comunistă, acest topos a fost intens exploatat ideologic și politic. Interpretat de scriitorii ai vremii ca exemplu de geniu de creație românesc ori ca simbol al jertfirii în opera de construcție a lumii noi, acest topos a depășit cu mult condiția sa inițială de simplu motiv popular.

Cuvinte-cheie: *creație, sacrificiu, folclor, literatura cultă, topos folcloric, mit cultural.*

Iulian Mihai DAMIAN

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
iulian.damian@ubbcluj.ro

Renaissance *Vitae Turcicae*: from Georgius de Hungaria to Paolo Giovio

Few periods have valued biography as much as the Renaissance, when the literary genre became inextricably linked with affirming the fundamental values of Humanism. In a creative process of adapting ancient models to their communicative needs, humanists transformed the relatively elitist nature of the ancient genre into a popular phenomenon, thanks in particular to schooling, printing, and the use of images. This paper examines a little-studied but extremely popular category of fifteenth and sixteenth centuries *vitae* that intersected with the so-called *Turcica*, a vast category of texts that explored alterity and the possibility of coexistence on the boundaries of opposing civilisational and political systems. It turns to two Latin texts that can be considered landmarks for this literary category: the pretended autobiography attributed to Georgius de Hungaria (*Tractatus de moribus, conditionibus et nequicia Turcorum*, 1481), and the portraits of Ottoman personalities included by Paolo Giovio in his *Elogia veris clarorum virorum imaginibus apposita* (1546-1551). This association offers a broad perspective on the literary category discussed, and by contrast forces us to shift the focus to the literary models assumed programmatically, to reception and to a deeper understanding of the relationships between the actors of the Renaissance book market (commissioners, publishers, printers, authors and readers). It also cautions against a too simplistic acceptance of the controversial authorship of Georgius de Hungaria, especially since new research on the microhistories of some Transylvanian captives to the Turks in similar contexts has raised significant questions about the identity of this historical figure.

Keywords: *Turcica*, Renaissance Humanism, Ottomans, Georgius de Hungaria, Paolo Giovio.

***Vitae Turcicae* în Renaștere: de la Georgius de Hungaria la Paolo Giovio**

Puține epoci au prețuit biografia precum Renașterea, genul literar fiind intrinsec legat de afirmarea valorilor fundamentale ale Umanismului. Într-un proces creativ de adaptare a modelelor antice la propriile exigențe de comunicare, umaniștii au transformat caracterul relativ elitar al genului antic într-un fenomen popular, în special grație școlii și tiparului, respectiv recursului la imagine. Comunicarea abordează o categorie puțin studiată de *vitae*, deși extrem de populară între secolele XV și XVI, cele care se intersectează cu așa-zisele *Turcica*, vastă categorie de texte care investighează alteritatea celuilalt și posibilitatea conviețuirii la limita dintre sisteme civilizaționale și politice considerate contrapuse, pornind de la două opere latine care pot fi luate drept repere pentru această categorie literară: lucrarea cu pretenții autobiografice atribuită „Captivului din Sebeș”, Georgius de Hungaria (*Tractatus de moribus, conditionibus et nequicia Turcorum*, 1481), respectiv portretele personalităților otomane incluse de Paolo Giovio în *Elogia veris clarorum virorum imaginibus apposita* (1546-1551). Dincolo de perspectiva amplă asupra categoriei literare pe care alăturarea celor două exemple o oferă, comparația obligă la

mutarea accentului pe modelele literare asumate (absolut programatic), respectiv pe receptare și pe aprofundarea înțelegerii raporturilor dintre actorii pieței de carte din Renaștere (comanditari, editori, tipografi, respectiv autori și cititori). Acest tip de analiză pune în gardă în legătură cu auctorialitatea disputată a lui Georgius de Hungaria, mai ales câtă vreme noi cercetări dedicate microistoriilor unor transilvăneni căzuți în robia turcilor în contexte similare ridică semnificative semne de întrebare legate de identitatea personajului istoric.

Cuvinte-cheie: *Turcica, Umanism, Otomani, Georgius de Hungaria, Paolo Giovio.*

Ilona-Manuela DUȚĂ
Universitatea din Craiova
ilonaduta@yahoo.com

Biographical Tragicism and the Tragic Ambivalence in Seneca's Existence

Spent at the imperial court, under the rule of some bloody emperors (Caligula, Claudius, Nero), Seneca's life is a subject full of controversy and paradoxes, especially in relation to the Stoic ideal of life promoted by the philosopher; wealth, compromises, access to power contradict the simplicity and austerity cultivated by Stoicism, raising doubts about the way in which he correlated theory to practice. Living in the context of the determinism imposed by the political power and the atrocities committed by political actors to preserve their own positions, the man's (politician's) endeavor was a continuous experimentation in the field of the tragic. If the threat of death (therefore, seen as an absolute limit) was behind every decision, Seneca's life stratagems were moves on the chessboard of a destiny that would not be able to avoid the tragic end. Thus, the confrontation with the limits of the system and with the ultimate limit (the danger of death) became a pervasive experience that the philosopher sublimated in the plane of thought, and the tragedian revealed on the stage of the tragic experience. The Apollonian compensation brought by Stoic philosophy to a life permanently marked by the consciousness of the final limit is counteracted by the Dionysian revelation of the ambivalent dynamics of living (the mechanisms of emotions, of passions that the Stoics tried to uproot). Centered on monstrous passions, Seneca's tragedies represent the radiography of an infernal mechanism by which emotions generate or limit each other, dragging the individual into a tragic mixer.

Keywords: *determinism, power, emotion, limit, tragic.*

Tragicism biografic și ambivalența tragică a trăirii la Seneca

Desfășurată în mare parte la curtea imperială, sub domnia unor împărați sângeroși (Caligula, Claudiu, Nero), viața lui Seneca constituie un subiect plin de controverse și paradoxuri, îndeosebi prin raportare la idealul de viață stoic promovat de filosof; bogăția, compromisurile, accesul la putere contravin simplității și austerității cultivate de stoicism, generând îndoieli asupra felului în care acesta a corelat teoria și practica. Situat în contextul determinismelor impuse de mașinăria puterii și al atrocităților la care au recurs actorii politici pentru conservarea propriilor poziții, demersul omului (politic) este o continuă experimentare în câmpul tragicului: dacă amenințarea cu moartea (așadar, cu finitudinea ca limită absolută) se afla în spatele fiecărei decizii, stratagemele de viață ale lui Seneca sunt mutări pe tabla de șah a unui destin care nu va putea evita

sfârșitul tragic. Confruntarea cu limitele sistemului și cu limita supremă (pericolul morții) devine astfel un exercițiu permanent pe care filosoful îl sublimizează în planul gândirii, iar tragediograful îl revelează pe scena trăirii tragice. Compensația apolinică adusă de filosofia stoică unei vieți marcate permanent de conștiința limitei este contracarată de revelația dionisiacă a dinamicii ambivalente a trăirii (mașinăria emoțiilor, a pasiunilor pe care stoicii încercau să le extirpeze). Centrate asupra unor pasiuni monstruoase, tragediile sunt radiografia unui mecanism infernal prin care emoțiile se generează sau se limitează reciproc târând individul într-un malaxor tragic.

Cuvinte-cheie: *determinism, putere, emoție, limită, tragic.*

Carmen FENECHIU

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca¹
carmen.fenechiu@ubbcluj.ro

Weaving a Biography: Suetonius' *Divus Iulius*

When reading Julius Caesar's biography written by Suetonius, one is struck by the multitude of voices merged by the author in his effort to create a detailed and multilayered portrait of the dictator. The paper's aim is to analyze how these disparate voices were interwoven by Suetonius to create a cogent and close-knit narrative. A lexical and grammatical study of these instances will reveal how the views, accounts, and comments of others – be they friends and/ or foes of Caesar, undetermined and unnamed contemporaries, or other authors – were intertwined, connected, and inserted into this complex biographical tapestry. The morphological means (nouns, pronouns, adjectives, verbs) will be taken into consideration, but the attention will be mainly focused on the syntactic mechanisms (with the accusative and infinitive construction playing an important role) by which these diverse threads are harmoniously woven into the narrative by Suetonius.

Keywords: *Suetonius, Divus Iulius, lexis, morphology, syntax.*

Țesând o biografie: Suetonius, *Divus Iulius*

Citind biografia lui Iulius Caesar scrisă de Suetonius, suntem surprinși de multitudinea de voci ce au fost îmbinate de autor în efortul său de a crea un portret detaliat și multistratificat al dictatorului. Scopul lucrării este de a analiza modul în care aceste voci disparate au fost împletite de Suetonius pentru a crea o narațiune convingătoare și strâns încheată. O cercetare lexicală și gramaticală a acestor situații va dezvălui modalitățile prin care părerile, explicațiile și comentariile altora – fie ei prieteni și/ sau dușmani ai lui Cezar, contemporani nenumiți și nedeterminați sau alți autori – au fost întrețesute, conectate și încorporate în această complexă tapiserie biografică. În ceea ce privește analiza gramaticală, vor fi luate în considerare și mijloacele morfologice (substantive, pronume, adjective, verbe), dar atenția se va concentra mai ales asupra mecanismelor sintactice (între care un rol important este jucat de construcția acuzativ cu infinitiv) prin care aceste fire diverse sunt armonios țesute în narațiune de Suetonius.

¹ *Erratum:* Dintr-o regretabilă eroare, în volumul ediției precedente a manifestării (*Quaestiones Romanicae X*) afilierea instituțională a autoarei apare greșit ca fiind Universitatea din București; aceasta este Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

Cuvinte-cheie: *Suetonius, Divus Iulius, lexic, morfologie, sintaxă.*

Theodor GEORGESCU
Universitatea din București
theodor.georgescu@lts.unibuc.ro

Biography as Lynching - the Case of the Politician Cleon (in Thucydides, Aristophanes and Plutarch)

Few personalities in Antiquity had a biography in the true sense of the word. For many others we can create a biography from literary testimonies, subjective of course, always to be judged critically and in context, trying each time to infer the reasons why a personality is presented in one way or another and how they actually were. A textbook case of a politician whom the sources portray in a much harsher light than he probably was is Cleon, the politician who succeeded Pericles as ruler of Athens in the early part of the Peloponnesian War. Despite his reputation for objectivity, Thucydides presents him in negative tones, contrasting him with the more moderate Pericles. Around the same time, Aristophanes practically lynches him in his earliest surviving comedies, *The Acharnians*, and especially in *The Knights*. Plutarch, in *The Lives of Pericles and Nicias*, takes up the information given by the classical authors, to which are added numerous other sources now lost. The paper aims to show how we can try to distinguish between slanderous and true testimonies, taking the case of Cleon as an example, and how we can draw a biography perhaps closer to the truth than the one offered by the surviving literary sources from Antiquity.

Keywords: *Cleon, lynching, biography, Thucydides, Aristophanes.*

Biografia ca linșaj - cazul politicianului Cleon (la Thucydides, Aristophan și Plutarch)

Puține personalități ale Antichității au avut parte de o biografie în adevăratul sens al cuvântului. Pentru multe altele putem noi crea o biografie din mărturiile literare, desigur subiective, de judecat mereu critic și în context, încercând de fiecare dată să intuim motivele pentru care o personalitate este prezentată într-un fel sau altul și cum va fi fost ea în realitate. Un caz școală de om politic pe care sursele îl prezintă într-o lumină mult mai aspră decât a fost probabil în realitate este Cleon, politicianul care i-a urmat lui Pericles la conducerea Athenei în prima parte a Războiului Peloponesiac. În ciuda reputației de obiectivitate, Thucydides îl prezintă în tușe negative, contrapunându-l mai moderatului Pericles. În aceeași perioadă Aristophan îl linșează practic în primele sale comedii păstrate, *Acharnienii* și, mai ales, în *Cavalerii*. Plutarch, în *Viețile lui Pericles și Nicias*, reia informațiile oferite de autorii clasici, la care se adaugă numeroase alte surse astăzi pierdute. Comunicarea se constituie într-o încercare de a distinge mărturiile calomnioase de cele adevărate, luând ca model cazul lui Cleon, și propune o metodă de a schița o biografie poate mai apropiată de adevăr decât cea oferită de sursele literare care au supraviețuit din Antichitate.

Cuvinte-cheie: *Cleon, linșaj, biografie, Thucydides, Aristophan.*

Biography of Pericles. Inaccuracies and Errors in Translation. Case Study

Plutarch, a famous biographer from ancient Greece, provides a detailed and insightful account of the life of Pericles, the Athenian statesman, in his work "The Life of Pericles". Written in the 1st century AD, this biography offers a deep exploration of Pericles' life, accomplishments, and character, shedding light on the political and cultural environment of classical Greece. It is not uncommon to come across inaccuracies and errors when translating text into Romanian. These can include inaccuracies, translation errors, misuse of terms, confusion between terms with different meanings, changes in the original meaning of terms, unjustified omissions, or additions, and more. These mistakes can lead to misunderstandings of Pericles' biography and affect how readers perceive this important historical figure. It is crucial that translators are aware of these potential issues and strive to provide translations that stay true to the original text as much as possible. In this study, we aim to identify and correct some of the translation errors and inaccuracies in the Romanian version translated by Professor N.I. Barbu, pinpointing their origins and offering a corrected version of the text in question. Our research has shown that most translation errors typically stem from word choice, sentence structure, or word combinations.

Keywords: *biography, translation errors, inaccuracies, misuse of terms.*

Biografia lui Pericle. Inexactități și erori în traducere. Studiu de caz

Biograf celebru din Grecia antică, autorul lucrării *Vieți paralele*, Plutarh oferă o relatare detaliată despre viața omului de stat atenian, Pericle. Scrisă în secolul I d.Hr., biografia lui Pericle constituie o explorare profundă a vieții, realizărilor și caracterului acestuia, pe fundalul mediului politic și cultural al Greciei clasice. Nu de puține ori pot fi identificate inexactități și erori rezultate în efortul de traducere a textului în limba română. Inexactitățile, erorile de traducere, utilizarea incorectă a termenilor, confuzia termenilor cu conotații diferite, denaturarea sensului original al termenilor, omisiunile și completările nejustificate etc. pot contribui toate la interpretări greșite ale biografiei lui Pericle, influențând modul în care acest important lider istoric este perceput de cititori. Este esențial ca traducătorii să fie conștienți de aceste probleme potențiale și să se străduiască să furnizeze traduceri cât mai exacte și fidele textului original. În lucrarea de față ne-am propus să examinăm câteva din posibilele greșeli de traducere și/sau inexactitățile aflate în varianta tradusă în limba română de către distinsul profesor N.I. Barbu, să identificăm sursa acestora și să oferim o variantă corectă a textului în discuție. Cercetarea a arătat că erorile de traducere cele mai răspândite au fost generate de regulă, de alegerea cuvintelor, de structura propoziției și/sau de combinațiile de cuvinte.

Cuvinte-cheie: *biografie, erori de traducere, inexactități, utilizarea incorectă a termenilor.*

Mortality as an Ephemeral Concept: Horatius' Biographical Perspective

Horatius' biographical perspective on mortality is profoundly human and introspective, reflecting not only our fear and fragility as human beings but also our potential to live and love fully, with an awareness and acceptance of death's inevitability as an integral part of the human experience. The poet's perspective is deeply influenced by his own emotions and experiences. The violent conflict within the Roman civil war made the poet aware of the fragility of life, and this awareness influenced many of his works, in which Horatius reflects on the passage of time and the inevitability of death. Another aspect that influenced his approach to mortality was his precarious health, which made him aware of the fragility of the human body, of inevitable aging, and death. This led him to consider that his poetic works could be a way to survive physical death and leave a mark in history. His experience in the literary circle of Rome made Horatius realize how important memory and cultural heritage are for an individual. We aim to identify the key messages and symbols related to these themes, analyze how critics and researchers have interpreted Horatius's approach to mortality and ephemerality, synthesize the main factors that influenced the poet's vision, and argue the continued relevance of these themes in contemporary times and their impact on readers.

Keywords: *Horatius, mortality, ephemerality, existence, immortality.*

Mortalitatea ca noțiune efemeră: perspectiva biografică a lui Horatius

Perspectiva biografică a lui Horatius asupra mortalității este una profund umană și introspectivă, reflectând nu doar teama și fragilitatea noastră ca ființe umane, ci și potențialul nostru de a trăi și iubi în deplinătate, cu conștientizarea și acceptarea inevitabilității morții ca parte integrantă a experienței umane. Această perspectivă a poetului este profund influențată de trăirile și experiențele sale personale. Conflictul violent din cadrul războiului civil de la Roma a făcut ca poetul să conștientizeze fragilitatea vieții, iar această conștientizare a influențat multe dintre operele sale, în care Horatius reflectează asupra trecerii timpului și inevitabilității morții. Un alt aspect care a influențat abordarea sa asupra mortalității a fost sănătatea sa precară, care l-a făcut să fie conștient de fragilitatea corpului uman, de inevitabila îmbătrânire și moarte. Acest lucru l-a determinat să considere că operele sale poetice ar putea fi o modalitate de a supraviețui morții fizice și de a lăsa o amprentă în istorie. Experiența sa în cadrul cercului literar din Roma l-a făcut pe Horatius să realizeze cât de importantă este amintirea și moștenirea culturală pentru o persoană. Ne propunem să identificăm mesajele și simbolurile cheie legate de aceste teme, o analiză a modului în care criticii și cercetătorii au interpretat abordarea lui Horatius asupra mortalității și efemerității, sintetizând principalii factori care au influențat viziunea poetului și argumentând relevanța continuă a acestor teme în contemporaneitate și impactul lor asupra cititorilor.

Cuvinte-cheie: *Horatius, mortalitate, efemeritate, existență, nemurire.*

(Auto)Biographical Notes in Early Christian Hagiography

Early Christian martyr-texts (*acta, passiones*), narrating the arrest, trial, and death of the respective martyrs, often display (auto)biographical passages. A prominent example is the *Passio Perpetuae et Felicitatis*, which integrates the journal that Perpetua, a Christian of aristocratic background martyred in Africa at the beginning of the third century, kept in prison. More frequently, one encounters biographical indications of limited span (from a sentence to a paragraph), either in the guise of comments made by the narrator or as statements uttered by the martyrs themselves. In this paper we shall explore, on the basis of selected case-studies, the significance of such (auto)biographical landmarks for the shaping of martyrial identity from a theological and exemplary perspective. We shall include narratives dedicated both to members of the ecclesiastical hierarchy as well as “laity.” We start from the premise that early Christian hagiography is an intentional discourse with edifying character, which renders the martyr an emblematic figure not only on account of his / her death, but also on account of his / her eminently Christian conduct in life. Against this background, our analysis seeks to shed light on how the aforementioned biographical indications contributed to outline the ideal of *imitatio martyrum*. Imitating the martyrs offered a more accessible model of *imitatio Christi* through adopting a genuinely Christian lifestyle. The biographical indications in texts that narrate the story of early Christian martyrs represent as many auctorial strategies to offer guidelines and landmarks for the spiritual development of their prospective imitators, contributing thus to the formation of Christian identity.

Keywords: *Early Christianity; acta martyrum; passiones; imitatio martyrum; imitatio Christi.*

Elemente (auto)biografice în hagiografia creștină timpurie

Narațiunile dedicate martirilor din primele secole ale creștinismului (*acta, passiones*), deși relatează în principiu arestarea, procesul și moartea protagoniștilor, conțin adesea repere (auto)biografice. Un exemplu binecunoscut este *Passio Perpetuae et Felicitatis*, ce conține jurnalul de închisoare al Perpetuei, o creștină dintr-o familie aristocratică, martirizată în Africa la începutul secolului al III-lea. Mult mai frecvent se întâlnesc indicații biografice de scurtă întindere (variind de la o frază la un paragraf), inserate fie de narator, fie pronunțate de martirii înșiși. În lucrarea de față vom porni de la o serie de studii de caz pentru a releva importanța acestor repere (auto)biografice în dezvoltarea unei teologii a martiriului creștin (în sens de mărturisire). Printre textele analizate se vor număra atât narațiuni dedicate membrilor ierarhiei bisericești, cât și martirilor „laici”. Premisa de la care pornim constă în caracterul edificator al hagiografiei creștine timpurii, în virtutea căruia martirul devine o figură emblematică nu numai datorită morții suferite, ci mai ales pentru o conduită eminentemente creștină. Discursul hagiografic este, așadar, elaborat dinadins în așa fel încât să transforme martirul într-un model demn de urmat. În acest context, analiza noastră se va axa pe modul în care sus-menționatele repere biografice funcționează în conturarea idealului de *imitatio martyrum*. Emularea martirilor oferea un model mai accesibil de imitare (urmare) a lui Hristos prin adoptarea unui trai autentic creștin. Indicațiile biografice din textele ce relatează povestea acestor

martiri au rolul de a îndruma imitatorii lor pe calea progresului spiritual, contribuind astfel la formarea identității creștine.

Cuvinte-cheie: *creștinism timpuriu, acta martyrum, passiones, imitatio martyrum, imitatio Christi.*

Elena-Tia SANDU

Universitatea de Vest din Timișoara
elena.sandu@e-uvv.ro

Mors ad te venit. Autobiographical Aspects in The Epistles to Lucilius

In the last part of his life, Seneca lives withdrawn from public and political life, but also preparing himself to retire out of life. The instance of death is present in a double depiction: a relatively old age and at the same time the threat of Nero. Being aware of this fact, indicated even since his first letter to his friend, Lucilius, the philosopher turns his correspondence into an intensive training to *extremum momentum*, from the perspective of the Stoic moral. Thus, two lexemes, forming a pair of antonyms, *VITA ET MORS*, confront and lighten each, based on an analysis on which I will focus on in this communication, in order to bring forward their contextual meanings.

Keywords: *autobiography, epistolography, stoicism, introspection, Seneca.*

Mors ad te venit. Aspecte autobiografice în Epistolele către Lucilius

În ultima parte a vieții sale, Seneca trăiește retras din viața publică și politică, dar pregătindu-se totodată să se retragă din viață. Instanța morții este prezentă în dublă ipostază: o vârstă relativ înaintată și, concomitent, mai ales, amenințarea lui Nero. Conștientizarea acestui fapt, indicat încă din prima sa scrisoare către Lucilius, prietenul său (*mors ad te venit* – Epistola I) face din corespondența senecană un training intensiv pentru *extremum momentum*, din perspectiva moralei stoice. Astfel, două lexeme, constituite într-o pereche antonimică, se confruntă și se valorizează, reciproc, *VITA* și *MORS*, pe analiza cărora mă voi axa în această comunicare, pentru a degaja semnificațiile lor contextuale.

Cuvinte-cheie: *autobiografie, epistolografie, stoicism, introspecție, Seneca.*

Edith-Adriana UNCU

Universitatea de Vest din Timișoara
edith.uncu@e-uvv.ro

Biography in Pictures and Motion: Caesar's Life in High School Latin Lessons

The Life and Work of Gaius Julius Caesar have always been a subject of interest in Latin language textbooks for the early years of high school (1938, 1957, 1973), even occupying a significant part of lessons in tenth-grade textbooks (after 2000). However, currently, students' interest is low, influenced by a combination of factors, yet their inclination towards a wide range of foreign languages, as well as the attraction force exerted by technology, facilitates the use of a series of alternative methods by the teacher aiming at arousing their attention. This can be achieved through the projection of visual materials

(photographs, films, paintings), or by narrating a story or observing a statue in its natural environment, enabling students to express their ideas and feelings and to reinforce an active-participatory approach. This presentation aims to identify the most innovative methods for teaching Caesar's biography, highlighting those that can serve as reference points in creating attractive didactic steps.

Keywords: *Caesar's biography, Latin teaching, Latin lessons, improving didactical process.*

Biografie în imagini și mișcare: viața lui Caesar în lecțiile de limba latină din liceu

Viața și opera lui Caius Iulius Caesar au reprezentat întotdeauna un subiect de interes în manualele de limba latină pentru primii ani de studiu în liceu (1938, 1957, 1973), ocupând chiar (după 2000) o semnificativă parte din lecțiile din manualele de clasa a X-a. Cu toate acestea, în momentul de față interesul elevilor este scăzut, fiind determinat de un cumul de factori, însă înclinația acestora spre o gamă largă de limbi străine precum și atracția exercitată de tehnologie facilitează utilizarea de către profesor a unui ansamblu de metode alternative pentru a le suscita atenția, fie prin prezentarea unor materiale vizuale (fotografii, filme, tablouri) fie prin lecturarea unei povestiri sau prin observarea unei statui în mediul ei firesc, astfel încât elevii să își poată exprima ideile și sentimentele și pentru a se consolida abordarea activ-participativă. Această prezentare își propune să identifice cele mai inovative metode de predare a biografiei lui Caesar, evidențiindu-le pe acelea care pot reprezenta axe de referință în crearea unor pași didactici atractivi.

Cuvinte-cheie: *biografia lui Caesar, predarea limbii latine, cursuri de limba latină, îmbunătățirea procesului didactic.*

Maria ALDEA

Universitatea „Babeş-Bolyai” din Cluj-Napoca
maria.aldea@ubbcluj.ro

Linguistic Biography. A Point of View

In this paper I discuss one of the types of the linguistic biography, namely the narrative interview. In this respect, based on an interview recorded in 2002 with Jana Páleníková, professor at the Comenius University of Bratislava, I focus on the linguistic elements which organize her discourse. The analysis of the linguistic material will underline the manner in which Jana Páleníková defines, through her speech, „the conversion” to a new cultural and professional identity.

Keywords: *linguistic biography, narrative interview, orality, linguistic analysis, Jana Páleníková.*

Biografia lingvistică. Un punct de vedere

În comunicarea de față ne propunem să discutăm unul din subtipurile de biografii lingvistice orale dialogale, și anume interviul narativ. În acest sens, bazându-ne pe un interviu pe care l-am realizat, în anul 2002, cu Jana Páleníková, cadru didactic la Universitatea Comenius din Bratislava, vom căuta să aducem în prim-plan elementele lingvistice ce structurează discursul acesteia. Analiza materialului lingvistic va evidenția modul în care Jana Páleníková își definește, prin discurs, „convertirea” la o nouă identitate culturală și profesională.

Cuvinte-cheie: *biografia lingvistică, interviul narativ, oralitate, analiză lingvistică, Jana Páleníková.*

Florina-Maria BĂCILĂ

Universitatea de Vest din Timișoara
florina.bacila@e-uvt.ro

„Fără margini, fără moarte”: on the Linguistic Expression of Immortality in Traian Dorz’s Poetry

Our paper aims at taking into consideration the expressive meanings of some phrases (adjectival / adverbial) with the structure fără (“without”) + noun, showing their role in building the lyrical universe of Traian Dorz – a contemporary Romanian writer whose work is, undoubtedly, the fruit of spiritual experiences that decisively marked his biographic journey. We will have in view the fact that such stable phrases (registered in the Romanian language dictionaries or, on the contrary, absent due to their originality) materialise – in the selected sequences from some representative poems for his artistic and existential belief – mostly figurative meanings, including when they appear successively or alternatively with semantically equivalent elements, such as certain formations with the prefix ne- or the constructions built with a fi (“to be”) or a avea (“to

have”) in the negative form and the bases of those precise derivatives. Apart from the illustration of such meanings, using these stable groups in Traian Dorz’s poetry contributes to shaping a complex vision of what ascension towards mystical knowledge and, in equal measure, being, confession, artistic creation, the communion with God and with the peers, but, mostly, immortality, in its unrepeatable complexity, are all about.

Keywords: *phrase, Grammar, Semantics, Stylistics, mystical-religious poetry.*

„Fără margini, fără moarte”: despre expresia lingvistică a nemuririi în poezia lui Traian Dorz

Lucrarea noastră își propune să ia în discuție semnificațiile expresive ale unor locuțiuni (adjectivale / adverbiale) cu structura *fără* + substantiv, semnalând rolul lor în configurarea universului liric al lui Traian Dorz – un autor român contemporan a cărui operă constituie, incontestabil, rodul unor experiențe spirituale ce i-au marcat în mod decisiv parcursul biografic. Vom avea în vedere faptul că asemenea sintagme stabile (înregistrate în dicționarele limbii române sau, dimpotrivă, absente tocmai în virtutea ineditului lor) antrenează – în secvențele selectate din câteva poeme reprezentative pentru crezul său artistic și existențial – îndeosebi accepții figurate, inclusiv atunci când ele apar în succesiune ori în alternanță cu elemente echivalente semantic, cum sunt anumite formații cu prefixul *ne-* sau construcțiile alcătuite din *a fi* ori *a avea* la forma negativă și bazele de la care s-au format derivatele respective. Pe lângă ilustrarea unor atari semnificații, utilizarea acestor grupări stabile în poezia lui Traian Dorz contribuie la conturarea unei viziuni complexe cu privire la ceea ce presupun ascensiunea pe calea cunoașterii mistice și, în egală măsură, ființarea, mărturisirea, creația artistică, relația de comuniune cu Dumnezeu și cu semenii, dar, mai ales, nemurirea, în complexitatea ei inimitabilă.

Cuvinte-cheie: *locuțiune, gramatică, semantică, stilistică, poezie mistico-religioasă.*

Gabriel BĂRDĂȘAN

Universitatea de Vest din Timișoara
gabriel.bardasan@e-uvv.ro

The Process of Terminologisation – a Premise in the Didactical Approach of Specialised Languages in Acquiring Romanian as a Foreign Language

The paper aims at presenting the concept of *determinologisation*, through the reference to the relation *specialised language – common language*, as a premise in the didactical approach of specialised languages at the Preparatory Year of Romanian for Foreign Citizens. The complexity of Romanian terminologies and the international students’ limited linguistic competence hinders the process of acquiring specialised languages. In such a context, the study of specialised terms, recognisable at the level of common language, more precisely to the level of commonly used vocabulary, might represent a didactical perspective that could facilitate the communicator’s initiation in Romanian specialised languages, that communicator who is situated in a process of developing the ability of communication in Romanian. The stake of our didactical approach is to “reterminologize” these lexical units, which can be seen as a link between the common linguistic contents and the specialised languages ones. In teaching RLS we could perceive the phenomenon of determinologisation as a bidirectional process and as a way to access

the lexical assemblies of some domains. In the didactic-applicative part of our paper we will expose a set of learning activities through which we can initialise the international students in the study of Romanian specialised languages, using their own fund of linguistic knowledge, an apparently common linguistic material, but which has its origin in the Romanian specialised languages.

Keywords: *specialised language, RLS, determinologisation, common vocabulary, communication ability.*

Procesul de determinologizare – premisă a abordării didactice a limbajelor specializate în achiziția limbii române ca limbă străină

Lucrarea își propune să prezinte conceptul de *determinologizare*, prin raportare la relația limbaje specializate – limbă comună, ca premisă a abordării didactice a limbajelor specializate în cadrul Programului pregătitor de limba română pentru cetățenii străini. Complexitatea terminologiilor românești și competența lingvistică limitată a studenților internaționali îngreunează procesul de achiziție a limbajelor specializate. Într-un atare context, studierea unui corpus de termeni specializați, recunoscutibili la nivelul limbii comune, mai exact la nivelul lexicului uzual, poate reprezenta o perspectivă didactică ce ar putea facilita inițierea în sfera limbajelor specializate românești a comunicatorului aflat în procesul de formare a competenței de comunicare în limba română. Miza demersului nostru didactic o reprezintă, de fapt, „reterminologizarea” acestor unități lexicale, care pot fi percepute ca un liant între conținuturile lingvistice specifice comunicării cotidiene și cele proprii limbajelor specializate. În predarea RLS putem percepe fenomenul determinologizării ca un proces bidirecțional și ca o cale de acces spre ansamblurile lexicale ale unor domenii de specialitate. În partea didactic-aplicativă a lucrării noastre vom prezenta un set de activități de învățare prin care se poate realiza inițierea studenților internaționali în studiul limbajelor specializate românești, recurgând la fondul de cunoștințe lingvistice al acestora, la un material lingvistic aparent comun, dar care își are originea în limbajele specializate românești.

Cuvinte-cheie: *limbaj specializat, RLS, determinologizare, lexic comun, competența de comunicare.*

Oana BOC

Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
o_boc@yahoo.com

Lucian Blaga: Biography and Poetry. Poetic Expressiveness and Universe of Discourse

The publication in 2023 of Lucian Blaga’s love letters to Elena Daniello, between 1950 and 1961, may be a significant event both from a historical-literary perspective and from a biographical perspective, contributing to the knowledge of aspects of the creative process or of lesser known events that marked the poet. Also, from a poetic and stylistic perspective, this epistolary can be an interesting object of analysis. Thus, in the paper I propose, I will highlight from a stylistic perspective the poet’s remarkable creative individuality and the strength of his profound expressiveness. Though however much metaphorical subtlety, affective depth and expressive refinement we discover in these letters, they are not poetry, but reveal the empirical hypostasis of the poet and the world,

highlighting the fact that poetry is not reducible to expressiveness, to metaphor, however elaborate and surprising it may be. Thus, I will propose a comparative approach of the ways in which meaning is created in the two textual types, more precisely, in the letters and poems written by Blaga. I will highlight that in each of these typological hypostases, the creation of meaning is oriented by the universe of discourse, a concept defined by Coșeriu as the "mode of knowledge" or "system of meanings" to which a text belongs. I will also approach the letters and the poetic texts of Blaga comparatively, on the basis of the coordinates that define the universes of discourse – subjectivity, intersubjectivity and objectivity – with the intention of revealing the empirical and poetic specificity of these texts.

Keywords: *biography, poetry, universe of discourse, expressiveness, epistolary*

Lucian Blaga: biografie și poezie. Expresivitate poetică și univers de discurs

Publicarea în 2023 a scrisorilor de dragoste ale lui Lucian Blaga adresate Elenei Daniello, în perioada 1950-1961, poate constitui un eveniment semnificativ atât din perspectivă istorico-literară, cât și din perspectivă biografică, contribuind la cunoașterea unor aspecte referitoare la procesul creației sau la evenimente mai puțin cunoscute, care l-au marcat pe poet. De asemenea, din perspectivă poetico-stilistică, acest epistolar poate reprezenta un obiect de analiză interesant. Astfel, în comunicarea pe care o propun, voi releva din perspectivă stilistică, remarcabila individualitate creatoare a poetului și forța profunde sale expresivități. Însă oricâtă subtilitate metaforică, profunzime afectivă și rafinament expresiv am descoperi în aceste scrisori, ele nu sunt poezie, ci relevă ipostaza empirică a poetului și a lumii, evidențiind faptul că poezia nu este reductibilă la expresivitate, la metaforă, oricât de elaborată și de surprinzătoare ar fi aceasta. Astfel, voi propune o abordare comparativă a modalităților de instituire a sensului în cele două tipuri textuale, mai exact, în scrisorile și în poeziile scrise de Blaga. Voi evidenția faptul că în fiecare din aceste ipostaze tipologice, creația de sens este orientată de universul de discurs, concept definit de Coșeriu ca „mod de cunoaștere” sau „sistem de semnificații” căruia îi aparține un text. De asemenea, voi aborda comparativ scrisorile și textele poetice blagiene, pe baza coordonatelor care definesc în opinia lui Coșeriu universurile de discurs – subiectivitate, intersubiectivitate și obiectivitate – cu intenția de a releva specificitatea empirică, pe de o parte, și cea poetică, pe de altă parte, a acestor texte.

Cuvinte-cheie: *biografie, poezie, univers de discurs, expresivitate, epistolar.*

Eugenia BOJOGA

Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
eugenia.bojoga@gmail.com

Ferdinand de Saussure and Eugenio Coseriu – Two Emblematic Linguists for the XXth Century

In a text from 2015, Maria Pia Marchese and Aldo Luigi Prosdocimi have thoroughly followed the parallel lives of the two linguists, emblematic for the last century – F. de Saussure and E. Coseriu. In their vision, Saussure (who “bursts at 20 years old with the study *Mémoire sur le système primitif des voyelles dans les langues indo-européennes* and the few things that prepared it”) is mostly a “technician” and a methodologist and, at this level, an innovator. He is a thinker that draws the perspective of being the first one

regarding the logical-theoretical issue in those times (themes like “the linguistic sign”, and not the reconstructivist comparativism in which he really is an innovator). By contrast, Coseriu, except for an important parenthesis (the Italian one, especially with the study *La lingua di Ion Barbu*), “is visible at 30 years old, the age of a full maturity historiographically and theoretically speaking, with a long and profound preparation in all domains, which he already admits in *Sistema, norma y habla* and in a successive series of papers” (Marchese, Prosdocimi 2015: 237). Starting from the statements of the two Italian interpreters, we aim at rereading the biography (human and intellectual) of F. de Saussure in parallel with the one of E. Coseriu and to settle the similarities and the contrasts. If Saussure made a name in the first decade of the last century, his linguistic conception inauguration the structuralist paradigm, E. Coseriu marked the second half of the XXth century, integrating structuralism and the tradition of the previous linguistic conception in his integral linguistic.

Keywords: *intellectual biography, Saussure, Coseriu, Structuralism, integral linguistic.*

Ferdinand de Saussure și Eugenio Coseriu – doi lingviști emblematici pentru secolul al XX-lea

Într-un text din 2015, Maria Pia Marchese și Aldo Luigi Prosdocimi au urmărit cu multă atenție viețile paralele ale celor doi lingviști, emblematici pentru secolul trecut – F. de Saussure și E. Coseriu. În viziunea lor, Saussure (care „izbucnește la 20 de ani cu studiul *Mémoire sur le système primitif des voyelles dans les langues indo-européennes* și puținele lucruri care l-au pregătit”) este mai ales un „tehnician” și un metodolog și, pe acest plan, un inovator. El e un gânditor care își trasează perspectiva de a fi primul în ceea ce privește problematica logico-teoretică de la acea vreme (teme de genul „semnul lingvistic”, și nu comparativismul reconstructivist în care e cu adevărat inovator). În schimb, Coșeriu, exceptând o paranteză importantă (cea italiană, mai ales cu studiul *La lingua di Ion Barbu*), „se manifestă la 30 de ani, la vârsta unei maturități depline din punct de vedere istoriografic și teoretic, cu o lungă și profundă pregătire în toate domeniile, ceea ce se recunoaște deja în *Sistema, norma y habla* și într-o serie succesivă de lucrări” (Marchese, Prosdocimi 2015: 237). Pornind de la afirmațiile celor doi exegeți italieni, ne propunem să recitim biografia (umană și intelectuală) a lui F. de Saussure în paralel cu cea a lui E. Coșeriu și să stabilim convergențele și divergențele de rigoare. Dacă Saussure s-a afirmat în prima jumătate a secolului trecut, concepția sa lingvistică inaugurând paradigma structuralistă, E. Coșeriu a marcat cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea, integrând structuralismul și tradiția gândirii lingvistice anterioare în a sa lingvistică integrală.

Cuvinte-cheie: *biografie intelectuală, Saussure, Coșeriu, structuralism, lingvistică integrală.*

Mirela-Ioana BORCHIN

Universitatea de Vest din Timișoara
mirela.borchin@e-uvv.ro

The Role of Linguistic Tools in Approaching Poetry

Focused on the idea that the poetic text is a non-standard text, which assumes, beyond conforming to the system of the language in which it is written, freedom of expression,

aesthetic value and many other variables, the work entitled *The role of linguistic tools in the approach to poetry* highlights how necessary and effective is the use of linguistic knowledge in the exploration of poetry. Broadly speaking, the textual data, surface structures, but also deep structures, lie between the poet's intention to communicate and the intended receiver's intention not to deviate from it. They ensure the coherence and cohesion inherent in the recognition of a classical poetic text, proving the solidarity of pragmatics with semantics and syntax. Poetry therefore stores phonetics, lexis and morphosyntax in coherent and cohesive discursive sequences. However, these are a constitutive part of a special variant of artistic communication – namely, the poetic communication –, which presents many distinctive signs. Knowledge of lexis/semantics and grammar helps the analyst to establish an effective, correct pragmatic relationship with the poet. The form of communication mediated by the poetic text is very complex, it cannot be reduced to the materiality of poetry. However, the factors of coherence/cohesion, as well as language strategies or stylistic clues, aspects detectable, for the most part, through a linguistic analysis, explain clearly enough the springs of creation and considerably support the interdisciplinary approach. In conclusion, this paper, illustrating how linguistics can be used in literary analysis – applied both to poetry and to a thematically unitary volume of verse – and commenting on the results of such undertakings, will attempt to demonstrate the relevance of linguistic considerations in the critical metatext.

Keywords: *poetic text, linguistic tool, coherence, cohesion, critical metatext.*

Rolul instrumentelor lingvistice în abordarea poeziei

Axată pe ideea că textul poetic este un text non-standard, care presupune, dincolo de conformarea la sistemul limbii în care este scris, libertate de exprimare, valoare estetică și multe alte variabile, lucrarea intitulată *Rolul instrumentelor lingvistice în abordarea poeziei* evidențiază cât de necesară și de eficientă este utilizarea cunoștințelor de lingvistică în explorarea poeziei. În linii mari, datele textuale, de suprafață, dar și de adâncime, se află între intenția de comunicare a poetului și intenția receptorului avizat de a nu se îndepărta de aceasta. Ele asigură coerența și coeziunea inerente recunoașterii unui text poetic clasic, probând solidaritatea pragmaticii cu semantica și sintaxa. Poezia înmagazinează, așadar, fonetică, lexic și morfosintaxă în secvențe discursive coerente și coezive. Acestea sunt însă parte constitutivă a unei variante speciale de comunicare artistică – și anume, a comunicării poetice –, ce prezintă numeroase semne distinctive. Cunoștințele de lexic/semantică și gramatică ajută hermeneutul să stabilească o relație pragmatică eficientă, corectă, cu poetul. Desigur, forma de comunicare mediată de textul poetic este foarte complexă, nereducându-se la materialitatea poeziei. Totuși, factorii de coerență/coeziune, precum și strategiile limbajului sau indicii stilistici, aspecte detectabile, în mare parte, printr-o analiză lingvistică, explică suficient de clar resorturile creației și susțin considerabil demersul de interpretare. În concluzie, această lucrare, ilustrând modul cum se poate recurge la lingvistică în analiza literară – aplicată atât la nivelul poeziei, cât și la cel al unui volum de versuri unitar din punct de vedere tematic – și comentând rezultatele unor asemenea întreprinderi, va încerca să demonstreze relevanța considerațiilor de natură lingvistică din metatextul critic.

Cuvinte-cheie: *text poetic, instrument lingvistic, coerență, coeziune, metatext critic.*

From an Active Subject to a Passive one: Romanian Biographies in Teaching RFL

The current paper aims at exposing some attractive ways of Grammar acquisition: the passive constructions in Romanian. Learning Romanian in an institutionalised context also involves mastering written communication: reading and producing realistic, real texts, highly likely to be found in usual (official) communication; i.e.: *In Timișoara two neighbourhood cinemas, built in Communism, were renovated*. In order to learn cultural facts about Romania, we will have as a (pre)text for acquiring the mentioned-above Grammatical element fragments from the biographies of some relevant personalities for the cultural space our students chose to study in. Having in the centre of our discussion the questions *What?; Who?; By who?*, we expose some practical exercises which have as purpose both learning about Romania and understanding the way passive constructions work and are (to be) used.

Keywords: *passive constructions, famous biographies, RFL, context, practical Grammar.*

De la subiect activ la subiect pasiv: biografii românești în predarea RLS

Prezenta lucrare are ca scop expunerea unor modalități atractive de însușire a unui element gramatical important pentru comunicarea într-o limbă străină: construcțiile pasive. Învățarea românei într-un context instituționalizat presupune și însușirea competenței de comunicare scrisă: de receptare și de producere a unor texte reale, realiste, regășibile, cel mai probabil, în comunicarea (oficială) uzuală. De exemplu: *În Timișoara au fost renovate două cinematografe de cartier construite în timpul comunismului*. Pentru a cunoaște elemente de cultură și civilizație românească, vom avea ca (pre)text pentru însușirea elementului gramatical descris fragmente din biografiile unor personalități relevante pentru spațiul cultural în care au ales studenții străini să studieze. Având în centrul discuțiilor întrebările *Ce?; Cine?; De către cine?*, propunem câteva aplicații care au ca scop însușirea unor elemente de cultură românească, pe de-o parte, și a unui element gramatical important: trecerea de la construcții active la construcții pasive.

Cuvinte-cheie: *construcții pasive, biografii celebre, RLS, contextualizare, gramatică practică.*

Current problematic situations in the teaching of Romanian as a foreign language: constructions with reflexive pronouns

The Romanian language as a foreign language enjoys increased interest and, as innovative materials and researches appear in this part of the language, the challenges are not slow to make their presence felt. The work we propose considers the problems created by the teaching of constructions with reflexive pronouns. Being a complex topic in the grammar of the Romanian language, these constructions are encountered since the first contacts of

foreign learners with the Romanian language. *The European Framework of Reference for Languages* also imposes descriptors that regulate the learning of a foreign language and establishes clear aspects for each level described. Their application to the Romanian language continues to generate new research horizons. The proposed work, *Current problematic situations in the teaching of Romanian as a foreign language: constructions with reflexive pronouns*, considers the complex problem of constructions with these pronouns, approaching the situation from the perspective of the current educational process. The first part of the paper consists of an introduction in which the approach to this topic is presented within the specialized bibliography and existing materials for teaching the Romanian language to foreigners. At the level of the practical part, a series of challenges encountered in the teaching process are discussed, as well as a series of proposals to facilitate the teaching of these constructions with reflexive pronouns.

Keywords: *grammar, verb, foreigners, education, teaching.*

Situații problematice actuale în predarea limbii române ca limbă străină: construcțiile cu pronume reflexiv

Limba română ca limbă străină se bucură de un interes sporit și, pe măsură ce în această parte a limbii apar materiale și cercetări cu caracter inovator, provocările nu întârzie să își facă simțită prezența. Lucrarea pe care o propunem are în vedere problemele întâmpinate în predarea construcțiilor cu pronume reflexive. Fiind o temă complexă în gramatica limbii române, aceste construcții sunt întâlnite încă de la primele contacte ale cursanților străini cu limba română. De asemenea, *Cadrul european de referință pentru limbi* impune descriptori care reglementează învățarea unei limbi străine și stabilește aspecte clare pentru fiecare nivel descris. Aplicarea acestora la limba română generează în continuare orizonturi noi de cercetare. Lucrarea propusă, *Situații problematice actuale în predarea limbii române ca limbă străină: construcțiile cu pronume reflexiv*, are în vedere problemele întâlnite în predarea acestor construcții, abordând situația din prisma procesului educațional actual. Prima parte a lucrării constă într-o introducere în care este prezentată abordarea acestei teme în cadrul bibliografiei de specialitate și prezentarea materialelor existente de predare a limbii române pentru străini. La nivelul părții practice sunt aduse în discuție o serie de provocări întâlnite în procesul de predare, precum și o serie de propuneri în facilitarea abordării construcțiilor cu pronume reflexive.

Cuvinte-cheie: *gramatică, verb, străini, educație, predare.*

Irina DINCĂ

Universitatea de Vest din Timișoara
irina.dinca@e-uvv.ro

The Integration of Personal and Cultural Experience in the Process of Learning Romanian as a Second Language

This approach aims to present some activities and strategies which can be used to integrate the personal and cultural experiences of the students into the teaching/learning process of Romanian as a second language, within multicultural groups, composed of students who come from various cultural spaces. The methodological premises of this approach are provided both by the theoretical perspectives and by the applicative suggestions that can be found in the Complementary Volume with New Descriptors from

2020, which develop the descriptors from *The Common European Framework of Reference for Languages* (2001). This approach is based on this action-oriented model, which enriches the traditional model of the communicative activities of reception and production by associating them with interaction and mediation. Through the lens of this model and following the descriptors referring to the recourse to the personal, but also to the cultural experiences of the students at different levels of language acquisition, this approach presents how various activities including comprehension, text elaboration, interaction and mediation are catalysed by the exploration of the autobiographical landmarks of the students and their own areas of interest, but also the transmission of values, attitudes and mentalities specific to the cultures they come from. These interculturally relevant activities can take various forms in accordance with different levels of linguistic complexity, from simple exchanges of information of personal nature or with a cultural dimension to texts or dialogues elaborated according to a predetermined pattern and a given structure, focusing on various themes related to various areas of interest of the students. In this way, in addition to developing linguistic skills, students also enrich their sociolinguistic, pragmatic, plurilingual and pluricultural competences.

Keywords: *Romanian as a second language, interaction, mediation, intercultural dialogue, plurilingual and pluricultural competence.*

Integrarea experienței personale și culturale în procesul de învățare a românei ca L2

Acest demers urmărește să prezinte câteva activități și strategii de valorificare a experiențelor personale și culturale ale studenților, prin integrarea acestora în procesul de predare/ învățare a românei ca L2, în cadrul unor grupe multiculturale, compuse din studenți care provin din variate spații culturale. Premisele metodologice ale acestui demers sunt oferite deopotrivă de perspectivele teoretice și de sugestiile aplicative ce pot fi regăsite în *Volumul complementar cu noi descriptori* din 2020, care vin în completarea descriptorilor din *Cadrul european comun de referință pentru limbi* din 2001. Această abordare se bazează pe modelul orientat spre acțiune, care îmbogățește modelul tradițional al activităților comunicative de receptare și producere, prin asocierea lor cu interacțiunea și medierea. Prin prisma acestui model și urmărind descriptorii referitori la recursul la experiențele personale, dar și la cele culturale ale studenților în diferite etape ale însușirii limbii, acest demers prezintă modul în care variate activități vizând comprehensiunea, elaborarea de texte, interacțiunea și medierea sunt catalizate de explorarea de către studenți a reperelor autobiografice și a propriilor zone de interes, dar și de transmiterea unor valori, atitudini și mentalități specifice culturilor din care provin. Aceste activități cu relevanță interculturală pot lua diverse forme în concordanță cu diferite niveluri de complexitate lingvistică, de la schimburi simple de informații de natură personală sau cu dimensiune culturală până la texte sau dialoguri elaborate după un model prestabilit și o structură dată, axate pe diverse teme legate de domeniile de interes ale studenților. În acest fel, pe lângă dezvoltarea abilităților lingvistice, studenții își îmbogățesc totodată competențele sociolingvistice, pragmatice, plurilingve și pluriculturale.

Cuvinte-cheie: *româna ca L2, interacțiune, mediere, dialog intercultural, competență plurilingvă și pluriculturală.*

Grammar in Action Approach – From Communicative Skills to General Skills and Vice Versa

The study aims to describe a pattern of teaching scenarios that aim at familiarizing with a new grammar concept and using it in different communicative activities – reception (oral and written), production (oral and written), mediation and interaction. The theoretical vision to which this pattern subscribes is the action approach. The teaching scenarios also aim to develop communicative competence, but also general competences – *savoir, savoir-faire, savoir-être, savoir-apprendre*. While traditionally grammar is taught according to logical patterns, through neutral examples, far from the learners' personal experiences and constructed by the teacher to highlight the targeted grammar content, the pattern we propose aims at a deep fusion between the learners' personal experience and the grammar notions, as well as between authentic documents in the target language and the targeted grammar notions. The benefits that this pattern brings to the teaching-learning of grammar content in the target language-culture are broadly the following: increased motivation and involvement of learners, through items that address their personal experience and that aim at interknowledge; the satisfaction of accessing authentic documents for the purpose of documenting a socio-cultural or specialist subject and, implicitly, familiarising themselves with the grammatical content; the freedom to document a subject tangential to the grammatical content proposed for use and to present to colleagues an aspect of their personal life or of their socio-cultural area of origin, in the context of very culturally diverse groups of students. Through the pattern that we will describe, the grammar notion aimed at, which is necessary to move from one level to another in the use of a foreign language, is naturally part of authentic interactions and mediations and integrates, like a bond, all the activities of communication, reception, production, mediation and interaction.

Keywords: *Grammar, authentic documents, action-approach, communication skills and general skills.*

Gramatica în abordare acțională – de la competențe comunicative la competențe generale și invers

Studiul își propune să descrie un tipar al scenariilor didactice care au ca obiectiv familiarizarea cu un concept de gramatică nou și utilizarea acestuia în diferite activități de comunicare – receptare (orală și scrisă), producere (orală și scrisă), mediere și interacțiune. Viziunea teoretică la care subscrie acest tipar este abordarea acțională în didactica limbilor-culturi. De asemenea, scenariile didactice au în vedere dezvoltarea competenței comunicative, dar și a competențelor generale – *savoir, savoir-faire, savoir-être, savoir-apprendre*. Dacă în mod tradițional, gramatica este predată după tipare logice, prin exemple neutre, departe de experiențele personale ale cursanților și construite de profesor pentru a evidenția conținutul de gramatică vizat, tiparul pe care noi îl propunem vizează o profundă fuziune între experiența personală a cursanților și noțiunile de gramatică, precum și între documentele autentice în limba țintă și noțiunile de gramatică vizate. Beneficiile pe care le aduce acest tipar în predarea-învățarea unui conținut de gramatică în limba-cultură țintă sunt, în mare, următoarele: creșterea motivației și a

implicării studenților, prin itemi care vizează experiența lor personală și care au ca obiectiv intercunoașterea; satisfacția de a accesa documente autentice în scopul documentării pe un subiect socio-cultural sau de specialitate tangent cu noțiunea gramaticală vizată și implicit, al familiarizării cu conținutul gramatical; libertatea de a se documenta pe un subiect tangent cu conținutul gramatical propus spre utilizare și de a le prezenta colegilor un aspect din viața personală sau din spațiul socio-cultural de origine. Prin tiparul pe care îl vom descrie, noțiunea de gramatică vizată, necesară trecerii de la un nivel la altul în utilizarea unei limbi străine, se înscrie natural în interacțiuni și medieri autentice și integrează, ca un liant, toate activitățile de comunicare, receptare, producere, mediere și interacțiune.

Cuvinte-cheie: *gramatică, documente autentice, abordare acțională, competențe de comunicare și competențe generale.*

Adriana IEREMCIUC

Universitatea de Vest din Timișoara
adriana.ioremciuc@e-uvv.ro

Colette and the Double of her Personality. Case Study: *The Vagabond Novel*

Sidonie-Gabrielle Colette is one of the writers whose texts are deeply influenced by biography. One of the novels in which the existence of biographical inserts is noted is *The vagabond*, translated into Romanian in 1969, under the name *Hoinara*, by Ovidiu Constantinescu. In this article, we will follow the biographical accents identified in *Hoinara*, to show the similarities between the biography of the author and the course of the protagonist Renée Néré, avatar of her own existence. In other words, the text aims at the problematic of the "I" by rendering its double. Colette illustrates the inherence of the self – fictional entity, recognizable in most of her texts, and the duality thus becomes a way to highlight the multiplication of voices of a certain individual. This technique of giving birth to the inner voice through the characters he created ensures the creation of two complementary worlds – that of the mystery of the human being and that of literary creation. We will notice that, in Colette, the female characters are not reduced to a few elementary features, but represent complex beings, behind which an entire biography shines through. Renée Néré's austerity and the chain of events ultimately determine the sharing of an existentialism exploited for aesthetic purposes. Consequently, through a simple but profound speech, in which the inner monologue is cultivated, as the main tool of (self) knowledge, the scaffolding of an existence is drawn. Due to the protagonist's analepsis, the background is outlined in which the intersection between truth and fiction is noted.

Keywords: *Colette, The Vagabond, Renée Néré, doubling, biographism.*

Colette și dublul personalității sale. Studiu de caz: romanul *Hoinara*

Sidonie-Gabrielle Colette este una din scriitoarele ale cărei texte sunt profund influențate de biografie. Unul dintre romanele în care se remarcă existența inserțiilor biografice este *La vagabonde*, tradus în limba română, în 1969, cu titlul *Hoinara*, de către Ovidiu Constantinescu. În acest articol, vom urmări accentele biograficului identificate în romanul *Hoinara*, pentru a reda similitudinile stabilite între viața autoarei și parcursul protagonistei Renée Néré, avatar al propriei existențe. Altfel spus, textul vizează

problematica „eului”, prin redarea dublului său. Colette ilustrează inerența eu – entitate ficțională, recognoscibilă în majoritatea textelor sale, iar dualitatea devine, astfel, o modalitate de a reliefa multiplicarea vocilor unui singur individ. Această tehnică de a da naștere vocii interioare prin personajele pe care le-a creat asigură ființarea a două lumi complementare – cea a misterului ființei umane și cea a creației literare. Vom observa că, la Colette, personajele feminine nu sunt reduse la câteva trăsături elementare, ci reprezintă ființe complexe, în spatele cărora transpare o întreagă biografie. Austeritatea lui Renée Néré și înlănțuirea evenimentelor determină, în fond, împărtășirea unui existențialism exploatat în scop estetic. În consecință, printr-un discurs simplu, dar de o mare profunzime, în care este cultivat monologul interior, ca principal instrument de (auto)cunoaștere, este trasat eșafodajul unei existențe. Grație analepselor protagonistei se conturează backgroundul în care se remarcă intersecția dintre adevăr și ficțiune.

Cuvinte-cheie: *Colette, Hoinara, Renée Néré, dedublare, biografism.*

Nora-Sabina NEAMȚ, Andreea Beatrix PANTILOI

Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca,
Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
noraneamt@gmail.com
andreea_beatrix16@yahoo.com

Summative Assessment in Romanian for Specific Purposes: Medical Romanian Language

Our study investigates the underlying criteria of summative assessment in RSP, applied specifically to medical Romanian at “Iuliu Hațieganu” University of Medicine and Pharmacy of Cluj-Napoca. We approach the outcome of the assessment from two perspectives: firstly, we want to assess its suitability in the training of General Medicine students for the practical semiology courses in years 3-6 and the specialised courses taught in Romanian; secondly, we want to test the assessment itself, especially the oral summative assessment. Currently, the assessment, whose outcome conditions access to year 4, consists of a doctor-patient role-play, in which both roles are assumed by the students. As communicative competence can influence the effectiveness of doctor-patient communication from the very start of the interaction, i.e. the patient history, we should question the relevance of testing: what and how do we test? Currently, our aim is to test medical terminology and standard language, with items covering both medical terminology and the stages of dialogue. The communicative functions targeted are social conventions, exchange of information and reparatory acts. We set out to examine the extent to which the content and method of testing correspond to the actual competencies required by the learners, i.e. the weight of medical terminology, the credibility of the role-play, role immersion within the simulation, the effectiveness of medical communication. Based on the analysis of all aspects of the oral assessment in this specific case, as well as the students' answers to a questionnaire, the results of our investigation support the repositioning of the learner exclusively in the doctor's role, the restructuring of the requirements and specific items and the implementation of a specific set of criteria for assessing communicative competence in RSP.

Keywords: *oral summative assessment, medical Romanian language, communicative competence, medical terminology, criteria.*

Evaluarea sumativă în Româna pentru obiective specifice: limba română medicală

Studiul analizează criteriile care stau la baza evaluării sumative în ROS în cazul specific al limbii române medicale la Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca. Abordăm rezultatul evaluării din două direcții: în primul rând, pregătirea studenților la Medicină Generală pentru activitatea la cursurile practice de semiologie din anii 3-6 și cursurile de specialitate în limba română; în al doilea rând, evaluarea în sine, cu precădere evaluarea orală sumativă. În acest moment, evaluarea ia forma unui joc de rol medic-pacient, în care ambele roluri sunt asumate de către studenți, iar rezultatul evaluării condiționează accesul în anul 4. Competența comunicativă putând influența eficiența comunicării medic-pacient încă din primele momente ale interacțiunii, respectiv al anamnezei, se pune problema pertinentei testării: ce și cum testăm? În prezent, testarea evaluează terminologia medicală și limbajul standard, iar itemii acoperă terminologia medicală, precum și etapele dialogului. Funcțiile comunicative urmărite sunt convențiile sociale, schimbul de informații și actele reparatorii. Studiul nostru își propune să examineze măsura în care conținutul și metoda de testare corespund competențelor reale necesare cursanților, respectiv ponderea terminologiei medicale, verosimilitatea jocului de rol, asumarea rolurilor în simulare, eficiența comunicării medicale. Plecând de la analiza tuturor aspectelor evaluării orale în acest caz specific, precum și a răspunsurilor studenților la un chestionar, rezultatele analizei sprijină re poziționarea cursantului exclusiv în rolul de medic, restructurarea cerințelor și a itemilor specifici și stabilirea unui set specific de criterii de evaluare a competenței comunicative în ROS.

Cuvinte-cheie: *evaluare orală sumativă, limbă română medicală, competență comunicativă, terminologie medicală, criterii.*

Nadia OBROCEA

Universitatea de Vest din Timișoara
nadia.obrocea@e-uvt.ro

The Expression of "Indeterminacy" through Zero Article, from the Perspective of the Teaching of the Romanian Language as a Foreign Language

In the study *Determinación y entorno. Dos problemas de una lingüística del hablar* [Determination and Framework. Two Problems of a Linguistics of Speech] (1955-1956), Eugeniu Coșeriu, addressing the general technique of the speech, presented the nominal determination operations („actualization”, „differentiation”, delimitation and identification), operations that are used in circumscribing and indicating the reference of the signs or in updating and directing the linguistic signs towards the concrete reality, etc. (Coșeriu 2004 [1955-1956], 296-297). As is well known, in most languages one of the main "nominal determiners" is the article. In Romanian, the article – as a "grammatical expression of the category of determination" (GALR II, 2005, 54) – establishes, through its specific forms, three types of oppositions: definite determination – "indeterminacy", indefinite determination – "indeterminacy", definite determination – indefinite determination (GALR II, 2005, 53). The present paper aims to address the specific situations of "indeterminacy" by zero article. Given that the use of the article represents one of the major difficulties of non-native speakers of the Romanian language, this topic presents itself as fundamental for the field of teaching Romanian as a foreign language

(RLS). After a short theoretical introduction, the paper explores how the authors of the main textbooks on Romanian as a foreign language (RLS) relate to the subject in question. The approach is completed by delineating new possibilities for approaching "indeterminacy" in the field of RLS.

Keywords: *article, determination, Eugeniu Coșeriu, GALR, Romanian as a foreign language (RLS), "indeterminacy".*

Exprimarea „nedeterminării” prin realizarea Ø a articolului, din perspectiva didacticii limbii române ca limbă străină

În studiul *Determinación y entorno. Dos problemas de una lingüística del hablar* [Determinare și cadru. Două probleme ale unei lingvistici a vorbirii] (1955-1956), Eugeniu Coșeriu a prezentat, în contextul abordării tehnicii generale a vorbirii, operațiile de determinare nominală (actualizarea, discriminarea, delimitarea și identificarea), operații care sunt utilizate în circumscrierea și indicarea referinței semnelor ori în actualizarea și dirijarea semnelor lingvistice spre realitatea concretă etc. (Coșeriu 2004 [1955-1956], 296-297). După cum este cunoscut, în majoritatea limbilor, unul dintre principalii „determinatori nominali” este articolul. În limba română, articolul – ca „expresie gramaticală a categoriei determinării” (GALR II, 2005, 54) – stabilește, prin realizările sale specifice, trei tipuri de opoziții: determinare definită – „nedeterminare”, determinare nedefinită – „nedeterminare”, determinare definită determinare nedefinită (GALR II, 2005, 53). Comunicarea de față își propune să prezinte situațiile specifice de „nedeterminare”, prin realizarea Ø a articolului. Dat fiind că utilizarea articolului reprezintă una dintre dificultățile majore ale vorbitorilor nenativi de limbă română, tema de față se prezintă ca fundamentală pentru domeniul didacticii limbii române ca limbă străină (RLS). După o scurtă incursiune teoretică, lucrarea explorează modul în care autorii principalelor manuale de limba română ca limbă străină (RLS) se raportează la subiectul vizat. Demersul este completat prin jalonarea unor noi posibilități de abordare a „nedeterminării” în domeniul RLS.

Cuvinte-cheie: *articol, determinare, Eugeniu Coșeriu, GALR, limba română ca limbă străină (RLS), „nedeterminare”.*

Costinel-Iulian PARTENIE

Universitatea de Vest din Timișoara
costinel.partenie95@e-uvt.ro

Benjamin Fundoianu and the Diversity of Biographical Influences

Benjamin Fundoianu, an important Romanian writer, later emigrated to France, where he signed his works with the French variant of the name, Benjamin Fondane, is one of the most complex writers of the two spaces due to his diversified work. He worked in the following fields: literature, literary criticism, essay writing, journalism, philosophy, cinematography, etc., showing a great interest in each of the aspects mentioned above. His departure and establishment in France brought with it new opportunities, as well as coming into contact with people and personalities who marked his destiny. In this article, we will present the most important "meetings" that changed the writer's view of the act of creation. At the same time, we will highlight the main ideas that he took over and later inserted into his own texts, a change of perspective on certain elements can be defined.

Moreover, the receptivity he showed allowed him to assert himself in several fields, proving intellectual capacities that were noted by those around him. Often, his varied work was the subject of "disputes" regarding the writer's inclusion in a current or even regarding his belonging to the Romanian, French and even universal cultural space.

Keywords: *Benjamin Fundoianu, Benjamin Fondane, influences, biography, creation.*

Benjamin Fundoianu și diversitatea influențelor biografice

Benjamin Fundoianu, un important scriitor român, emigrat ulterior în Franța, unde și-a semnat operele cu varianta franceză a numelui, Benjamin Fondane, este unul dintre cei mai complecși scriitori ai celor două spații, datorită operei sale diversificate. Acesta a activat în următoarele domenii: literatură, critică literară, eseistică, jurnalistică, filosofie, cinematografie etc., dovedind un mare interes pentru fiecare dintre aspectele amintite mai sus. Plecarea și stabilirea sa în Franța i-au adus noi oportunități, precum și intrarea în contact cu persoane și personalități care i-au marcat destinul. În articolul de față, vom prezenta cele mai importante „întâlniri” care au schimbat viziunea scriitorului asupra actului creației. Totodată, vom evidenția principalele idei pe care le-a preluat și inserat ulterior în propriile texte, putând fi delimitată o schimbare a perspectivei asupra anumitor elemente. Mai mult decât atât, receptivitatea de care a dat dovadă i-a permis să se afirme în mai multe domenii, dovedind capacități intelectuale ce au fost remarcate de cei din jurul său. Adesea, opera sa variată a fost subiectul unor „dispute” privind încadrarea scriitorului într-un curent sau chiar în ceea ce privește apartenența sa la spațiul cultural românesc, la cel francez și chiar universal.

Astfel, periplul biografic al lui Benjamin Fundoianu / Benjamin Fondane a creat contextul formării unui scriitor complex, a cărui operă oferă multiple indicii cu privire la influențele suferite.

Cuvinte-cheie: *Benjamin Fundoianu, Benjamin Fondane, influențe, biografie, creație.*

Ana-Maria RADU-POP

Universitatea de Vest din Timișoara
ana.pop@e-uvv.ro

The Lexicon of the Romanian Dialects Spoken South of the Danube: the Romance Loanwords

The development of the Romanian dialects spoken south of the Danube, following the split of Proto-Romanian, in foreign-language-speaking environments has led, alongside political, economic, cultural, and sociolinguistic factors (such as the status of languages spoken in a restricted framework, small number of speakers, etc.), to the learning by their speakers of other languages with higher prestige, making them bilingual and even trilingual. These long-term linguistic contacts have brought significant changes within all compartments of the language, with lexicon being the most affected, as expected. In addition to elements of Albanian, Bulgarian, Greek, Macedonian, and Turkish origin (in the case of Aromanian and, for the last three idioms mentioned, also in the case of Megleno-Romanian), and Croatian (in the case of Istro-Romanian), the lexicon of the South Danubian Romanian dialects also contains a smaller number of Romance terms, of French and Italian origin. In the present communication, we will present the

circumstances, characteristics, and consequences of these borrowings on the etymological configuration of the Romanian dialects spoken south of the Danube.

Keywords: *Aromanian, Megleno-Romanian, Istro-Romanian, Romance loanwords, etymology.*

Lexicul dialectelor românești sud-dunărene: specificul împrumuturilor romanice

Dezvoltarea dialectelor românești sud-dunărene după desprinderea din trunchiul românei comune în arealuri multiculturale și plurilingvistice a dus, alături de factori de ordin politic, economic, cultural și sociolingvistic (statutul de idiomuri vorbite într-un cadru restrâns, numărul mic al vorbitorilor etc.), la însușirea de către vorbitorii acestora și a altor idiomuri, cu un prestigiu ridicat, aceștia devenind bi- și chiar trilingvi. Aceste contacte lingvistice de lungă durată au dus la modificări importante în cadrul tuturor compartimentelor limbii, dintre acestea cel mai afectat fiind, după cum era și firesc, lexicul. Pe lângă elementele de origine albaneză, bulgară, greacă, macedoneană și turcă (situația aromânei și, pentru ultimele trei idiomuri amintite, a meglenoromânei), respectiv croată (cazul istroromânei), în lexicul dialectelor românești sud-dunărene există și un număr mai mic de termeni romanici, de origine franceză și italiană. În comunicarea de față, vom prezenta circumstanțele, caracteristicile și consecințele acestor împrumuturi asupra configurației etimologice a dialectelor românești din sudul Dunării.

Cuvinte-cheie: *aromână, meglenoromână, istroromână, împrumuturi romanice, etimologie.*

Iulia-Maria TICĂRĂU

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
iulia.deaconu@ulbsibiu.ro

The Use of Linguistic Biography in the Teaching of Romanian as a Foreign Language

In this article we aim to highlight the way in which the linguistic biography can be used within the Romanian Language Preparatory Program as an alternative method of self-evaluation. By using the linguistic biography it is possible to identify the strong and weak points that foreign students have in the process of acquiring the Romanian language. This aspect can be identified by analyzing the interlanguage used by students. To create the linguistic biographies we will apply a questionnaire, created according to the Common European Framework of Reference for Languages, from which we will extract information regarding the level of the Romanian language in terms of understanding, speaking or writing. At the same time, we will highlight the way in which the linguistic biography helps students to be aware of the difficulties encountered during the learning of the Romanian language as a foreign language and to visualize the evolution they had along the learning process. The usefulness of the linguistic biography will also be presented by emphasizing the fact that for teachers it is a useful tool in identifying skills and didactic contents where remediation is needed.

Keywords: *linguistic biography, Romanian as a foreign language, foreign students, acquisition of the Romanian language, Common European Framework of Reference for Languages.*

Utilizarea biografiei lingvistice în predarea limbii române ca limbă străină

În acest articol ne propunem să evidențiem modul în care biografia lingvistică poate fi folosită în cadrul Programului pregătitor de limba română ca metodă alternativă de autoevaluare. Prin utilizarea biografiei lingvistice se pot identifica atât punctele tari cât și punctele slabe pe care studenții străini le dețin în procesul de achiziție a limbii române. Acest aspect se poate identifica prin analiza interlimbii utilizate de studenți. Pentru a crea biografiile lingvistice, vom aplica un chestionar creat conform *Cadrului european comun de referință pentru limbi*, din care vom extrage informații privitoare la nivelul limbii române în ceea ce privește înțelegerea, vorbirea sau scrierea. În același timp, vom reliefa modul în care biografia lingvistică îi ajută pe studenți să conștientizeze dificultățile întâlnite pe parcursul învățării limbii române ca limbă străină și să vizualizeze evoluția pe care au avut-o de-a lungul procesului de învățare. Utilitatea biografiei lingvistice va fi prezentată și prin accentuarea faptului că pentru profesori este un instrument util în identificarea competențelor și a conținuturilor didactice unde este nevoie de remediere.

Cuvinte-cheie: *biografie lingvistică, româna ca limbă străină, studenți străini, achiziția limbii române, Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi.*

George Bogdan ȚĂRA

Universitatea de Vest din Timișoara
bogdan.tara@e-uvv.ro

Gheorghe Ivănescu – (Auto)biographical Moments

Professor Gheorghe Ivănescu was a prominent figure in Romanian Linguistics, c. m. of the Romanian Academy, and, at the same time, founder of the linguistic school at the universities of Iasi and Timisoara, as well as a pioneer of new directions in the study of the Romanian language. The importance of his scholarly work was recognized from the beginning in the field of diachronic linguistics.

Our presentation aims at emphasizing a few aspects from the scholar's biography comprised in the documents of the *Gheorghe Ivănescu* file from the archive of the West University of Timisoara. The variety of writings, activity reports, autobiographies, declarations and references written not only by the professor himself but also by his contemporaries (scholarly personalities, colleagues, students) allows us to understand some moments that shaped the destiny of G. Ivănescu, and invite us to reflect upon the condition of the scholar. His confessions reveal his issues, delicate situations, professional relations, and value judgements regarding himself as well as the ones around him etc. The professor's strong convictions shaped his life and career at a time when Romanian science was dominated by materialistic-dialectic thought and by the Marxist-Stalinist ideology. The consulted documents prove the appreciation of the contemporaries for the scholar Gheorghe Ivănescu, whose biography coincides with his research subjects and with the ardour he fought with for every one of them.

Keywords: *G. Ivănescu, linguistics, biography, autobiography, archived document.*

Gheorghe Ivănescu – momente (auto)biografice

Personalitate marcantă a lingvisticii românești, prof. univ. dr. Gheorghe Ivănescu, m. c. al Academiei Române, a fost, în egală măsură, creator de școală lingvistică la Universitățile

din Iași și Timișoara, precum și deschizător de direcții noi în studiul limbii române. Importanța operei sale științifice a fost recunoscută de la început în lingvistica diacronică. Comunicarea noastră își propune să scoată în evidență câteva aspecte din biografia savantului, așa cum reies acestea din documentele aflate în dosarul *Gheorghe Ivănescu* din arhiva Universității de Vest din Timișoara. Varietatea de consemnări, memorii de activitate, autobiografii, declarații și referințe redactate atât de profesorul însuși, cât și de contemporanii săi (personalități științifice, colegi, studenți), permite înțelegerea unor momente care au marcat destinul omului G. Ivănescu și invită la o reflecție asupra condiției cercetătorului. Pe baza propriilor mărturisiri, sunt relevate problemele, situațiile delicate, relațiile profesionale, judecățile de valoare asupra propriei persoane și asupra celor din jur etc. Puternicele convingeri ale profesorului îi marchează viața și cariera, într-o perioadă în care știința românească era dominată de gândirea materialist-dialectică și de ideologia marxist-stalinistă. Documentele cercetate dovedesc aprecierea contemporanilor pentru omul de știință Gheorghe Ivănescu, a cărui biografie se confundă cu temele sale de cercetare și cu fervoarea cu care a luptat pentru fiecare dintre ele.

Cuvinte-cheie: *G. Ivănescu, lingvistică, biografie, autobiografie, document de arhivă.*

Anca URSA

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Cluj-Napoca
anca.ursa@usamvcluj.ro

The Secret Life of Romanian as a Foreign Language. Oral and Written Comprehension in the Age of Chat GPT

In 2023, when the first chatbots became accessible to Internet users without restrictions, the process of understanding an input in a foreign language had already undergone some important changes, brought by the (pen)ultimate technological changes: the abundance of electronic texts and oral speech predominantly accompanied by images, in the virtual environment, have changed the making of meaning and the learning habits of the native speakers and of those speakers willing to learn a new language. The study aims to investigate what are the ways of working and the consequences of such a change in didactic activities of reception of a foreign language. It also provides some opinions dedicated to the challenges and limits that LLMs (Large Language Models), for example Chat GPT, impose on users, teachers or students, when it becomes a frequently used tool in the process of teaching, learning and evaluating Romanian as foreign language.

Keywords: *oral language understanding, written language understanding, LLMs (Large Language Models), chat GPT, RFL (Romanian as a foreign language).*

Viața secretă a românei ca limbă străină. Receptarea orală și scrisă în epoca lui Chat GPT

În 2023, când primii chatboți au devenit accesibili utilizatorilor de internet, fără restricții, deja procesul de înțelegere a inputului într-o limbă străină suferise câteva schimbări importante, aduse de (pen)ultimele schimbări tehnologice: abundența de texte electronice și discursul oral însoțit preponderent de imagine în mediul virtual au schimbat obiceiurile de creare a sensului în mintea receptorului nativ și a celui dispus să învețe o limbă nouă. Studiul își propune să investigheze care sunt modalitățile de lucru și consecințele unei asemenea schimbări în activitățile didactice de receptare utilizate în

studiul limbilor străine. De asemenea, acordă un spațiu dedicat provocărilor și limitelor pe care LLMs (Large Language Models), de exemplu Chat GPT, le impun utilizatorilor, profesori sau studenți, atunci când devin un instrument frecvent utilizat în procesul de predare, învățare și evaluare a românei ca limbă străină.

Cuvinte-cheie: *receptare orală, receptare scrisă, LLMs (Large Language Models), chat GPT, RLS (româna ca limbă străină).*

Lavinia-Iunia VASIU

Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
laviniavasiu@gmail.com

What Part of NO Don't You Understand? Negation in Romanian as a Second/Foreign Language (RL2)

Understanding and expressing negation represent significant challenges in the process of acquiring/learning Romanian as a second/foreign language (RL2). Starting from certain errors and difficulties associated with negation in the context of RL2 teaching-learning-assessment, we attempt to examine possible causes of these issues. We show that most of the materials dedicated to RL2 (textbooks, grammars, etc.) address the problem in a relatively narrow manner, limiting themselves to a few grammatical explanations regarding specific elements/structures – such as the placement of the negation marker in propositional negations, the negative terms accompanying the morpheme "nu" (negative pronouns, pronominal adjectives, adverbs), the double negation, and the semantic-lexical negation (negative prefixes) – whereas the texts and the exercises used for assessing reading/listening comprehension, the expectations regarding oral and written production and interaction, as well as some grammar items, focus on aspects of negation that go beyond what was taught/explained: the semantic-pragmatic dimension of negation, focal negation (partial, constituent negation), equivalent constructions of propositional negation, negation intensification or attenuation, positive constructions with negative value, etc. We believe that among the guiding principles for modeling micro-language (ML) and for shaping production expectations at lower levels (A1, A2), it is important to include the understanding of negation acquisition as a gradual (stage-based) process. Additionally, when constructing units and teaching scenarios at higher levels (B1, B2), it would be beneficial to incorporate as many of the previously mentioned overlooked aspects as possible.

Keywords: *stages of the acquisition of negation, negation processing, total vs partial negation, negation intensification markers.*

Ce parte din NU nu înțelegi? Negația în limba română ca limbă nematernă/străină (RL2)

Înțelegerea și exprimarea negației reprezintă reale provocări în procesul de achiziție/învățare a limbii române ca limbă nematernă/străină (RL2). Pornind de la unele erori și dificultăți asociate cu negația în contextul învățării-predării-evaluării RL2, încercăm să examinăm posibilele cauze ale acestora. Arătăm că materialele dedicate RL2 (manuale, gramatici etc.) tratează insuficient problema, limitându-se la câteva explicații de ordin gramatical în abordarea unor elemente/structuri specifice – locul mărcii negației în negațiile propoziționale, totale, termenii negativi care însoțesc morfemul „nu”

(pronumele negative, adjectivele pronominale, adverbele), negația dublă și negația la nivel semantic-lexical (prefixele negative) –, în vreme ce textele selectate și itemii propuși pentru evaluarea înțelegerii după lectură/ascultare, așteptările cu privire la producerea și interacțiunea orală și scrisă, precum și itemii de gramatică vizează aspecte ale negației care depășesc sfera celor predate/explicate: dimensiunea semantic-pragmatică a negației, negația focalizantă (parțială, de constituent), construcții echivalente ale negației propoziționale, mărci de intensificare sau de atenuare a negației, construcții pozitive cu valoare negativă etc. Considerăm că, printre principiile care ghidează modelarea microlimbii (ML) și conturarea așteptărilor în producerea la nivelurile inferioare (A1, A2) ar trebui să se numere și înțelegerea achiziției negației drept un proces gradual (în stadii), iar, printre elementele de care se ține cont în construirea unităților și a scenariilor didactice la nivelurile superioare (B1, B2), ar trebui incluse cât mai multe dintre aspectele neglijate menționate anterior.

Cuvinte-cheie: *stadiile achiziției negației, procesarea negației, negație totală vs negație focalizantă, intensificatori ai negației.*

Luciana-Cosmina (VELȚĂNESCU) IANU
Universitatea de Vest din Timișoara
luciana_veltanescu@yahoo.com

The Category of Diathesis in Romanian Grammars (18th-20th centuries)

The present work has as its object of study a controversial aspect of the grammar of the Romanian language, namely the problem of the grammatical category of diathesis, which has given rise to numerous discussions. The present work, entitled Category of diathesis in different grammars (18th-20th century), has as its object of study a controversial aspect of the grammar of the Romanian language, namely the problem of the grammatical category of diathesis, which has given rise to numerous discussions. This study aims to present comparatively the identification criteria of the diathesis, its content and categorical form, as well as the explanation of the points of view both from the editions of the Academy's Grammar and in the grammars proposed by the Transylvanian School. We will also consider the vision of some Romanian grammarians, such as: Ov. Densusianu, Al. Rosetti, Ivanescu, Al. Philippide, C. Frâncu, regarding the controversies of this grammatical category. Analyzed synchronically, but also diachronically, the grammatical category of the diathesis is gradually conceptualized, each theory being valuable for the moment in which it was formulated. Thus, diathesis knows, in the Romanian language, a wide variety of forms, with different meanings and structures. Analyzing both the first Romanian grammars and the four editions of the Academy's Grammar, we were able to notice an evolution of the approach to the grammatical category of diathesis.

Keywords: *diathesis, comparison, first grammars, Grammars of the Academy, contemporary grammarians.*

Categoria diatezei în gramaticile românești (s. XVIII-XX)

Lucrarea de față are ca obiect de studiu un aspect controversat al gramaticii limbii române, și anume problema categoriei gramaticale a diatezei, care a suscitat numeroase discuții. Acest studiu își propune să prezinte comparativ criteriile de identificare a

diatezei, conținutul și forma categorială a acesteia, precum și explicarea punctelor de vedere atât din edițiile *Gramaticii Academiei*, cât și în gramaticile propuse de Școala Ardeleană. Vom avea în vedere și viziunea unor lingviști precum: Ov. Densusianu, Al. Rosetti, G. Ivănescu, Al. Philippide, C. Frâncu, cu privire la controversele acestei categorii gramaticale. Analizată sincron și diacronic, categoria gramaticală a diatezei se conceptualizează treptat, fiecare teorie fiind valoroasă pentru momentul în care a fost formulată. Astfel, diateza cunoaște, în limba română, o mare varietate de forme, cu sensuri și structuri diferite. Analizând atât primele gramatici românești, cât și cele patru ediții ale *Gramaticii Academiei*, am putut sesiza o evoluție a abordării categoriei gramaticale a diatezei.

Cuvinte-cheie: *diateza, comparație, primele gramatici, Gramaticile Academiei, gramaticieni contemporani.*

Mihaela-Andra ANDREI

Universitatea de Vest din Timișoara

mihaela.andrei91@e-uvv.ro

Feminine autofiction: *Dezrădăcinare* by Sașa Zare

The autobiographical prose emerging and originating in our space during the boom of the so-called *millennials* expresses itself in a second wave of narrative series taking place in the Romanian and/or Bessarabian space, whose stake is the exposure of some self-reflexive experiences. Among these, worthy of notice are the interventions of some representative female authors for certain subgroups who explore the feminist theme, with related themes melting around it – traumatic shifts against a background of abuse, the problem of migration or exile, minority groups. The present paper explores the self-referential dimension of the novel *Dezrădăcinare* by Bessarabian author Sașa Zare, starting from the idea that literature, understood as “a vehicle of memory” – is part of the dynamic, wider horizon of cultural memory (acc. to Jan and Aleida Assmann). Discourse of retrospective individual memory, the text narratively configures – through the diaristic insertions inscribed in the Bessarabian social context – a peripheral identity related to nationality, language, gender or unrelated, harder to pinpoint. The approach to fabricate an identity oscillates between the pages of the diary, with different shades of feminine authenticity, respectively those of fiction. The traumatic (auto)biography of the protagonist is thus revealed fragmentarily, from the perspective of several problematic identities, under the continuous pressure of reporting to Others, and reporting to the normative social representations of the traditional Bessarabian community in the post-USSR years. The assumed confessions present in the pages of the protagonist's diary consist of an illusory chronology. In this sense, the author exposes herself through a set of exercises that deal with the maternal relationship, gender/sexual identity, linguistic and cultural dislocation, the feminine creative endeavour.

Keywords: *autofiction, literature from Bessarabia, cultural memory, femininity, peripheral identity.*

Autoficțiune la feminin: *Dezrădăcinare* de Sașa Zare

Proza autobiografică emergentă în spațiul autohton odată cu boomul douămiist cunoaște un al doilea val printr-o serie de narațiuni apărute în spațiul românesc și/sau basarabean, a căror miză este expunerea unor experiențe auto-reflexive. Între acestea, remarcabile sunt intervențiile unor autoare reprezentative pentru anumite subgrupuri care explorează supratema feministă, în jurul acesteia topindu-se teme conexe – glisări traumatice pe fondul unor abuzuri, problema migrației sau a exilului, grupuri minoritare. Lucrarea de față explorează dimensiunea autoreferențială a romanului *Dezrădăcinare* de Sașa Zare, pornind de la ideea că literatura, înțelegea ca „vehicul al memoriei” – se înscrie în orizontul dinamic, deschis al memoriei culturale (cf. Jan și Aleida Assmann). Discurs al memoriei individuale retrospective, textul configurează narativ – prin inserțiile diaristice înscrise în contextul social basarabean – o identitate periferică raportată la naționalitate, limbă și gen, sau neîncadrabilă, fără rădăcini. Demersul de fabricare a identității

pendulează între paginile de jurnal, cu valențe ale autenticismului feminin, respectiv cele de ficțiune. (Auto)biografia traumatică a protagonistei se dezvăluie astfel fragmentar, din perspectiva mai multor euri problematice, sub presiunea continuă a raportării la ceilalți, respectiv a raportării la reprezentările sociale normative ale comunității tradiționale basarabene din anii post-URSS. Confesiunea asumată în paginile jurnalului protagonistei constă într-o cronologie iluzorie. În acest sens, autoarea se autoexpune printr-un set de exerciții care tratează relația maternă, identitatea de gen/sexuală, dislocarea lingvistică și culturală, demersul creativ feminin.

Cuvinte-cheie: *autoficțiune, literatura din Basarabia, memorie culturală, feminitate, identitate periferică.*

Nicolae BOBARU
Cercetător independent
bobaru.nicolae@gmail.com

Beyond the Traditional Portrait. Queen Mary of Romania in the Light of Feminist Biographical Reconstructions

Exploring the complexity of European cultures, where traditions and history intertwine to form a rich cultural picture, we often discover stories of female figures who, although essential, are overlooked or simplified in literary or historical discourses. The study *Beyond the Traditional Portrait. Queen Mary of Romania in the Light of Feminist Biographical Reconstructions* is a case study that proposes a new perspective on these women, putting the spotlight on how myths and historical realities have shaped our understanding and appreciation of their contributions. At the centre of this work is Queen Mary of Romania, whose achievements as a diplomat and writer had a significant impact on the formation of modern Romania.

Mediated by analyses specific to comparative literature and the use of methodological tools specific to cultural studies, this study proposes to recontextualise this emblematic figure for modern culture, highlighting how her personal concepts and ideologies influenced her personal life, her impact on cultural and political life, as well as how she influenced changes in women's perceptions of themselves and how they related to their contemporary society. The specific focus is on the redefinition of Queen Mary's role, showing how, beyond the roles traditionally assigned to women, she contributed to social change and the reconfiguration of the cultural and social norms of the times.

This approach not only offers a new interpretation of the (auto)biographies of a remarkable female figure in Romanian history, but, by combining feminist theoretical perspectives, historical contexts and comparative analyses, opens the way to a deeper understanding of the complexity of women's lives in the late 19th and early 20th centuries. In doing so, the work contributes to the wider dialogue of feminist and gender studies, challenging new questions about interpretations of women's lives through (auto)biographies that acknowledge the complexity and diversity of roles and their contribution to a more inclusive cultural discourse.

Keywords: *Queen Mary of Romania, biographical reconstructions, Romanian culture, European culture, social impact.*

Dincolo de portretul tradițional. Regina Maria a României în lumina reconstrucțiilor biografice feministe

Explorând complexitatea culturilor europene, unde tradițiile și istoria se împletesc pentru a forma un tablou cultural bogat, descoperim adesea povestiri ale unor figuri feminine care, deși esențiale, sunt trecute cu vederea sau simplificate în discursurile literare sau istorice. Studiul *Dincolo de portretul tradițional. Regina Maria a României în lumina reconstrucțiilor biografice feministe* se constituie într-un studiu de caz ce propune o nouă perspectivă asupra acestor femei, punând în lumina reflectoarelor modul în care miturile și realitățile istorice au modelat înțelegerea și aprecierea contribuțiilor acestora. În centrul acestei lucrări se află Regina Maria a României, ale cărei realizări ca diplomat și scriitor au avut un impact semnificativ asupra formării României moderne.

Mediată de analizele specifice literaturii comparate și de utilizarea instrumentelor metodologice specifice studiilor culturale, prezentul studiu propune recontextualizarea acestei figuri emblematice pentru cultura modernă, evidențiind modul în care conceptele și ideologiile personale i-au influențat viața personală, impactul asupra vieții culturale și politice, dar și felul în care a influențat schimbarea percepțiilor femeilor despre sine și modul în care acestea se raportau la societatea contemporană lor. Accentul specific este pus pe redefinirea rolului Reginei Maria, arătând cum, dincolo de rolurile tradițional atribuite femeilor, a contribuit la schimbări sociale și la reconfigurarea normelor culturale și sociale ale vremurilor.

Această abordare nu doar că oferă o nouă interpretare a (auto)biografiilor unei figuri feminine marcante din istoria României, dar, prin îmbinarea perspectivelor teoretice feministe, contextelor istorice și analizelor comparatiste, deschide calea către o înțelegere mai profundă a complexității vieților femeilor de la sfârșitul secolului al XIX-lea și început de secol XX. Astfel, lucrarea contribuie la dialogul extins al studiilor feministe și de gen, provocând la noi întrebări despre interpretările vieților femeilor prin (auto)biografii care recunosc complexitatea și diversitatea rolurilor și aportul lor la un discurs cultural mai incluziv.

Cuvinte-cheie: *Regina Maria a României, reconstrucții biografice, cultură românească, cultură europeană, impact social.*

Elena CRAȘOVAN

Universitatea de Vest din Timișoara
elena.crasovan@e-uvv.ro

Autobiography and Eschatology in Mircea Cărtărescu's Novel *Solenoid*

The paper follows the ambiguous relation between truth and fiction, between the real biography and the enormous reservoir of potential biographies in Cărtărescu's novel *Solenoid*, which points beyond the postmodern games that create a counterfactual autobiography. As more than a merely self-reflexive fiction, *Solenoid* is a "maximalist autofiction"; (Mironescu 2021): an attempt to reconstruct the biography of the profound self, but also a case of hypertrophy capable to ultimately generate a personal myth that substantially modifies representations of the self and the world. By alternating hyper-realistic descriptions and surreal objects, science-fiction motifs, and biblical scenarios, Cărtărescu's fiction evolves, from *Nostalgia* and *Orbitor* to *Solenoid*, towards transrealism, this narrative mode that underlines the transcendence obsession shared by many of Cărtărescu's characters. The analysis follows the way themes of the self (body,

memory, biography, writing) are subordinated to a metaphysical project, namely the eschatological theme that compresses space and time, generating a series of paradoxes: “a messianicity without messianism” (Derrida); an apocalyptic structure lacking the eternity horizon; a metafictional dimension that questions the purpose of literature and constantly seeks to escape outside the text while in the very process of creating the word-maze.

Keywords: *autobiography, autofiction, eschatology, memory, myth.*

Autobiografie și escatologie în romanul *Solenoid*, de Mircea Cărtărescu

Lucrarea analizează relația ambiguă dintre adevăr și ficțiune, dintre biografia reală și enormul rezervor al biografiilor potențiale în romanul *Solenoid*, încercând să arate ce e dincolo de jocul postmodern al recompunerii unei autobiografii contrafactice. Mai mult decât simplă autoficțiune, *Solenoid* este o „autoficțiune maximalistă” (Mironescu 2021): o încercare de reconstituire a biografiei eului profund, dar și o hipertrofie a acestuia până la crearea unui mit personal care modifică substanțial reprezentările sinelui și ale lumii. Prin alternarea unor descrieri hiper-realiste și a obiectelor suprarealiste, a unor motive science-fiction și a scenariilor biblice, proza lui Cărtărescu, de la *Nostalgia* și *Orbitor* la *Solenoid*, evoluează către transrealism, un mod narativ ce pune în relief obsesia transcendenței care marchează protagoniștii acestor proze. Analiza urmărește felul în care temele sinelui (corporalitate, memorie, biografie, scriitură) sunt subordonate unui proiect metafizic, unei teme escatologice care comprimă spațiul și timpul, generând o serie de paradoxuri: o „mesianicitate fără mesianism” (Derrida), o narațiune apocaliptică lipsită de perspectiva eternității, o dimensiune metafictională ce chestionează rostul literaturii și caută constant ieșirea în afara textului chiar/simultan cu în procesul de creare a labirintului textual.

Cuvinte-cheie: *autobiografie, autoficțiune, escatologie, memorie, mit.*

Elena GHIȚĂ

Universitatea de Vest din Timișoara

Martha Bibescu. Restitutions

The French-speaking writer, originally from Romania, with Greek ancestry, noted in her 1928 book *Au Bal avec Marcel Proust* that the goal of literature had always seemed to her to be to save the memory of loved and dying beings. The French novelist's death will mark a century in 2022, that of Martha Bibescu half a century in 2023. To commemorate them, we dedicate to their memory a new reading of the aforementioned autobiographical micro-novella, translated into Romanian by Tudor Ionescu in 1976. In fact, we are talking about modernist-composed writing: memoir, narrative, confessional prose, epistolary, essay, collage of letters reproduced and annotated with personal reflections. The analysis of the text of this writing is concerned with the facets of the revealed self: narrator of episodes before and after the First World War, character – young Princess annoyed by the interest in her by the youthful friend of some cousins, later mature reader and commentator of the novel cycle *In Search of Lost Time*. Autofictionally, the role of inspiration attributed to oneself or family appears. The oft-repeated evocation of a *Belle Époque* ball gives the story an attractive potential by sketching a conflict, but also by a remarkable portrait. At the same time, the ball, literally and figuratively, draws attention

to the qualities of the writing. Seen, in memory, as a “universe of organised unconsciousness”, it becomes a metaphor for the shared ambience of the writer and his reader. Called a “delight of living”, it becomes a symbol of survival through remembering the past. The communication, the dance between two people, does not only take place in the three meetings during the fifteen years of “lost time”, but also after the death of the writer, in “found time”. The micro-novel lends itself to comparisons with related literary species, from hagiography to postmodern metafiction.

Keywords: Martha Bibescu, Marcel Proust, *Au Bal avec Marcel Proust*, *In Search of Lost Time*, *evocation*.

Martha Bibescu. Restituiri

Scriitoarea de limbă franceză, originară din România, cu ascendențe grecești, nota în cartea *La Bal cu Marcel Proust*, scrisă în 1928, că țelul literaturii i se păruse întotdeauna a fi salvarea amintirii unor ființe dragi și muritoare. De la trecerea în neființă a romancierului francez s-a împlinit un secol în 2022, a Marthei Bibescu, o jumătate de secol în 2023. Comemorativ, dedicăm memoriei lor o nouă lectură a micro-romanului autobiografic mai sus menționat, tradus în românește de Tudor Ionescu în 1976. De fapt, vorbim despre scrierea modernist-compozită: memorii, narațiune, proză de confesiune, epistolar, eseu, colaj de scrisori reproduse și adnotate cu reflecții personale. Analiza textului acestei scrieri vizează fațetele eului dezvăluit: Naratoare a unor episoade dinaintea și de după Primul război mondial, Personaj – tânără Prințesă agasată de interesul pentru ea, manifestat de prietenul din tinerețe al unor veri, ulterior Cititoare matură și Comentatoare a ciclului romanesc *În căutarea timpului pierdut*. Autoficțional apare rolul de inspiratoare atribuit sieși ori familiei. Evocarea, deseori reluată, a unui bal din *la Belle Époque* conferă istorisirii un potențial atractiv prin schițarea unui conflict, dar și printr-un remarcabil portret. Totodată, balul, în sens propriu și figurat, atrage atenția asupra calităților scriiturii. Văzut, în amintire, ca un „univers al inconștienței organizate”, acesta devine metafora ambianței comune a scriitorului și a cititoarei sale. Numit „deliciu al trăirii”, devine simbol al supraviețuirii prin rememorarea trecutului. Comunicarea, dansul în doi nu se întâmplă doar în cele trei întâlniri pe durata a cincisprezece ani din „timpul pierdut”, ci și după moartea scriitorului, în „timpul regăsit”. Micro-romanul se pretează la comparații cu specii literare înrudite, de la hagiografie la metaficțiunea postmodernă.

Cuvinte-cheie: *Martha Bibescu, Marcel Proust, La Bal cu Marcel Proust, În căutarea timpului pierdut, evocare.*

Gabriela GLĂVAN

Universitatea de Vest din Timișoara
gabriela.glavan@e-uvt.ro

For a New Biography of Elena Ceaușescu

If the art of cinema revealed, with Andrei Ujică's film *Autobiography* of Nicolae Ceaușescu, the possibility of exploring new meanings of the biographical in the proximity of the film and the documentary, literature can afford a similar exercise. Starting from the intersection of rather historical explorations (Lavinia Betea's volumes – *Tovarășa. The Biography of Elena Ceausescu, The Last Year in the Life of Elena Ceaușescu, The Red*

Princesses) with the homage literature of propaganda (whose vital cycle ended in December 1989), the present work explores the possibility of articulating a biography of Elena Ceaușescu in a polyphonic, refined and comprehensive manner, giving a new relief to this remarkable historical figure. The biographical mythology of Elena Ceaușescu was a pillar of propaganda literature during the communist period and deserves to be reinvestigated with a more diverse, transdisciplinary critical point of view.

Keywords: *biography, political myths, women in politics, post-communism, totalitarianism.*

Pentru o nouă biografie a Elenei Ceaușescu

Dacă arta cinematografică a revelat, odată cu filmul lui Andrei Ujică, *Autobiografia* lui Nicolae Ceaușescu, posibilitatea de a explora noi sensuri ale biograficului în proximitatea peliculei și a documentarului, literatura își poate permite un exercițiu similar. Pornind de la intersecția unor explorări mai degrabă istorice (volumele Laviniei Betea – *Tovarăsa*, *Biografia Elenei Ceaușescu*, *Ultimul an din viața Elenei Ceaușescu*, *Prințesele roșii*) cu literatura omagială de propagandă (al cărei ciclu vital s-a încheiat în decembrie 1989), lucrarea de față explorează posibilitatea articulării unei biografii a Elenei Ceaușescu într-o manieră polifonică, rafinată și comprehensivă, care să confere un nou relief acestui personaj istoric marcant. Mitologia biografică a Elenei Ceaușescu a reprezentat un pilon al literaturii de propagandă în perioada comunistă și ar merita reinvestigat cu un instrumentar critic mai divers, transdisciplinar.

Cuvinte-cheie: *biografie, mituri politice, femei în politică, postcomunism, totalitarism.*

Mihaela-Oana GOGOȘEANU

Universitatea de Vest din Timișoara
mihaela.gogoseanu@e-uvv.ro

A Biographical Mosaic. The Brancusian Trilogy

Constantin Brancusi is undoubtedly one of the most prominent figures in the current Romanian cultural landscape, as evidenced by the success of recent exhibitions in Timișoara and Bucharest. Consequently, numerous cultural products, ranging from democratising podcasts to the pretentious catalogue *Brancusi: Romanian Sources and Universal Perspectives*, have been dedicated to the sculptor. The interest in Brancusi's personality is not a recent phenomenon. Indeed, intellectuals of the last century have also been preoccupied with the artist. Among them was Petre Pandrea, the author of a trilogy on Brancusi. This monographic study examines the aesthetics, the ethics, the philosophy, the biology, and the sociology of the "Saint of Montparnasse", while creating an atypical, mosaic-like biography based mainly on memoirs. This research project is the result of a personal interest in the subject matter, but also of a general interest in the biographical method. The objective is to provide a detailed analysis of Pandrea's volumes dedicated to Constantin Brancusi, with the intention of exposing the way Pandrea constructs his biographical outlook. Following a qualitative approach, the paper presents Pandrea's study in a critical manner and aims to answer three key research questions: (1) What kind of sources does the author rely on in constructing his biography?; (2) To what extent is a link created between man and artistic creation?; and (3) In what way does Petre Pandrea's biographical approach differ from other biographies of Brancusi? The research

will therefore describe the principles and techniques used by Pandrea in his biographical approach to Brancusi.

Keywords: *art, biography, Constantin Brâncuși, memoirs, Petre Pandrea.*

Un mozaic biografic. Trilogia brâncușiană

Constantin Brâncuși este cu siguranță una dintre figurile care a ocupat un loc central în peisajul cultural românesc actual, grație succesului recentelor expoziții de la Timișoara și București. Astfel, numeroase produse culturale, de la podcasturile cu scop de democratizare la pretențiosul catalog *Brâncuși: Surse românești și perspective universale*, i-au fost dedicate sculptorului. Interesul pentru personalitatea lui Brâncuși nu este însă de dată recentă, intelectualii secolului trecut fiind de asemenea preocupați de figura artistului. Printre aceștia, s-a numărat și Petre Pandrea, autor al unei trilogii brâncușiene, un studiu monografic în care autorul își propune să studieze estetica, etica, filosofia, biologia și sociologia „Sfântului din Montparnasse”, realizând, totodată, o biografie atipică, de tip mozaic, bazată, în principal, pe memorialistică. Pornind de la interesul personal pentru acest studiu, dar și de la interesul general pentru metoda biografică, cercetarea de față își propune să ofere o analiză detaliată a volumelor lui Pandrea dedicate lui Constantin Brâncuși, în vederea unei expuneri a manierei în care Pandrea își construiește investigația biografică. Urmând un demers de tip calitativ, lucrarea prezintă critic studiul lui Pandrea, în încercarea de a răspunde la următoarele întrebări: (1) Pe ce fel de surse se bazează autorul în (re)construirea biografiei?; (2) În ce măsură este creată o legătură între om și creație artistică?; și (3) În ce fel abordarea biografică a lui Petre Pandrea se diferențiază de alte biografii ale lui Brâncuși? Cercetarea întreprinsă va descrie, așadar, principiile și tehnicile folosite de Pandrea în demersul biografic dedicat lui Brâncuși.

Cuvinte-cheie: *artă, biografie, Constantin Brâncuși, memorii, Petre Pandrea.*

Elena JEBELEAN

Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara
elena.jebelean@umft.ro

Variations on the Same Theme – Maps for Writing a Biography

The collection of Polirom Publishing House *Biografii romanțate (Romanticized Biographies)* includes three recent volumes that bring to our attention the biographies of Romanian visual artists – Moni Stănilă, *Brâncuși sau cum a învățat țestoasa să zboare (Brâncuși or How the Turtle Learned to Fly)* (2019), Veronica D. Niculescu, *Luchian. Ochii, sufletul, mâna (Luchian. The Eyes, the Soul, the Hand)* (2020) and Anca Vieru, *Pallady. Ulise legat de catarg (Pallady. Odysseus tied to the Mast)* (2023). Employing various narrative techniques, insisting especially on certain periods of the creators' lives or covering (more or less) their entire existential journey, these biographies represent the product of a creative process that can be partially illuminated by the analysis of interviews given by the authors and of their interventions at the launches of such books. Which stage was more difficult in building these biographies? Were there in the conception, in the writing, revelatory emotional thresholds? Did the authors perceive ideological fusions with the artists they were writing about or not? To what extent did these emotional consonances help them in writing the romanticized biography? What exactly led women writers to

choose to keep silent about/to veil certain aspects of the artists' lives? What ways have they discovered, beyond diaries, memoirs, letters, to give coherence to a creative consciousness? What elements are considered factors of maximum responsibility in writing a biography? Here are some questions answers of which will try to draw a bridge between the authentic and the believable.

Keywords: *authentic, believable, emotional thresholds, ideational fusions, the responsibility of writing a biography.*

Variațiuni pe aceeași temă – hărți pentru scrierea unei biografii

În colecția *Biografii romanțate* a editurii Polirom au fost publicate în ultimii ani trei volume ce aduc în atenția noastră biografia unor artiști plastici români – Moni Stănilă, *Brâncuși sau cum a învățat țestoasa să zboare* (2019), Veronica D. Niculescu, *Luchian. Ochii, sufletul, mâna* (2020) și Anca Vieru, *Pallady. Ulise legat de catarg* (2023). Valorificând tehnici narative diverse, insistând mai ales asupra anumitor perioade ale vieții creatorilor sau parcurgând (mai mult sau mai puțin) întregul traseu existențial al acestora, aceste biografii reprezintă produsul unui proces de creație ce poate fi parțial luminat prin analiza unor interviuri date de autoare și a intervențiilor acestora la lansări ale respectivelor cărți. Care etapă a fost mai dificilă în construirea acestor biografii? Au existat în concepere, în scriere, praguri emoționale revelatoare? Au perceput sau nu autoarele fuziuni ideatice cu artiștii despre care scriau? În ce măsură aceste consonanțe emoționale le-au fost de folos în scrierea biografiei romanțate? Ce anume le-a determinat pe scriitoare să aleagă tăcerea despre/ să voaleze anumite aspecte ale vieții artiștilor? Ce căi au descoperit, dincolo de jurnale, memorii, scrisori, pentru a da coerență unei conștiințe creatoare? Ce elemente sunt considerate factori de maximă responsabilitate în scrierea unei biografii? Iată câteva întrebări ale căror răspunsuri vor încerca să contureze o punte între autentic și verosimil.

Cuvinte-cheie: *autentic, verosimil, fuziuni ideatice, praguri emoționale, responsabilitatea scrierii unei biografii.*

Carina JOSAN

Universitatea de Vest din Timișoara
carina.josan@e-uvv.ro

Authenticity between Biography and Autobiography

The assumption of authenticity (synonymous here with verifiability) is a concept upon which the intention itself of writing a biography is built. The other forms of writings about one's life, such as autobiography or diary, are based upon the same concept of authenticity, these expositions being perceived in a particular complementarity with biographical writing. Authenticity also has an element of value to it which is specifically implied when it comes to both biographical and autobiographical writing, and last but not least, this element of value is also still relevant in the large discussions about literature, about the literary truth (and meaning) and also about the viability of the writing act in itself. The questions that occur from these raw observations are related to the nature of authenticity and its ultimate scope. On the same note, considering the two forms of writing, biography and autobiography, a conceptual reconfiguration of authenticity is necessary having in mind the peculiarities of both typologies. In short, the significance

and, implicitly, the assumptions of authenticity suffer metamorphoses depending on the perspective from which the text is written, this being the reason why a reevaluation of this manner of perception is necessary when it comes to the concept of authenticity. The purpose of this paper is that of analysing the manner in which the concept of authenticity manifests itself in biographical writing, respectively in the autobiographical writing. Along the same lines, the purpose of this paper also involves the theme of the tendency to fictionalize the process of confession, theme which appears in the same discussions about authenticity.

Keywords: *authenticity, biography, autobiography, diarism, fictionalisation.*

Autenticitatea: între biografie și autobiografie

Asumpția de autenticitate (în sinonimie aici cu verificabilitatea) este un concept pe care se bazează însăși intenția construirii unei biografii. Tot pe același concept al autenticității se bazează și celelalte forme ale așa-zisei scrieri despre viață și anume autobiografia sau jurnalul, expuneri care sunt percepute într-un soi de complementaritate cu biografia. Autenticitatea reprezintă, totodată, și o dimensiune valorică cu care este investită biografia și autobiografia, dimensiune valorică încă semnificativă în cadrul discuțiilor despre literatură, despre adevărul (și, implicit, sensul) literar și despre viabilitatea actului scrierii. Interogațiile care reies în urma acestor observații brute ar fi acelea referitoare la natura conceptului de autenticitate și la scopul căruia îi servește în ultimă instanță. În aceeași ordine de idei, având în vedere cele două forme diferite de abordare, biografia și autobiografia, este necesară o reconfigurare conceptuală a autenticității în funcție de particularitățile celor două tipologii de scriere. În esență, semnificația și, implicit, asumpțiile autenticității se metamorfozează în funcție de perspectiva scrierii, motiv pentru care este necesară o reevaluare a manierei în care acest concept este perceput. Scopul lucrării de față este acela de a analiza maniera în care conceptul de autenticitate se manifestă în cadrul scrierii biografice, respectiv în cadrul scrierii autobiografice, urmărindu-se totodată valențele, în complementaritate sau nu, ale biografiei și ale autobiografiei. Nu în ultimul rând, scopul lucrării vizează și tema tendinței de ficționalizare a confesiunii, temă care se naște în cadrul aceleiași discuții despre autenticitate.

Cuvinte-cheie: *autenticitate, biografie, autobiografie, scrierea diaristă, ficționalizare.*

Maria PAȘCALĂU

Cercetător independent

maria.nicolescu79@e-uvt.ro

Interrupted Biographies. Voices of Women Surviving the Holocaust in Romania

Until two decades ago, when the Final Report of the International Commission on the Holocaust in Romania was published, the memorial recovery of the process by which the Jewish communities in the Romanian space were destroyed during World War II was extremely problematic because it was subject to attempts to distort, deny and minimize it. After Romania recognized, at least at the official level, the direct participation in the Holocaust, studies on this topic developed especially in the area of historical and socio-political research. In the literary area, except for a few initiatives coming from academia, this approach has been largely ignored. The analysis of the Holocaust literature in

Romania from the perspective of gender studies, more specifically, from the perspective of women's studies has raised even less interest. Through the lens of Holocaust studies and gender studies, this paper analyzes, fragments of biography contained in the memoirs and diaries of authors who survived deportations either in Nazi camps or in Transnistria (Gisella Perl, Olga Lengyel, Ana Novac, Ágnes Rózsa, Sonia Palty, Edith Kertzman). The analysis of these texts, which are almost dismissed by researchers, aims not only to make the voices of the surviving authors heard but also to contribute, through their accounts, in which they insist on the policies and persecutions in the camps targeting Jewish women, to the contextualized and nuanced recovery of the memory of the Holocaust in Romania.

Keywords: *gender studies, Holocaust in Romania, Holocaust memory, Holocaust studies, surviving author.*

Biografii întrerupte. Voci ale supraviețuitoarelor Holocaustului în România

Până acum două decenii, când a fost publicat Raportul final al Comisiei Internaționale pentru Studiarea Holocaustului în România, recuperarea memorială a procesului prin care comunitățile evreiești din spațiul românesc au fost distruse în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial a fost una extrem de problematică, fiind supusă unor tentative de distorsionare, de negare și de minimalizare. După ce România a recunoscut, cel puțin la nivel de discurs oficial, participarea directă la Holocaust, studiile pe această temă s-au dezvoltat mai ales în aria de cercetare istorică și socio-politică. În zona literară, cu excepția câtorva inițiative venind dinspre mediul academic, acest demers a fost în mare măsură ignorat. Și mai puțin interes a suscitat analiza literaturii Holocaustului în România din perspectiva studiilor de gen, mai exact, din perspectiva studiilor despre femei. Lucrarea de față analizează, prin prisma studiilor despre Holocaust și a studiilor de gen, fragmente de biografie cuprinse în memoriile și jurnalele unor autoare care au supraviețuit deportărilor fie în lagărele naziste, fie în cele din Transnistria (Gisella Perl, Olga Lengyel, Ana Novac, Ágnes Rózsa, Sonia Palty, Edith Kertzman). Analiza acestor texte aflate foarte puțin în atenția cercetătorilor urmărește nu numai să facă auzite vocile autoarelor supraviețuitoare, ci și să contribuie, prin intermediul relatărilor lor în care insistă asupra politicilor și persecuțiilor din lagăre având ca țintă specifică femeile de identitate evreiască, la recuperarea contextualizată și cât mai nuanțată a memoriei Holocaustului în România.

Cuvinte-cheie: *autoare supraviețuitoare, Holocaustul în România, memoria Holocaustului, studii de gen, studii despre Holocaust.*

RADU Pavel Gheo

Universitatea de Vest din Timișoara
pavel.radu@e-uvtr.ro

A Few Notes on the Romanian Autofiction

At the beginning of the 3rd millennium, along with the emergence of a new generation of Romanian prose writers, a series of discussions related to the specificity of their writing was launched in the literary arena. Literary critics noticed, among other things, a general tendency towards the homodiegetic narrative, combined with the young writers'

inclination to using their own biographies as narrative material. The inclusion of such writings in the (sub)genre of autofiction was inevitable.

The term *autofiction* was formally used and defined by the French novelist Serge Doubrovsky. Doubrovsky first employed it in 1977 to define a genre that might be labeled in an over-simplified manner as fictionalized autobiography. Nevertheless, autofiction as a fictional (sub)genre has been persistently commented on, contested and redefined in the following decades.

Within the realm of Romanian literature, autofiction is generally associated with a generation labeled as „douămiști“ (or “millennials”). The writings of such authors as Ioana Baetica, Alexandru Vakulovski, Ionuț Chiva, Dan Sociu, etc. were systematically analyzed and commented from this perspective. The present study tries to suggest a few explanations for the resurgence of the Romanian “autofictional wave” in a historical context, connecting it both with the dominance of the memorialistic writings during the previous decade, and with the fracturist literary movement, whose members are constantly mentioned among the autofiction writers. Finally, a brief review of some literary texts by Dimitrie Cantemir and C. Negruzzi would try to reconfirm the hybrid character of this elusive fictional genre, whose possible antecessors are to be found in any historical period from any literary tradition.

Keywords: *autofiction, biography, fracturism, homodiegetic narrative, Romanian literature.*

Câteva note despre autoficțiunea autohtonă

La începutul mileniului al III-lea, odată cu apariția unei noi promoții de prozatori, în spațiul literar românesc s-a lansat o serie de discuții legate de caracteristicile scrisului acestora. Criticii literari au remarcat, printre altele, o tendință accentuată de utilizare a narațiunii homodiegetice, combinată cu recursul prozatorilor la utilizarea propriei biografii ca material narativ. Încadrarea unor astfel de scrieri în (sub)genul autoficțiunii era inevitabilă. Termenul de autoficțiune a fost utilizat și definit inițial de prozatorul francez Serge Doubrovsky, care îl folosește pentru prima oară în 1977 pentru a defini un gen de proză ce poate fi etichetat simplist drept autobiografie ficționalizată. Cu toate acestea, autoficțiunea reprezintă o categorie ficțională complexă, comentată cu insistență, controversată și redefinită sistematic în deceniile următoare.

În literatura română autoficțiunea este asociată generic cu prozatorii din generația numită „douămiștă“ (sau a „milenialilor“). Scrierile unor autori precum Ioana Baetica, Alexandru Vakulovski, Ionuț Chiva, Dan Sociu ș.a. au fost analizate și comentate sistematic din această perspectivă. Studiul de față încearcă să stabilească câteva explicații ale resurgenței „valului autoficțional“ românesc în context istoric, în conexiune cu dominația genului memorialistic din deceniul anterior, precum și programatic, prin raportare la mișcarea literară fracturistă, ai cărei membri apar permanent pe lista autorilor de proză autoficțională. În final, o scurtă privire retrospectivă asupra unor texte de Dimitrie Cantemir și C. Negruzzi va încerca să reconfirme caracterul hibrid, greu de definit, al acestui gen ficțional, căruia i se pot găsi precursori în orice epocă și spațiu literar.

Cuvinte-cheie: *autoficțiune, biografie, fracturism, literatură română, narațiune homodiegetică.*

Lavinia Branîște's Characters – a Biography of Post-Communist Women?

Set against the backdrop of “autofictional frames”(Schiop 2021), Lavinia Branîște's novels offer a multifaceted “identity card” of the feminine experience in post-communism. “Very actual and recognisable” (Coșa 2021), the facets juxtaposed in writings such as *Sonia ridică mâna* (2019), *Interior zero* (2016), *Escapada* (2014), *Mă găsești când vrei* (2021) are not quite the “indistinct flavours” of “reheated soup” (Rogozanu 2021). Accused of chaotic, unnatural representations, of unusual narrative cuttings (Burța-Cernat 2016), Branîște does not fall into mannerism, however, and the present study aims to go beyond the link with the author's autobiography imputed to her novels and show how the fragility of femininity/female characters is not a consequence of an inconsistency at the level of narrative: the novels are precisely of a simplicity – of an almost elliptical structure – that shows the distortions and inconsistencies of a world that demolishes precisely the inner foundations of identity. Without entering into a hermeneutic tributary to the rhetoric centred on the notion of gender, we focus on the relation of the female characters to the social, even sociological dimension of the recent past, since the *weak* character always (re)composes a fragmented biography whose resemantizations remain insufficiently explored.

Keywords: *postcommunism, Lavinia Branîște, female characters, social dimension, identity.*

Personajele Laviniei Branîște – o biografie a femeii din postcomunism?

Aflate în siajul unor „cadre autoficționare” (Schiop 2021), romanele Laviniei Branîște propun o „carte de identitate” multiformă a experienței feminine în postcomunism. „Teribil de actuale și recognoscibile” (Coșa 2021), fațetele ipostaziate în scrieri precum *Sonia ridică mâna* (2019), *Interior zero* (2016), *Escapada* (2014), *Mă găsești când vrei* (2021) nu sunt chiar „aromele indistincte” de „ciorbă reîncălzită” (Rogozanu 2021). Acuzată de reprezentări haotice, nenaturale, de decupaje insolite (Burța-Cernat 2016), Branîște nu cade însă în manierism, iar studiul de față își propune să treacă dincolo de legătura cu autobiograficul imputată romanelor și să arate cum fragilitatea feminității/ a personajelor feminine nu este o consecință a unei inconsecvențe la nivelul narativului: romanele sunt tocmai de o simplitate – de o structură aproape eliptică – ce arată distorsiunile și incoerențele unei lumi care pulverizează tocmai fundamentele interioare ale identității. Fără să intrăm într-o lectură tributară retoricii axate pe noțiunea de *gen*, ne axăm pe raportarea personajelor feminine la dimensiunea socială, chiar sociologică a trecutului recent, căci personajul *slab* (re)compune mereu cioburile unei biografii ale cărei resemantizări rămân insuficient inventariate.

Cuvinte-cheie: *postcomunism, Lavinia Branîște, personaje feminine, dimensiune socială, identitate.*

Between Memoirism and (Auto)Biography. A Case Study: Monica Lovinescu

Monica Lovinescu has a special place in Romanian culture. Her journals, as well as the diversity of her reviews and articles in Radio Free Europe have defined her as an emblematic figure in the Romanian cultural space during the communist period. However, it is precisely this dimension of the cultural act, in memories – through *La Apa Vavilonului* or *Jurnalul Esențial* – and essays – volumes such as *Etica neuitării* or *O istorie a literaturii române pe unde scurte* – that brings to light an issue for which the boundaries of apparently distinct but theoretically different concepts, such as memoir and biography, seem to be extremely volatile. Starting from the premise that it is very difficult, if not impossible, to separate the cultural act from the biographical dimension – especially in this case, where the very essence of the cultural act is both a consequence, and a mirror representation of the biographical dimension – and based on a theoretical approach that revolves around the concept of biographical criticism, this paper aims, through an analysis of diaries, volumes of essays and last, but not least, the centenary album *Monica Lovinescu: O viață, o voce, un destin* (Humanitas, 2023) by Cristina Cioabă, to address, from the perspective of literary theory and socio-cultural theory, the complementary relationship between memoirs and biographical criticism. By analysing the corpus from the aforementioned theoretical perspectives, the purpose of the paper is to highlight both the complexity of the biographical dimension in Monica Lovinescu's work – by referring to both diaries and essays – and, at the same time, to underline the adaptability of biography to a series of literary genres – from memoirs to biography (or autobiography), as well as biography in the field of visual arts, through the centenary album.

Keywords: *autobiography, biographical criticism, essay, diary, memoir, Monica Lovinescu.*

Între memorialistică și (auto)biografie. Studiu de caz: Monica Lovinescu

La nivelul culturii române, Monica Lovinescu ocupă un loc aparte. Jurnalele sale, precum și diversitatea recenziilor și articolelor de la Radio Europa Liberă au definit-o drept o figură emblematică în spațiul cultural românesc din perioada comunistă. Însă tocmai această dimensiune a actului cultural, atât la nivel memorialistic – prin *La Apa Vavilonului* ori *Jurnalul Esențial* – ori eseistic – în volume precum *Etica neuitării* sau *O istorie a literaturii române pe unde scurte* – aduce în vedere o problemă pentru care granițele unor concepte aparent distincte, însă teoretic diferite, precum memorialistică, respectiv biografie par să fie extrem de volatile. Plecând de la premisa conform căreia e foarte dificil, dacă nu chiar imposibil să separăm actul cultural de această dimensiune biografică – îndeosebi în cazul de față, în care însăși esența actului cultural este, păstrând proporțiile, atât o consecință, cât și o reprezentare în oglindă a dimensiunii biografice – și bazându-se pe o abordare teoretică care gravitează în jurul conceptului de critică biografică (biographical criticism), lucrarea de față își propune, printr-o analiză a jurnalelor, a volumelor de eseuri și, nu în ultimul rând, a albumului centenar *Monica Lovinescu: o viață, o voce, un destin* (Humanitas, 2023) al Cristinei Cioabă, să abordeze, din perspectiva teoriei literare, cât și din cea socio-culturală, raportul de complementaritate dintre memorialistică și critica biografică. Analizând corpul propus din perspectiva teoretică anterior menționată, scopul lucrării de față este de a evidenția atât complexitatea dimensiunii biograficului în opera Monicăi Lovinescu – prin raportare

atât la jurnale, cât și la eseuri – și, totodată, de a sublinia adaptabilitatea biograficului la o serie de genuri literare – de la memorialistic, la biografic (sau autobiografic), precum și prin biograficul în domeniul artelor vizuale, prin albumul centenar.

Cuvinte-cheie: *autobiografie, critică biografică, eseistică, jurnal, memorialistică, Monica Lovinescu.*

Dumitru TUCAN

Universitatea de Vest din Timișoara
dumitru.tucan@e-uvv.ro

Eugene Ionesco, Biographer

Most critics who have studied the complete works of Eugene Ionesco (Eugène Ionesco) have observed a unified vision and the organic connections between his early works, written in Romanian, and his mature works, written in French. This remarkable unity in his creations stems from the young Ionesco's commitment to a project aimed at seeking aesthetic and existential authenticity. This quest defined his early iconoclastic attitude towards the clichés of “literature” and cultural “myths.” In *Nu* (*No*, 1934), this attitude is directed towards the prominent figures of Romanian literature, whom he accused of lacking authenticity. Another significant work from this period is a “biography” of Victor Hugo, first published in the cultural journal *Ideea Românească* (1935-1936) and remaining unknown until the 1970s. In this piece, the young Romanian critic dismantles the ‘statue’ of the famous French poet – one of the enduring myths of French and European Romanticism – through a writing that combines historical documentation, playful imagination, and a demythologizing predisposition. This presentation will explore the complex details of this early work by Ionesco, analyzing it as a specific variant of the biographical genre: the antibiography.

Keywords: *Eugene Ionesco, antiliterature, antibiography, Victor Hugo, demythologization.*

Eugen Ionescu, biograf

Majoritatea criticilor care s-au ocupat de totalitatea operei lui Eugen Ionescu (Eugène Ionesco) au observat unitatea de viziune a acesteia și legăturile organice ale operei de tinerețe, scrisă în limba română, cu cea de maturitate, scrisă în franceză. De fapt, această unitate remarcabilă a creației sale se naște odată cu adoptarea de către tânărul Ionescu a unui proiect de căutare a autenticității estetice și existențiale, care-i va defini încă de la început atitudinea iconoclastă față de locurile comune ale „literaturii” sau față de „miturile” culturale. Dacă în *Nu* (1934) această atitudine se va manifesta în raport cu numele mari ale literaturii române, acuzate de lipsă de autenticitate, un alt text de proporții semnificative al lui Ionescu din această perioadă este o „biografie” a lui Victor Hugo, publicată pentru prima dată în revista *Ideea românească* (1935-1936) și rămasă necunoscută până în anii ‘70. Aici, tânărul critic român demolează, prin intermediul unei scriituri care combină documentul istoric, forța imaginației ludice și predispoziția demitizatoare, statuia celebrului poet francez, unul dintre miturile puternice încă ale romantismului francez și european. Discutând detaliile complexe care circumscriu această operă de tinerețe a lui Ionescu, prezentarea va analiza această scriere ca variantă specifică a genului biografic: antibiografia.

Cuvinte-cheie: *Eugen Ionescu, antiliteratură, antibiografie, Victor Hugo, demitizare.*

José-Manuel BLANCO MAYOR
Université de Rostock, Allemagne
jose.mayor@uni-rostock.de

"Artifice" as a Means of Expressing Autobiographical Trauma in Jorge Semprún's Novel *L'écriture ou la vie* [Writing or Life]

One of the most remarkable aspects of Jorge Semprún's oeuvre, a Spanish writer who wrote most of his work in French, is his propensity to explore various forms of "writing the self". All his novels, to a greater or lesser extent, are rooted in his autobiographical memory. However, Semprún himself has often stressed that recourse to fiction is the only way to make this memory more comprehensible, or even to preserve it from the unspeakable. Taking as our starting point the novel *L'écriture ou la vie* (the only novel in which the narrator bears the name "Jorge Semprún"), our focus will be on the traumatic memories of his internment in the Buchenwald concentration camp. We will examine how Semprún treats these memories artistically, how he blends them with fictional elements, and how he reflects on language as an essential vehicle for assimilating and verbalising these traumas, while at the same time transmitting the mnemonic truth.

Keywords: *Jorge Semprún, L'écriture ou la vie, (auto)fiction, memory, traumatism.*

« L'artifice » comme voie d'expression du trauma autobiographique dans *L'écriture ou la vie* de Jorge Semprún

L'un des aspects les plus remarquables de l'écriture de Jorge Semprún, un écrivain espagnol dont la majeure partie de l'œuvre a été réalisée en français, réside dans sa propension à explorer diverses formes d'écriture de soi. Chacune de ses œuvres romanesques, dans une mesure plus ou moins prononcée, est ancrée dans sa mémoire autobiographique. Cependant, Semprún lui-même a souvent souligné que le recours à la fiction est la seule voie pour rendre cette mémoire plus compréhensible, voire pour la préserver de l'indicible. En prenant pour point de départ le roman emblématique *L'écriture ou la vie* (le seul roman dans lequel le narrateur porte le nom de Jorge Semprún), notre attention se concentrera particulièrement sur les souvenirs traumatiques de son internement dans le camp de concentration de Buchenwald. Nous nous pencherons ainsi sur la manière dont Semprún traite artistiquement ces souvenirs, comment il les mêle avec des éléments fictionnels, et comment il réfléchit aux langues et au langage en tant que véhicules essentiels pour assimiler et verbaliser ces traumatismes, tout en transmettant la vérité mnémonique.

Mots-clés : *Jorge Semprún, L'écriture ou la vie, (auto)fiction, mémoire, traumatisme.*

The (Auto)Biography (Re)Valued by Contemporary Literature: Jean-Luc Coatalem's Filiation Narratives

(Auto)biography has always been the path followed by writers to depict the lives of others, as well as their own existence. In relation with society, literature is constantly evolving, changing form and content, while reflecting outside reality. This article will examine the direction of contemporary literature at the turn of the 1980s, when critics took note of an aesthetic production that existing theories were unable to define. This orientation paved the way for an unprecedented modernity, reinvesting and re-evaluating the concept of the traditional (auto)biography. Among these variations, we will focus on the notion of *filiation narrative* through the work of Jean-Luc Coatalem. We will approach this form as a mutation of (auto)biography, without considering it as a breach of previous written literature, but rather as an inflection and revaluation of (auto)biographemes. By selecting three narratives of filiation, namely *Suite indochinoise: Récit de voyage au Vietnam* [*Indochina Suite: The story of a journey to Vietnam*] (1999), *Le dernier roi d'Angkor* [*The last king of Angkor*] (2010) and *La part du fils* [*The son's heritage*] (2019), we will explore the dimensions of an (auto)biographical approach engaged by Coatalem, who dedicates his stories to little-known, anonymous individuals. In addition, the selected corpus will enable us to illustrate the inflections of this literature, which, instead of focusing on the outstanding figures of history, concentrates on marginal, obscure family existences, through a double challenge: biographical (history seeks to reconstitute these modest figures) and autobiographical (the story of the Other ultimately turns out to be an autoscopia of Self).

Keywords: *Jean-Luc Coatalem, (auto)biography, filiation narratives, history of the Other, history of Self.*

L'(auto)biographique (re)valorisée par la littérature contemporaine : les récits de filiation de Jean-Luc Coatalem

L'(auto)biographie a toujours été la voie empruntée par les écrivains pour faire le récit de la vie de l'Autre, mais aussi de leur propre vie. En relation avec la société, la littérature est constamment en évolution, changeant de forme et de contenu, en reflétant les réalités extérieures. Dans cette communication, nous allons nous pencher sur la tendance manifestée par la littérature contemporaine, au tournant des années 1980, lorsque la critique a pris acte d'une production esthétique que les théories existantes ne parvenaient pas à définir. Cette orientation ouvre la voie à une modernité sans précédent, réinvestissant et réévaluant le concept de l'(auto)biographie traditionnelle. Parmi ces variations, nous nous concentrerons sur la notion de *récit de filiation* à travers l'écriture de Jean-Luc Coatalem. Nous allons traiter cette forme en tant que mutation de l'(auto)biographie, sans la considérer comme une rupture avec la littérature écrite avant, mais plutôt comme une inflexion et une revalorisation des (auto)biographèmes. En choisissant trois récits de filiation, à savoir *Suite indochinoise : Récit de voyage au Vietnam* (1999), *Le dernier roi d'Angkor* (2010) et *La part du fils* (2019), nous explorerons les dimensions d'une démarche (auto)biographique entreprise par Coatalem, qui consacre ses histoires à des individus menus, restés sous anonymat. De plus, le corpus sélectionné nous permettra d'illustrer les inflexions de cette littérature qui, au lieu de s'intéresser aux

figures marquantes de l'Histoire, se concentre sur des existences familiales marginales, floues, à travers une double visée : biographique (l'histoire cherche à restituer ces figures modestes) et autobiographique (le récit de l'Autre se révèle finalement être une autoscopie du Moi).

Mots-clés : *Jean-Luc Coatalem, (auto)biographie, récit de filiation, histoire de l'Autre, histoire de Soi.*

Claudiu GHERASIM

Université de l'Ouest de Timișoara
claudiu.gherasim@e-uvv.ro

The Gospel of Amélie: Apocryphal Autobiography of a "Personal Jesus"

Jesus has never attracted as much interest as he does today. His understanding and portrayal in religious consciousness and literary works have made him a central historical figure in Western culture. The search for the 'real' Jesus has led to the creation of a Jesus who is a prophet, a hippy, a revolutionary, a feminist and a philosopher, even a Hegelian, a proto-communist and a positivist. In the face of such diversity, it is difficult to discern which is the most faithful. His mystery still remains two thousand years later. But the challenge, particularly for historians, is to present a Jesus who is conceivable, even possible, a Jesus whose portrait has been scrupulously verified by an in-depth analysis of the sources, beyond the dogma of the "Christ of faith". In order to create a creative, original and captivating work, contemporary writers must free Jesus Christ from his role as an "antitype", linking him to two major figures, Moses and Elijah, in order to position him as a conceptual figure or a problematic hero. Contemporary authors are endeavouring to separate morality from theology, with the aim of distinguishing the "historical Jesus" from the "dogmatic Christ", by exploring the unexplained areas of the Gospels, not from a hagiographic but rather from an apocryphal perspective. Their writings focus on Jesus, the man, in order to question, through an exegetical approach, the multiple roles traditionally associated with his figure. The protagonist of their stories is therefore not Christ, but Jesus, often a "personal Jesus", as evoked in the Depeche Mode song. To illustrate the significance of this syntagm, which seems to encompass the contemporary trend, our aim is to study the biblical transposition of the Passion of the Christ in the interior monologue of Jesus, the protagonist of Amélie Nothomb's novel *Thirst* (2019).

Keywords: *Jesus Christ, apocryphal autobiography, hypertextuality, Thirst, Amélie Nothomb.*

L'Évangile selon Amélie : autobiographie apocryphe d'un « Personal Jesus »

Jésus n'a jamais suscité autant d'intérêt qu'à présent. Sa compréhension et sa mise en scène dans la conscience religieuse et les œuvres littéraires en font une figure historique centrale de la culture occidentale. La quête du « véritable » Jésus a entraîné la création d'un Jésus prophète, hippie, révolutionnaire, féministe et philosophe, voire hégélien, proto-communiste et positiviste. Face à cette diversité, il est difficile de discerner lequel est le plus fidèle. Son mystère demeure encore deux mille ans après. Mais l'enjeu, en particulier pour les historiens, est de présenter un Jésus envisageable, voire possible, un Jésus dont le portrait a été scrupuleusement vérifié par une analyse approfondie des

sources, au-delà du dogme du « Christ de la foi ». Pour créer une œuvre créative, originale et captivante, les écrivains contemporains doivent affranchir Jésus-Christ de son rôle d'« antitype », le liant à deux figures majeures, Moïse et Élie, pour le positionner comme un personnage conceptuel ou un héros problématique. Les auteurs contemporains s'efforcent de séparer la morale de la théologie, dans le but de distinguer le « Jésus historique » du « Christ dogmatique », en explorant les zones non explicitées des Évangiles, non pas dans une perspective hagiographique mais plutôt apocryphe. Leurs écrits se concentrent sur l'homme Jésus afin de remettre en question, à travers une approche exégétique, les multiples rôles traditionnellement associés à sa figure. Le protagoniste de leurs histoires ne sera donc pas le Christ, mais Jésus, souvent un « Jésus personnel », comme l'évoqué la chanson de Depeche Mode. Pour illustrer la signification du syntagme qui semble englober la tendance contemporaine, nous nous proposons d'étudier la transposition biblique de la Passion du Christ dans le monologue intérieur de Jésus, le protagoniste du roman *Soif* (2019) d'Amélie Nothomb.

Mots-clés : *Jésus-Christ, autobiographie apocryphe, hypertextualité, Soif, Amélie Nothomb.*

Alexandru-Nicolae LAZEA

Georgiana I. BADEA

Université de l'Ouest de Timișoara

alexandru.lazea@e-uvv.ro

georgiana.lungu-badea@e-uvv.ro

The Biography of a Playwright at the Service of his Work: Jean-Luc Lagarce

If “contemporary biography [...] is postbiographical” (A. Compagnon, 2012), why do we still delve into someone’s life? Why does biography remain central to academic life? Is autobiography merely a “biography of a person written by himself” (Starobinski, 1970: 256)? This “rather wise genre has become an art of challenge” (A. Compagnon, 2012), and we attempt to answer this question by sketching the biography of a modern playwright: Jean-Luc Lagarce. The author’s life and his life experiences become a mask that the characters are forced to wear. To this end, we mention Jean-Luc Lagarce’s biography (childhood, studies, dramatic works and books devoted to his life), which will help us interpret his dramatic work, which is not all of one sort (drama: *Ici ou ailleurs*; black comedy: *Carthage, encore*; tragedies or lyrical tragedies: *Le pays lointain, J’étais dans ma maison et j’attendais que la pluie vienne, Juste la fin du monde*, etc.).

Keywords: *biography, chronological structure, thematic approach, dramatic literature, Jean-Luc Lagarce*

Biographie d’un dramaturge au service de son œuvre : Jean-Luc Lagarce

Si « la biographie contemporaine [...] est postbiographique » (A. Compagnon, 2012), pourquoi nous demandons-nous encore sur la vie de quelqu’un ? Pourquoi la biographie reste-t-elle un élément central dans la vie académique ? L’autobiographie est-elle seulement une « biographie d’une personne faite par elle-même » (Starobinski, 1970 : 256) ? Ce « genre plutôt sage est devenu un art du défi » (A. Compagnon, 2012) et nous tâchons d’y répondre en esquissant la biographie d’un dramaturge moderne : Jean-Luc Lagarce. La vie de l’auteur, les expériences de la vie deviennent un masque que les personnages sont obligés de porter. À cette fin, nous mentionnons la biographie de

Jean-Luc Lagarce (enfance, études, œuvres dramatiques et les ouvrages qui sont consacrés à sa vie), ce qui servira à l'interprétation de son œuvre dramatique qui n'est pas d'un seul tenant (drame : *Ici ou ailleurs* ; comédie noire : *Carthage, encore* ; tragédies ou tragédies lyriques : *Le pays lointain, J'étais dans ma maison et j'attendais que la pluie vienne, Juste la fin du monde*, etc.).

Mots-clés : *biographie, structure chronologique, approche thématique, œuvres dramatiques, Jean-Luc Lagarce*

Ramona MALITA

Université de l'Ouest de Timișoara
ramona.malita@e-uvt.ro

Autobiographical Themes in Jean-Baptiste Andrea's Novel *Veiller sur elle*

The notion of *autobiographem* is closely linked to the biographical insertions that the writer expressly wants to include in the literary text. Premise: the author's biography is a resource to be valued in the construction of the character and in the narrative framework. The dramatism of events that have already happened and whose consequences are already known are to be transferred to the fictional text. In the French extreme contemporary novel *Veiller sur elle* by Jean-Baptiste Andrea, the biography is highlighted on three levels: a) a quasi-similar biography: the 'likeness' of Michelangelo Buonarroti and Michelangelo Vitaliani (the protagonist); b) the biography of a masterpiece: Michelangelo's *Pietà* (real) and Vitaliani's *Pietà* (fictional); c) the auctorial biographical element and the actorial biographical details of the character. These fragments of the author's life are likely to have enriching repercussions in the effect of plausibility sought by the author. Purpose: the return of the writer in his text, the textual signature is given by the insertion of these autobiographical elements in the fictional text as a mark of subjectivity (it's like the painter who signs his painting in a corner, indecipherable but visible). We are interested in providing answers to two questions: a) to what extent do biographical insertions help to enrich the diegesis? b) what are the auctorial challenges when the writer chooses to introduce these marks of his life into the text?

Keywords: *novel Veiller sur elle, Jean-Baptiste Andrea, autobiographical marks, Michelangelo, (auto)biography.*

Les autobiographèmes dans le roman *Veiller sur elle* de Jean-Baptiste Andrea

La notion d'*autobiographème* se trouve en étroite liaison avec les insertions biographiques que l'écrivain tient expressément à inclure dans le texte littéraire. Prémisse : la biographie auctoriale est une ressource à valoriser dans la construction du personnage et dans l'échafaudage narratif. L'implication et le dramatisme des événements déjà passés et dont les conséquences sont déjà connues sont à transférer dans le texte fictif. Dans le roman de l'extrême contemporain français, intitulé *Veiller sur elle* de Jean-Baptiste Andrea, la biographie est valorisée à trois niveaux : a) une biographie quasi-similaire : la 'ressemblance' Michelangelo Buonarroti et Michelangelo Vitaliani (le protagoniste) ; b) la biographie d'un chef-d'œuvre : *Pietà* de Michelangelo (réelle) et la *Pietà* de Vitaliani (fictive) ; c) l'élément biographique auctorial et les détails biographiques actoriaux du personnage. Ces bribes de la vie de l'auteur sont susceptibles

avoir des répercussions enrichissantes dans l'effet de plausibilité cherché par l'auteur. But : le retour de l'écrivain dans son texte, la signature textuelle est donnée par l'insertion de ces éléments autobiographiques dans le texte fictif comme marque de la subjectivité (c'est comme le peintre qui signe son tableau dans un coin, indéchiffrable, mais de manière visible). Nous sommes intéressée à donner des réponses à deux questions : a) en quelle mesure les insertions biographiques aident à enrichir la diégèse ? b) quels seraient les enjeux actoriaux lorsque l'écrivain choisit à introduire ces traces de sa vie dans le texte ?

Mots-clés : *roman Veiller sur elle, Jean-Baptiste Andrea, autobiographème, Michelangelo, (auto)biographie.*

Velimir MLADENVIĆ

Université de Novi Sad, Serbie
Université de Poitiers, France, FoReLLIS
velimir.mladenovic@gmail.com

The Life of Alfred Nakache, an Inexhaustible Inspiration for Biographies

Two biographies, published under the titles *Le Nageur* (Gallimard, 2023) by Pierre Assouline and *Le Nageur d'Auschwitz* (J'ai lu, 2024) by Renaud Leblond, about the life of the French swimmer Alfred Nakache (1915-1983) attracted great attention of the French public during the previous years. These fascinating and informative books help readers to remember important events related to this remarkable athlete. They represent two unique views on the life and work of this athlete. In our paper we will analyze these two biographies and try to find all the similarities and differences between them. Also, we will study the structure, style, choice of subjects and events that the authors of biographies highlight.

Keywords: *biographies, Alfred Nakache, Auschwitz, French literature.*

La vie d'Alfred Nakache, une inspiration inépuisable pour les biographies

Deux biographies publiées sous les titres *Le Nageur* (Gallimard, 2023) de Pierre Assouline et *Le Nageur d'Auschwitz* (J'ai lu, 2024) de Renaud Leblond, les deux qui traitent la vie du nageur français Alfred Nakache (1915-1983), ont attiré l'attention du public français l'année dernière. Ces deux livres ont permis aux lecteurs de se rappeler des événements importants liés à cet athlète remarquable. Ces deux textes sont extrêmement fascinants et instructifs, ils nous présentent leur propre vision de la vie et de l'œuvre de cet athlète. Nous allons analyser ces deux textes et essayer de mettre en évidence toutes les similitudes et différences entre ces biographies. Nous allons étudier la structure, le style, le choix des sujets et des événements sur lesquels les auteurs des biographies insistent.

Mots-clés : *biographies, Alfred Nakache, Auschwitz, littérature française.*

The Quest for Self in Michel Tournier's Work : a Mythobiographical Approach

What better occasion to take an interest in a writer's (auto)biography than the celebration of the centenary of his birth? Particularly in the context of the renewed interest that biography, with all its new forms and practices, enjoys now. This is the aim of this article, written a hundred years since Michel Tournier came into the world. A daring task, perhaps, since this modern classic of French literature, though intensely mediatized, stubbornly and manifestly refused autobiography and intimate confidences, carefully guarding his posture as a secretive man and systematically diverting public attention to his work. However, an in-depth mythocritical study of Tournier's work reveals the development of a personal mythology, and the confluence of archetypal figures and symbolic schemes in an oriented journey with a single focus, which can be defined as the spiritual journey of the ego in search of self, unity, innocence and perfection. This study also shows that it is always this "I" concealed behind various masks that is in question, towards which the texts point and around which everything revolves. The entire work thus appears as a mythobiography of this multi-faceted imaginative consciousness, celebrating the writing that founds a new, literary birth for the writer, filling the obscurities of his personality with meaning and placing him under the sign of eternity.

Keywords: *Michel Tournier, mythobiography, self, personal mythology, imaginary.*

La quête du moi dans l'œuvre de Michel Tournier : une lecture mythobiographique

Quelle meilleure occasion de s'intéresser à l'(auto)biographie d'un écrivain que la célébration du centenaire de sa naissance ? Notamment dans le contexte du regain d'intérêt dont le biographique, avec toutes ses nouvelles formes et pratiques, jouit à présent. C'est ce que nous nous proposons de faire dans cette communication, à cent ans depuis que Michel Tournier est venu au monde. Une tâche peut-être osée, puisque, bien qu'intensément médiatisé, ce classique moderne de la littérature française s'est obstinément et manifestement refusé à l'autobiographisme et aux confidences intimes, en gardant soigneusement sa posture d'homme secret et en détournant systématiquement l'attention du public vers son œuvre. Pourtant, une étude approfondie de l'œuvre tournierienne par le biais de la mythocritique révèle la mise en place d'une mythologie personnelle et la confluence des figures archétypales et des schèmes symboliques dans un trajet orienté qu'aimante un sens unique et que l'on peut définir comme le voyage spirituel du Moi à la recherche de soi, de l'unité, de l'innocence et de la perfection. Cette étude montre aussi que c'est toujours ce Moi dissimulé derrière différentes masques dont il est question, vers lequel les textes pointent et autour duquel tout gravite. L'œuvre entière apparaît donc comme une mythobiographie de cette conscience imaginante à multiples facettes, célébrant l'écriture qui fonde une nouvelle naissance, littéraire, de l'écrivain, et qui vient combler de sens les obscurités de sa personnalité et en le plaçant sous le signe de l'éternité.

Mots-clés : *Michel Tournier, mythobiographie, moi, mythologie personnelle, imaginaire.*

Language Biography: Retracing the Learning Journey

Language biography consists of retracing the learning journey of a learner, from the beginner to advanced levels. This approach allows us to understand the evolution, the challenges encountered and the successes obtained in the acquisition of a language. Through this approach, we explore the different stages of learning, the methods used, the cultural influences and the personal experiences that have shaped our linguistic competence. In this article we will examine the language biography of students in technical fields whose main challenge is improving French to integrate into a French-speaking professional context. The objective is to better understand the difficulties overcome and the achievements throughout their learning journey. Afterwards, we will search to explore future perspectives for the continuous improvement of French teaching in technical fields, taking into account the specific needs of learners and the requirements of the French-speaking job market.

Keywords: *language biography, learning path, language acquisition, linguistic skills, progression.*

Biographie langagière : retracer son parcours d'apprentissage

La biographie langagière consiste à décrire son parcours d'apprentissage linguistique, depuis les premiers pas dans la langue jusqu'à la maîtrise. Cette approche permet de comprendre l'évolution, les défis rencontrés et les réussites obtenues dans l'acquisition d'une langue. À travers cette démarche, on explore les différentes étapes de l'apprentissage, les méthodes utilisées, les influences culturelles et les expériences personnelles qui ont façonné notre compétence linguistique. Dans cette communication nous analyserons la biographie langagière des étudiants en filières techniques dont le principal défi est l'amélioration du français en vue de s'intégrer dans un contexte de professionnel francophone. L'objectif est de mieux comprendre leurs accomplissements et les difficultés surmontées tout au long de leur parcours d'apprentissage. Par la suite, nous chercherons à explorer les perspectives futures pour l'amélioration continue de l'enseignement du français dans les filières techniques, en prenant en compte les besoins spécifiques des apprenants et les exigences du marché du travail francophone.

Mots-clés : *biographie langagière, parcours d'apprentissage, acquisition linguistique, compétences linguistiques, progression.*

Georgiana I. BADEA

Universitatea de Vest din Timișoara
georgiana.lungu-badea@e-uvv.ro

A Romanian Translation Studies Scholar: Biographical Sketch of Elena Ghiță

In this paper, we attempt to outline the biography of Elena Ghiță, a professor at the West University of Timișoara, and the first Romanian to teach translation studies, a discipline formally included in the university curriculum under this name since 1991. Long before that, she had already prepared a doctoral thesis on translation equivalences (in the French-Romanian domain), theorizing the concepts of *translation studies*, *transème*, and *traductème*. She also investigated the objects of study within translation studies. Although her works are essential references for the theoretical and practical training of translators, they remain insufficiently known. Our objective is to bring them to light. The purpose of this biographical sketch is to provide our own interpretation of Elena Ghiță's professional and scientific life and to compare it with that of other renowned figures in this field who conducted similar research during the same period. Our intention is to highlight Romanian translation studies. The heuristic scope and scientific contribution are inevitably intertwined in this biography, which is part of the recent history of translation studies.

Keywords: *scientific biography, Romanian translation studies, heuristic approach, history of translation studies, scientific contribution.*

Une traductologue roumaine. Esquisse biographique : Elena Ghiță

Dans cette communication nous tâchons d'esquisser la biographie d'Elena Ghita, professeure à l'Université de l'Ouest de Timisoara, la première Roumaine à avoir donné des cours de traductologie, discipline inscrite sous ce nom dans le cursus universitaire depuis 1991. Bien avant, elle avait déjà préparé une thèse de doctorat sur les équivalences en traduction (le domaine français-roumain), théoriser les concepts de *traductologie*, *transème* et *traductème*. Elle a également investigué les objets d'études de la traductologie. Bien que ses ouvrages soient des repères incontournables dans la formation théorique et pratique des traducteurs, ceux-ci restent insuffisamment connus. Notre objectif est de le faire connaître. Le but de cette esquisse biographique est d'apporter notre propre interprétation de la vie professionnelle et scientifique d'Elena Ghita et de la comparer à celle d'autres personnalités renommées dans ce domaine qui ont effectué des recherches similaires à la même époque. Notre intention est de faire valoir la pensée traductologique roumaine. La portée heuristique et l'apport scientifique s'entremêlent inévitablement dans cette biographie qui s'inscrit dans l'histoire récente de la traductologie.

Mots-clés : *biographie scientifique, traductologie roumaine, portée heuristique, histoire de la traductologie, apport scientifique.*

Darius-Aurelian DRAGOMIR-COZMA

Universitatea de Vest din Timișoara
darius.dragomir84@e-uvvt.ro

Ștefan Vârgolici, the First Hispanist in the Romanian Culture

The first Hispanist in the correct sense of the word in the Romanian culture, Ștefan Vârgolici, undertakes a true task of cultural opening. He revealed to Romanian public, using the sources of the native language, the masterpieces of Spanish literature from authors such as Cervantes, Lope de Vega, Calderon de la Barca. A State Scholar, thanks to the efforts of V.A. Urechia, he returns to Romanian society, at the time of its most accelerated progress and transformation, the literary principles, technical and aesthetic, but also philosophical, that Romanian culture needed. His activity of purging in a careful and professional manner the works that were going to be presented within the framework of Junimea, as a teacher who is very committed both to the dissemination of Spanish culture and also to the successful construction of the Romanian language, gives him a leading role in the crystallization of the ideological and aesthetic program of Junimea, the most important cultural organization and think-tank in Romanian territory at the end of the 19th century.

Keywords: *Romanian translation, Spanish, Cervantes, Junimea, Hispanist.*

Ștefan Vârgolici, el primer hispanista de Rumanía

El primer hispanista en el sentido pleno de la palabra de la cultura rumana, Ștefan Vârgolici, emprende una verdadera faena de apertura al dar a conocer al público rumano, usando las fuentes de la lengua originaria, las obras maestras de la literatura española de autores como Cervantes, Lope de Vega, Calderon de la Barca. Becario del Estado, gracias a las diligencias de V.A.Urechia, devuelve a la sociedad rumana, en el momento de sus más acelerados progreso y transformación, los principios literarios, técnicos y estéticos, pero también filosoficos, que la cultura rumana necesitaba. Su actividad de aderezar de manera cuidada y profesional los trabajos que iban a presentarse en el marco de Junimea, de maestro muy comprometido tanto con la difusión de la cultura española como también respecto a la edificación acertada de la lengua rumana le brinda un papel protagonista en la cristalización del programa ideológico y estético de Junimea, la organización cultural y el think-tank más importante del territorio rumano a finales del siglo XIX

Palabras clave: *traducción rumana, español, Cervantes, Junimea, hispanistas.*

Alina PELEA

Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
alina.pelea@ubbcluj.ro

Constantin Erbiceanu and His Contribution to the History of Interpretation

Our contribution will shed light on a treasure trove of interpreting history: the Romanian version (1897) of *Epaminonda I. Stamatiades' Biographies of the Great Greek Dragomans (Interpreters) of the Ottoman Empire. Stamatiades (1865)*, signed by Constantin Erbiceanu. The volume offers both a new perspective on the Phanariotes who succeeded one another for almost a century at the head of the Danubian Principalities and documented portraits touching on all the essential aspects of the profession. In our

presentation, we want to emphasise the importance of an enlightened translator - even if he or she is not a professional - who is free to choose his or her texts, as well as the role that a translation can play in the self-knowledge of a people and in the consolidation of a language that is seeking its foundations, such as Romanian towards the end of the nineteenth century. We also hope to convince people of the usefulness of translating this work into a widely spoken language, for the benefit of researchers in the history of interpreting. We consider this translation from the point of view of the translator's profile, the context of his choice of text and his macro- and microtextual strategy. Finally, in order to highlight the role that this translation may have played in the development of Romanian vocabulary, we will look at a few borrowings from French to see whether Romanian subsequently retained them and, if so, in what form and with what meaning(s).

Keywords : *Epaminonda I. Stamatiades, Constantin Erbiceanu, drogman, phanariote.*

Constantin Erbiceanu et sa contribution à l'histoire de l'interprétation

Notre intervention se propose de jeter la lumière sur un petit trésor de l'histoire de l'interprétation : la version roumaine (1897) des *Biographies des grands dragomans (interprètes) grecs de l'Empire Ottoman d'Epaminonda I. Stamatiades* (1865), signée par Constantin Erbiceanu. Le volume offre tant une perspective inédite sur les Phanariotes qui se sont succédé pendant près d'un siècle à la tête des Principautés danubiennes que des portraits documentés, touchant à tous les aspects essentiels de la profession. Dans notre présentation, nous voulons souligner l'importance d'un traducteur éclairé – soit-il non professionnel – et libre de choisir ses textes, ainsi que le rôle qu'une traduction peut jouer dans la connaissance de soi d'un peuple et à la consolidation d'une langue qui cherche ses assises, tel le roumain vers la fin du XIXe siècle. Nous espérons également convaincre de l'utilité de la traduction de cet ouvrage en une langue de grande circulation, au bénéfice des chercheurs en histoire de l'interprétation. Nous envisageons cette traduction à partir du profil du traducteur, du contexte de son choix du texte et de sa stratégie macro et microtextuelle. Enfin, pour mettre en évidence le rôle que cette traduction a pu avoir pour le développement du vocabulaire roumain, nous nous sommes arrêterons sur quelques emprunts du français pour voir si, par la suite, le roumain les a retenus et, si oui, sous quelle forme et avec quel(s) sens.

Mots-clés : *Epaminonda I. Stamatiades, Constantin Erbiceanu, drogman, phanariote.*

Elena PETREA

Universitatea „Ion Ionescu de la Brad” din Iași
elena.petrea@iuls.ro

Roxana MIHALACHE

Universitatea „Ion Ionescu de la Brad” din Iași
roxana.mihalache@iuls.ro

Writing in the Language of the Other: Hermione Asachi-Quinet, Biographer of Edgar Quinet

A representative figure of the 1840s and the period that followed, Hermione Asachi, who became Madame Edgar Quinet in July 1852, campaigned alongside her husband to defend the principles of freedom and equality. A discreet yet powerful presence, she was one of

the “voices of freedom” (M. Winock, 2002). In 1869, Hermione published *Mémoires d'exil*, much to the delight of her contemporaries, who saw in her gesture a patriotic duty to awaken her compatriots from the lethargy of the previous eighteen years. The many portraits she painted of those close to her served the same purpose. At the centre of them all is the figure of Edgar Quinet, towards whom Hermione shows all the admiration and devotion of the woman who had been his wife, confidante and disciple, sharing the same intellectual joys. Our paper studies *Mémoires d'exil* as evidence of the deep connection that united Hermione and Edgar: writing in and with the language of the other is not simply a matter of bringing the other party closer together, but of an uninterrupted dialogue. A continuation that also takes the form of a new edition, as part of a Hachette Livre – Bibliothèque nationale de France partnership designed to make accessible to a wider public treasures of France’s literary and historical heritage drawn from rare collections of old books.

Keywords: *Hermione Asachi, Edgar Quinet, Mémoires d'exil, biography, Hachette BnF, rare book.*

Écrire dans la langue de l'autre : Hermione Asachi-Quinet

Personnalité représentative des années 1848 et de l'époque qui suivit, Hermione Asachi, devenue Mme Edgar Quinet en juillet 1852, a milité, aux côtés de son mari, pour défendre les principes de liberté et d'égalité. Présence discrète et à la fois puissante, elle fait partie des « voix de la liberté » (M. Winock, 2002). En 1869, Hermione publie *Mémoires d'exil*, au grand ravissement de ses contemporains, qui voyaient dans son geste un devoir patriotique d'éveil des compatriotes de la léthargie des dix-huit dernières années. Les nombreux portraits qu'elle dresse à ses proches servent le même objectif. Au centre de tous se trouve la figure d'Edgar Quinet, envers lequel Hermione fait preuve de toute l'admiration et de tout le dévouement de celle qui a été à la fois sa femme, sa confidente, sa disciple, en partageant les mêmes joies intellectuelles. Notre communication s'intéresse aux *Mémoires d'exil* en tant que témoignage de l'importance du profond lien qui unissait Hermione et Edgar : écrire dans et avec la langue de l'autre n'est pas un simple rapprochement de l'autre partie, mais comme un dialogue ininterrompu. Une continuation qui prend également la forme d'une nouvelle édition, dans le cadre d'un partenariat Hachette Livre – Bibliothèque nationale de France destiné à rendre accessible au public large des trésors du patrimoine littéraire et historique français puisés dans des collections rares de livres anciens.

Mots-clés : *Hermione Asachi, Edgar Quinet, Mémoires d'exil, biographie, Hachette BnF, livre rare.*

Mirela-Cristina POP

Universitatea „Politehnica” din Timișoara
pop_mirela_cristina@yahoo.com

The Translator's Portrait, a Distinct Biographical Genre

Biography is a form of writing that selects and places on the temporal axis events deemed essential in the life of a person or public figure. The field of translation has seen the emergence of a biographical genre of its own, the translator's portrait. Over the years, translation scholars have demonstrated the importance of placing the translator at the

centre of their reflections on translation. We have selected three perspectives on the art of drawing portraits of translators. Edmond Cary (1963) evokes six portraits of translators who bear witness to their importance for the history of translation: Étienne Dolet, Jacques Amiot, Mme Dacier, Antoine Galland, Gérard du Nerval and Valery-Larbaud. Jean Delisle (ed., 1999, 2002) has compiled two volumes of portraits of male and female translators, providing readers with "a royal road to reintroduce subjectivity into the discourse on translation...". (Delisle, 1999: 1). Catherine Gravet (ed., 2013) takes up Jean Delisle's approach and offers portraits of five female translators and ten male translators, produced by twenty-one portraitists, focusing on "translators born in Belgium or with ties there" (Gravet, 2013: 5). Our paper highlights the features of the portrait as a biographical genre: the translator's portrait contributes to "refocusing attention on the translator" (Delisle, 1999: 1), reveals the subjective elements that "humanise" translators (Delisle, 1999: 5), and enriches the history of translation.

Keywords: *biography, translator, translator portrait, translation, history of translation.*

Le portrait de traducteur, un genre biographique à part

La biographie représente une forme d'écriture qui sélectionne et place sur l'axe temporel des événements jugés comme étant essentiels dans la vie d'une personne ou d'une personnalité publique. Le domaine de la traduction voit l'éclosion d'un genre biographique à part, le portrait de traducteur. Les traductologues ont montré le fil du temps l'importance de mettre le traducteur au centre de leurs réflexions sur la traduction. Nous avons retenu trois perspectives dans l'art de tracer le portrait des traducteurs ou des traductrices. Edmond Cary (1963) évoque six portraits de traducteurs qui témoignent de leur importance pour l'histoire des traductions : Étienne Dolet, Jacques Amiot, Mme Dacier, Antoine Galland, Gérard du Nerval et Valery-Larbaud. Jean Delisle (dir., 1999, 2002) réunit en deux volumes des portraits de traducteurs et de traductrices fournissant aux lecteurs « une voie royale pour réintroduire la subjectivité dans le discours sur la traduction ... » (Delisle, 1999 : 1). Catherine Gravet (dir., 2013) reprend la démarche de Jean Delisle et offre les portraits de cinq traductrices et de dix traducteurs, réalisés par vingt-et-un portraitistes, focalisant sur « la personne de traducteurs, nés en Belgique ou y ayant des attaches » (Gravet, 2013 : 5). Notre communication met en évidence les traits du portrait comme genre biographique : le portrait de traducteur contribue au « recentrement de l'attention sur le traducteur » (Delisle, 1999 : 1), surprend les éléments subjectifs qui « humanisent » les traducteurs (Delisle, 1999 : 5), enrichit l'histoire de la traduction.

Mots-clés : *biographie, traducteur, portrait de traducteur, traduction, histoire de la traduction*

Cristina VARGA

Universitatea „Babeş-Bolyai” din Cluj-Napoca
cristina.varga@ubbcluj.ro

Eugenio Coseriu. Virtual Biographical Corpus

Evoking the personality of Eugenio Coseriu means first of all to speak of a complex personality, of a life full of events, knowledge, academic research and contacts with international cultural and scientific personalities. For us, Romanians, it also means an

inspiring life that we consider with admiration, given how few Romanian cultural and scientific personalities have made themselves known internationally. For those who are beginning their studies of integral linguistics, approaching and getting to know the immense and complex linguistic work of Eugenio Coseriu, focusing his ideas in the general context of his time can be achieved by means of his biography. Numerous published biographical volumes and interviews testify to the great interest in linguistic research to understand the personality and linguistic work of Eugenio Coseriu (Kabatek 2020, Bojoga 2021, 2023, Borcilă 2021, Bleortu&Munteanu 2021 etc.). On the other hand, the great variety of biographical studies describing the life of the great Romanian linguist may induce the idea that everything has been said about Eugenio Coseriu and his work and that there is nothing more to be discovered from a biographical point of view. The aim of this contribution is to highlight the fact that, despite the publication and translation of numerous studies, part of Coseriu's linguistic work remains unpublished. Moreover, it has recently been possible to observe how, in the framework of different academic research projects, unpublished texts have been released, such as the article on terminology edited by García Hernández&Penas Ibáñez (2016) and discussed in Varga (2020) and more recently, the Coserian course *Principalele probleme ale limbii române* (Bleortu&Kabatek&Munteanu 2023). Taking into account the fact that the unpublished part of Coserian manuscripts is substantial, it can be stated that there are aspects of the great linguist's biography and bibliography that still remain to be revealed. Taking these data into account, the present research will focus on less explored aspects of biography as a method of study. This concerns its electronic and virtual dimension represented by the virtual platforms Coseriu online (<https://coseriu.ch/ro/coseriu-online-ro/>) and DileCos (<https://coseriu.uzh.ch/static/home.xml>), projects carried out by Professor Johannes Kabatek which provide scholars with access to biographical data and the linguistic work of Eugenio Coseriu. The online access to linguistic texts and to Coseriu's correspondence represents an optimal opportunity to explore and better understand the life and work of the Romanian linguist through data provided by various qualitative and quantitative evaluation software tools. Taking as the starting hypothesis of our research the fact that, through digitisation projects, the biography and the work of Eugenio Coseriu acquires a virtual dimension, in this paper we want to answer the following questions: Which innovative aspects does a virtual biography imply? Which is the significance of the study of a virtual biography as opposed to a classical biography? Is it possible to speak of an online Coseriu Corpus of linguistic texts that is being gradually constituted? Which new data could the research of a virtual biography provide? The paper is addressed to teachers, linguists, researchers and students who are concerned with the study of Coserian linguistics.

Keywords: *Eugenio Coseriu, linguistica integral, biografía virtual, Coseriu Corpus, letters, interviews.*

Eugenio Coseriu. Corpus biográfico virtual

Evocar la personalidad de Eugenio Coseriu significa en primer lugar hablar de una personalidad compleja, de una vida llena de acontecimientos, conocimiento, investigación académica y de encuentros con personalidades culturales y científicas internacionales. Para nosotros, los rumanos, también significa una vida ejemplar que contemplamos con admiración dado el número escaso de personalidades culturales y científicas rumanas se han dado a conocer internacionalmente. Para los que empiezan sus estudios de lingüística integral, acercarse y conocer la inmensa y compleja obra

lingüística de Eugenio Coseriu, enfocar sus ideas en el contexto general de su época se puede lograr por medio de su biografía. Numerosos volúmenes biográficos y entrevistas publicados atestiguan el gran interés que existe en la investigación lingüística para entender la personalidad y la obra lingüística de Eugenio Coseriu (Kabatek 2020, Bojoga 2021, 2023, Borcilă 2021, Bleortu&Munteanu 2021 etc.). Por otro lado, la gran variedad de estudios biográficos describiendo la vida del gran lingüista rumano puede inducir la idea de que todo se ha dicho sobre Eugenio Coseriu y su obra y que no queda nada más por descubrir desde el punto de vista biográfico. En la presente ponencia queremos subrayar el hecho de que a pesar de la publicación y de la traducción de numerosos estudios, parte de la obra lingüística coseriana sigue aún inédita. Asimismo, recientemente se ha podido observar cómo, en el marco de diferentes proyectos de investigación académica, se han publicado textos inéditos como el artículo sobre la terminología editado por García Hernández&Penas Ibáñez (2016) y analizado en Varga (2020) y más recientemente, el curso coseriano *Principalele probleme ale limbii române* (Bleortu&Kabatek&Munteanu 2023). Teniendo en cuenta el hecho de que la parte manuscrita de la obra coseriana que no está publicada es sustancial, se puede afirmar que existen aspectos de la biografía y de la bibliografía del gran lingüista que aún quedan por descubrir. Teniendo en cuenta estos datos, la presente investigación estará enfocada sobre aspectos menos estudiados en relación con la biografía como método de aprendizaje. Se trata de su dimensión electrónica y virtual representada por las plataformas virtuales Coseriu online (<https://coseriu.ch/ro/coseriu-online-ro/>) y DileCos (<https://coseriu.uzh.ch/static/home.xml>), proyectos llevados a cabo por el profesor Johannes Kabatek que facilitan el acceso a los estudiosos a datos biográficos y a la obra lingüística de Eugenio Coseriu. El hecho de poder acceder en línea a textos lingüísticos y a la correspondencia coseriana representa una oportunidad óptima de explorar y entender mejor la vida y la obra del lingüista rumano a través de datos proporcionados por varias herramientas informáticas de evaluación cualitativa y cuantitativa. Teniendo como hipótesis de partida de nuestra investigación el hecho de que, a través de los proyectos de digitalización la biografía y la obra de Eugenio Coseriu adquiere una dimensión virtual, en la presente ponencia queremos contestar a las siguientes preguntas: ¿Qué aspectos novedosos implica una biografía virtual? ¿Cuál es la importancia del estudio de una biografía virtual a diferencia de una biografía clásica? ¿Se puede hablar de un Corpus Coseriu en línea de textos lingüísticos que se está constituyendo gradualmente? ¿Qué datos nuevos podría proporcionar la investigación de una biografía virtual? La ponencia está dirigida a los profesores, a los lingüistas, a los investigadores y a los estudiantes interesados en el estudio de la lingüística coseriana.

Palabras clave: *Eugenio Coseriu, linguistica integral, biografía virtual, Coseriu Corpus, letters, interviews.*

Corina ANTON

Universitatea din București

corina.anton@lils.unibuc.ro

Illustrious Biographies, Illustrative Episodes: Occurrences and Function in Matteo Bandello's Short Stories

The present study aims to analyze the way in which Matteo Bandello, an Italian author of the 16th century (1485-1561), uses emblematic episodes from the biographies of illustrious figures in his large collection of short stories. In the Middle Ages as well as in the Renaissance, the story of the life of the famous person, be they historical or legendary, saints or biblical characters, takes on a didactic and exemplary function, serving to teach, admonish, exhort, persuade to follow the path of virtue or dissuade from an immoral behavior. Due to the shared attention to the anecdote and to the characteristic moralistic direction, the biography and the short story often meet. A genre that draws on the exemplum, the novella sometimes extrapolates a single anecdotal episode from the biography of a famous person to insert it in a debate on moral issues. In Bandello, the complex relationship with the biographical genre includes the rewriting of illustrative episodes taken from actual biographies (as in the novella I 58, where Bandello turns out to be an attentive reader of Vasari's *Vite dei più eccellenti architetti pittori et scultori italiani da Cimabue insino a' tempi nostri*) as well as parallels between the lives of the characters in the novel and that of illustrious men and women.

Keywords: *Matteo Bandello, novella, biography, rewriting, anecdote.*

Biografie illustri, episodi illustrativi: occorrenze e funzione nelle novelle di Matteo Brandello

Il presente studio si propone di analizzare la maniera in cui Matteo Bandello, autore italiano del Cinquecento (1485-1561), ricorre, nella sua amplissima raccolta di Novelle, alle biografie di personaggi illustri, utilizzandone episodi emblematici. Nel Medioevo nonché nel Rinascimento il racconto della vita del personaggio celebre, che si tratti di figure storiche oppure leggendarie, di santi o di personaggi biblici, assume una funzione didattica ed esemplare, servendo per insegnare, ammonire, esortare, persuadere a seguire la strada della virtù o dissuadere da un comportamento immorale. Grazie alla comune attenzione per l'aneddoto e al caratteristico indirizzo moralistico, la biografia e la novella si trovano non di rado a intersecarsi. Un genere che attinge all'exemplum, la novella a volte estrapola un unico episodio aneddótico della biografia di un personaggio celebre per inserirlo in un dibattito su un argomento di natura morale. In Bandello, il complesso rapporto con il genere biografico include tanto la riscrittura di episodi illustrativi tratti da biografie vere e proprie (come nella novella I 58, dove Bandello si mostra un attento lettore delle *Vite dei più eccellenti architetti pittori et scultori italiani da Cimabue insino a' tempi nostri* di Vasari) quanto un parallelo tra la vita dei personaggi della novella e quella di uomini e donne illustri.

Parole-chiave: *Matteo Bandello, novella, biografia, riscrittura, aneddoto.*

Jelena BADOVINAC
Università di Novi Sad
jelena.badovinac@ff.uns.ac.rs

Sculpture in Italian Idiomatic Expressions and Their Translation into Serbian

Being an integral part of every language, idiomatic expressions often represent a challenge for the translator. Many studies dedicated in recent years to the analysis and translation of idiomatic expressions are limited to the experience one has with mythology, religion, history, literature, the relationship with its body and coexistence with plants and animals as well as natural phenomena. Taking into consideration that between language and culture there is an inextricable connection evident above all in phraseological units, this paper aims to trace the presence of the language of sculpture in the formation of Italian idiomatic expressions. In order to narrow down the vast sculpture terminology, the terms will be grouped into two categories - the materials and tools of sculpture – among which we will search for those existing in idiomatic expressions and then we will discuss the possibility of their transfer to Serbian. The aim of this paper will be to identify examples of three degrees of equivalence: total equivalence (lexical and semantic), semantic equivalence and absence of phraseological equivalence. Thanks to the in-depth analysis of the phraseological units, it will be possible to identify the equalities, similarities and differences between their constituent elements and their conception in the two languages, which will improve the translation process.

Keywords: *Italian language, idiomatic expressions, sculpture, translation, Serbian language.*

La scultura nei modi di dire italiani e la loro traduzione in serbo

Facendo parte integrante di ogni lingua, i modi di dire spesso rappresentano una sfida per il traduttore. Molti studi dedicati negli ultimi anni all'analisi e alla traduzione dei modi di dire si limitano all'esperienza che si ha con la mitologia, la religione, la storia, la letteratura, il rapporto con il proprio corpo e la convivenza con le piante e animali nonché i fenomeni naturali. Prendendo in considerazione che tra la lingua e la cultura esiste una connessione inestricabile, evidente soprattutto nelle unità fraseologiche, nel presente contributo si propone di tracciare la presenza del linguaggio della scultura nella formazione dei modi di dire italiani. Con l'intento di restringere la vasta terminologia appartenente alla scultura, i termini saranno adunati in due gruppi – i materiali e gli attrezzi della scultura – tra i quali si cercheranno quegli esistenti nei modi di dire dopo di che si metterà in evidenza la possibilità della loro trasposizione in lingua serba. Lo scopo di questo lavoro sarà individuare esempi di tre gradi di equivalenza: equivalenza totale (lessicale e semantica), equivalenza semantica ed equivalenza assente. Grazie all'approfondita analisi delle unità fraseologiche sarà possibile individuare le uguaglianze, le somiglianze e le differenze tra i loro elementi costitutivi e la loro concezione nelle due lingue prese in esame il che favorirà il processo traduttivo.

Parole-chiave: *lingua italiana, modi di dire, scultura, traduzione, lingua serba.*

“I Believe That Books, Once They Are Written, Have No Need of Their Authors” – The Motive of the (Auto)biographism and the Author in Elena Ferrante's Literary World

Elena Ferrante is an Italian writer who has published her books under her pen name, letting her real identity shrouded in mystery for more than 32 years. Many critics have assumed that knowing her real identity was really important for interpreting her works, as her novels give the impression of being autobiographical. Presumably, this was the reason why a number of articles and speculations have been written in the attempt of finding out who the author might really be. Ferrante's work diaries are a particularly valuable record of her literary work: *Frantumaglia*, *Incidental Inventions* and *In the Margins*. Among them, perhaps *Frantumaglia* stands out: the book contains correspondence, stories, essays, reflections and interviews by critics and journalists; conversations with directors of films based on her novels, suggestions and words of praise; her dilemmas, fears and desires. The present contribution focuses on Ferrante's literary credo, which emerges from her work diaries and on how this can be integrated into literary theory concerning the author's role. Ferrante believes that even if the author is an essential and vital component of the work, the author's identity is not in any way a requirement for the work's comprehension and it is independent of the latter's outcome. The thesis aims to demonstrate that *Frantumaglia*, *Incidental Inventions* and *In the Margins* constitute the figure of Elena Ferrante who is nothing more than a narrative identity through which the real author actually wants to convey her poetics.

Keywords: *Elena Ferrante, author-theory, (auto)biographism, Frantumaglia, contemporary literature.*

“Io credo che i libri non abbiano bisogno degli autori, una volta che siano stati scritti.” – Il motivo dell'(auto)biografismo e dell'autore nel mondo letterario di Elena Ferrante

Elena Ferrante è un'autrice italiana che ha pubblicato i suoi libri con uno pseudonimo, lasciando che la sua vera identità rimanesse avvolta nel mistero per più di 32 anni. Molti critici hanno sostenuto che sapere chi era veramente l'autrice fosse davvero importante per interpretare le sue opere, dato che esse danno l'impressione di essere autobiografiche. Presumibilmente, questo è stato il motivo per cui una serie di articoli e speculazioni sono stati scritti nel tentativo di scoprire chi potesse essere realmente. I diari di lavoro di Ferrante sono una testimonianza particolarmente preziosa del suo mondo poetico: *La Frantumaglia*, *Invenzione occasionale* e *I margini e il dettato*. Tra questi, forse, quello più importante è *La Frantumaglia*: il libro contiene lettere, racconti, saggi, riflessioni e interviste a critici e giornalisti; conversazioni con registi di film tratti dai suoi romanzi, suggerimenti e parole di elogio; i suoi dilemmi, i suoi desideri e le sue paure. Il presente contributo si concentra sul credo letterario della Ferrante, che emerge dai suoi diari di lavoro, e su come questo possa essere integrato nella teoria letteraria che riguarda il ruolo dell'autore. Ferrante ritiene che, anche se l'autore è una componente essenziale e vitale del libro, la sua identità non è in alcun modo un requisito per la comprensione dell'opera ed è indipendente dal successo di quest'ultima. La tesi vuole dimostrare che *La Frantumaglia*, *Invenzione occasionale* e *I margini e il dettato*

costituiscono la figura di Elena Ferrante che non è altro che un'identità narrativa attraverso cui la vera autrice vuole trasmettere la sua poetica.

Parole-chiave: *Elena Ferrante, teoria dell'autore, (auto)biografismo, Frantumaglia, letteratura contemporanea.*

Dana BARANGEA

Universitatea din București
dana-alexandra.barangea@lls.unibuc.ro

The Experience of the Mental Asylum in the Literary Works of Alda Merini: between Autobiography, Testimony and Self-Reflection

The literary works of Alda Merini, one of the most acclaimed and fascinating Italian poets of the twentieth century, are inextricably linked to her unconventional and troubled life. Among the events that profoundly marked her existence and her writing, the experience of hospitalization in a mental asylum left indelible traces both in her poetry and in her prose writings, above all in the poetic masterpiece *The Holy Land* (1984) and in the autobiographical prose *The Other Truth. Diary of an Other* (1986). The collection of poems *The Holy Land* evokes the descent into the hell of the Paolo Pini mental hospital in Milan. Here the poetic voice has a confessional tone, sometimes vulnerable and tender, sometimes sardonic and harsh. The soliloquy is imbued with autobiographical references intertwined with religious themes, but also with strong images which testify about the suffering and anguish of other patients inhabiting the same place of damnation. At the same time, *The Other Truth. Diary of an Other* is a diary-form narrative of this traumatic period in Alda Merini's life, where she retraces with great lucidity the horrors endured and reflects on themes such as the body, the self-awareness and depersonalization of the mentally ill, the failed motherhood, the identity of the patient inside and outside the mental hospital or the blossoming of love and poetry in a place completely hostile to life. Our study aims to examine the complex ways in which Alda Merini recounts in verse and prose her experience in the mental hospital. Thus, we will focus on the most relevant passages of the literary works indicated above, where the autobiographical vein acquires an important value of testimony and self-reflection.

Keywords: *autobiography, mental asylum, self-reflection, The Holy Land, diary.*

L'esperienza del manicomio nell'opera di Alda Merini: tra autobiografia, testimonianza e autoriflessione

L'opera di Alda Merini, una delle poetesse più acclamate e affascinanti del Novecento italiano, è legata inestricabilmente alla sua vita insolita e travagliata. Tra gli eventi che segnarono profondamente la sua esistenza e la sua scrittura, l'esperienza di ricovero in manicomio lasciò tracce indelebili sia nella sua poesia che nei suoi scritti in prosa, innanzitutto nel capolavoro poetico *La Terra Santa* (1984) e nella prosa autobiografica *L'altra verità. Diario di una diversa* (1986). La raccolta *La Terra Santa* evoca la discesa agli inferi dell'ospedale psichiatrico milanese Paolo Pini. Qui la voce poetica ha una tonalità confessiva, a volte dolce e vulnerabile, a volte schietta e spietata. Il soliloquio è intriso di riferimenti autobiografici sovrapposti a tematiche religiose, ma anche di forti immagini che testimoniano i patimenti e le angosce di altri degenti che condividono quello spazio percepito come luogo di dannazione. *L'altra verità. Diario di una diversa* è invece la

narrazione in prosa di questo periodo traumatico della vita di Alda Merini, dove la poetessa ripercorre con grande lucidità gli orrori subiti e riflette al contempo su temi come il corpo, la coscienza di sé del malato di mente e la depersonalizzazione, la maternità mancata, l'identità del malato dentro e fuori dal manicomio, lo sbocciare dell'amore e della poesia in uno spazio del tutto ostile alla vita. La nostra conferenza si pone dunque l'obiettivo di esaminare la maniera complessa in cui Alda Merini racconta in versi e in prosa la sua esperienza manicomiale. Ci soffermeremo sui passi più rilevanti della sua opera, dove la vena autobiografica acquisisce un importante valore di testimonianza e autoriflessione.

Parole-chiave: *autobiografia, manicomio, autoriflessione, La Terra Santa, diario.*

Corina Gabriela BĂDELITĂ

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
badelita@uaic.ro

The Life of Luciano Bianciardi Between Biography and Autobiographical Fiction

Luciano Bianciardi, 20th century Italian writer, journalist and intellectual, left behind a rich and complex literary oeuvre, skilfully interweaving autobiographical elements with narrative fiction. His life, marked by troubled experiences and non-conformist thinking, is reflected in his works, making it difficult to distinguish reality and invention. To this end, we will turn to the biographies written about him by Alvaro Bertani, Pino Corrias and others. The aim is to outline a portrait of Bianciardi as a writer and intellectual, capable of translating his personal experiences into a narrative of universal value. It will analyse how his writing is permeated by personal events and a constant reflection on the role of the writer in society, and how the author used autobiography to reflect on post-war Italian society, addressing themes such as alienation, criticism of consumerism and the search for a personal identity. In conclusion, the contribution will show how the exploration of the relationship between biography and autobiography in Bianciardi's works is fundamental to grasp the depth of his writing and his ability to offer a critical and disenchanting view of reality.

Keywords: *autobiography, biography, social criticism, disillusionment, intellectual identity.*

La vita di Luciano Bianciardi tra biografia e narrativa autobiografica

Luciano Bianciardi, scrittore, giornalista e intellettuale italiano del Novecento, ha lasciato un'opera letteraria ricca e complessa, intrecciando abilmente elementi autobiografici con la finzione narrativa. La sua vita, segnata da esperienze travagliate e da un pensiero anticonformista, si riflette nelle sue opere, rendendo difficile distinguere realtà e invenzione. A tale scopo, ci rivolgeremo alle biografie scritte sul suo conto da Alvaro Bertani, Pino Corrias e altri. L'obiettivo è di delineare un ritratto di Bianciardi come scrittore e intellettuale, capace di tradurre le sue esperienze personali in una narrativa di valore universale. Si analizzerà come la sua scrittura sia permeata dalle vicende personali e da una costante riflessione sul ruolo dello scrittore nella società e come l'autore abbia utilizzato l'autobiografia per riflettere sulla società italiana del dopoguerra, affrontando temi come l'alienazione, la critica al consumismo e la ricerca di un'identità personale. In conclusione, l'intervento dimostrerà come l'esplorazione del rapporto tra biografia e

autobiografia nelle opere di Bianciardi sia fondamentale per cogliere la profondità della sua scrittura e la sua capacità di offrire una visione critica e disincantata della realtà.

Parole-chiave: *autobiografia, biografia, critica sociale, disillusione, identità intellettuale.*

Aleksandra BLATEŠIĆ
Università di Novi Sad
aleksandra@ff.uns.ac.rs

Tamara STANIĆ
Università di Novi Sad
tamara.stanic@ff.uns.ac.rs

Behind the Words: The Role of Italian Authors' Biographies in Motivating Italian LS/L2 Students

The learning of a foreign language encompasses not only the formal aspects of the language such as morphology, syntax, and semantics, but also the discovery of the culture and history that surround it. This study focuses on the role of Italian authors' biographies in motivating Italian LS/L2 students. By delving into the lives of these authors, students can emotionally connect with literary works and develop a deeper understanding of the Italian language and culture. Biographies provide context, inspiration, and a window into the society and influences that shaped the authors' works. To explore how biographies influence learners' motivation, we conducted a study among students specializing in socio-humanistic studies at the Faculty of Letters and Philosophy of Novi Sad, who have Italian as an elective subject. Additionally, we conducted a survey assessing students' knowledge of both ancient and contemporary Italian authors, as well as another survey investigating preferred methods of Italian teaching, particularly those enriched with literary elements. The study will conclude by presenting a didactic proposal that can serve as a model for educators seeking to implement more engaging approaches in Italian language teaching.

Keywords: *language didactics, Italian LS/L2, biography, Italian literature, motivation.*

Dietro le parole: il ruolo delle biografie degli autori italiani nella motivazione degli studenti di italiano LS/L2

L'apprendimento di una lingua straniera non riguarda solamente gli aspetti formali della lingua come la morfosintassi, il lessico e la semantica, ma anche la scoperta della cultura e della storia che le circondano. Questo studio si concentra sul ruolo delle biografie degli autori italiani nel motivare gli studenti di italiano LS/L2. Esplorando le vite degli autori, gli studenti possono connettersi emotivamente con le opere letterarie e sviluppare una comprensione più profonda della lingua e della cultura italiana. Le biografie offrono contesto, ispirazione e una finestra sulla società e le influenze che hanno plasmato le opere degli autori. Per scoprire come le biografie influenzano la motivazione degli apprendenti, abbiamo condotto una ricerca tra gli studenti di indirizzo socio-umanistico presso la Facoltà di Lettere e Filosofia di Novi Sad, i quali hanno l'italiano come materia a scelta. Inoltre, abbiamo condotto un'inchiesta che ha valutato la conoscenza degli autori italiani antichi e contemporanei da parte degli studenti, e un'altra inchiesta che ha indagato sui metodi di insegnamento dell'italiano preferiti, specialmente se arricchiti da

elementi letterari. Concluderemo il lavoro presentando una proposta didattica che possa servire da modello per gli educatori desiderosi di implementare approcci più coinvolgenti nell'insegnamento della lingua italiana.

Parole-chiave: *didattica della lingua, italiano LS/L2, biografia, letteratura italiana, motivazione.*

Daniela BOMBARA

Ricercatrice indipendente
daniela.bombara63@gmail.com

Writers in the Mirror and Biofiction: Michele Mari's Gothic Leopardi, Letteria Montoro as a Risorgimento Heroine According to Nadia Terranova

In the context of a renewed and very recent interest in the biographical genre, a critically relevant area is biofiction, which blends traditional biography with fictional storytelling (Mongelli, 2019). The fusion of biographical discourse with fictional elements occurs both thematically (deviation or suspension of documentary fidelity, presence of invented characters) and formally (Castellana, 2015). Literary biofiction constitutes a specific subgenre in which two authors engage with each other, one incorporating the other, regarding both personal experiences and works. Within this framework, two recent novels will be analyzed: first, the figure of the 'Gothic' Giacomo Leopardi, obsessed with the moon and perhaps a werewolf, in Michele Mari's *Io venia pien d'angoscia a rimirarti* (1990). In this novel, authentic fragments of the poet's life and aspects of his works are reassembled into a whole that focuses on a crucial aspect of Leopardi's ideology, i.e. the potent, sometimes disquieting, power of imagination (Natoli, 2018; Dondero, 2020). Another case of a writer being portrayed as a character can be found in the novel *Trema la note* (2022) by Nadia Terranova. The protagonist Barbara is guided through her painful journey in a Messina devastated by an early 20th-century earthquake by the life example of a courageous novelist, Letteria Montoro. Montoro had poured her rebellious experience into the adventure of her resilient heroine, Maria Landini, the protagonist of the eponymous novel. Montoro's existence and works shape Barbara's behavior and reconfigure her identity, giving rise to a triangulation of character (Barbara) - writer (Montoro) - character (Maria), that recontextualizes the 19th-century novel, bringing it closer to the tastes and interests of contemporary readers. If Leopardi's biofiction aims to 'go beyond' the factual data (a distinctive feature of the subgenre), allowing us to discover the dark, underground but by no means marginal side of the well-known poet, the Terranova/Montoro combination, in its dual literary refraction, views biographical narration as an exemplum, somehow returning to the origins of the microgenre, as it should provide readers of exemplary 'lives' with an existential paradigm and a system of values.

Keywords: *Biofiction, Michele Mari, Leopardi, Nadia Terranova, Letteria Montoro.*

Scrittori allo specchio e biofiction: il Leopardi gotico di Michele Mari, Letteria Montoro come eroina risorgimentale per Nadia Terranova

Nell'ambito di un rinnovato, recentissimo interesse per il genere biografico, un settore di particolare rilievo critico è la *biofiction*, che ibrida la biografia propriamente detta e il racconto di finzione (Mongelli, 2019). La commistione del discorso biografico con i tratti

della *fiction* viene attuata sia a livello tematico (deroga o sospensione della fedeltà documentaria, presenza di personaggi inventati) che formale (Castellana, 2015). La *biofiction* 'letteraria' costituisce uno specifico sottogenere, in cui due autori si confrontano, l'uno inglobando l'altro, sia riguardo le vicende personali che le opere, all'interno di una narrazione che ne ripercorre, rielabora, reinventa, i tratti biografici e la produzione, immettendoli in un differente tessuto finzionale. In questo quadro si analizzeranno due recenti romanzi: in primo luogo si prende in considerazione la figura del Giacomo Leopardi 'gotico', ossessionato dalla luna e forse licantropo, di Michele Mari, in *Io venia pien d'angoscia a rimirarti* (1990), romanzo in cui tasselli autentici della vita del poeta e aspetti delle sue opere vengono ricomposti in un insieme che focalizza un dato cruciale dell'ideologia leopardiana, cioè la forza, anche perturbante, dell'immaginazione (Natoli, 2018; Dondero, 2020). Un altro caso di scrittore assunto a personaggio è presente nel romanzo *Trema la notte* (2022) di Nadia Terranova, nel quale la protagonista Barbara è guidata, nel suo doloroso percorso in una Messina di primo Novecento distrutta dal terremoto, dall'esempio di vita di una coraggiosa romanziera, Letteria Montoro, che aveva riversato il proprio vissuto ribelle nelle vicende della sua combattiva eroina, *Maria Landini*, protagonista dell'omonimo romanzo. L'esistenza e l'opera di Montoro modellano il comportamento di Barbara e ne riconfigurano l'identità, dando luogo ad una triangolazione personaggio (Barbara) – scrittore (Montoro) – personaggio (Maria) che risemantizza il romanzo ottocentesco avvicinandolo al gusto e agli interessi del lettore contemporaneo. Se la *biofiction* leopardiana vuole 'andare oltre' i dati del reale (carattere distintivo del sottogenere), permettendo di scoprire il lato oscuro, sotterraneo ma non per questo marginale, del noto poeta, il connubio Terranova/Montoro, nella sua doppia rifrazione letteraria intende la narrazione biografica come *exemplum*, ritornando in qualche modo alle origini del macrogenere, che dovrebbe fornire ai lettori delle 'vite' esemplari un paradigma esistenziale e un sistema di valori.

Parole-chiave: *Biofiction, Michele Mari, Leopardi, Nadia Terranova, Letteria Montoro.*

Mirela BONCEA

Universitatea de Vest din Timișoara
mirela.boncea@e-uvv.ro

Călin TIMOC

Muzeul Național al Banatului
calintimoc@gmail.com

The Intellectual Profile of Luigi Ferdinando Marsigli and His Patrician Family Roots

The Bolognese scholar Luigi Ferdinando Marsigli had a destiny marked by ups and downs, influenced by the military events during the Great Turkish War at the end of the 17th century. Then encouraged by the "call to crusade" by Pope of Rome due to the Ottoman danger that was about to conquer Vienna, the young hydrologist L.F. Marsigli dons military garb and makes himself useful to the imperials with his topographical and cartographic knowledge. On the occasion of these events which culminate in the brilliant victory of the House of Austria over the Turks, the Italian scholar stands out for his technical knowledge but also his rich political and diplomatic culture, so that he is chosen at the time of the signing of the peace by Emperor Leopold I, as the most suitable man to preside over the bilateral commission to draw new borders between the Ottoman and

Habsburg Empires. A good part of his general culture and scientific spirit, doubled by the curiosity to explore, he inherited from the family. Thus it was much easier for him to excel in the fields of exact sciences, which he would then apply in the field work required by the military campaigns of the imperials against the Turks, having as intellectual models his father and grandfather, as well as the doctor-surgeon of the Vatican, Professor Marcello Malpighi, a distant relative of his family.

Keywords: *Marsigli, patrician family, intellectual formation, mathematics, astronomy, studies.*

Il profilo intellettuale di Luigi Ferdinando Marsigli e le sue radici familiari patrizie
Luigi Ferdinando Marsigli, noto erudito bolognese, ebbe un destino segnato da alti e bassi, influenzato dal turbinio degli eventi militari durante la Grande Guerra Turca di fine XVII secolo. Allora incoraggiato dalla "chiamata alla crociata" del papato a causa del pericolo ottomano che stava per conquistare Vienna, il giovane idrologo L.F. Marsigli veste l'abito militare e si rende utile agli imperiali con le sue conoscenze topografiche e cartografiche. In occasione di questi eventi che culminano nella brillante vittoria della Casa d'Austria sulla Mezzaluna, il dotto italiano si distingue per le sue conoscenze tecniche ma anche per la sua ricca cultura politica e diplomatica, tanto da essere scelto al momento della firma della pace dall'imperatore Leopoldo I, quale uomo più adatto a presiedere la commissione bilaterale per tracciare i nuovi confini tra l'impero ottomano e quello asburgico. La maggior parte della sua cultura generale e del suo spirito scientifico, raddoppiati dalla curiosità di esplorare, l'abbia ereditata dalla famiglia. Gli fu così molto più facile eccellere nei campi delle scienze esatte, che avrebbe poi applicato nel campo richiesto dalle campagne militari degli imperiali contro i turchi, avendo come modelli intellettuali il padre e il nonno, nonché il medico-chirurgo del Vaticano, il professor Marcello Malpighi, lontano parente della sua famiglia.

Parole-chiave: *Marsigli, famiglia patrizia, formazione intellettuale, matematica, astronomia, studi.*

Miruna BULUMETE

Universitatea din București
mirunaioana.bulumete@lts.unibuc.ro

The Challenge of the Paternal Logos and the Narrative Devices in the (Auto)biographical Novel *Via Gemito* di Domenico Starnone

In the context of Starnone's narrative production, which mainly has an autobiographical and biographical background (almost always concerning his family), the novel *Via Gemito* (Premio Strega, 2001) is the author's most dense masterpiece of (auto)biographicalism. Even if it begins with the son's almost inquisitorial intent to draw up a sort of indictment against his father, which highlights his lies perpetrated for decades and the physical and psychological violence that would have contributed to the wear and tear of the author's mother, to the point of causing her death, it is precisely the father's voice that takes over, telling the story of his life through his son-writer, who, from an early age, had introjected this paternal voice, allowed himself to be seduced by it, absorbed the paternal stories until to the point that most of the time his mental space became occupied by them. The result is a continuous clash between two authorial instances which paradoxically belong

to the same narrative voice. The intricate narrative device, built on analepsis and prolepsis, is marked by contrasting points of view, by ambivalences, as every memory emerges almost always doubled: through the father's self-justifying narrative, vividly evoked by the son, on the one hand, and through the experience lived by the son, which he struggles to draw from a very fleeting background of memory, on the other hand. And it is precisely in this rather negative space, of the lack of traces, of the unsaid, of memories as glimpses of evanescence (Bergson), of the difference (Derrida) that the son must operate to get closer to the truth and reclaim his own identity.

Keywords: *paternal logos, (auto)biography, analepsis and prolepsis, authorial instances, identity construction.*

La sfida del logos paterno e i congegni narrativi nel romanzo (auto)biografico *Via Gemito* di Domenico Starnone

Nell'ambito di un'intera produzione narrativa a sfondo autobiografico e biografico (riguardante quasi sempre la propria famiglia d'origine), il romanzo *Via Gemito* (Premio Strega, 2001) risulta il capolavoro più denso di (auto)biografismo di Starnone. Anche se esordisce con l'intento quasi poliziesco del figlio di redigere una specie di requisitoria contro il padre, che rilevi le sue menzogne perpetrate per decenni e le violenze fisiche e psichiche che avrebbero contribuito al logoramento della madre, fino a causarle la morte, è proprio la voce del padre a prendere il sopravvento, a raccontare la storia della propria vita attraverso il figlio-scrittore, il quale, sin da una tenera età, aveva introiettato tale voce paterna, si è lasciato sedurre da essa, ha assorbito le storie paterne fino a riuscirgliene impossibile l'affrancamento, fino a occupargli il più delle volte egemonicamente lo spazio mentale. Ne risulta un continuo scontro fra due istanze autoriali che paradossalmente appartengono alla stessa voce narrante. L'intricato congegno narrativo, costruito su analessi e prolessi, è segnato dai punti di vista contrastanti, dalle ambivalenze, in quanto ogni ricordo affiora quasi sempre raddoppiato: tramite la narrazione autogiustificativa del padre, evocata vividamente dal figlio, da una parte, e tramite l'esperienza vissuta dal figlio, che lui stenta a trarre da un fondo molto labile della memoria, dall'altra parte. Ed è proprio in questo spazio piuttosto negativo, della mancanza di tracce, del non detto, dei ricordi come "grumi di evanescenze" (Bergson), della differenza (Derrida) che deve operare il figlio per avvicinarsi alla verità e riappropriarsi della propria identità.

Parole-chiave: *logos paterno, (auto)biografia, analessi e prolessi, istanza autoriale, costruzione dell'identità.*

Afrodita Carmen CIONCHIN

Universitatea de Vest din Timisoara
afrodita.cionchin@e-uvv.ro

Female Autobiography. Maria Grazia Calandrone's Case

As part of a broader research project on female autobiography in contemporary Italian literature, the paper examines Maria Grazia Calandrone's case, one of the leading female poets of our time, with her first narrative work, *Splendi come vita* (Ponte alle Grazie, 2021), entered into the dozen of the Strega Prize 2021, followed by *Dove non mi hai portata* (Einaudi, 2023), finalist at the Strega 2023. The common thread that links the two books could be called "mothers and daughter", to summarize the life path of the author

who dedicates the first novel to the difficult relationship with her adoptive mother, Consolazione, and the second to her biological mother, Lucia, and her tragic fate. It is a story that the media of the 1960s had talked about: Maria Grazia, at just eight months old, had been abandoned on a lawn in Villa Borghese, in Rome, by her mother, Lucia, a young Sicilian girl who had given birth to her as a result of a clandestine relationship with a man older than her. The various themes present in the two works are analyzed (the search for one's identity and origins, motherhood, adoption, women's condition in Italian society at the time, violence against women) and the narrative style that contains autobiography, testimony, history and fiction, in a prose that could be defined as lyrical.

Keywords: *female autobiography, motherhood, adoption, identity search, testimony.*

Autobiografia al femminile. Il caso di Maria Grazia Calandrone

Nell'ambito di un più ampio progetto di ricerca sull'autobiografia al femminile nella letteratura italiana contemporanea, la relazione esamina il caso di Maria Grazia Calandrone, una delle principali poetesse dei nostri giorni, con la sua prima opera narrativa, *Splendi come vita* (Ponte alle Grazie, 2021), entrata nella dozzina del Premio Strega 2021, seguita da *Dove non mi hai portata* (Einaudi, 2023), finalista allo Strega 2023. Il *fil rouge* che lega i due libri si potrebbe chiamare "madri e figlia", per sintetizzare il percorso di vita dell'autrice che dedica il primo romanzo al difficile rapporto con la madre adottiva, Consolazione, e il secondo alla madre biologica, Lucia, e al suo tragico destino. È una storia di cui avevano parlato le cronache degli anni sessanta: Maria Grazia, a soli otto mesi, era stata abbandonata su un prato di Villa Borghese, a Roma, dalla madre, Lucia, una giovane ragazza siciliana da cui era nata all'interno di una relazione clandestina con un uomo più grande di lei. Vengono analizzati i vari temi presenti nelle due opere (la ricerca della propria identità e delle proprie origini, la maternità, l'adozione, la condizione della donna nella società italiana dell'epoca, la violenza contro le donne) e lo stile narrativo che racchiude in sé autobiografia, testimonianza, storia e fiction, in una prosa che si potrebbe definire lirica.

Parole-chiave: *autobiografia femminile, maternità, adozione, ricerca identitaria, testimonianza.*

Otilia Ștefania DAMIAN

Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca
stefaniapop78@gmail.com

Italian Biographies and Autobiographies Translated into Romanian

Our intervention aims at discussing the Romanian translations of some of the most interesting Italian biographies (and autobiographies). The topic was previously addressed in *O istorie a traducerilor în limba română din secolul al XX-lea* (Ed. Academiei Române, Bucharest, 2022, pp. 539-546 and 534-539), a research that allowed us to delve into the issue of the biographical (and autobiographical) genre, an extremely unstable genre. We will focus in particular on translations and paratexts of works related to the artistic world, in an attempt to establish the relevance of these translations in the Romanian context. These include Vasari's *Vite dei più eccellenti pittori, scultori e architettori* (translated into Romanian in 1962) by Ștefan Crudu, *Le Vite de' pittori, scultori et architetti moderni di Giovanni Pietro Bellori* (in Oana Busuioceanu's 1975

translation), up to the famous *Vita di Benvenuto di Maestro Giovanni Cellini fiorentino*, written for him in Florence, translated into Romanian for the first time in 1948 by Dragoș Vrânceanu, under the title *Viața lui Benvenuto Cellini: scrisă de el însuși* and retranslated in 1959, under the same title, by Ștefan Crudu (the prose translation) and Geo Dumitrescu (the verse translation), with a preface by Nina Façon.

Keywords: *Biography, autobiography, artistic literature, translation, paratext*

Biografie e autobiografie italiane tradotte in romeno.

Il nostro intervento si propone di prendere in discussione le traduzioni romene di alcune delle più interessanti biografie (e autobiografie) italiane. L'argomento è stato precedentemente affrontato nell'opera *O istorie a traducerilor în limba română din secolul al XX-lea* (Ed. Academiei Române, Bucarest, 2022, pp. 539-546 e 534-539), una ricerca che ci ha permesso di approfondire la questione del genere biografico (e autobiografico), un genere estremamente instabile. Ci concentreremo in particolare sulle traduzioni e i paratesti di testi collegati al mondo artistico, nel tentativo di stabilire la rilevanza di queste traduzioni in ambito romeno. Ricordiamo tra queste opere quella di Vasari (*Vite dei più eccellenti pittori, scultori e architettori di Vasari*, tradotta in romeno nel 1962 da Ștefan Crudu), *Le Vite de' pittori, scultori et architetti moderni di Giovanni Pietro Bellori* (nella traduzione di Oana Busuioceanu del 1975) fino alla celebre *Vita di Benvenuto di Maestro Giovanni Cellini fiorentino*, scritta, per lui medesimo, in Firenze, tradotta per la prima volta in romeno nel 1948 da Dragoș Vrânceanu, con il titolo *Viața lui Benvenuto Cellini: scrisă de el însuși* e ritradotta nel 1959, con lo stesso titolo, da Ștefan Crudu (la traduzione della prosa) e Geo Dumitrescu (la traduzione dei versi), con una prefazione di Nina Façon.

Parole-chiave: *Biografia, autobiografia, letteratura artistica, traduzione, paratesto.*

Kinga DÁVID

Università degli Studi di Szeged
kinga.david@gmail.com

Biography as the Reader's Psychological Space. Proposal for a Bibliotherapeutic Reading of *L'arte di essere fragili...* by Alessandro D'Avenia

Alessandro D'Avenia's *L'arte di essere fragili...* topped the bestseller lists for months after its publication. Leopardi's voice is embodied in the writer's narrative through a subtle interplay of intertextuality, and the dialogue between the two transmutes, little by little, into an existential journey. D'Avenia mediates between the various guest texts, layered and interwoven at the same time, and the result is a complex textual world which is not just the biography of a poet, but a "universal and possible biography" for all. We step into this story as readers and, as we realign our ties with ourselves and the world, re-establishing a harmonious and healthy relationship with it, we make sense out of our own and Others' stories. There is no purposeful rhetoric here. D'Avenia is just engaged in dialogue, as does a therapist in a literary therapy session. The text comes out of the hic et nunc frame of reading and exerts a prospective effect on the personal development of the reader. In my presentation, I do not intend to explore the literary character or the aesthetic values of D'Avenia's text, but aim to illuminate a new use of biography which

facilitates the recipient's interaction with the literary text and offers a surface so to realize our own story in the Other's narrative. The dialogues with the adolescents and the reader, the personal stories and the narrative interlace and the fruitful encounter between hermeneutic work and bibliotherapeutic approach can open new horizons not only in education but also in criticism.

Keywords: *D'Avenia, bibliotherapy, self-knowledge, Cognitive Literature, biography.*

La biografia come spazio psicologico del lettore. Proposta per una lettura biblioterapica de *L'arte di essere fragili...* di Alessandro D'Avenia

L'arte di essere fragili... di Alessandro D'Avenia, dopo la sua uscita, è stato per mesi in cima alle classifiche dei bestseller. La voce di Leopardi si incarna nella narrazione dello scrittore attraverso un sottile gioco di intertestualità, e il dialogo tra i due, pian piano, si trasmuta in un viaggio esistenziale. D'Avenia media tra i vari testi ospiti, stratificati e intrecciati allo stesso tempo, e il complesso mondo testuale che ne risulta non è solo la biografia di un poeta, ma una "biografia universale e possibile" per tutti. Entriamo in questa storia come lettori e, mentre riallineiamo i nostri legami con noi stessi e con il mondo, ristabilendo il rapporto armonico e sano con esso, diamo un senso alle nostre e alle altrui storie. Qui non c'è una retorica mirata. D'Avenia dialoga come fa il terapeuta in una seduta di terapia letteraria. Il testo esce dall'incastonatura hic et nunc della lettura ed esercita un effetto prospettico sullo sviluppo personale del lettore. Nel mio intervento non intendo esplorare il carattere letterario o i valori estetici del testo di D'Avenia, ma far luce su un uso inedito della biografia che facilita l'interazione del destinatario con il testo letterario e fornisce una superficie per la realizzazione della nostra storia nella narrazione dell'Altro. I dialoghi con gli adolescenti e con il lettore, le storie personali e la biografia si intrecciano, mentre il fecondo incontro tra lavoro ermeneutico e approccio biblioterapico può aprire nuovi orizzonti non solo in ambito educativo ma anche in quello critico.

Parole-chiave: *D'Avenia, biblioterapia, conoscenza di sé, letteratura cognitiva, biografia.*

Iulian Cătălin DĂNILĂ

Universitatea „Apollonia” din Iași
iuliancatalind@yahoo.com

Nicanor Rusu – a Life Dedicated to Italian Culture and Literature

The paper presents an objective reconstruction of the biography of the Italianist Nicanor Rusu, with additional archive documents, with the aim of providing a reevaluation from a current perspective of the activity, personality and value of this erudite philologist. Nicanor Rusu (1910-1990) was a great 20th century Romanian Italianist of Bessarabian origin. As a student and then an Assistant Professor at the University of Iasi, a disciple of the great scholar Iorgu Iordan, a PhD student with a scholarship in Rome, an officer fighting on the front in WW II, a prisoner in the Soviet camps, a school master, a teacher of French, Spanish and Italian, a researcher, a translator and university professor, Nicanor Rusu lead the life of a man of dignity in a troubled century. His passion for the Italian language and culture is highlighted by the articles published in the magazines *Însemnări ieșene și Italica*, by his doctoral thesis in Rome on the Italian language in the work of Giovanni Verga, by the numerous prefaces to translations from the Italian

language published in Chisinau and by his meritorious teaching activity in upholding and propagating genuine cultural values. Last but not least, he was noted for being a principled translator from Italian to Romanian, an position that can also be considered as a form of cultural resistance in the age of Soviet denationalization. His contribution to the popularization and reception of Italian literature and culture through studies on Dante, Petrarch, Leopardi, Verga, Papini, D'Annunzio and through his translations and commentaries is all the more remarkable, as this prodigious activity was carried out for the most part during the communist totalitarian regime.

Keywords: *Nicanor Rusu, biography, erudite philologist, translator, Italian literature.*

Nicanor Rusu – una vita dedicata alla letteratura e alla cultura italiana

L'opera presenta una ricostruzione oggettiva della biografia dell'italianista Nicanor Rusu, integrata con documenti d'archivio, con l'obiettivo di rivalutare contemporaneamente l'attività, la personalità e il valore di questo erudito filologo. Nicanor Rusu (1910-1990) è stato un grande italianista rumeno originario dalla Bessarabia del XX secolo. Studente e poi assistente all'Università di Iasi, discepolo dello studioso Iorgu Iordan, dottorando con borsa di studio a Roma, ufficiale al fronte, prigioniero nei campi dell'U.R.S.S., insegnante, docente di francese, spagnolo e italiano, ricercatore scientifico, traduttore e professore universitario, Nicanor Rusu incarna la vita di un uomo di cultura verticale, in un secolo tumultuoso. La sua passione per la lingua e la cultura italiana è evidenziata dagli articoli pubblicati sulle riviste *Însemnări ieșene* e *Italica*, dalla sua tesi di dottorato a Roma sulla lingua italiana nell'opera di Giovanni Verga, dalle numerose prefazioni alle traduzioni dalla lingua italiana pubblicate a Chisinau e per la sua attività didattica meritoria nel diffondere i veri valori culturali. Si è distinto per la sua acribia nelle traduzioni dall'italiano al rumeno, atteggiamento che può essere considerato anche una forma di resistenza culturale in un'epoca di denazionalizzazione. Il suo contributo alla divulgazione e alla ricezione della letteratura e della cultura italiana attraverso gli studi su Dante, Petrarca, Leopardi, Verga, Papini, D'Annunzio e attraverso opere tradotte e commentate è tanto più notevole in quanto questa prodigiosa attività è stata svolta per la maggior parte durante il regime totalitario comunista.

Parole-chiave: *Nicanor Rusu, biografia, filologo erudito, traduttore, letteratura italiana.*

Gabriela E. DIMA

Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași
g.dima@uaic.ro

Luigi Pirandello in the Fictionalised Biographies by Camilleri, Collura, La Spina

The complicated events that marked the existence of Luigi Pirandello were a source of curiosity already during the writer's life. The fruit of this interest is the well-known biography written by Federico Vittore Nardelli, "L'uomo segreto: vita e croci di Luigi Pirandello", published by Mondadori in 1932 and, in a second edition, in 1944. In addition to being the work of an author who knew Pirandello in person, Nardelli's biography also boasts a sort of authorization from the writer, thus providing posterity with an almost mythical image that Pirandello himself wanted to leave behind. In the second half of the century, various scholars proposed updated biographies resulting from further investigations and cleared of some of Nardelli's exaggerations. Towards the end of the

century, however, attention shifted from the Pirandello-writer to Pirandello-man as a result of the publication of the correspondence between the writer and Marta Abba. The result is a renewed interest in the psychology of the Sicilian author, connected or not to his work, that is dealt with in new biographies aimed at a much wider audience thanks to their fictionalised form, proposing highly subjective visions of a Pirandello transformed in novel character. From this perspective, the present work aims to comparatively analyse Andrea Camilleri's "Biografia del figlio cambiato" (2000), "Il gioco delle parti. Vita straordinaria di Luigi Pirandello" by Matteo Collura (2010), and "L'uomo di zolfo" by Silvana La Spina (2023).

Keywords: *Pirandello, fictionalised biography, character, contemporaneity, Sicily.*

Luigi Pirandello nelle biografie romanzate: Camilleri, Collura, La Spina

Le complicate vicende che hanno segnato l'esistenza di Luigi Pirandello sono state fonte di curiosità già durante la vita dello scrittore. Frutto di questo interesse è la ben nota biografia scritta da Federico Vittore Nardelli, "L'uomo segreto: vita e croci di Luigi Pirandello", uscita presso Mondadori nel 1932 e, in seconda edizione, nel 1944. Oltre a essere opera di un autore che lo conosceva di persona, la biografia di Nardelli vanta anche una sorta di autorizzazione da parte del biografato, fornendo così ai posteri un'immagine quasi mitica che Pirandello stesso voleva lasciare di sé. Nella seconda metà del secolo, vari studiosi propongono biografie aggiornate sulla base di ulteriori indagini e ripulite da alcune delle esagerazioni nardelliane. Verso la fine del secolo, l'attenzione viene però spostata dallo scrittore all'uomo Pirandello grazie soprattutto alla pubblicazione dell'epistolario tra Pirandello e Marta Abba. Ne risulta un rinnovato interesse per la psicologia dell'autore siciliano, collegata o meno alla sua opera, e raccontata in forma scorrevole in nuove biografie rivolte a un pubblico ben più ampio grazie alla loro forma romanzata, che propongono visioni fortemente soggettive di un Pirandello trasformato in personaggio. Da questa prospettiva, il presente lavoro si propone di analizzare in maniera comparativa la "Biografia del figlio cambiato" di Andrea Camilleri (2000), "Il gioco delle parti. Vita straordinaria di Luigi Pirandello" di Matteo Collura (2010) e "L'uomo di zolfo" di Silvana La Spina (2023).

Parole-chiave: *Pirandello, biografia romanzata, personaggio, contemporaneità, Sicilia.*

Smaranda ELIAN

Universitatea din București
smaranda.elian@gmail.com

The Absent Biography of Marco Polo

The fabulous travel story in an almost unknown Orient, dictated to Rusticillo da Pisa by Marco Polo - a journey which experienced a fortune and an editorial destiny almost as adventurous as Marco's own travels - is an incredibly precise and detailed account of his journey Asian. Rusticillo records three types of observations reported by Marco: those that I would call experiential, that is, direct and personal of Marco which, probably (given the detail and precision of the memories) were based on a series of personal notes if not on a fantastic memory; those that reconstitute moments in the history of the Tartars, which Marco had probably obtained indirectly, from stories written or told by educated people; and those told with a certain reserve and coming from hearsay, where most of

the fantastic aspects of the countries told appear, specific to the medieval imagination of distant and unknown territories. However, all three categories of information are strictly dependent on Marco's direct experience and bear the imprint of that experience. Yet Marco's person is never present in this story, his "biography", that is, his personal experience in these experiences is never presented. My intent is to analyze and discover in the text of Marco Polo's book the mystery of this extradiegetic voice that continually hides its sender, to try to understand what relationship there is between this voice and the biography (studied and revealed by others) of the traveler and because his person is (literarily but perhaps also psychologically) always hidden by his own story.

Keywords: *Marco Polo, Venice, east, Mongol Empire, travel.*

La biografia assente di Marco Polo

Il favoloso racconto di viaggio in un Oriente quasi sconosciuto, dettato a Rustichello da Pisa da Marco Polo – viaggio che ha conosciuto una fortuna e un destino editoriale quasi altrettanto avventurosi quanto gli stessi viaggi di Marco – è un resoconto incredibilmente preciso e dettagliato del suo percorso asiatico. Rustichello registra tre generi di osservazioni riferite da Marco: quelle che chiamerei esperienziali, ossia dirette e personali di Marco che, probabilmente (data la minuzia e precisione dei ricordi) si basavano su una serie di annotazioni personali se non su una memoria fantastica; quelle che ricostituiscono momenti della storia dei tartari, che probabilmente Marco aveva ottenuto per via indiretta, da storie scritte o raccontate da gente istruita; e quelle raccontate con una certa riserva e provenienti dai sentito-dire, dove appaiono la maggior parte degli aspetti fantastici dei paesi raccontati, specifici dell'immaginario medievale sui territori lontani e sconosciuti. Comunque, tutte e tre le categorie di informazioni sono strettamente dipendenti dall'esperienza diretta di Marco e portano l'impronta di tale esperienza. Eppure la persona di Marco non è mai presente in questo racconto, la sua „biografia”, ossia il suo vissuto personale in queste esperienze non è mai presentato. Il mio intento è di analizzare e scoprire nel testo del libro di Marco Polo il mistero di questa voce extradiegetica che occulta continuamente il suo emittente, tentare di capire quale relazione c'è fra questa voce e la biografia (studiata e rivelata da altri) del viaggiatore e perché la sua persona è (letterariamente ma forse anche psicologicamente) sempre occultata dal proprio racconto.

Parole-chiave: *Marco Polo, Venezia, oriente, Impero mongolo, viaggio.*

Mónika Kitti FARKAS

Università degli Studi di Szeged
farkasmonikakitti@gmail.com

An analysis of Massimo d'Azeglio's *I miei ricordi* and of the Continuation of d'Azeglio's Autobiography by Giuseppe Torelli

In the Risorgimento, the autobiographical genre not only represented the leading figures of the time, but also acquired the socio-cultural function of reflecting on the historical, political, military and cultural events of the unification process. In his posthumous autobiography, *I miei ricordi* (1867), although apparently narrating his artistic-literary-political career, d'Azeglio uses digressions to express his thoughts on various Risorgimento events. However, the work remained uncompleted and Torelli, a friend and

colleague of him, attempted to complete it. The ten chapters added were published in 1870 in the volume *Lettere di Massimo d'Azeglio a Giuseppe Torelli with fragments of this in continuation of Miei ricordi*. The title refers to a hybrid work: an epistolary, an autobiography and a biography. The aim of this presentation is to analyse the discussed and concealed themes of the two volumes, the differences between the autobiographical narrator of the Saint Augustine type and the Voltairean type, and the transition from the autobiographical to the biographical style. Furthermore, it is examined whether Torelli, by adding the author's non-autograph thoughts and fragments to the work, gave the novel a new meaning, as he dealt with certain themes that d'Azeglio probably wanted to conceal. It is because of these added parts that Torelli's work, like so many others in post-unification Italy, contributed to the account of the past so that a truly united Italian society and state could be born. This has to do with the aspect of collective memory that creates a cultural and moral framework through which the nation defines itself: this approach is profitable in the analysis of d'Azeglio's work and that of Torelli.

Keywords: *Risorgimento, Massimo d'Azeglio, Giuseppe Torelli, autobiography, collective memory*

**«Quel che mi pare è che, se non altro, sarà un po' diversa dalle altre vite proprie»
L'analisi de *I miei ricordi* di Massimo d'Azeglio e della continuazione
dell'autobiografia azegliana di Giuseppe Torelli**

Nel Risorgimento il genere autobiografico, oltre a rappresentare ai lettori i massimi esponenti dell'epoca, apprese la funzione socio-culturale di riflettere sugli eventi storici, politici, militari e culturali del percorso unitario. Nell'autobiografia postuma, *I miei ricordi* (1867), benché apparentemente venga narrata la vita e la carriera artistico-letterario-politica, d'Azeglio fa uso delle digressioni per esprimere i suoi pensieri su vari temi e eventi risorgimentali. Tuttavia l'opera rimase incompiuta e Torelli, amico e collega dell'autore, tentò di completarla. I dieci capitoli aggiunti furono pubblicati nel 1870 nel volume *Lettere di Massimo d'Azeglio a Giuseppe Torelli con frammenti di questo in continuazione dei Miei ricordi*. Il titolo si riferisce ad un'opera ibrida: un epistolario, un'autobiografia e una biografia. L'obiettivo dell'intervento è di analizzare i temi trattati e sottaciuti delle opere, le differenze tra il narratore autobiografico di tipo sant'agostiano e quello voltaireiano e il passaggio dallo stile autobiografico a quello biografico. Inoltre viene esaminato se Torelli, aggiungendo all'opera i pensieri e frammenti non autografi dell'autore, avesse dato un nuovo significato al romanzo, in quanto trattò alcuni temi che d'Azeglio probabilmente volle occultare. Proprio per queste parti aggiunte l'opera di Torelli, come tante altre dell'Italia postunitaria, contribuì a rendersi conto del passato affinché possa nascere una società e uno Stato italiano veramente unito. Un tale aspetto ha a che fare con la questione della memoria collettiva che crea un quadro culturale e morale tramite cui la nazione si definisce: questo approccio risulta fruttuoso nell'analisi dell'opera di d'Azeglio e quella di Torelli.

Parole-chiave: *Risorgimento, Massimo d'Azeglio, Giuseppe Torelli, autobiografia, memoria collettiva.*

The Prisoner's Body in Silvio Pellico's *Le mie prigioni*

The grotesque bodies of prisoners acquire religious and political meanings in Silvio Pellico's autobiography *Le mie prigioni* – published by the founder of the 'Conciliatore' in 1832 following the ten-year period spent by him in the Austrian fortress of Spielberg and in the prisons of Milan and Venice. In prison, he is constantly afflicted by mosquitoes, by hunger, extreme temperatures, darkness or excessive humidity, menaced by diseases and the nearby putrefaction (by cause of the gangrenous, severed leg of the cellmate, his liberal friend Pietro Maroncelli) and by the ever-present death. Therefore, the grotesque body of the prisoner alienated from society, as a typically Romantic topos nurtured in the 19th century by the dramas of Victor Hugo, dramatically communicates the illness of the political prisoner Silvio Pellico. In the broader context of the levels of the grotesque referred to the world of prisons, the present reflection focuses on the physical and painful details of the bodies and on their moral and persuasive function under the circumstances of the patriotic message of this autobiography: „Describe your days for the rescue of the others, if necessary, and for the rescue of your country” (Pellico, *I doveri degli uomini*, 1834). The analysis focuses on the torment of bodies connected to the depersonalization of the individual, to the deprivation of identity, to loneliness, to the lack of any possibility of creating “decision-making and volitional spaces” (Buffa 2014, 12), to the threat of despair and madness and, on the other hand, to the protagonist's tenacity in preserving his humanness by faith and by trust in the solidarity and generosity of mankind.

Keywords: *Silvio Pellico, Le mie prigioni, prison, human body, grotesque, Romanticism.*

Il corpo del carcerato in *Le mie prigioni* di Silvio Pellico

Tecnica ritrattistica impiegata nell'autobiografia *Le mie prigioni* di Silvio Pellico – pubblicata dal fondatore del “Conciliatore” nel 1832 in seguito ai dieci anni passati nella fortezza austriaca di Spielberg e nelle carceri di Milano e Venezia – il grottesco dei corpi dei prigionieri assume significati religiosi e politici. Lacerato dalle zanzare, tormentato dalla fame, dalle temperature estreme, dall'oscurità, dalla miseria o dalla eccessiva umidità, martoriato dalle malattie, minacciato dalla putrefazione (la gamba incancrenita, tagliata dell'amico liberale e compagno di cella Pietro Maroncelli) e dalla morte sempre incombenti, il corpo grottesco del prigioniero alienato dalla società, topos tipicamente romantico nutrito nel XIX secolo dai drammi di Victor Hugo, comunica in maniera drammatica i dolori del detenuto politico Silvio Pellico. Nel più ampio contesto delle modalità del grottesco riferite all'universo carcerario, la presente riflessione approfondisce i dettagli fisici e dolorosi dei corpi e la loro funzione morale e persuasiva nell'ambito del discorso patriottico: «Esponi i tuoi giorni per la salvezza altrui, s'è d'uopo, e massimamente per la salvezza della tua patria» (Pellico, *I doveri degli uomini*, 1834). L'analisi si concentra sul tormento dei corpi legato alla spersonalizzazione dell'individuo, alla privazione dell'identità, alla solitudine, alla mancanza di qualsiasi possibilità di aprire „spazi decisionali e volitivi” (Buffa 2014, 12), alla minaccia della disperazione e della follia e, d'altro canto, alla tenacia del protagonista nel conservare la propria umanità attraverso la fede e attraverso la fiducia nella solidarietà e generosità del genere umano.

Parole-chiave: *Silvio Pellico, Le mie prigioni, carcere, corpo, grottesco, Romanticismo.*

Donato Ennio GAGLIASTRO

Università degli Studi di Bari "Aldo Moro"

ennio.gagliastro@gmail.com

Quid melius Roma? Biography and Elegy: D'Annunzio, Reader of Ovid

Gabriele d'Annunzio's "Roman Elegies" were composed between 1887 and 1892, the years coinciding with his extremely intense love affair with Barbara Leoni, a decisive period for the young poet's glorious fortunes. Overall, the "Elegies" form a biographical novel in verse recounting the sentimental story with the recovery of Ovid's characteristic meter. The autobiography in couplets expresses an auroral return to the beloved classical poet, discovered during the years of his apprenticeship in Prato. In Ovid's poetry d'Annunzio finds a broad idea of literature embracing multiple genres and forms. In a career among the most prolific in Latin literary history (and such will be that of the Italian poet), Ovid is the model of a love poet who overcomes and renews the limits of the elegiac tradition. In addition, he shows himself able to exhibit – another link with Gabriel – also the voice of the "vate". An essential principle of the classical genre develops around the metre, taken from D'Annunzio's "Elegies": the all-encompassing power of love which fills man's biography with itself and - since man is inseparable from the poet - his poetry. Ovid's love elegy is for d'Annunzio the viaticum to receive a broader biographical universe that, while counting love among its central themes, is never entirely exhausted in it: reason why from love elegy the Italian poet arrives at the elegies of sadness. In the book's finale they explicitly take up the model of the sorrowful lament of "Tristia" to represent the sad loneliness of the one who, an exiled like Ovid, have lost both Rome and love at the same time.

It is no coincidence that Ovid's quote – Quid melius Roma? (from the Epistles of Pontus, where the old exile's heart returns to the longing for his distant homeland, the city of his youth) - forms another theme developed in our essay. The quote, in fact, should be regarded not only as the foreshadowing of a modern poet reworking in an autobiographical key the amorous themes from an ancient father. This datum shows in the young d'Annunzio an early attunement to the senile spirit of his ancient Latin father. The profound significant of this bond is inherent in D'Annunzio's own biography. Further examples will show that even in an early book such as the "Roman Elegies" it is possible to glimpse the prospect of future "nocturnal" works of which they carry the seeds.

Keywords: *Biography, elegy, love poetry, youth, nostalgia.*

Quid melius Roma? Biografia ed elegia: D'Annunzio lettore di Ovidio

Le "Elegie romane" di Gabriele d'Annunzio furono composte tra 1887 e il 1892, gli anni coincidenti con l'intensissima relazione amorosa con Barbara Leoni, un lustro decisivo per le sorti gloriose del giovane poeta. Nell'insieme, le "Elegie" formano un romanzo biografico in versi che racconta la vicenda sentimentale con il recupero del metro caratteristico di Ovidio. L'autobiografia in distici esplicita un ritorno aurorale al poeta classico prediletto, scoperto e amato negli anni dell'apprendistato a Prato. Nella poesia di Ovidio d'Annunzio trova un'idea ampia di letteratura in grado accogliere generi e forme multiple. In una carriera tra le più prolifiche nella storia letteraria latina (e tale sarà anche

quella del poeta italiano), Ovidio è il modello di poeta d'amore che supera e rinnova i limiti della tradizione elegiaca mostrandosi in grado di vestire con perfetta padronanza – altro punto di accordo con Gabriele – anche i panni del vate. Intorno al metro si sviluppa, inoltre, un principio costitutivo del genere classico ripreso dalle elegie dannunziane: il potere totalizzante dell'amore che riempie di sé la biografia dell'uomo e – essendo l'uomo inseparabile dal poeta – la sua poesia. L'elegia amorosa di Ovidio è per d'Annunzio il viatico per ricevere un più largo universo biografico che, pur annoverando l'amore tra i suoi temi centrali, non si esaurisce mai del tutto in esso: non a caso dall'elegia amorosa il poeta italiano approda alle elegie della tristezza che nel finale del libro riprendono esplicitamente il modello del lamento doloroso dei "Tristia" per rappresentare la solitudine e la tristezza di chi, esule come Ovidio, ha perduto contemporaneamente sia Roma che l'amore.

Non a caso la citazione di Ovidio – *Quid melius Roma?* (dalle Epistole del Ponto, in cui il cuore del vecchio esule torna al desiderio della patria lontana, della città della giovinezza) – offre uno sviluppo interpretativo su cui il nostro saggio si sofferma. La citazione, infatti, va intesa non solo come il preannuncio di un poeta moderno che rielabora in chiave autobiografica i temi amorosi di un padre antico. Questo dato dimostra nel giovane d'Annunzio un precoce accordo con lo spirito senile dell'antico padre latino. Il significato profondo di questo legame è insito nella parabola stessa della biografia dannunziana. Molti esempi che analizzeremo mostrano che anche in un'opera giovanile come le "Elegie romane" è possibile intravedere la prospettiva delle future opere "notturne" di cui quelli portano i germi e i presagi.

Parole-chiave: *Biografia, elegia, poesia amorosa, giovinezza, vecchiaia.*

Cinzia GALLO

Università Kore – Enna
cinziagll@virgilio.it

"The History of the Love of Power": Theoretical and Linguistic Issues in Caesar's Lover by Augusto De Angelis

The story of Cleopatra written by Augusto De Angelis (1936) allows us to highlight some characteristics of the biographical genre, or biofiction, according to Riccardo Castellana's definition. Furthermore, if, from the first lines, Caesar's lover presents itself as heterobiofiction, given that the narrator writes in the third person, there are some clues, such as the use of free indirect ("A war would have distracted him, finally! And a war against his own wife, then! When he had defeated her and taken her prisoner, what grim faces he would have made!"), reveal the internal focus. The narrator intervenes with judgments and comments, even of an ironic tone ("as one of the politicians of the first thousand and twentieth century AD would have said"; "When has it [history] ever been benign towards a beautiful woman?"), which interpret and update historical data, also in line with the vicissitudes that De Angelis encountered during the fascist period. To the factual aspects, evident in the references to Plutarco, Dione Cassio, Appiano of Alessandria, Plinio, are added the fictional ones, attested by the numerous dialogues. The linguistic-expressive choices testify to the relationship between present and past. The personal subject pronouns 'ella' and 'egli', for example, alternate with the regular forms. We then note some literary terms, such as the noun 'bisogna', the prepositions

articulated 'pei', 'pel', 'col', 'coi', and various vowel apocopes. As a syntactic level, the numerous elliptical periods of the verb come to the fore.

Keywords: *De Angelis, biofiction, Cleopatra, history, language.*

"La storia dell'amor di potenza": questioni teoriche e linguistiche ne L'amante di Cesare di Augusto De Angelis

La vicenda di Cleopatra tratteggiata da Augusto De Angelis (1936) consente di evidenziare alcune caratteristiche del genere biografico, o biofiction, secondo la definizione di Riccardo Castellana. Se, inoltre, sin dalle prime righe, "L'amante di Cesare" si presenta come una eterobiofiction, dato che il narratore scrive in terza persona, alcuni indizi, come l'uso dell'indiretto libero ("Una guerra lo avrebbe distratto, finalmente! E una guerra contro la propria moglie, poi! Quando l'avesse sconfitta e fatta prigioniera che boccacce le avrebbe fatte!"), svelano la focalizzazione interna. Il narratore interviene con giudizi e commenti, anche di tono ironico ("come avrebbe certo detto uno degli uomini politici del primo mille e novecento dopo Cristo"; "Quando mai essa [la Storia] è stata benigna verso una donna bella?"), che interpretano e attualizzano i dati storici, in linea, anche, con le vicissitudini cui De Angelis va incontro durante il periodo fascista. Agli aspetti fattuali, evidenti nei riferimenti a Plutarco, Dione Cassio, Appiano d'Alessandria, Plinio, si aggiungono quelli finzionali, attestati dai numerosi dialoghi. Le scelte linguistico-espressive testimoniano il rapporto fra presente e passato. I pronomi personali soggetto 'egli' ed 'ella', per esempio, si alternano con 'lui' e 'lei'; gli imperfetti senza labiodentale 'avea', 'volea' si alternano con le forme regolari. Notiamo, poi, alcuni termini letterari, come il sostantivo 'bisogna', le preposizioni articolate 'coi', 'col', 'pel', 'pei' e varie apocopi vocaliche. A livello sintattico, balzano in primo piano i numerosi periodi ellittici del verbo.

Parole-chiave: *De Angelis, biofiction, Cleopatra, storia, lingua.*

Gloria GRAVINA

Universitatea de Vest din Timisoara
gloriagravina@hotmail.com

Luigi De Lilla, an Enchanting Voice in America

In the history of Italy, from the mid-nineteenth century to the mid- twentieth century, the phenomenon of emigration left a deep economic, psychological and social mark. The Americas have been the favorite destinations of Italians, who for a century have moved from the Bel Paese in search of better living conditions and fortune. However, on their journey into the unknown to escape hunger and poverty, they brought with them a very precious baggage: the essence of their country's immense cultural heritage, inherited from centuries of expression of "great beauty". Thus, even melodrama - just one piece of that immense cultural mosaic of Italy - belonged to those generations of migrants, mostly of modest and very modest cultural extraction, as much as it belonged to the wealthier and more cultured social classes. In the migration to the Americas, the pleasure and taste for opera was not lost and indeed found new admirers who promoted its ever wider diffusion, also and above all thanks to the latest technological innovation that made its entrance to Italy in 1902: the recording of the voice on record. This new possibility of infinite replication of the live voice on a "portable" support opens the way to the Americas

for great performers, such as Enrico Caruso, Beniamino Gigli, Aureliano Pertile, Tito Schipa (to name just a few of the greatest), whose voices exploded from the gramophone in the early years of the last century. From this moment, opera begins to be known and appreciated throughout the world and reaches the peak of its diffusion, slowly but inexorably causing the development of a real melomania, especially among the Americans, and not only among the Italian immigrants and their children. In the wake of those "greats", Luigi De Lilla, a young Apulian from San Severo, a flourishing agricultural town in the province of Foggia, as a farmer of just over twelve years old, begins a journey studded with recognitions and successes, retracing the stages of the most beautiful voices of the Opera and arriving at the Metropolitan Theatre in New York in the 1950s.

Keywords: *Melodrama, Migration, Opera lirica, Luigi De Lilla, Singers.*

Luigi De Lilla, una voce che incantò l'America

Nella storia dell'Italia, dalla metà dell'Ottocento fino alla metà del secolo successivo, il fenomeno dell'emigrazione ha lasciato un profondo segno, economico, psicologico e sociale. Le Americhe sono state le mete preferite dagli italiani, che per un secolo si sono spostati dal Belpaese in cerca di migliori condizioni di vita e di fortuna. Nel loro viaggio verso l'ignoto per sfuggire alla fame e all'indigenza, hanno però portato con sé un bagaglio preziosissimo: l'essenza dell'immenso patrimonio culturale del loro Paese, ereditato da secoli di espressione di "grande bellezza". Così, anche il melodramma - soltanto una tessera dell'immenso mosaico culturale dell'Italia - è appartenuto a quelle generazioni di migranti, per lo più di modesta e modestissima estrazione culturale, tanto quanto apparteneva alle classi sociali più abbienti e più colte. Nella migrazione verso le Americhe, il piacere e il gusto per l'Opera lirica non si è perso e anzi ha trovato nuovi estimatori che ne hanno promosso una sempre più ampia diffusione, anche e soprattutto grazie all'ultima novità tecnologica che fece il suo ingresso in Italia nel 1902: l'incisione della voce su disco. Questa nuova possibilità di replicazione all'infinito della voce dal vivo su un supporto "portatile" apre la strada per le Americhe a grandi interpreti, quali Enrico Caruso, Beniamino Gigli, Aureliano Pertile, Tito Schipa (per citare soltanto alcuni dei più grandi), le cui voci esplodevano dal radiogrammofono nei primi anni del secolo scorso. Da questo momento l'Opera lirica comincia ad essere conosciuta ed apprezzata in tutto il mondo e giunge all'apice della sua diffusione, facendo sedimentare lentamente, ma inesorabilmente, una vera e propria melomania soprattutto tra gli americani, e non solo tra gli immigrati italiani e i loro figli. Sulla scia di quei "grandi", Luigi De Lilla, giovane pugliese di San Severo, fiorente paese a vocazione agricola della provincia di Foggia, da contadino poco più che dodicenne, inizia un cammino costellato di riconoscimenti e di successi, ripercorrendo le tappe delle più belle voci dell'Opera e approdando negli anni '50 al Metropolitan di New York.

Parole-chiave: *melodramma, emigrazione, opera lirica, Luigi De Lilla, cantanti.*

Salvatore Francesco LATTARULO
Università degli Studi di Bari "Aldo Moro"
salvatorefrancescolattarulo@gmail.com

Parallel lives of Italo Svevo: Old and New Mirror Biographies

The recent 'double biography' published by Enrico Terrinoni, *The Life of the Other. Svevo, Joyce: a brilliant friendship* (Milan, Bompiani, 2023), brought attention back to the life of the great Trieste writer on the occasion of the recently passed centenary of the first edition of *Zeno's Conscience*. The scheme used by Terrinoni is that of 'parallel lives': the existential paths of the Italian and Irish novelists meet and are closely linked. Starting from this new biographical investigation, we want to emphasize two other 'parallel' biographies of Svevo. It is a mirrored pair of portraits that offers itself to reflection on the basis of a gender difference: the male model and the female model. On one side is the medallion of the Trieste author written by his brother (*Diary of Elio Schmitz*), on the other the profile edited by his wife (*Life of my husband*). Although formally presented as a 'memoir', the first one contains significant biographical information on the elder of the two Schmitz, so much so that Livia Veneziani herself considers Elio the "first biographer" of her husband. The life compiled by Mrs. Svevo depends expressly on the previous one, which serves as a primary source, but at the same time integrates it in the name of a close complementarity. If *Elio's Diary* is the story of the writer's youth, *Life of My Husband* is the account of his entire earthly parable. So in the reconstruction of private events, the two biographers are influenced and united by the parental and emotional bond (affection, love, jealousy, rivalry). In the course of my communication, the causes and effects of these two distinct parallel points of view will be explored in depth.

Keywords: *biography, parallel lives, friendship, family, rivalry.*

Vite parallele di Italo Svevo: vecchie e nuove biografie a specchio

La recente 'doppia biografia' pubblicata da Enrico Terrinoni, *La vita dell'altro. Svevo, Joyce: un'amicizia geniale* (Milano, Bompiani, 2023), ha riportato l'attenzione sulla vita del grande scrittore triestino in occasione della da poco trascorsa ricorrenza del centenario della prima edizione della *Coscienza di Zeno*. Lo schema adottato da Terrinoni è quello delle 'vite parallele': i percorsi esistenziali del romanziere italiano e di quello irlandese si incontrano e si legano in uno stretto sodalizio umano e professionale. A partire da questa nuova indagine biografica, si vuole mettere l'accento su altre due biografie 'parallele' di Svevo. Si tratta di una coppia speculare di ritratti che si offre alla riflessione sulla base di una differenza di genere: il modello maschile e il modello femminile. Da un lato sta il medaglione dell'autore triestino redatto dal fratello (*Diario di Elio Schmitz*), dall'altro il profilo curato dalla moglie (*Vita di mio marito*). Benché si presenti formalmente come un 'memoir', il primo contiene notizie biografiche significative sul maggiore dei due Schmitz, tanto che la stessa Livia Veneziani considera Elio il «primo biografo» del consorte. La vita compilata dalla signora Svevo dipende espressamente dalla precedente, che funge da fonte primaria, ma al tempo stesso la integra all'insegna di una stretta complementarietà. Se *Diario di Elio* è il racconto della giovinezza dello scrittore, *Vita di mio marito* è il resoconto della sua intera parabola terrena. Va da sé che nella ricostruzione degli accadimenti privati i due biografati sono influenzati e accomunati dal legame parentale e affettivo. Tuttavia, nel punto di vista maschile emerge la strisciante invidia nei confronti del fratello più grande (messo talvolta in cattiva luce) nutrita da Elio, che morirà precocemente senza coronare le sue

aspirazioni artistiche; nell'ottica femminile spicca viceversa l'orgoglio di Livia che si ritiene musa ispiratrice e porto sicuro per l'avvenire del suo caro sposo. Attraverso la lente biografica dell'uomo, Svevo è ancora un narratore irrisolto in cerca di sé, in tacita competizione con l'altro rampollo di casa (cui dedicherà per contraltare quella sorta di cocodrillo che è l'abbozzo del *Romanzo di Elio*); attraverso la focale biografica della donna, Svevo è ormai il romanziere finalmente baciato dal successo, in evidente simbiosi con la raggiunta serenità esistenziale procuratagli dal ménage con la dilettevole coniuge (cui offrirà per contraccambio quella specie di pegno d'amore che è *Diario per la fidanzata*).

Parole-chiave: *biografia, vite parallele, amicizia, famiglia, rivalità.*

Lorena LAZARIĆ

Università degli Studi Juraj Dobrila di Pola
lorena.lazaric@unipu.hr

Rita Scotti JURIC

Università degli Studi Juraj Dobrila di Pola
rscotti@unipu.hr

Comparative Linguistic Analysis of *The Fox Was Ever the Hunter* by Herta Müller

In the essay the authors compare the two translations, in Italian (*La volpe era già il cacciatore*) and in Croatian (*Lisica je već tada bila lovac*), of the original text by Oscar winner Herta Müller *Der Fuchs war damals schon der Jäger* (1992). Thanks to the computational quantification used in corpus linguistics, a reasoned analysis was achieved with the use of the Sketch Engine software. The investigations made it possible to identify and analyse the main linguistic correspondences of the two translations dictated by affinities and similarities and various shifts in meaning due to the different phylogenetic affiliation of the two languages being compared. Different literary expressions have thus been configured in the semantic, lexical and pragmatic fields, differentiated according to the linguistic offers of the given languages.

Keywords: *Herta Müller, La volpe era già il cacciatore, Lisica je već tada bila lovac, computational analysis, literary corpora.*

Analisi linguistica comparativa de *La volpe era già il cacciatore* di Herta Müller

Nel saggio le autrici mettono a confronto le due traduzioni, in italiano (*La volpe era già il cacciatore*) e in croato (*Lisica je već tada bila lovac*), del testo originale del premio Oscar Herta Müller *Der Fuchs war damals schon der Jäger* (1992). Grazie alla quantificazione computazionale utilizzata nella linguistica dei corpora si è pervenuto a un'analisi ragionata con l'utilizzo dei software SketchEngine. Le indagini hanno permesso di individuare e analizzare le principali corrispondenze linguistiche delle due traduzioni dettate da affinità e somiglianze e vari spostamenti di significato dovuti alla diversa appartenenza filogenetica delle due lingue a confronto. Si sono configurate così espressioni letterarie diverse nei campi semantico, lessicale e pragmatico, differenziate a seconda delle offerte linguistiche delle date lingue.

Parole chiave: *Helda Müller, La volpe era già il cacciatore, Lisica je već tada bila lovac, analisi computazionale, corpora letterari.*

Daniela MARCHESCHI
CEG-Universidade Aberta
danielamarcheschi@libero.it

***Vite di uomini non illustri* by Giuseppe Pontiggia: Biography, or How Contemporary Fiction is Reinvented with/through an Ancient Genre**

Giuseppe Pontiggia (Como, 1934-Milan, 2003) is one of Italy's greatest writers. In one of his masterpieces, *Vite di uomini non illustri* (Milan, Mondadori, 1993), Pontiggia recounts existences (18 in all) of ordinary people in the genre intersection between historical-narrative typologies of the literary tradition (the 'Lives' from Cornelius Nephew, Plutarch and on up to Marcel Schwob and the Italo-Argentine Juan Rodolfo Wilcock) and critical forms of modern biographical encyclopaedia. A gallery of sometimes imaginary characters and topographies, spanning the period between the end of the 19th century and the beginning of the year 2000. Thanks to the overlapping of genres, to the invention of narrating the lives of ordinary people in the form of the headwords of the *Dizionario Biografico degli Italiani* (Treccani), 18 micro-novels of irresistible comedy actually emerge, thanks to the contrast between meticulous scientific precision, typical of the biography genre, and the chronicle-like marginality of the events narrated. From 'Lives' to biography and vice versa, from the critical-biographical record to the story and vice versa, from chronicles to History and vice versa: from life-biographies to the novel. In its internal dynamism, in its polyphonic complexity, in the multiplicity of registers and tones, in the play of parody, the work is in fact configured as a truly innovative 'novel of novels': «Tutto, in natura, ha un'essenza lirica, un destino tragico, una esistenza comica» - says, not by chance, the passage from Santayana chosen as the epigraph to *Vite di uomini non illustri*.

Keywords: *Overlapping of genres, Biography, 'Lives', Novel, Contemporaneity of the ancient.*

***Vite di uomini non illustri* di Giuseppe Pontiggia: la biografia, ovvero come con un genere antico si "reinventa" la narrativa contemporanea**

Giuseppe Pontiggia (Como, 1934-Milano, 2003) è uno dei maggiori scrittori italiani. In uno dei suoi capolavori, *Vite di uomini non illustri* (Milano, Mondadori, 1993), Pontiggia racconta esistenze (in tutto 18) di gente comune nell'intersezione di genere fra tipologie storico-narrative della tradizione letteraria (le "Vite" da Cornelio Nipote, Plutarco e, su su, fino a Marcel Schwob e all'italo-argentino Juan Rodolfo Wilcock) e forme critiche da enciclopedia biografica moderna. Una galleria di personaggi e topografie a volte immaginarie, in un arco temporale compreso tra la fine dell'Ottocento e l'inizio del Duemila. Grazie alla sovrapposizione dei generi, all'invenzione di narrare le vite di persone comuni nella forma dei lemmi del *Dizionario Biografico degli Italiani* (Treccani), si profilano in realtà 18 microromanzi di comicità irresistibile per il contrasto fra meticolosa precisione scientifica, propria del genere della biografia, e la marginalità cronachistica degli eventi raccontati. Dalle "Vite" alla biografia e viceversa, dalla scheda critico-biografica al racconto e viceversa, dalle cronache alla Storia e viceversa: dalle vite-biografie al romanzo. Nel suo dinamismo interno, nella sua complessità polifonica, nella

molteplicità dei registri e dei toni, nel gioco della parodia, l'opera si configura infatti come un vero e proprio innovativo "romanzo di romanzi": «Tutto, in natura, ha un'essenza lirica, un destino tragico, una esistenza comica» - recita non a caso il passo di Santayana scelto ad epigrafe di *Vite di uomini non illustri*.

Parole-chiave: *Sovrapposizione dei generi, Biografia, "Vite", Romanzo, Contemporaneità dell'antico.*

Lorenzo MARMIROLI

Università degli Studi di Szeged, Università dell'Ovest di Timisoara
marmiroli.lorenzo@szte.hu

The Personal Encounter with Italy in the Masterpieces of the Hungarian Writer Antal Szerb

The Hungarian writer and literary critic Antal Szerb (1901-1945), even if he is not part of the circle of 'Italianomaniacs' of the literary magazine «Nyugat», is deeply fascinated by Italy, making four trips there in the years between 1935 and 1937 and being deeply impressed. Without a doubt, part of the success of his masterpiece, the novel *The Traveler and the Moonlight* (1937), is due to the Italian setting and atmosphere that characterize the work. In fact, as well as Paris, Budapest and the protagonist's memories, the events narrated take place in Venice, Florence, Rome and Gubbio. Another travel novel by Szerb, *The Third Tower* (1936), with a more realistic character and closer to traditional odeporic narration, instead contains the impressions obtained by the author in Gardone, Verona, Bologna, Ravenna and Trieste, all cities visited actually by the writer during the four journeys. The objective of the presentation is to show the correlation between the Italian places and locations visited in person by the author Antal Szerb and the subsequent elaboration, characterization and narration in the context of the 'Italian' novels of the Hungarian writer.

Keywords: *Antal Szerb, trip to Italy, Italian-Hungarian relations, biography and literature, autobiographical narration.*

L'incontro personale con l'Italia nei capolavori dello scrittore ungherese Antal Szerb

Lo scrittore e critico letterario ungherese Antal Szerb (1901-1945), anche se non fa parte del circolo di 'italomani' della rivista letteraria «Nyugat», è profondamente affascinato dall'Italia, compiendo quattro viaggi negli anni tra il 1935 e il 1937 e restandone profondamente impressionato. Senza alcun dubbio, una parte del successo del suo capolavoro, il romanzo *Il viaggiatore e il chiaro di luna* (1937), è dovuta all'ambientazione e all'atmosfera italiane che caratterizzano l'opera. Infatti, oltre che a Parigi, a Budapest e nei ricordi del protagonista, le vicende narrate si svolgono a Venezia, Firenze, Roma, Gubbio. Un altro romanzo di viaggio di Szerb, *La terza torre* (1936), dal carattere più realista e più vicino alla narrazione odeporica tradizionale, contiene invece le impressioni ricavate dall'autore a Gardone, a Verona, Bologna, Ravenna e Trieste, tutte città visitate realmente dallo scrittore nel corso dei quattro viaggi. Obiettivo della presentazione è mostrare la correlazione tra i luoghi e le località italiani visitati di persona dall'autore Antal Szerb e la successiva elaborazione, caratterizzazione e narrazione nell'ambito dei romanzi 'italiani' dello scrittore ungherese.

Parole-chiave: *Antal Szerb, viaggio in Italia, rapporti italo-ungheresi, biografia e letteratura, narrazione autobiografica.*

Marija MITIĆ

Universitatea din Novi Sad
marija.mitic@ff.uns.ac.rs

Branislava Maksimović

Universitatea din Novi Sad
branislava.maksimovic@ff.uns.ac.rs

The Influence of Elements of Art in the Renaissance Court: A Study of Vasari's Examples of Biographies in *Vite de' più eccellenti pittori, scultori e architettori*

The Renaissance period witnessed a remarkable convergence of artistic innovation and cultural patronage within the courtly circles of Italy. Giorgio Vasari's *Vite de' più eccellenti pittori, scultori e architettori* serves as a rich source of biographical narratives that illuminate the lives and works of prominent Italian artists of the time. This research endeavors to delve into Vasari's accounts to investigate the influence of the elements of art—such as line, color, shape, texture, and space—within the context of the Renaissance court. By examining how these elements were portrayed, practiced, and valued by artists and their patrons, this study aims to offer insights into the cultural, social, and aesthetic dynamics of the Renaissance period. The primary objective of this research is to explore the role and significance of the elements of art within the Renaissance court as depicted in Vasari's biographies. Specifically, the study seeks to analyze how artists incorporated and manipulated these elements in their works to cater to the tastes and preferences of their courtly patrons. By scrutinizing Vasari's narratives, the research aims to unravel the ways in which artistic techniques and styles were influenced by the courtly environment, as well as how they contributed to the construction of cultural identities and power dynamics within Renaissance society. Furthermore, the study aims to contribute to a deeper understanding of the interplay between art, politics, and society during this pivotal period in Western art history. Through a nuanced examination of Vasari's accounts, this research endeavors to shed light on the multifaceted relationship between art and the Renaissance court, offering fresh perspectives on the intricate web of artistic patronage, innovation, and cultural exchange that characterized this vibrant era.

Keywords: *Renaissance court, Elements of art, Giorgio Vasari, Biographies, Literary history, Cultural history.*

L'influsso degli elementi dell'arte nella Corte Rinascimentale: uno studio degli esempi di biografie di Vasari in *Vite de' più eccellenti pittori, scultori e architettori*

Il periodo del Rinascimento ha visto una notevole convergenza di innovazione artistica e patronato culturale all'interno dei circoli cortigiani d'Italia. *Le vite de' più eccellenti pittori, scultori e architettori* di Giorgio Vasari serve come ricca fonte di narrazioni biografiche che illuminano le vite e le opere dei prominenti artisti italiani dell'epoca. Questa ricerca si propone di approfondire le narrazioni di Vasari per investigare l'influenza degli elementi dell'arte, come linea, colore, forma, texture e spazio, all'interno del contesto

della corte rinascimentale. Esaminando come questi elementi sono stati rappresentati, praticati e valorizzati dagli artisti e dai loro patroni, questo studio mira a offrire approfondimenti sulle dinamiche culturali, sociali ed estetiche del periodo rinascimentale. L'obiettivo principale di questa ricerca è esplorare il ruolo e la significatività degli elementi dell'arte all'interno della corte rinascimentale come descritto nelle biografie di Vasari. In particolare, cerchiamo di analizzare come gli artisti hanno incorporato e manipolato questi elementi nelle loro opere per soddisfare i gusti e le preferenze dei loro patroni cortigiani. Attraverso un'esaminazione attenta delle narrazioni di Vasari, la ricerca mira a svelare i modi in cui le tecniche e gli stili artistici sono stati influenzati dall'ambiente cortigiano, così come hanno contribuito alla costruzione delle identità culturali e delle dinamiche di potere all'interno della società rinascimentale. Inoltre, durante la nostra ricerca cerchiamo a contribuire a una comprensione più approfondita dell'interazione tra arte, politica e società durante questo periodo cruciale della storia dell'arte occidentale. Attraverso un'esame sfumato delle narrazioni di Vasari, questa ricerca si propone di gettare luce sul rapporto sfaccettato tra arte e corte rinascimentale, offrendo nuove prospettive sul complesso intreccio di patronato artistico, innovazione e scambio culturale che ha caratterizzato questa vibrante era.

Parole-chiave: *corte rinascimentale, elementi dell'arte, Giorgio Vasari, biografie, storia letteraria.*

Delia-Ioana MORAR

Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca
delia.morar@ubbcluj.ro

After a Hundred Years with Italo Calvino

Italo Calvino is one of those writers who believe that of an author only the works count and therefore openly declares that he refuses to give biographical data or he gives false ones. On the other hand, throughout his life he has never stopped constructing himself through all his texts. Biography and autobiography are two essential concepts for any research on our author. The year 2023 marked 100 years since his birth, and it was the right occasion to publish and republish many studies investigating his life and his propensity to autobiography. In an effort to show that the biographical genre is still current and relevant in the literary field and beyond, the present work will mainly focus on three studies: *Calvino fa la conchiglia. La costruzione di uno scrittore* by Domenico Scarpa; *Italo Calvino. Lo scrittore che voleva essere invisibile* by Antonio Serrano Cueto e *I Passaggi obbligati di Italo Calvino. Autobiografia, memoria, identità* by Luca Cottini. Calvino's literary production constantly and coherently overlaps with his life, and so consequently, to know the life one must study the work and vice versa. Recent biographies devoted to Calvino attempt to reconstruct also the history of much of the Italian twentieth century, from 1923 to 1985, the history of cinema and Italian publishing in the second half of the twentieth century, and move from Santiago de las Vegas to San Remo, from Turin to Paris, from New York to Rome.

Keywords: *biography, autobiography, Italo Calvino, Scarpa, Serrano Cuento, Cottini.*

Dopo Cento Anni con Italo Calvino

Italo Calvino è uno di quegli scrittori che credono che di un autore contano solo le opere e dichiara apertamente di rifiutarsi di fornire dati biografici o di darli falsi. D'altra parte, per tutta la sua vita non ha mai smesso di costruire se stesso attraverso tutti i suoi testi. Biografia e autobiografia sono due concetti essenziali per qualsiasi ricerca sul Nostro autore. Nel 2023 si sono celebrati i cento anni dalla sua nascita ed è stata l'occasione giusta per pubblicare e ripubblicare tanti studi che indagano la sua vita e la sua propensione all'autobiografismo. Nell'intento di dimostrare che il genere biografico è ancora attuale e rilevante nell'ambito letterario e non solo, il presente intervento si soffermerà, in modo particolare, su tre studi: Calvino fa la conchiglia. La costruzione di uno scrittore di Domenico Scarpa; Italo Calvino. Lo scrittore che voleva essere invisibile di Antonio Serrano Cueto e I Passaggi obbligati di Italo Calvino. Autobiografia, memoria, identità di Luca Cottini. La produzione letteraria calviniana si sovrappone in modo costante e coerente alla sua vita e quindi di conseguenza, per conoscere la vita bisogna studiare l'opera e viceversa. Inoltre, le biografie recenti dedicate a Calvino cercano di ricostruire anche la storia di gran parte del Novecento Italiano, a partire dal 1923 fino al 1985, la storia del cinema e dell'editoria Italiana della seconda metà del Novecento e si spostano da Santiago de las Vegas a Sanremo, da Torino a Parigi, da New York a Roma.

Parole-chiave: *biografia, autobiografia, Italo Calvino, Scarpa, Serrano Cuento, Cottini.*

Loredana PALMA

Università di Napoli "Federico II"
loredana.palma@unina.it

A Family Affair: Biography and Autobiography in the Writings of Grazia, Dora, and Riccardo Pierantoni

The Mancini-Pierantoni family was certainly one of the most prominent families not only in Italy but also in Europe between the last pre-unification years and the first decades of the new century. Grazia Mancini, daughter of Pasquale Stanislao and Laura Beatrice Oliva, described in her youthful diary, *Impressions and Memories. (1856-1864)*, along with her parents' biography, a memorable page in the history of the Italian Risorgimento and the birth of the new state, recalling the years around the time of Unification in which the drawing room of the Mancini home had become a point of reference for all those who cared about the fate of the fatherland. The young Grazia, the eldest of no less than 11 children of the couple, was particularly fond of preserving family memories (proof of which she had edited a set of moral precepts written by her paternal grandmother, Grazia Riola, under the title *The Grandmother's Manuscript*), and she scattered many of her writings with memoirs, mostly autobiographical. In particular, we recall the short stories contained in the volume *Un giornalista* (1885) in which she recalls particular moments of life in the village of Centurano, in the province of Caserta, where the Pierantoni family had a villa and where Grazia herself had opened, at her own expense, a municipal kindergarten and a women's work school.

Grazia passed on this passion for biography to her daughter Dora, the third-born, who published a portrait of her mother (*Una alunna di Francesco De Sanctis*, 1933) an autobiography (*Una bimba dell'Ottocento. 1878-1886*, 1958) and a memoir of family memories (*I Mancini di Castelbaronia*, 1932). Like Dora, her brother Riccardo, who died prematurely, scattered autobiographical memories such as *Nella Campania felice* (1898)

and memoirs of historical figures such as *Fra madre e figlio* (Dalla storia dei fratelli Bandiera, 1908) in her pages. Grazia, among his other honours, received the gold medal of the well-wishers of Romania from King Charles I. Grazia passed on this passion for biography to her daughter Dora, the third-born, who published a portrait of her mother (Una alunna di Francesco De Sanctis, 1933) an autobiography (*Una bimba dell'Ottocento. 1878-1886*, 1958) and a memoir of family memories (*I Mancini di Castelbaronia*, 1932). Like Dora, her brother Riccardo, who died prematurely, scattered autobiographical memories such as *Nella Campania felice* (1898) and memoirs of historical figures such as *Fra madre e figlio* (Dalla storia dei fratelli Bandiera, 1908) in her pages. Grazia, among his other honours, received the gold medal of the well-wishers of Romania from King Charles I.

Keywords: *Pierantoni family, Biography, Family memory, Centurano, Maternal models.*

Un affare di famiglia: biografia e autobiografia negli scritti di Grazia, Dora e Riccardo Pierantoni

La famiglia Mancini-Pierantoni fu sicuramente una tra le famiglie più in vista non solo in Italia ma anche in Europa tra gli ultimi anni preunitari e i primi decenni del nuovo secolo. Grazia Mancini, figlia di Pasquale Stanislao e di Laura Beatrice Oliva, descrisse nel suo diario giovanile, *Impressioni e ricordi. (1856-1864)*, insieme alla biografia dei genitori, una pagina memorabile della storia del Risorgimento italiano e della nascita del nuovo stato, rievocando gli anni a cavallo dell'Unità in cui il salotto di casa Mancini era divenuto un punto di riferimento per quanti avessero a cuore le sorti della patria. La giovane Grazia, primogenita di ben 11 figli della coppia, ebbe particolarmente a cuore la conservazione delle memorie di famiglia (di cui aveva dato prova curando la pubblicazione di un insieme di precetti morali scritti dalla nonna paterna, Grazia Riola, con il titolo *Il manoscritto della nonna*), e disseminò di memorie, in gran parte autobiografiche, molti dei suoi scritti. Ricordiamo in particolare le novelle racchiuse nel volume *Un giornalista* (1885) nel quale ricorda particolari momenti della vita presso il villaggio di Centurano, in provincia di Caserta, dove i Pierantoni avevano una villa e dove la stessa Grazia aveva aperto, a sue spese, un asilo municipale e una scuola di lavoro femminile. Grazia trasmise questa passione per la biografia alla figlia Dora, la terzogenita, che diede alle stampe un ritratto della madre (Una alunna di Francesco De Sanctis, 1933) un'autobiografia (*Una bimba dell'Ottocento. 1878-1886*, 1958) e una memoria di ricordi familiari (*I Mancini di Castelbaronia*, 1932). Come Dora, anche il fratello Riccardo, prematuramente scomparso, disseminò nelle sue pagine ricordi autobiografici come *Nella Campania felice* (1898) e di memorie di personaggi storici come *Fra madre e figlio* (Dalla storia dei fratelli Bandiera, 1908). Grazia, tra gli altri suoi riconoscimenti, ricevette la medaglia d'oro dei benemeriti di Romania dal re Carlo I.

Parole-chiave: *Famiglia Pierantoni, Biografia, Memoria familiare, Centurano, Modelli materni.*

Meeting of Cultures. The Romance Models in the Angevin Boccaccio

In his early works, composed during his youthful stay in Naples at the Angevin court, Boccaccio demonstrates his ability to bring different sources and models into unity. In the representation of love and woman, he employs topoi and values elaborated from the culture beyond the Alps, enriched with the Italian experience of Dante and the circle of poets close around the author of the *Commedia*. In *Teseida delle nozze d'Emilia*, the Certaldese takes a narrative modality - that of the formulary prayers for the request of a grace - widespread throughout the Romance world (from the French to the Provençal, passing through the Spanish) and re-adapts it with absolute originality to constitute a new work. This contribution aims to investigate, through precise textual indications, the authorial strategies involved in the construction of original genres in the vernacular language (such as *Filocolo* or the hybrid genre of *Teseida*, halfway between epos and novel) and the dialogue between Italian and Romance cultures. This dialogue finds fertile ground for investigation both in Boccaccio, an author who is most open to the linking different and heterogeneous themes, and in the Angevin court of Naples, which feeds on stories and books in *langue d'oc* and *langue d'oïl*.

Keywords: *Giovanni Boccaccio, communication, culture, Innovation, Romance languages.*

Incontro di culture. I modelli romanzati nel Boccaccio angioino

Nelle prime opere, composte durante il giovanile soggiorno napoletano presso la corte angioina, Boccaccio dimostra la propria abilità di portare ad unità fonti e modelli diversi. Egli, nell'ambito della rappresentazione dell'amore e della donna, impiega topoi e valori elaborati dalla cultura d'Oltralpe, arricchiti con l'esperienza italiana di Dante e della cerchia di poeti stretti intorno all'autore della *Commedia*. Nel *Teseida delle nozze d'Emilia* il Certaldese riprende una modalità narrativa - quella delle preghiere formulari per la richiesta di una grazia - diffusa lungo tutto il mondo romanzo (dal mondo francese a quello provenzale, passando per quello spagnolo) e la riadatta con assoluta originalità per costituire un'opera nuova. Il presente contributo vuole analizzare, attraverso precise spie testuali, le strategie autoriali che sottendono alla costruzione di generi inediti nella lingua del sì (come il *Filocolo* o il genere ibrido del *Teseida*, a metà tra epos e romanzo) e il dialogo tra la cultura italiana e quelle romanze. Dialogo che trova nel Boccaccio, autore massimamente aperto all'intreccio di motivi differenti ed eterogenei, e nella corte angioina di Napoli, che si nutre di storie e di libri in lingua d'oc e in lingua d'oïl, terreno fertile d'indagine.

Parole-chiave: *Giovanni Boccaccio, comunicazione, cultura, innovazione, lingue romanze.*

The Recent Discovery of an Unbelievable Biography: Caterina, Mother of Leonardo da Vinci

Carlo Vecce, professor of history at the University of Naples, published his first novel last year, *The smile of Caterina*, mother of Leonardo, whose translation for the Humanitas publishing house is scheduled for autumn 2024. This important specialist in Leonardo's biography, who has been searching through medieval Florentine archives all his life, made an astonishing discovery a short time ago: the genius of the Italian Renaissance is only half Italian. Leonardo's mother, of whom we only knew that her social status did not allow her to become the wife of the notary Ser Piero, Leonardo's father, was not only a very poor and illiterate woman, but was actually a slave of Circassian origin, daughter of a warrior prince of the tribes of the Caucasus, kidnapped at a very young age by the Tartars, sold several times as a slave, from the harbor of Tana to Constantinople, Venice, Florence, Anchiano, near Vinci. The book, built on very valid documents, presents the flourishing Renaissance society of the Peninsula (with its most sought-after professions, all aiming at nothing but to money: high rank public officers, money changers, usurers, gold workers and traffickers, notaries, sailors, merchants, tax collectors), but ferociously corrupt and far from any Christian ideals, being subjected to very strong social prejudices: marriages of interest, abandonment of bastard newborns, social prohibitions, freedom dispossession etc. But above all the humiliating condition of slavery of poor and desperate foreigners like Caterina, whose tragic perpetuation Vecce also discovers in today's Italy. The various terminologies linked to the specific realia of the 15th century (medieval toponyms, banking terms, gastronomy, numismatics, navigation, fashion, folk traditions etc.) represented a significant challenge for the translator.

Keywords: *Carlo Vecce, recent discovery, Leonardo's mother, slave, Circassian.*

La recentissima scoperta di una biografia fuori comune: Caterina, madre di Leonardo da Vinci

Carlo Vecce, professore di storia presso l'Università di Napoli, ha pubblicato l'anno scorso il suo primo romanzo, *Il sorriso di Caterina*, madre di Leonardo, la cui traduzione presso l'editrice Humanitas è prevista per l'autunno del 2024. Lo storico appassionato della biografia di Leonardo fruga negli archivi medievali e fa una scoperta epocale: il genio del Rinascimento è italiano solo a metà. La mamma di Leonardo, di cui si sapeva solo che non aveva la condizione sociale da poter diventare sposa del notaio ser Piero, padre di Leonardo, non solo era poverissima e analfabeta, ma era addirittura una schiava di origine circassa, figlia di un principe guerriero delle tribù del Caucaso, rapita giovanissima dai tartari, venduta e rivenduta come schiava, da Tana a Costantinopoli, Venezia, Firenze, Anchiano. Il libro, edificato su attestazioni ben valide, ci ricostruisce la florida società rinascimentale della Penisola (con le sue professioni più ambite, tutte legate al denaro: cariche pubbliche, cambiavalute, usurai, lavoratori e trafficanti dell'oro, notai, naviganti, mercanti, doganieri nei porti), ma ferocemente corrotta e lontana da qualsiasi soffio cristiano (sottoposta a fortissimi pregiudizi sociali, con matrimoni di interesse, abbandono dei neonati bastardi, divieti sociali, privazioni di libertà etc.). Ma soprattutto con l'umiliante condizione di schiavitù dei forestieri poveri e disperati come Caterina, di cui Vecce vede la tragica perpetuazione anche nell'Italia di oggi. Le

terminologie legate ai realia specifici del XV secolo (toponimi medievali, attività bancarie, gastronomia, numismatica, navigazione, moda, costumi) costituiscono una sfida non trascurabile per il traduttore.

Parole chiave: *Carlo Vecce, recente scoperta, madre di Leonardo, schiava, cirasso.*

Serena VINCI

Università degli studi di Modena e Reggio Emilia
serena.vinci@unimore.it

Biofiction Through the ‘Gender Metalook’: Rewriting Italian History From the Point of View of Women

Elena Porciani, an expert scholar in gender studies, recently coined the phrase "gender metalook" to analyze some texts of European literature, both classic and contemporary, taking into consideration some aspects from a new perspective, that of the "characters". In the contemporary context of reflection on linguistic sexism and the possibilities of an inclusive language, of which Vera Gheno is among the first pioneers, being able to characterize female protagonists with a partly provocative term such as "characters" is of great help in the rereading of Italian history both as history tout court and as a history of literature and the arts. Starting from these assumptions, my contribution aims to offer an overview of fictional texts which, starting from real events and women who existed in the past, tell something important about Italian current affairs. In a tradition that has its roots in the biography of Artemisia by Anna Banti, I will analyze figures of women who, in crucial moments of Italian culture, move from the margin to the centre, becoming the protagonists: from the partisans of "The resistance of women" by Benedetta Tobagi (Premio Campiello 2022), passing through Emilia Luti, Alessandro Manzoni's secret editor of «La corretrice» by Emanuela Fontana, up to Plautilla Bricci «L'archittrice» by Melania Mazzucco. A separate mention will be dedicated to some novels by authors about women and the mafia, such as «Francesca» by Felice Cavallaro and the publishing boom of books on the life of Lidia Poët, which are located on the border between non-fiction and literature.

Keywords: *biofiction, gender, women, history, sexism.*

La biofiction attraverso il “metasguardo di genere”: riscrivere la Storia d'Italia dal punto di vista delle donne

Elena Porciani, studiosa esperta di gender studies, ha recentemente coniato il sintagma “metasguardo di genere” per analizzare alcuni testi della letteratura europea, classici e contemporanei, prendendone in considerazione alcuni aspetti in una prospettiva inedita, quella delle “personagge”. Nel contesto contemporaneo della riflessione sul sessismo linguistico e sulle possibilità di una lingua inclusiva, di cui Vera Gheno è tra le prime pioniere, poter caratterizzare le protagoniste femminili con un termine in parte provocatorio come “personagge” è di grande aiuto nella rilettura della Storia italiana sia come storia tout court, sia come storia della letteratura e delle arti. A partire da questi presupposti, il mio contributo vuole offrire una panoramica sui testi finzionali che, a partire da fatti realmente accaduti e donne esistite nel passato, raccontano qualcosa di importante dell'attualità italiana. In una tradizione che affonda le radici nella biografia di Artemisia a opera di Anna Banti, analizzerò figure di donne che, in momenti cruciali della

cultura italiana, dal margine si spostano al centro, diventano le protagoniste: dalle partigiane de «La resistenza delle donne» di Benedetta Tobagi (Premio Campiello 2022), passando per Emilia Luti l'editor segreta di Alessandro Manzoni de «La corretrice» di Emanuela Fontana, fino a Plautilla Bricci «L'archittrice» di Melania Mazzucco. Una menzione separata sarà dedicata ad alcuni romanzi a opera di autori sulle donne e la mafia, come «Francesca» di Felice Cavallaro e al boom editoriale di libri sulla vita di Lidia Poët, che si situano al confine tra saggistica e letteratura.

Parole-chiave: *biofiction, gender, donne, storia, sessismo.*

Patrizia UBALDI

Universitatea "Babeş-Bolyai" Cluj-Napoca
patriziaubaldi61@gmail.com

The Autobiographical Drama in Testori's *L'Ariald*

The aim of this study is to analyse regarding what autobiography Giovanni Testori included in one of his most famous dramas: *L'Ariald*. The author deals with various important themes, such as provincial life, which he knows very well because he himself grew up in the suburbs, homosexuality, which creates a deep rift in himself given his strongly religious upbringing, and death, which ends up becoming the mirror of life. Testori was not only a playwright, but also a painter, art critic, novelist, poet, magazine editor, chronicler; he was a complete artist and in this play we can build piece after piece, like a jigsaw on stage, of his inner tragedy. His theatre cannot be limited to a single category, but it widens and expands, embracing all fields of art, it touches classical theatre peaks, but contemplates a modern scenario, it reaches the heights of tragedy through which he reveals his rebellious spirit. His life, entirely dedicated to art, can itself be called a work of art.

Keywords: *theatre, tragedy, poverty, homosexuality, death.*

Il dramma autobiografico ne *L'Ariald* di Testori

Lo scopo di questo studio è analizzare quanto di autobiografico Giovanni Testori abbia inserito in uno dei suoi più famosi drammi: *L'Ariald*. L'autore affronta vari temi importanti, quali la vita di provincia, che conosce molto bene perché lui stesso è cresciuto in provincia, l'omosessualità, che crea in lui una profonda spaccatura data la sua formazione fortemente religiosa, la morte, che finisce con il diventare lo specchio della vita. Testori non è stato solo un drammaturgo, ma è stato pittore, critico d'arte, romanziere, poeta, curatore di riviste, cronista; è stato un artista completo e in quest'opera possiamo costruire tassello dopo tassello, come un puzzle sul palcoscenico, la sua tragedia interiore. Il suo teatro non può essere limitato a una sola categoria, ma si allarga e si dilata, abbracciando tutti i campi dell'arte, tocca vette da teatro classico, ma contempla uno scenario moderno, raggiunge gli apici della tragedia attraverso i quali rivela il suo spirito ribelle. La sua vita, interamente dedicata all'arte, può essere essa stessa definita un'opera d'arte.

Parole-chiave: *teatro, tragedia, povertà, omosessualità, morte.*

Aura Cristina BUNORO
Universidad de Bucarest
aura.bunoro@lls.unibuc.ro

Biography and Fiction in *Aunt Julia and the Scriptwriter*

Aunt Julia and the Scriptwriter is a novel based on the blend of reality and fiction, narrating the true story of love between Varguitas and Julia. However, this reality, sprinkled with imaginary elements, is juxtaposed with the inventions of Pedro Camacho, the nonsensical tales in the even-numbered chapters. There are several biographical elements, starting with the real existence of Raúl Salmón (Pedro Camacho in the novel), the scandalous relationship between an 18-year-old and his 32-year-old aunt-in-law, Vargas Llosa's seven jobs to provide a dignified life for his future wife, the real location of Grocio Prado where the marriage is officiated, and ending with the stay in Paris, Julia's divorce, and the new relationship with cousin Patricia, to name just a few biographical details present in the novel. Mario Vargas Llosa has always stated that true stories cannot be told in novels and that the novel is a genre antithetical to truth; it is the genre of lies that seem like truths thanks to good literature. Therefore, the novel takes advantage of this symbiosis between real and fictitious elements.

Keywords: *reality, fiction, biography, imagination, truth.*

Biografía y ficción en *La tía Julia y el escribidor*

La tía Julia y el escribidor es una novela basada en la mezcla de realidad y ficción y se narra la historia real de amor entre Varguitas y Julia. Pero a esta realidad salpicada con elementos imaginarios se contraponen las invenciones de Pedro Camacho, los disparatados cuentos de los capítulos pares. Existe una serie de elementos biográficos, empezando con la existencia real de Raúl Salmón (Pedro Camacho en la novela), la ya mencionada escandalosa relación entre un joven de 18 años y su tía política de 32 años, pasando por los siete trabajos que Vargas Llosa tiene para poder ofrecerle una vida digna a su futura esposa, el lugar real, Grocio Prado, donde se lleva a cabo la oficialización del matrimonio y terminando con la estancia en París, la mención del divorcio de Julia y la nueva relación con la prima Patricia, para mencionar solo algunos detalles biográficos presentes en dicha novela. Mario Vargas Llosa siempre ha declarado que en la novela no se pueden contar historias verdaderas y que la novela es un género antipático a la verdad, es el género de las mentiras que parecen verdades gracias a la buena literatura. Por lo tanto, la novela saca provecho de esta simbiosis entre elementos reales y elementos ficticios.

Palabras clave: *realidad, ficción, biografía, imaginación, verdad.*

Miguel de Unamuno: Mirror Biography and its Reflections on the Screen

Miguel de Unamuno y Jugo (1864, Bilbao – 1936, Salamanca) was an essential figure in Spanish culture. He lived 36 years in the 19th century and another 36 in the 20th, between two civil wars – the Carlist war and that of 1936 – and ended up wrapped in paradoxes. His versatile and non-conformist personality, replete by contradictions and apparent inconsistencies, has been studied by outstanding historians and philosophers and has become a myth. Recently, his quixotic figure has also been projected on the screen. The biographical dramas *La isla del viento* (Manuel Manchón, 2015) and *Mientras dure la guerra* (Alejandro Amenábar, 2019), as well as the documentary *Palabras para un fin del mundo* (Manuel Manchón, 2020), portray him intimately linked to his historical circumstances. In this context, Unamuno's biography is transcendental to untangling the tangled threads of a historical past whose scars are still conspicuous. Based on certain bio-bibliographical aspects and cinematographic reflections, this work aims to highlight some of the key points in Unamuno's life and work and to analyse them in relation to the history of Spain and the concept of intrahistory, coined by Unamuno himself. Tracing the biographical trajectory of this intellectual, who did not allow himself to be labelled and who ended up being repressed by both sides in the conflict, reveals both history in capital letters and the story of an exemplary man imbricated in his time and committed to the destiny of his homeland.

Keywords: *Miguel de Unamuno, biography, quixotism, history of Spain, intrahistory.*

Miguel de Unamuno: biografía espejo y sus reflejos en la pantalla

Referente imprescindible de la cultura española, Miguel de Unamuno y Jugo (1864, Bilbao –1936, Salamanca) vivió 36 años en el siglo XIX y otros 36 años en el siglo XX, entre dos guerras civiles – la del carlismo y la del año 1936 – y acabó envuelto en paradojas. Su personalidad versátil, inconformista, repleta de contradicciones y aparentes incoherencias, ha sido objeto de estudio por insignes historiadores y filósofos y llegó a convertirse en mito. Recientemente, su figura de aspecto quijotesco se vio proyectada también en la pantalla. Los dramas biográficos *La isla del viento* (Manuel Manchón, 2015) y *Mientras dure la guerra* (Alejandro Amenábar, 2019), así como el documental *Palabras para un fin del mundo* (Manuel Manchón, 2020), lo retratan íntimamente vinculado a sus circunstancias históricas. En este trasfondo, la biografía de Unamuno resulta transcendental para desentrañar los hilos enmarañados de un pasado histórico cuyas cicatrices siguen patentes. A partir de ciertos aspectos bio-bibliográficos y reflejos cinematográficos, el presente trabajo pretende destacar algunos de los puntos clave de la vida y obra de Unamuno y analizarlos en relación con la historia de España y con el concepto de intrahistoria, acuñado por el propio Unamuno. Al trazar la trayectoria biográfica de este intelectual, que no se dejó encasillar y que terminó siendo represaliado por “los hunos y los hotros”, se revela tanto la Historia con H mayúscula como la historia de un hombre ejemplar imbricado en su época y comprometido con el destino de su patria.

Palabras clave: *Miguel de Unamuno, biografía, quijotismo, historia de España, intrahistoria.*

Gustavo Adolfo Bécquer: Portrait of a legend

Gustavo Adolfo Bécquer, or “the angel of true poetry”, according to Antonio Machado, is undoubtedly the most well-known poet in Spanish literature. His works are the reflection of a soul in pain, in which the poet reveals his deepest thoughts and concerns and tells us the story of a heart wounded by disillusionment. Bécquer was a young man who dreamed of becoming a great poet, but unfortunately he did not achieve the fame he longed for in his few years of life. In this article we will try to portray the man Gustavo Adolfo Bécquer, based on the testimonies of those who knew him, more respectively his family and friends. In the first part of the article we will talk about his family environment and his personality, about the women who stole his heart and became the muses for his *Rhymes*, about his dreams of fame in Madrid and his disillusionment when he failed to achieve it. The second part of the article will be devoted to the testimonies about Bécquer’s life as told by himself and his contemporaries. With this article we intend to see to what extent Bécquer’s life is reflected in his work, who are the women he talks about in his *Rhymes* and, above all, to get to know the more personal side of the author, to see what he was like, what his hobbies and concerns were. In other words, our intention is to try to get closer to the person behind the *Rhymes* and *Legends*.

Keywords: *autobiography, Bécquer, biography, work, testimonies.*

Gustavo Adolfo Bécquer: retrato de un mito

Gustavo Adolfo Bécquer o “el ángel de la verdadera poesía”, según Antonio Machado, es sin duda el poeta más conocido de la literatura española. Sus obras son el reflejo de un alma en pena, en las que el poeta nos revela sus pensamientos e inquietudes más profundos y nos cuenta la historia de un corazón herido por el desengaño. Bécquer era un joven que soñaba con convertirse en un gran poeta, pero lamentablemente no alcanzó la fama que tanto anhelaba en sus pocos años de vida. En este artículo intentaremos hacer el retrato de la persona Gustavo Adolfo Bécquer, partiendo de los testimonios de los que lo conocieron, familiares y amigos. En la primera parte del artículo hablaremos sobre su entorno familiar y su personalidad, sobre las mujeres que le robaron el corazón y se convirtieron en musas para sus *Rimas*, sobre sus sueños de conocer la fama en Madrid y su desilusión al no conseguirla. La segunda parte del artículo la dedicaremos a los testimonios sobre la vida de Bécquer contada por sí mismo y sus contemporáneos. Con este artículo nos proponemos ver en qué medida la vida de Bécquer se refleja en su obra, quiénes son las mujeres de las que habla en sus *Rimas* y sobre todo conocer el lado más personal de autor, ver cómo era, cuáles eran sus aficiones y sus inquietudes. En otras palabras, nuestro propósito es acercarnos a la persona detrás de las *Rimas* y *Leyendas*.

Palabras clave: *autobiografía, Bécquer, biografía, obra, testimonios.*

**The Past is a River that sleeps and Memory is a Multiform Lie.
Memories and Identity Construction in José Eduardo Agualusa's *O Vendedor de Passados*.**

The construction of an individual's identity or of a social structure is always a present confrontation with relevant memories and, for the subject at least, with biographical elements. In the present, the subject looks back on events that have left a formative influence on life, including traumas, physical injuries, or war experiences. These experiences are written in and on the individual. When individuals refer to memories, they do so regarding their identity-forming relevance. This is also true of the formation of collective identity.

The Angolan writer José Eduardo Agualusa addresses the historical events of the civil war in his homeland in his novel *O Vendedor de Passados*. The protagonist, who is physically distinct, is positioned as an outsider in Angolan society. However, he is also tasked with preserving the collective memories of his homeland. After the civil war, not all the memories of her fellow citizens align with the demands of the new present. In this case, they seek out Félix Ventura, who offers them a whitewashed past. On the one hand, the novel's examination of identity at the level of the character can be well understood. On the other hand, the narratological staging of identity must be traced structurally.

Keywords: *memories, identity, narratological staging of memories, Agualusa, O vendedor de pasados.*

**O passado é um rio que dorme e a memória uma mentira multiforme.
Memórias e construção de identidade em *O Vendedor de Passados* de José Eduardo Agualusa.**

A construção da identidade de um indivíduo ou de uma estrutura social é sempre um confronto atual com memórias relevantes e, pelo menos para o sujeito, com elementos biográficos. No presente, o sujeito olha para trás, para acontecimentos que influenciaram a sua vida, como traumas, ferimentos físicos ou experiências de guerra. Estas experiências estão inscritas no e sobre o indivíduo. Quando os indivíduos se referem às memórias, fazem-no em relação à sua relevância na formação da identidade. O mesmo se aplica à formação da identidade colectiva.

O escritor angolano José Eduardo Agualusa aborda os acontecimentos históricos da guerra civil na sua terra natal no seu romance *O Vendedor de Passados*. O protagonista, que é fisicamente distinto, é posicionado como um outsider na sociedade angolana. No entanto, tem também a missão de preservar a memória colectiva da sua terra natal. Após a guerra civil, nem todas as memórias dos seus concidadãos se coadunam com as exigências do novo presente. Neste caso, procuram Félix Ventura, que lhes oferece um passado branqueado. Por um lado, a análise da identidade ao nível da personagem pode ser bem compreendida. Por outro lado, a encenação narratológica da identidade deve ser traçada estruturalmente.

Palavras-chave: *memórias, identidade, encenação narratológica das memórias, Agualusa, O vendedor de pasados.*

Educational Gamification through the Use of the Escape Room

An escape room is a gamification technique that consists of confronting a group of students with an imaginary situation of confinement. During this educational session, students must work as a team and use their reasoning, knowledge, and skills to solve puzzles and challenges related to the curriculum contents in a limited time. This study aims to examine the impact of the escape room on the learning, motivation, and general satisfaction of first-year students, enrolled at the West University of Timișoara, Department of Modern Languages and Literatures. This escape room seeks to introduce students to the secret world of the Royal Monastery of San Lorenzo de El Escorial, designed by King Felipe II in the second half of the 16th century. We will also try to motivate and inspire students to investigate the King's Felipe II of Spain biography (1527-1598), called "The Prudent". In carrying out this experiment, quantitative and qualitative techniques were used and the results showed a significant improvement in the acquisition of Spanish as a foreign language, participation in the classroom, flow, the feeling of well-being, autonomy, and the loss of the notion of the time.

Keywords: *effective learning, biography, E-learning, motivation, narrative, feedback.*

La gamificación educativa mediante el uso de la habitación de escape

Una habitación de escape es una técnica de gamificación que consiste en enfrentar a un grupo de estudiantes a una situación imaginaria de encierro. Durante esta sesión educativa, los estudiantes deben trabajar en equipo y usar su razonamiento, conocimiento y habilidades para resolver acertijos y desafíos relacionados con los contenidos del plan de estudios en un tiempo limitado. Este estudio pretende examinar el impacto de la habitación de escape en el aprendizaje, la motivación y la satisfacción general de los estudiantes del primer curso, matriculados en la Universidad del Oeste de Timișoara, Departamento de Lenguas y Literaturas Modernas. En la presente habitación de escape se busca introducir a los estudiantes en el secreto mundo del Real Monasterio de San Lorenzo de El Escorial, ideado por el rey Felipe II en la segunda mitad del siglo XVI. Intentaremos también motivar e inspirar a los alumnos a biografar a Felipe II de España (1527-1598), llamado "el Prudente". En la realización de este experimento se utilizaron técnicas cuantitativas y cualitativas y los resultados mostraron una mejora significativa en la adquisición del español como lengua extranjera, la participación en el aula, el flujo, la sensación de bienestar, autonomía y la pérdida de la noción del tiempo.

Palabras clave: *aprendizaje efectivo, biografía, E-learning, motivación, narrativa, retroalimentación.*

Pablo Neruda in the Mirror of Socialism: Balance of a Comparative Study of Neruda's Reception in the European Communist Countries during the Cold War

Our paper aims to present the results of an investigation carried out in the last two years about the reception of Pablo Neruda in the European countries that during the Cold War belonged to the Soviet orbit. We have been interested in knowing if Neruda's poetry has been a victim of the poet's own fame, since he received until the mid-1960s a very special attention due to his communist militancy. In several countries of the Eastern Bloc it is observed that, after a fervent reception of the militant Neruda in the fifties, the change in cultural climate in the sixties leads to an evident decline in the interest he arouses in Romania, Poland, Hungary, Czechoslovakia and even Russia. In our paper we propose to make a comparison of Neruda's literary destiny in the socialist countries, observe the coincidences and differences regarding his reception in the USSR and its satellites, in Albania and Yugoslavia. We will also consider the way in which his death occurred in 1973, shortly after the coup d'état in Chile, was reflected in the cultural media of these countries and led to a posthumous reconsideration of the Chilean poet. Finally, we reflect on Neruda's posterity in the cultures of Central and Southeastern Europe and on his literary status until the fall of the communist regimes and after this moment.

Keywords: *Pablo Neruda, reception, politics and literature, Cold War, European socialist countries.*

Pablo Neruda en el espejo del socialismo: balance de un estudio comparativo de la recepción de Neruda en el mundo comunista europeo durante la Guerra Fría

Nuestra ponencia se propone presentar los resultados de una investigación llevada a cabo en los últimos dos años acerca de la recepción de Pablo Neruda en los países europeos hallados durante la Guerra Fría en la órbita soviética. Nos ha interesado en qué medida la poesía de Neruda ha sido víctima de la propia fama del poeta que hasta la mitad de los años 1960 recibió una atención muy especial debido a su militancia comunista. En varios países del Bloque del Este se observa que, después de una fervorosa acogida de Neruda militante en los años cincuenta, el cambio de clima cultural en los años sesenta redundó en un evidente declive del interés que suscita en unas culturas como la rumana, la polaca, la húngara, la checa y eslovaca e incluso la rusa. En nuestra ponencia nos proponemos hacer una comparación del destino literario de Neruda en los países socialistas, observar las coincidencias y las diferencias en cuanto a su recepción en la URSS y sus satélites, en Albania y Yugoslavia. Asimismo observaremos la manera en que su fallecimiento ocurrido en 1973, a poca distancia del golpe de Estado en Chile, fue reflejado en los medios culturales de estos países y llevó a una reconsideración póstuma del poeta chileno. Por fin, reflexionamos sobre la posteridad de Neruda en las culturas de Europa Central y del Sureste y sobre su estatuto literario hasta la caída de los regímenes comunistas y después de este momento.

Palabras clave: *Pablo Neruda, recepción, política y literatura, Guerra Fría, países socialistas europeos.*

The Attitude of University Students towards reading in Spanish as a Foreign Language

This study aims to describe the attitudes of university students towards reading in Spanish as a foreign language. Recently, extensive work focused on the positive impact of reading on second language learning. However, research into the importance of the affective domain has been limited. This work arose from the need to investigate this aspect and bring to light elements that can benefit teaching. The educational context in which the research was carried out consisted of 38 Romanian undergraduate students enrolled in Economic Studies, in the third year, who were learning Spanish as a foreign language. The participants had an intermediate level of Spanish and read graded texts available on the university's digital platform. The analysis focuses on six variables related to attitude namely, comfort, anxiety, intellectual value, practical value and linguistic value (Yamashita, 2013). A 22-item questionnaire with a Likert scale was used as a measurement tool. The results point to a high level of comfort, linguistic and practical value for the students in question.

Keywords: *reading, attitude, graded readers, reading comprehension, second language teaching.*

La actitud de estudiantes universitarios frente a la lectura en la clase de español como lengua extranjera

El presente estudio tiene por objeto describir las actitudes de estudiantes universitarios frente a la lectura en la clase de español como lengua extranjera. Si bien en la actualidad muchos trabajos se han dedicado al análisis del impacto positivo de la lectura en el aprendizaje de segundas lenguas, la investigación de la importancia del dominio afectivo ha sido limitada. El presente trabajo ha surgido de la necesidad de indagar en este aspecto y sacar a la luz elementos que puedan beneficiar la actividad docente. El contexto educativo en el que se desarrolló la investigación estuvo formado por 38 estudiantes universitarios rumanos matriculados en Estudios económicos, en el tercer curso, que aprendían español como lengua extranjera. Los participantes tenían un nivel de español intermedio y leyeron lecturas graduadas disponibles en la plataforma digital de la universidad. El análisis enfoca seis variables relativas a la actitud como el confort, la ansiedad, el valor intelectual, el valor práctico y el valor lingüístico (Yamashita, 2013). Como herramienta de medición se utilizó un cuestionario de 22 ítems con puntuación en la escala de Likert. Los resultados apuntan a un nivel elevado de confort y del valor lingüístico, así como del valor práctico para los estudiantes en cuestión.

Palabras clave: *lectura, actitud, lecturas graduadas, comprensión lectora, enseñanza de lenguas extranjeras.*

The Biography of Isabel II according to Galdós

It is a well-known fact that, both in his *National Episodes*, and in his contemporary novels, the illustrious Spanish writer Benito Pérez Galdós wanted to compete with history books, yet preferred to narrate the events in a much more entertaining and endearing way, including details of the private lives of 19th century Spanish people. Galdós' novels constitute a masterful lesson of the history of Spain in the 19th century. According to the tradition of the historical novel, historical personalities appear alongside fictional characters. Nowadays it is very difficult to distinguish what he borrowed from life and what he invented. Galdós puts special effort into female portraits. There are women of all ages and all social classes in his works. Thus, the reader of Galdós can create a true biography of Queen Isabel II. If in the last lines of *The Apostolics* the reader witnesses the first steps of a Queen, at that time a two-year-old girl, in the tenth novel of the fourth series that queen becomes *She of the Sad Destinies*, when her reign ends and she sets out on the road to exile. In Parisian exile, she grants some interviews to the writer and he evokes them in his *Memoirs of a Forgetful*. It can be concluded that the most important stages of the life of Isabel II appear in the works of Galdós and that a true biography of that queen can be depicted from them.

Keywords: *Galdós, Isabel II, biography, Spanish literature, history of Spain.*

La biografía de Isabel II según Galdós

Es harto conocido que, tanto en sus *Episodios nacionales*, como en sus novelas contemporáneas, el ilustre escritor español Benito Pérez Galdós anheló competir con los libros de historia, pero narrando los acontecimientos de manera mucho más entretenida y entrañable, integrando detalles de la vida privada de los españoles del siglo XIX. Las novelas de Galdós constituyen una magistral lección de historia de España en el siglo XIX. Según la tradición de la novela histórica, al lado de personajes ficticios figuran personalidades históricas. Hoy en día es muy difícil distinguir qué prestó de la vida y qué inventó. Un especial empeño pone Galdós en los retratos femeninos. Hay en sus obras mujeres de todas las edades y de todas las clases sociales. De esta manera, el lector de Galdós puede componer una verdadera biografía de la reina Isabel II. Si en las últimas líneas de *Los Apostólicos* el lector asiste a los primeros pasos de una Reina, en aquel entonces una niña de dos años, en la décima novela de la cuarta serie aquella reina se convierte en *La de los tristes destinos*, cuando su reinado se acaba y ella emprende camino del exilio. En el exilio parisino, le concede unas entrevistas al escritor y él las evoca en sus *Memorias de un desmemoriado*. Se puede concluir que las etapas más importantes de la vida de Isabel II figuran en las obras de Galdós y que se puede desprender de ellas una verdadera biografía de aquella reina.

Palabras clave: *Galdós, Isabel II, biografía, literatura española, historia de España.*

Biography and Linguistic Vision of a Tireless Language Researcher: an Indestructible Relationship between Grammar, Semantics and Pragmatics

In this paper we propose to approach a model of original conception of linguistics and grammar conceived as interconnected sciences that study language. Through a brief biographical sketch of the Spanish professor José Manuel González Calvo, we will highlight the architecture of his linguistic and grammatical thought, his way of linguistic research and his main theoretical approaches. Perfectly founded, his personal theoretical perspective conceives linguistics as a science that studies language through grammar, semantics (with its two sub-disciplines, lexicology and phraseology) and pragmatics. The professional and scientific life of J. M. González Calvo reflects his coherent vision of discourse, constructed on the basis of grammar, from the minimal units of phonology to textology, and whose components must be analysed at the syntagmatic and paradigmatic levels. In our paper we intend to highlight, through his published works, the two lines of research that Professor González Calvo has pursued during his teaching and continues to examine: the grammatical studies and research into the use of language in the literary texts.

Keywords: *Biography, José Manuel González Calvo, Spanish Grammar, linguistic research, published Works.*

Biografía y visión lingüística de un incansable investigador del lenguaje: un vínculo indestructible entre gramática, semántica y pragmática

En esta ponencia nos proponemos acercarnos a un modelo de concepción original de la lingüística y la gramática ideadas como ciencias interconectadas que estudian el lenguaje. A través de un breve esbozo biográfico del catedrático español José Manuel González Calvo, destacaremos en la arquitectura de su pensamiento lingüístico y gramatical su manera de investigación lingüística y sus principales planteamientos teóricos. Perfectamente fundamentada, su perspectiva teórica personal concibe la lingüística como ciencia que estudia el lenguaje a través de la gramática, la semántica (con sus dos subdisciplinas, la lexicología y la fraseología) y la pragmática. La vida profesional y científica de J.M. González Calvo reflejan su visión coherente sobre el discurso, construido a partir de la gramática, desde las unidades mínimas de la fonología hasta la textología, y cuyos componentes deben ser analizados en el plano sintagmático y el paradigmático. Nos proponemos evidenciar en nuestra ponencia, a través de sus trabajos publicados, las dos líneas de investigación que el profesor González Calvo ha seguido durante su docencia y sigue examinando: los estudios gramaticales y las indagaciones acerca del uso del lenguaje en los textos literarios.

Palabras clave: *biografía, José Manuel González Calvo, gramática española, investigación lingüística, trabajos publicados.*

Cătălin BALACI

Muzeul Satului Bănățean Timișoara
catalinbalaci@yahoo.com

Mariana BALACI

Universitatea de Vest din Timișoara
mariana.balaci@e-uvv.ro

A model for the ethnographic school of Banat. Ioan Godea

Ioan Godea, although he was not born in Banat, was linked to the museums of Timișoara. His beginnings in research have a special connection to his professional training in the ethnography section of the Banat Museum in Timișoara. Ioan Godea can be considered one of the first modern Romanian ethnologists. His vision of what an open-air museum should be as a complete and complex one and he passed on this belief of his to the following specialists.

He was a promoter of open-air museums where architecture and ethnographic heritage are combined to exhibit the latter in their original environment. Thus open-air museums are, in his view, the expression of the most complete ethnographic museums.

Even if his footsteps took him far from the Timisoara institution and even from the country, his links with Timisoara friends and colleagues were not forgotten. Some of the ethnographers and ethnologists from Banat completed their professional training under his guidance as a Phd. supervisor.

Keywords: *ethnology, open-air museums, ethnographic heritage, mentor, ethnographic research.*

Un model pentru școala etnografică bănățeană. Ioan Godea

Ioan Godea, deși nu s-a născut în Banat a fost legat de muzeele timișorene. Începuturile sale în activitatea de cercetare au o legătură specială pentru formarea sa profesională în cadrul secției de etnografie din cadrul Muzeului Banatului din Timișoara. Ioan Godea am putea spune fără să exagerăm că poate fi considerat ca fiind unul dintre primii etnologi moderni români. Viziunea sa asupra a ceea ce trebuie să fie un muzeu în aer liber a fost una completă și complexă și a transmis specialiștilor această credință a sa.

Promotor al muzeelor în aer liber unde să se îmbine arhitectura cu patrimoniului etnografic pentru expunerea acestora din urmă în mediul lor original. Astfel muzeele în aer liber sunt, în viziunea sa, expresia celor mai complete muze etnografice.

Chiar dacă pașii săi l-au purtat departe de instituția timișoreană și chiar de țară, legăturile sale cu prietenii și colegii timișoreni nu au fost uitate. Unii dintre etnografii și etnologii bănățeni și-au desăvârșit pregătirea lor profesională sub îndrumarea sa ca și conducător de doctorat.

Cuvinte-cheie: *etnologie, muze în aer liber, patrimoniul etnografic, mentor, cercetare etnografică.*

Mariana BALACI

Universitatea de Vest din Timișoara
mariana.balaci@e-uvv.ro

Simona REGEP

Universitatea de Vest din Timișoara
simona.regep@e-uvv.ro

About the Lady of Banat Archaeology - an Attempt at a Personal Biography

Banat is an area that has allowed itself to be conquered, loved, appreciated and has offered the people who settled on this territory everything they needed. It is not easy to discover its secrets, for it knows how to reveal them only to those who really know how to research it with objectivity rather than pathos, with respect and gratitude for all that it has suffered and experienced through its people.

Professor Emeritus Doina Benea has succeeded through her work and her profession as a teacher and archaeologist in researching a part of his past and she has accomplished this mission with acuteness, tenacity, gentleness and professionalism. He passed on this passion for discovering and revealing on the past of the Banat region to his apprentices. He led research teams to a number of important sites in Banat, the most important and closest to his heart being Tibiscum. Generations after generations of Timișoara students have been close to him and from their first contact with an archaeological site under his guidance have wanted to become archaeologists. Many of the country's researchers considered her and still consider her to be the Lady of Banat Archaeology - the one who laid the foundations for a young school of archaeology that would carry on what they had learned.

Keywords: *roman archaeology, Doina Benea, archaeological sites, Tibiscum, excellence in research, professor, mentor.*

Despre Doamna Arheologiei Bănățene- o încercare de biografie personală

Banatul este un spațiu care s-a lăsat cucerit, iubit, apreciat și a oferit oamenilor care s-au așezat pe acest teritoriu tot ce au avut nevoie. Nu e ușor să îi afli secretele, căci știe să și le destăinuie doar celor care într-adevăr știu să îl cerceteze cu adevărat, cu obiectivitate, mai degrabă decât cu patos, cu respect și cu recunoștință față de tot ce a pățit și a trăit prin oamenii săi.

Profesor Emerit Doina Benea a reușit prin munca și prin profesia sa de dascăl și arheolog să îi cerceteze o parte a trecutului său și această misiune a sa și-a îndeplinit-o cu acribie, tenacitate, blândețe și profesionalism. A transmis prin toată ființa sa ucenicilor săi această pasiune de a afla și a transmite mai departe trecutul spațiului bănățean. A condus colective de cercetare pe o serie de situri importante ale Banatului, cel mai important și care s-a aflat cel mai aproape de sufletul său fiind Tibiscum. Generații după generații de studenți de la Timișoara s-au aflat în preajma domniei sale și încă de la primul contact cu un șantier arheologic sub îndrumarea sa și-au dorit să devină arheologi. Mulți dintre cercetătorii din țară au considerat-o și încă o mai consideră ca fiind Doamna Arheologiei Bănățene- cea care a pus bazele unei școli tinere de arheologie care să ducă mai departe tot ceea ce au învățat într-un început de la d-na profesoară Doina Benea.

Cuvinte-cheie: *arheologie romană, Doina Benea, situri arheologice, Tibiscum, excelență în cercetare, profesor, mentor.*

Cristian BÎRNAT
Universitatea din București
khristy_an@yahoo.com

The Identity of *Fidei Donum* Missionary Priests in the Context of the Missionary Activity of the Romanian Roman Catholic Church

Jesus Christ entrusted the apostles with the mission of proclaiming the Gospel to the ends of the earth: "As the Father has sent me, even so I send you" (In 20:21). For many centuries, this missionary activity was carried out almost exclusively by monks and nuns of missionary orders and institutes. On 21 April 1957, Pope Pius XII published an encyclical on evangelisation in Africa. The encyclical opens with the words "Fidei donum" ("The gift of faith"). In the document, the pope encourages the practice of some European bishops who "authorise some of their priests to go and make themselves available to the ordinariates in Africa for a certain period of time". *Fidei donum* priests are those diocesan priests who place themselves at the service of cooperation between local Churches: sent by one diocese to another, they express the concrete openness of the Church of origin to the problems of sister Churches in the world; they remain rooted in the diocese that sends them and, at the same time, open up the possibility of a rich exchange of ecclesial experiences. This paper will deepen the identity and the theological and pastoral background of the *fidei donum* missionary priests from the Latin rite Catholic dioceses of Romania. For this reason, the research will be carried out precisely in the Romanian horizon, starting from the theological principles of the Roman Catholic Church, in order to arrive at an analysis "on the Romanian field" of the profile of the priests originating from these lands who have worked or are working as missionaries in the mission territories.

Keywords: *priests, identity, mission, fidei donum.*

Identitatea preoților misionari *fidei donum* în contextul activității misionare a Bisericii Romano-Catolice din România

Isus Cristos le-a încredințat apostolilor misiunea de a vesti Evanghelia până la marginile Pământului: „Așa cum m-a trimis Tatăl, așa vă trimit și eu pe voi” (In 20,21). Timp de mai multe secole, această activitate misionară era realizată aproape exclusiv de călugări și călugărițe din ordinele și institutele misionare. La 21 aprilie 1957, Papa Pius al XII-lea a publicat o enciclică despre evanghelizarea în Africa. Enciclica se deschide prin cuvintele „Fidei donum” („Darul credinței”). În document, papa încurajează practica unor episcopi europeni care „îi autorizează pe unii dintre preoții lor să meargă pentru a se pune la dispoziția ordinariilor din Africa pentru o anumită perioadă de timp”. Preoții *fidei donum* sunt acei preoți diecezani care se pun în slujba cooperării dintre Bisericile locale: trimiși de către o dieceză într-o alta, ei exprimă deschiderea concretă a Bisericii de proveniență către problemele Bisericilor surori din lume; ei rămân încardinați în dieceza care îi trimite și, în același timp, deschid posibilitatea unui schimb bogat de experiențe ecleziale. Lucrarea de față va aprofunda identitatea și fundamentul teologic și pastoral al preoților misionari *fidei donum* originari din diecezele catolice de rit latin din România. Din acest motiv, cercetarea se va desfășura tocmai în orizontul românesc, plecând de la principiile

teologice ale Bisericii Romano-Catolice, pentru a ajunge la o analiză „pe teren” românesc a profilului preoților originari din aceste ținuturi care au activat sau activează ca misionari în teritoriile de misiune.

Cuvinte-cheie: *preoți, identitate, misiune, fidei donum.*

Dumitru-Adrian CIUREA

Institutul STAR, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
ciureadumitruadrian@gmail.com

Rogierius of Apulia and Biblical Citation: Steps towards a Theological Biography*

The present communication aims to analyze Rogierius of Apulia's work *Epistola in miserabile carmen super destructione Regni Hungarie per tartaros facta*, focusing on its biblical dimension. The goal of this study is to broaden the understanding of Rogierius' personality and his work by conducting a detailed analysis of his biblical citations. The current state of knowledge on the proposed topic indicates that Rogierius' work is relatively well-known nationally and internationally. However, it is noted that theological analyses of his work are entirely lacking. Our communication seeks to contribute to the development of Rogierius' biography by adding the theological segment to the existing historical and philological segments in national and international literature. This study will propose several conclusions regarding biblical citation in *Epistola in miserabile carmen*, including conclusions on the overall selection of biblical books cited, conclusions on the functional role of biblical quotations within the discourse, and conclusions on Rogierius' historical-theological perspective on the events narrated through the prism of correlated citations. By presenting the results of this analysis, we believe we will be able to outline Rogierius' theological profile, thus contributing to the development of his intellectual biography. This theological profile can be subsequently utilized in reconstructing the diachronies of various currents of biblical theology in which Rogierius may be classified. Moreover, such an analysis will also serve as a relevant case study for the field of biblical studies by examining the hermeneutical principles applied by the author in Scripture citation.

Keywords: *Rogierius, Epistola in miserabile carmen, biblical quotations, theological biography, hermeneutics.*

Rogierius din Apulia și citarea Bibliei. Pași spre o biografie teologică**

Prezenta comunicare își propune să analizeze opera *Epistola in miserabile carmen super destructione Regni Hungarie per tartaros facta* a lui Rogierius din Apulia, concentrându-se asupra dimensiunii biblice a discursului. Scopul acestei lucrări acela de a lărgi orizontul cunoașterii personalității lui Rogierius și a operei sale prin analizarea detaliată a manierei de citare a Bibliei. Stadiul actual al cunoașterii temei propuse arată că opera lui Rogierius este relativ cunoscută pe plan național și bine cunoscută pe plan internațional. Totuși, constatăm că analizele teologice asupra operei sale lipsesc cu desăvârșire. Comunicarea noastră își propune să contribuie la dezvoltarea biografiei lui Rogierius prin adăugarea segmentului teologic la cele două segmente deja abordate de literatura de specialitate istorică și filologică. Studiul nostru va propune câteva concluzii privind citarea biblică în *Epistola in miserabile carmen* sub următoarele aspecte: selecția generală a cărților biblice

citare; rolul funcțional al citatelor biblice în cadrul discursului; raportarea istorico-teologică a lui Rogerius la evenimentele relatate prin prisma citatelor corelate cu relatările în cauză. În urma prezentării rezultatelor acestei analize considerăm că vom putea trasa conturul profilului teologic al lui Rogerius, contribuind astfel la dezvoltarea biografiei sale intelectuale. Acest profil teologic va putea fi utilizat ulterior în reconstruirea diacroniilor diferitelor curente ale teologiei biblice în care Rogerius poate fi încadrat. Totodată, o asemenea analiză va reprezenta și un studiu de caz relevant pentru domeniul studiilor biblice prin analiza principiilor hermeneutice aplicate de către autor în citarea Scripturii.

Cuvinte-cheie: *Rogerus, Epistola in miserabile carmen, citate biblice, biografie teologică, hermeneutică.*

*This paper is part of the project "The biblical dimension of historical discourse. Case Study: Epistola in miserabile carmen super destructione Regni Hungarie per tartaros facta of Rogerius of Apulia (b. 1201-1205 - d. 1266)" funded by a research grant from the STAR Institute of Babeș-Bolyai University, Cluj-Napoca.

**Prezenta comunicare face parte din proiectul „Dimensiunea biblică a discursului istoric. Studiu de caz: Epistola in miserabile carmen super destructione Regni Hungarie per tartaros facta a lui Rogerius din Apulia (n. 1201-1205 - d. 1266)” finanțat prin bursă de cercetare de către Institutul STAR al Universității Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.

Adrian DEHELEANU

Muzeul Național al Banatului Timișoara
adideheleanu@yahoo.com

Art with a Historical Theme in Communist Romania (1960-1967). The Case of the Artist Ștefan Szonyi

Art with a historical theme remains a mandatory provision of the artistic environment, in the period 1960-1967, and participation in thematic and anniversary exhibitions is a social asset, in return artists become freer in dealing with these social commands that they can execute now in a much more personal way. It could be said that, while the content of the thematic work still remains under the control of ideological censorship, the form now belongs to the artist. The stylistic rigidity rooted in dogma now gives way to a much greater variety of individual approaches. Themes from ancient history are numerous in this period between 1960-1967, most of them repeating the same episodes or historical figures assumed ideologically in previous years: Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Gheorghe Doja and the peasant uprisings in Transylvania, etc. The case of the artist Ștefan Szonyi (1913-1967) is a remarkable one. He is a great painter of the interwar Timisoara, and then the artist will become a revolutionary enthusiast, a utopian dreamer, an excellent professional of monumental art from the communist period. Ștefan Szonyi's charcoal sketch for the monumental composition Bobâlna from the House of Hungarian Culture in Bucharest is blatantly different from his previous works. Szonyi uses the synthetic, modulated, angular line, which encloses flat shapes, configuring an ensemble on the border between secession decorativism and expressionism.

Keywords: *Romania, art, communism, propaganda, Ștefan Szonyi.*

Arta cu tematică istorică în România comunistă (1960-1967). Cazul artistului Ștefan Szonyi

Arta cu tematică istorică rămâne o prestație obligatorie a mediului artistic, în perioada 1960-1967, iar participarea la expozițiile tematice și la cele aniversare constituie un atu

social, în schimb artiștii devin mai liberi în tratarea acestor comenzi sociale pe care le pot executa acum de o manieră mult mai personală. S-ar putea spune că, în vreme ce conținutul operei cu temă rămâne încă sub controlul cenzurii ideologice, forma îi revine de acum artistului. Rigiditatea stilistică erijată în dogmă face loc acum unei varietăți mult mai mari de demersuri individuale. Temele din istoria veche sunt numeroase în această perioadă cuprinsă între 1960-1967, cele mai multe dintre acestea reluând aceleași episoade sau figuri istorice asumate ideologic în anii anteriori: Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Gheorghe Doja și răscoalele țărănești din Transilvania etc. Cazul artistului Ștefan Szonyi (1913-1967) este unul remarcabil. El este un mare pictor al Timișoarei interbelice, iar apoi artistul va deveni un entuziast revoluționar, un visător utopic, un excelent profesionist al artei monumentale din perioada comunistă. Schița în cărbune ale lui Ștefan Szonyi pentru compoziția monumentală Bobâlna de la Casa de cultură maghiară din București, se distanțează flagrant de lucrările precedente ale acestuia. Szonyi apelează la linia sintetică, modulată, angulară, care închide forme plate, configurând un ansamblu aflat la granița dintre decorativismul secesion și expresionism.

Cuvinte-cheie: *Romania, arta, comunism, propaganda, Ștefan Szonyi.*

Vlad DOBROIU

Universitatea de Vest din Timișoara
dobroiuvlad@yahoo.com

The Portuguese Revolution from 1974/1975 in the Perspective of Fernando Rosas

The Portuguese Revolution from 25 April 1974 is also known under the name of the Carnation Revolution, due to the flowers that were inserted in the guns of the Portuguese soldiers and military officers by the people who occupied the streets to manifest their discontent regarding the authoritarian regime of the Estado Novo and its repressive policies, the national economic stagnation, and the country's colonial wars in Africa. The Portuguese historian Fernando Rosas experienced the Revolution and has been interested ever since in the political, social and cultural transits of Portugal towards democracy. By using his own life experiences in order to present such an important political and social event in the history of the Portuguese people, he tries to make the contemporary readers more interested in the national and international politics of the country; it's also a strategy to make some pieces of information more easy to be understood by readers that do not hold a degree in history or related fields; it also represents a good strategy to make them empathize more with the historian's points of view since the pieces of information are presented and explained in less "academic", "formal", "neutral", or "objective" manner. Thus, the readers can understand the life experiences of the historian, feel his struggles, and get personally engaged in his "history".

Keywords: *democracy, Estado Novo, military coup, Carnation Revolution.*

Revoluția Garoafelor din perspectiva lui Fernando Rosas

Revoluția Garoafelor din perspectiva lui Fernando Rosas. Revoluția care a avut loc în Portugalia în primăvara anului 1974 este cunoscută sub numele de Revoluția Garoafelor și a avut un impact major nu doar asupra politicii naționale a acestei țări, ci și asupra relațiilor sale internaționale. Prin intermediul acestei revoluții, Portugalia a reușit să adopte treptat un sistem democratic. În acest articol, ne propunem să prezentăm și să

analizăm perspectiva istoricului Fernando Rosas asupra Revoluției din 25 aprilie 1974, eveniment care a marcat evoluția politică a acestei țări iberice.

Cuvinte-cheie: *democrație, Statul Nou, lovitură militară de stat, Revoluția Garoafelor.*

Cristina GUDIN

Facultatea de Istorie, Universitatea din București
cristina.gudin@istorie.unibuc.ro

Truth and Fiction in the Literary Productions Related to Avram Iancu

The communication with which I intend to participate in the scientific event dedicated to biographical research is entitled *Truth and fiction in the literary productions related to Avram Iancu* and aims to bring to the attention of those interested aspects of how the image of one of the leaders of the revolution of 1848-1849 in Transylvania was reflected over time in literary creations belonging to several genres and several historical periods. The motivation for choosing such a theme stemmed in part from the fact that this year marks the bicentennial of the birth of the character that will be the subject of the research. The critical analysis will be applied to various literary sources, in which sense plays are considered, as well as cult or folkloric lyrical productions. By doing so, the main reasons related to Avram Iancu that were valued in dramaturgy and poetry will be identified, distinguishing between the life facts of the hero validated by history and the episodes that were the fruit of the imagination of various authors. The differences will be explained and put into context, a necessary step given that it is known that political realities have influenced the evolution of the cultural field. For comparison, literary creations dating from the end of the 19th century, but also from the interwar period or during the communist regime, were selected, which allowed us to notice the changes that took place over time in the treatment of Avram Iancu.

Keywords: *literature, Avram Iancu, life, revolution, activity.*

Adevăr și ficțiune în producțiile literare referitoare la Avram Iancu

Comunicarea cu care intenționez să particip la evenimentul științific dedicat cercetării biografice se intitulează *Adevăr și ficțiune în producțiile literare referitoare la Avram Iancu* și urmărește să aducă în atenția celor interesați aspecte privind modul în care imaginea unuia dintre liderii revoluției din 1848-1849 din Transylvania s-a reflectat de-a lungul timpului în creații literare aparținând mai multor genuri și mai multor perioade istorice. Motivația alegerii unei asemenea teme a decurs în parte din faptul că acest în acest an se marchează bicentenarul nașterii personajului care va face subiectul cercetării. Analiza critică va fi aplicată unor surse literare variate, sens în care sunt avute în vedere piese de teatru, dar și producții lirice culte sau folclorice. Procedând astfel vor fi identificate principalele motive referitoare la Avram Iancu care au fost valorizate în dramaturgie și poezie, decelând între faptele de viață ale eroului pașoptist validate de istorie și episoadele care au fost rodul imaginației diversilor autori. Diferențele vor fi explicate și puse în context, demers necesar în condițiile în care este cunoscut faptul că realitățile politice au influențat evoluția domeniului cultural. Pentru comparație, au fost selectate creații literate datând de la sfârșitul secolului al XIX-lea, dar și din perioada interbelică ori din timpul regimului comunist, ceea ce a permis sesizarea modificărilor intervenite de-a lungul timpului în tratarea lui Avram Iancu.

Cuvinte-cheie: *literatură, Avram Iancu, viață, revoluție, activitate.*

Maria HADIJI

Muzeul Satului Bănățean Timișoara

hadijimaria@yahoo.com

The Ukrainian Community. The Case of Târnova Commune (Arad County)

Ukrainians represent a large Slavic group in Romania, being the third largest ethnic minority group (according to the data provided by the censuses of 1992, 2002, 2011 and 2022) being settled in Maramureș, Bucovina, Banat and Dobrogea. The Ukrainian community in Banat, concentrated in a few villages in the area of Lugoj, Caransebes and Arad, was established especially between the years 1908-1918. Unlike other minority nationalities whose seniority on a foreign territory has barely reached a century, the Ukrainians have not managed to establish themselves in well-knit communities. Following a field study carried out by us between July 22-24, 2011, in Târnova commune (Arad county), representative in terms of the share of ethnic Ukrainians at the county level, the data obtained are included in this general picture, the community hence not being homogenous either in terms of language or in terms of religious affiliation or identity, and the census carried out in 2022, records a drastic decrease in the number of ethnic Ukrainians (481), thus illustrating a not gratifying fact, in the given context.

Keywords: *minority nationalities, Ukrainian community, ethnicity, identity.*

Comunitatea ucraineană. Cazul comunei Târnova (jud. Arad)

Ucrainenii reprezintă un mare grup slav în România, fiind al treilea grup minoritar etnic ca mărime (conform datelor furnizate de recensămintele din 1992, 2002, 2011 și 2022) fiind stabiliți în Maramureș, Bucovina, Banat și Dobrogea. Comunitatea ucraineană din Banat, concentrată în câteva sate din zona Lugojuului, Caransebeșului și Aradului, s-a înființat mai ales între anii 1908-1918. Spre deosebire de alte naționalități minoritare a căror vechime pe un teritoriu străin abia a ajuns la un secol, ucrainenii nu au reușit să se stabilească în comunități bine încheiate. În urma unui studiu de teren realizat de noi în perioada 22-24 iulie 2011, în comuna Târnova (județul Arad), reprezentativă ca pondere a etnicilor ucraineni la nivel de județ, datele obținute sunt cuprinse în acest tablou general, comunitatea nefiind omogenă nici ca limbă, nici ca apartenență sau identitate religioasă, iar recensământul efectuat în 2022, înregistrează o scădere drastică a numărului de etnici ucraineni (481), ilustrând astfel un fapt deloc îmbucurător, în contextul dat.

Cuvinte-cheie: *naționalități minoritare, comunitate ucraineană, etnie, identitate.*

A Latinist, a Count of Temes, and a Banquet like in Ancient Rome. Bretschneider's Biography as a Source for the History of Everyday Life in Habsburg Banat

Heinrich Gottfried von Bretschneider was born on March 6, 1739, in Gera, in the Holy Roman Empire, being the youngest of the family, while his father was already a retired officer, and his mother, the daughter of the mayor of Gera, had given birth to 7 siblings before him. Bretschneider had an adventurous life and traveled throughout Europe, combining military service with civilian life and education. Bretschneider even arrived in Banat, between 1776-1779, in Werschetz and Temeswar, and his arrival occurred simultaneously with the re-integration of the province to Hungary and the re-establishment of the counties. The adventure of his life continues here, with the new positions occupied and new relations, culminating in the gastronomy course held in secret, in the summer residence of the Count of Temes, Christoph Nitzky, in the suburbs of Temeswar. The savoury meeting of these two, both passionate about cooking and classic literature, in August 1779, is at the heart of this endeavour. The study combines the classic methods of biographical investigation with the tools of social history and with Latin literature, especially to discover what lies behind the curtain, in the living environment of the main characters of a writing. Thus, using the biography and the memoirs to illustrate the cultural phenomena of 300 years ago, this presentation wants to bring new sources relative to the daily life in urban Banat in the 18th century, fitting the information from Bretschneider's biography with those known from other sources.

Keywords: *Habsburg Banat, biography, Latin culture, everyday life, history of food.*

Un latinist, un comite de Timiș și-un banchet ca-n Roma antică. Biografia lui Bretschneider ca sursă pentru istoria cotidianului în Banatul habsburgic

Heinrich Gottfried von Bretschneider s-a născut pe 6 martie 1739 în Imperiul romano-german, la Gera, fiind mezinul familiei, pe când tatăl său era deja ofițer pensionat, iar mama sa, fiica primarului din Gera, mai născuse înaintea lui încă 7 copii. Bretschneider a avut parte de o viață aventuroasă și plină de călătorii prin Europa, combinând serviciul militar cu viața civilă și cu educația. Bretschneider a ajuns chiar și în Banat, între 1776-1779, la Vârșeț și la Timișoara, iar venirea sa a coincis cu reîncorporarea provinciei la Ungaria și reinstaurarea comitatelor. Aventura vieții sale continuă aici, cu noile poziții ocupate și cunoștințe, culminând cu cursul de gastronomie petrecut în taină, în reședința de vară a comitelui de Timiș, contele Christoph Nitzky, în suburbia timișoreană. Savuroasa întâlnire a acestor doi pasionați de gătit și literatură clasică, din august 1779, se află în centrul acestui demers. Studiul combină metodele clasice de investigație biografică cu instrumentele istoriei sociale și cu literatura latină, mai ales pentru a descoperi ce se află în spatele cortinei, în mediul de viață al personajelor din prim-planul unei scrieri. Astfel, folosind biografia și memoriile pentru ilustrarea fenomenelor culturale de acum 300 de ani, această prezentare dorește să aducă noi surse relative la cotidianul din orașele Banatului în secolul XVIII, încadrând informațiile din biografia lui Bretschneider cu cele cunoscute din alte surse.

Cuvinte-cheie: *Banatul habsburgic, biografie, cultura latină, viața cotidiană, istoria alimentației.*

The Third Fate – Death

In popular belief, the destiny of souls was shaped by three mythical characters, known as the Fates. These figures appear in Indo-European mythology as the Fates - Moira, Norna among the Germanic people, and Fatae/Parcae among the Romans. In these cultures, these mythical beings influence the pre-existence, life and death of every person. The Fates were believed to pull the thread, spin the spindle and cut the thread of life. There are three distinct Fates: *the Weaver*, who spins the yarn of life and death, *The Fortune Teller* – responsible for deciding the events in people’s lives, and *Fatality – the Death* who ultimately cuts the thread of life. In the present paper, we will focus on the third Fate – *Death*, who appears to be the most respected of all Fates. In Caras-Severin County, customs related to various life events involve offerings and veneration of Death, even during life.

Keywords: *Fate, Death, Life, afterlife, customs.*

A treia ursitoare - Moartea

În mentalul popular, destinul sufletului era stabilit de trei personaje mitice, cunoscute generic cu numele de Ursitori. Acestea sunt întâlnite în mitologia indo-europeană cu numele de Ursitori – Moire – Norne la germanici – Fatae/Parcae la romane . Aceste personaje mitice își exercită puterea, deopotrivă, asupra preexistenței, vieții și morții așa cum sunt ele imaginate de societățile car ele respectă. Ursitorile țes firul vieții, îl derulează, rotind fusul și taie firul vieții. Ele sunt în număr de trei: *Torcătoarea*, cea care toarce firul vieții și morții omului, *Ursitoria*, cea care hotărăște evenimentele din timpul vieții și *Fatalitatea* numită frecvent și Moartea, cea care taie firul vieții. În comunicarea de față ne vom opri asupra celei de a treia Ursitoare – Moartea, care pare să fie cea mai respectată dintre cele trei Ursitori. În tradițiile legate de momentele vieții din Județul Caraș Severin, acestei Ursitori i se aduc cele mai multe ofrande, ea bucurându-se de cel mai mare respect inclusiv în timpul vieții.

Cuvinte-cheie: *Ursitoare, Moarte, viață, lumea de apoi, obiceiuri.*

Cosmin MATEI
Muzeul Satului Bănățean Timișoara
ardaric69@yahoo.com

Imperial Roman Coins Discovered in Jebel Commune (Timiș County)

In the year 2023, in a field on the administrative territory of Jebel, several Roman imperial coins (most of them issued in the 4th century AD) were found with the help of a metal detector. The numismatic material was handed over to the Timiș County Directorate for Culture. The coins were found in the area of a former Sarmatian settlement, the number of coins indicating the existence of a relatively prosperous community, accustomed to using coins in commercial transactions.

Keywords: *Banat, Roman coins, 4th century AD, Sarmatian settlement.*

Monede romane imperiale descoperite pe raza comunei Jebel (jud. Timiș)

În anul 2023, pe un câmp aflat pe teritoriul administrativ aparținând comunei Jebel au fost găsite cu ajutorul unui detector de metale mai multe monede romane imperiale (majoritatea emise în secolul IV p.Chr.). Materialul numismatic a fost predat Direcției Județene pentru Cultură Timiș. Piesele monetare au fost descoperite pe arealul unei foste așezări sarmatice, numărul monedelor indicând existența unei comunități relativ prospere, obișnuite să utilizeze monedă în cadrul tranzacțiilor comerciale.

Cuvinte-cheie: *Banat, monede romane, secolul al IV-lea p.Chr., așezare sarmatică.*

Eusebiu-Marcel NARAI

Universitatea de Vest din Timișoara
eusebiu.narai@yahoo.com

The activity of the Little Understanding in the second quarter of 1933, reflected in the pages of the Banat newspaper “The West”

The daily newspaper “The West”, founded by the head of the Banat Regional of the National Peasant Party, was also concerned with some aspects of the activity of the Little Entente in the second quarter of 1933, in a very agitated internal and external context, but also with other issues of maximum importance: Yugoslavia's position towards the challenges undertaken on its borders; the attitude of the Little Entente and Poland towards the “Directorate of the 4 Great Powers” (Germany, Italy, France, Great Britain); the process of the Hungarian optants from Yugoslavia at the Hague Court; mutual Romanian-Yugoslav visits, at the highest level; Congress of Students of Little Understanding; religious conventions with Yugoslavia; Romanian-Czechoslovak relations; projects for cinematographic collaboration between the states of the Little Entente; Little Understanding of the Press; The Little Understanding Conference of May 30, 1933; Constitution of the Little Entente; Balkan Football Cup; the position expressed by the representatives of the Little Understanding at the World Economic and Monetary Conference, held in London; The railway conference in Vienna, etc.

Keywords: *Little Understanding, Poland, Directorate, Banat, “The West”.*

Activitatea Micii Înțelegeri în al doilea trimestru al anului 1933, oglindită în paginile ziarului bănățean „Vestul”

Cotidianul „Vestul”, fondat de conducătorul Regionalei Banat a Partidului Național Țărănesc, s-a preocupat și de unele aspecte ale activității Micii Antante în al doilea trimestru al anului 1933, într-un context intern și extern foarte agitat, dar și alte probleme de maximă importanță: poziția Iugoslaviei față de provocările întreprinse la frontierele sale; atitudinea Micii Înțelegeri și a Poloniei față de „Directoratul celor 4 Mari Puteri” (Germania, Italia, Franța, Marea Britanie); procesul optanților unguri din Iugoslavia la Curtea din Haga; vizitele reciproce româno-iugoslave, la cel mai înalt nivel; Congresul Studenților Micii Înțelegeri; convențiile religioase cu Iugoslavia; raporturile româno-cehoslovace; proiecte pentru colaborarea cinematografică dintre statele Micii Antante; Mica Înțelegere a Presei; Conferința Micii Înțelegeri din 30 mai 1933; Constituția Micii Antante; Cupa Balcanică la fotbal; poziția exprimată de reprezentanții Micii

Înțelegeri la Conferința economică și monetară mondială, desfășurată la Londra; Conferința feroviară de la Viena etc.

Cuvinte-cheie: *Mica Înțelegere, Polonia, Directorat, Banat, „Vestul”.*

Gizella NEMETH

Centro Studi Adria-Danubia, Duino Aurisina, Trieste
adriadanubia@gmail.com

Adriano PAPO

Centro Studi Adria-Danubia, Duino Aurisina, Trieste
adriadanubia@gmail.com

Prince Eugene of Savoy, Strategist, Diplomat and Patron of Arts, in the Judgments of his Biographers

Prince Eugene of Savoy was above all a great general, indeed one of the greatest military strategists of all time, but he was also a skilled politician and diplomat and a patron of the arts as well. His name went down in history not only because he managed to stand up to the armies of the King of France, but also because he fought successfully against the Turks in Hungary and the Balkans, making a decisive contribution to the liberation of Hungary and Central Europe from Ottoman domination. As a person, Eugenio was good-hearted, charitable and religious, sober in eating, drinking and dressing, but alien to both meanness and prodigality. He tolerated criticism but not injustice. All historians agree on his merits and the high profile of his political, military and diplomatic qualities. All sources speak of his courage, his valor and his heroism. Eugene was gifted with self-control and self-discipline, qualities that he also demanded from his soldiers and of which he was the first to set an example. However, his numerous victories can also be explained by his possession of considerable organizational talent. Eugene had a strong sense of order and a great ability to give orders, without which he would not have achieved great results in his military career.

Keywords: *Prince Eugene of Savoy, Prince Eugene's personality and military genius, France's wars of expansion, anti-Ottoman campaigns.*

Il principe Eugenio di Savoia, stratega, diplomatico e mecenate, nei giudizi dei suoi biografi

Il principe Eugenio di Savoia è stato soprattutto un grande generale, anzi uno dei massimi strateghi militari di tutti i tempi, ma è stato altresì un abile politico e diplomatico e un patrono delle arti. Il suo nome è passato alla storia non solo perché era riuscito a tener testa alle armate del re di Francia, ma anche perché aveva combattuto con successo contro i turchi in Ungheria e nei Balcani, dando un apporto determinante alla liberazione dell'Ungheria e dell'Europa centrale dalla dominazione ottomana. Come persona, Eugenio fu buono d'animo, caritatevole e religioso, sobrio nel mangiare, nel bere e nel vestire, alieno però dalla grettezza come dalla prodigalità. Tollerava le critiche ma non l'ingiustizia. Tutti gli storici concordano sui suoi meriti e sull'alto profilo delle sue qualità politiche, militari e diplomatiche. Tutte le fonti parlano del suo coraggio, del suo valore e del suo eroismo. Eugenio era dotato di autocontrollo e autodisciplina, qualità che esigeva anche dai suoi soldati e di cui egli era il primo a dare l'esempio. Tuttavia, le sue numerose

vittorie si spiegano altresì col possesso da parte sa d'un notevole talento organizzativo. Eugenio aveva uno spiccato senso dell'ordine e una grande capacità di dare ordini, senza la quale non avrebbe conseguito grandi risultati nella sua carriera militare.

Parole chiavi: *Eugenio di Savoia-Carignano, Personalità e genio militare del principe Eugenio, Guerre espansionistiche della Francia, Campagne antiottomane.*

Laurențiu NISTORESCU

Centrul de Studii DacoRomanistice Lucus Timișoara
laur.nistorescu@yahoo.com

The autochthonous leader in the era of migrations (4th-9th centuries). Elements for a facial composite

The precariousness of the information regarding the centuries of the so-called era of migrations makes the leaders of the autochthonous population in the Daco-Roman (proto-Romanian) space to be anonymous presences, almost impossible to detect. However, we can say about them that they had a certain existence, this being always certified by the actions of the collective characters (local and regional communities) at the head of which they were. The analysis of documents and historical contexts relevant to the era and space discussed, however, brings to the surface other elements likely to contribute to the outlining, from case to case and by no means in a general manner, of character sketches of the nature and consistency of those designated, in forensics by the expression facial composite.

Keywords: *the era of migrations, Daco-Romans, leaders, communities, facial composite.*

Liderul autohton în epoca migrațiilor (secolele IV-IX). Elemente pentru un portret-robot

Precaritatea informațiilor privitoare la secolele din așa-numita epocă a migrațiilor face ca liderii populației autohtone din spațiul daco-roman (protoromânesc) să fie prezențe anonime, aproape imposibil de detectat. Putem afirma însă despre ei că au avut o existență certă, aceasta fiind mai întotdeauna certificată prin acțiunile personajelor colective (comunități locale și regionale) în fruntea cărora s-au aflat. Analiza documentelor și contextelor istorice relevante pentru epoca și spațiul discutate aduce însă la suprafață și alte elemente susceptibile de a contribui la conturarea, de la caz la caz și nicidecum în mod generalizator, unor schițe de personaj de natura și consistența celor desemnate, în criminalistică prin expresia portret-robot.

Cuvinte-cheie: *epoca migrațiilor, daco-romani, lideri, comunități, portret-robot.*

Radu PĂIUȘAN

Universitatea de Vest din Timișoara
radu.paiusan@e-uvt.ro

Aspects of the Elections of November 19, 1946 in Timiș-Torontal County

1946 was almost entirely an election year. The Romanian Communist Party developed the most diverse strategies, including their fraud, blackmail, terror, diversion and

intimidation, all with the support of the Soviet Union. The communists were interested in annexing the social democrats, and in relation to the historical political parties, they expressed the desire to abolish them. Moreover, the Romanian Communist Party, which applied Soviet doctrine, wanted to become the only political party on the stage of Romanian political life. In fact, the USSR and, implicitly, the PCR, did not want these elections, but they had to accept them in order to save appearances and hide their true intentions to impose a communist regime in Romania. For the elections, in Timiș-Torontal county, the communists held meetings in Timișoara and other cities, meetings in neighborhoods, in factories, in businesses and on the street. In the end, the elections in this county were falsified, as in other counties, giving the communists and their allies a win.

Keywords: *comunism elections, 1946, Bloc of Democratic Parties, Timiș-Torontal county, communism.*

Aspecte ale alegerilor din 19 noiembrie 1946 din județul Timiș-Torontal

Anul 1946, aproape în totalitate, a fost un an electoral. Partidul Comunist Român a elaborat strategii dintre cele mai diverse, incluzând fraudă acestora, șantajul, teroarea, diversiunea și intimidarea, toate cu sprijinul Uniunii Sovietice. Comuniștii erau interesați ca să-și anexeze pe social-democrați, iar față de partidele politice istorice, manifestau dorința de desființare. De altfel, Partidul Comunist Român, care aplica doctrina sovietică, dorea să devină singurul partid politic pe scena vieții politice românești. În fapt, URSS și, implicit, PCR-ul, nu doreau aceste alegeri, dar au trebuit să le accepte pentru a salva aparențele și a-și ascunde adevăratele intenții de a impune un regim comunist în România. Pentru alegeri, în județul Timiș-Torontal, comuniștii au ținut adunări în Timișoara și în alte orașe, adunări pe cartiere, în fabrici, în întreprinderi și pe stradă. În final, alegerile din acest județ au fost falsificate, de altfel ca și în alte județe, dând câștig de cauză comuniștilor și aliaților lor.

Cuvinte-cheie: *alegeri, 1946, Blocul Partidelor Democratice, județul Timiș-Torontal.*

Vasile RĂMNEANȚU

Universitatea de Vest din Timișoara
vasile.ramneantu@e-uvv.ro

Coriolan Băran – A Prominent Figure of Interwar Banat

Coriolan Băran (1896-1979) began his political career at the end of World War I, becoming one of the main leaders of the Timiș-Torontal county organization of the National Romanian Party and later of the National Peasant Party. He held the positions of mayor of the city of Timișoara (serving three terms), Prefect of Timiș-Torontal county, contributing to the modernization of the capital of Banat and the development of the county. He was elected a member of the Romanian Parliament, briefly holding the position of Deputy Secretary of State within the Ministry of Interior. After World War II, he opposed the communization of Romania, for which he was arrested and imprisoned in communist jails.

Keywords: *Coriolan Băran, political life, Banat, National Peasant Party, communist repression.*

Coriolan Băran-personalitate marcantă a Banatului interbelic

Coriolan Băran (1896-1979) și-a început cariera politică la sfârșitul Primului Război Mondial, devenind unul dintre principalii lideri ai organizației județene Timiș-Torontal a Partidului Național Român și apoi a Partidului Național Țărănesc. A deținut demnitățile de primar al orașului Timișoara (având trei mandate), de Prefect al județului Timiș-Torontal, contribuind la modernizarea capitalei Banatului și la dezvoltarea județului. A fost ales membru al Parlamentului României, ocupând, pentru o scurtă perioadă de timp, funcția de subsecretar de stat în cadrul Ministerului de Interne. După cel de-al Doilea Război Mondial s-a opus comunizării României, fapt pentru care a fost arestat și închis în temnițele comuniste.

Cuvinte-cheie: *Coriolan Băran, viață politică, Banat, Partidul Național Țărănesc, represiune comunistă.*

Mihaela VLĂSCÉANU

Universitatea de Vest din Timișoara
mihaela.vlasceanu@e-uvt.ro

Baroque and Neoclassical in the Creation of Vienna Academy Painter Hubert Maurer – the Altar Painting of the Roman Catholic Church in Neudorf – Arad County)

The paper introduces new perspectives on a fragment of painting micro history of the imperial Banat in which dualistic stylistic tendencies (baroque and neoclassical) mediate spiritual exercises through formulas created by the Viennese academic painter Hubert Maurer (1738-1818). Contamination with the ideology of an era in which reasoning and pragmatism formed a mentality free from the constraints of religious Counter-Reformation, underlines the quality of the creative act at the end of the century which for the Banat of Timișoara meant the beginning of modernity with everything that configures a period of extensive transformations.

Keywords: *Hubert Maurer, baroque, neoclassical, Neudorf, holy martyrs, visual propaganda, re-Catholicization.*

Baroc și neoclasic în creația pictorului academic Hubert Maurer - pictura de altar a bisericii romano-catolice din Neudorf (jud. Arad)

Comunicarea introduce perspective inedite asupra unui fragment de micro istorie a picturii din Banatul imperial în care valențe stilistice dualiste (baroce și neoclasic), mediază exerciții spirituale prin formule create de pictorul academic vienez Hubert Maurer (1738-1818). Contaminarea cu ideologia unei epoci în care raționamentul și pragmatismul au format o mentalitate liberă de constrângerile Contrareforme religioase, subliniază calitatea actului creator la sfârșitul evului ce pentru Banat a însemnat debutul modernității cu tot ce configurează o perioadă de ample transformări.

Cuvinte-cheie: *Hubert Maurer, baroc, neoclasic, Neudorf, sfinți martiri, propaganda vizuală, re-catolicizare.*

Roxana-Sorana ARDELEANU

Universitatea de Vest din Timișoara

roxana.ardeleanu@e-uvt.ro

The German State Theatre Timisoara, Selective Musical Biography

Music plays a particularly important role in the theatre performance and participates fully in creating of the stage miracle. The German State Theatre of Timisoara has staged over time a multitude of performances in which musical moments have defined fairy-tale characters or contributed to the aesthetic and expressive perfection of embodied role. After a review of the most important stage achievements of the institution mentioned, in which music plays a defining role, the article describes and compares the significance of the musical discourse in two productions: the musical *Cabaret*, directed and choreographed by Razvan Mazilu, and the performance *Servant of Two Masters*, directed by Niky Wolcz. The first performance analyzed is built by maximizing the dramatic intensity of the famous scores composed by John Kander and Fred Ebb, and the vocal performance of the actors is accompanied by an orchestra of 14 musicians, whose conductor is maestro Peter Oschanitzky. In the second show, the director selects from the universal musical repertoire moments performed in duo or solo, with accompaniment recorded on tape. Common aspect of the two productions, they contain musical works used as sound background of various scenes, serving choreography and completing the emotional charge of the acting. From the point of view of personal involvement, in both performances I made the musical training of the actors: in *Cabaret* two years after the premiere, and in the show *Servant of Two Masters* throughout the building of production.

Keywords: *repertoire, musical moment, duo, solo, musical training.*

Teatrul German de Stat Timișoara, biografie muzicală selectivă

Muzica joacă un rol deosebit de important în spectacolul de teatru și participă din plin la crearea miracolului scenic. Teatrul German de Stat Timișoara a pus în scenă de-a lungul timpului o multitudine de reprezentații în care momentele muzicale au definit personaje de poveste sau au contribuit la desăvârșirea estetică și expresivă a rolului întruchipat. După o trecere în revistă a celor mai importante realizări scenice ale instituției menționate, în care muzica joacă un rol definitoriu, articolul descrie și compară semnificația discursului muzical în două producții: musicalul *Cabaret*, în regia și coregrafia lui Răzvan Mazilu, și spectacolul *Slugă la doi stăpâni*, în regia lui Niky Wolcz. Primul spectacol analizat se construiește prin exploatarea la maxim a intensității dramatice a celebrelor partituri compuse de John Kander și Fred Ebb, iar interpretarea vocală a actorilor este acompaniată de o orchestră formată din 14 muzicieni, la a cărei pupitru dirijoral se află maestrul Peter Oschanitzky. În cel de-al doilea spectacol, regizorul selectează din repertoriul universal momente muzicale interpretate în duet sau solo, cu acompaniament înregistrat pe bandă. Aspect comun al celor două producții, acestea conțin lucrări muzicale întrebuițate ca fond sonor al diferitelor scene, servind deopotrivă coregrafiei și completând încărcătura emoțională a jocului actoricesc. Din punct de vedere al implicării personale, în ambele spectacole am realizat pregătirea

muzicală a actorilor: în Cabaret după doi ani de la premieră, iar în spectacolul Slugă la doi stăpâni pe tot parcursul construirii producției.

Cuvinte-cheie: *repertoriu, moment muzical, duet, solo, pregătire muzicală.*

Nicolae Mihai BRÂNZEU
Universitatea de Vest Timișoara
nicolaie.branzeu@e-uvt.ro

The Biography of a Musician Observed Through the Lens of the Communist Security – Nicolae Brânzeu

In Romania, the composer Nicolae Brânzeu has managed to arouse musical interest in the last decade, but the artist's biography and his contribution to the consolidation of Romanian music could only be fully known if an analysis was made from the perspective of communist security.

The research is based on a study of the information on Nicolae Brânzeu, which is contained in four volumes compiled by the authorities between 1943 and 1983. It comprises 1,593 pages of official documents, investigations, resolutions and action plans, newspaper articles, telephone conversations, information notes given by collaborators or active agents. The research perspective reveals both the stigmatization of the composer and a spectacle of outraged humanity.

Keywords: *Brânzeu, biography, security, deconspiracy, musicology.*

Biografia unui muzician observată prin lupa Securității comuniste - Nicolae Brânzeu

În spațiul românesc, compozitorul Nicolae Brânzeu reușește să trezească interesul muzicologic în ultima decadă, dar biografia artistului și contribuția acestuia la consolidarea muzicii românești ar putea fi cunoscute plenar doar dacă s-ar face și o analiză din perspectiva securității comuniste.

Cercetarea se bazează pe studierea fondului informativ referitor la Nicolae Brânzeu, dispus în patru volume întocmite de autorități în perioada 1943-1983. El însumează 1593 de pagini, care se compun din acte oficiale, anchete, rezoluții și planuri de acțiuni, articole de ziare, convorbiri telefonice, note informative date de colaboratori sau de agenții activi. Perspectiva cercetării relevă atât stigmatizarea compozitorului cât și un spectacol al umanității ultragiutate.

Cuvinte-cheie: *Brânzeu, biografie, securitate, deconspirare, muzicologie.*

Ani Rafaela CARABENCIOV
Universitatea de Vest din Timișoara
ani.carabenciov@e-uvt.ro

Walter Kindl – an Elite Musician of Banat

Disciple of the Cluj Conservatory, PhD Professor Walter Kindl established himself in the musical and academic life of Timisoara as a member of the Senate of the Western University for 18 years, and in the position of chancellor (scientific secretary) of the

Faculty of Music and Theatre for a period of 10 years, then following the mandates of the Pro-dean and Dean of the institution.

As a musicologist, Professor Walter Kindl is the author of original titles of scientific papers and communications, as well as of didactic writings, plus numerous concert presentations and musical auditions. His creative activity includes musical arrangements, scenarios and directings for several musical works, a significant component being the involvement in the reconstruction of several church organs in the country.

An important part of his activity is also the concertist, in double quality – of organist and conductor – his lordship being the chapelmaster of the Dome (Roman Catholic Cathedral) in Timisoara, where he is currently working.

Keywords: *Timisoara, Faculty of Music, chapelmaster, dom, organist.*

Walter Kindl – un muzician de elită al Banatului

Discipol al Conservatorului clujean, prof. univ. dr. Walter Kindl s-a impus în viața muzicală și universitară din Timișoara ca membru în Senatul Universității de Vest, timp de 18 ani, și în funcția de cancelar (secretar științific) al Facultății de Muzică și Teatru o perioadă de 10 ani, urmând apoi mandatele de prodecan și decan ale instituției.

Ca muzicolog, profesorul Walter Kindl este autorul unor titluri originale de lucrări și comunicări științifice, dar și al unor scrieri cu caracter didactic, la care se adaugă numeroase prezentări de concerte și audiții muzicale. Activitatea sa de creație cuprinde aranjamente muzicale, scenariu și regii pentru mai multe opere muzicale, o componentă semnificativă fiind și implicarea în reconstrucția mai multor orgi de biserică din țară.

O latură importantă a activității sale este și cea concertistică, în dublă calitate – de organist și dirijor – domnia sa fiind capelmaestru al Domului (Catedrala romano-catolică) din Timișoara, unde activează și în prezent.

Cuvinte-cheie: *Timișoara, Facultate de muzică, capelmaestru, dom, organist.*

Corina-Claudia DOBRIN (IEREMIA)

Universitatea de Vest din Timișoara
claudia.iheremia@e-uvv.ro

Character Biography as the Foundation of Role Construction

Methodology, as a principle, represents the systematic analysis of research methods in different fields of knowledge. Apparently, it has nothing in common with the theater performance. Nothing could further from the truth. The construction of a role is based on the character's biography, whether or not this is explicitly stated in the stage play. For an actor, the biography of the character is essential and, in other words, constitutes the main tool of analysis. A very good example in this respect is Timisoara National Theater's staging of Anna Karenina by Helen Edmundson, based on Leo Tolstoy, a stage play where I perform the title role and in which Ada Lupu Hausvater, the director of the show, uses the character's biography as an engine for stage development or, specifically, as a trigger for memory, which in turn triggers the action. Anna Karenina is a highly effective case study for demonstrating the formative role of theater through character biography. Thus, this case study reflects the way in which its use works on two levels: in the construction of the role - in other words, in the level of the actor's creative work and in the reception of the character - in other words, in the viewer's response. Anna Karenina, in the stage

play of the same name, can choose to change history by telling the story, which, on the other hand, would mean changing her biography. In other words, Anna Karenina—as a character and, by extension, as an actor in her own story—can opt in, while the rest of the characters— playing audience to Karenina's life—lend face and voice to a society having its inherent rigors and prejudices.

Keyword: *biography, case study, stage development, analysis, formative role.*

Biografia personajului ca fundație a construcției rolului.

Metodologia, ca principiu, reprezintă analiza sistematică a metodelor de cercetare în diferitele domenii ale cunoașterii. Aparent, nicio legătură cu spectacolul de teatru. Nimic mai neadevărat. Construcția unui rol se bazează pe biografia personajului, indiferent dacă acest lucru este sau nu explicit în spectacol. Pentru un actor, biografia personajului este esențială și, cu alte cuvinte, constituie principalul instrument de analiză. Un foarte bun exemplu în acest sens este spectacolul Teatrului Național din Timișoara, Anna Karenina de Helen Edmundson, după Lev Tolstoi, spectacol în care dețin rolul titular și în care Ada Lupu Hausvater, regizorul spectacolului, utilizează biografia personajului ca motor de dezvoltare scenică sau, mai exact, ca declanșator al memoriei, care, la rândul ei, este cea care declanșează acțiunea. Anna Karenina reprezintă un studiu de caz extrem de eficient pentru a demonstra rolul formator al teatrului prin intermediul biografiei de personaj. Astfel, acest studiu de caz reflectă modalitatea în care utilizarea acesteia funcționează pe două planuri: în construcția rolului – altfel spus, în planul creației actoricești și în receptarea personajului – altfel spus, în percepția spectatorului. Anna Karenina, în spectacolul omonim, poate opta ca, povestind, să schimbe istoria, ceea ce, însă, ar însemna să își schimbe biografia. Cu alte cuvinte, Anna Karenina – ca personaj și, prin extensie, ca actor al propriei povești – poate opta, în timp ce restul personajelor – public al vieții Kareninei – oferă chip și voce unei societăți cu rigori și prejudecăți inerente.

Cuvinte-cheie : *biografie, studiu de caz, dezvoltare scenică, analiză, rol formator.*

Cosmin-Teodor HĂRȘIAN

Universitatea de Vest din Timișoara
cosmin.harsian@e-uvv.ro

History of The Modern Clarinet School in Banat

This article is intended to contribute to the recognition of those artists and pedagogues who through their efforts and merits, had a decisive role in the establishment and development of music performance on wind instruments in the Banat region, Romania, within the Secondary Technical School of Music (the institution preceding the Ion Vidu High School of Art), the Gheorghe Dima Conservatory in Cluj during his refuge in Timișoara between the years 1940-1945, and the Faculty of Music and Theater, reestablished in 1990 within the West University of Timisoara, Romania.

Keywords: *the clarinet in Banat, wind players, clarinet school, clarinet history, the clarinet in Romania.*

Istoricul școlii moderne de clarinet din Banat

Acest material se dorește a fi o contribuție la recunoașterea acelor artiști și pedagogi care prin eforturile și meritele lor au avut un rol decisiv în constituirea și dezvoltarea claselor moderne de instrumente de suflat din Banat, în cadrul Școlii Medii Tehnice de Muzică (instituția premergătoare Liceului de Artă Ion Vidu), Conservatorului Gheorghe Dima din Cluj (în perioada refugiului său la Timișoara, între anii 1940-1945) și Facultății de Muzică și Teatru (reînființată în anul 1990) în cadrul Universității de Vest din Timișoara.

Cuvinte-cheie: *clarinetul în Banat, suflători de lemn, școală de clarinet, istoricul clarinetului, clarinetul în România.*

Ioana Mia IUGA

Universitatea de Vest din Timișoara
ioana.iuga@e-uvt.ro

Talent and Dedication on the Altar of Operatic Art – the Romanian Bass Alexandru Moisiuc

Born on June 14, 1961 in Bucharest, the musician completed his studies at the "Ciprian Porumbescu" Music Conservatory, under the guidance of professors Arta Florescu and Iulian Băiașu. The bass Alexandru Moisiuc was a complex musician who chose to devote himself to the lyrical genre in which the human voice intertwines with the sounds of the orchestra and the dramatic play, being aware that his artistic potential can only be fulfilled in the mirage of the performance. His ability to perceive music not only on a strictly emotional level but also on an intellectual level, filtering it through his artistic personality, gives his stage appearances unique interpretations. His opera repertoire includes more than 50 titles, containing the most important roles for the bass voice, from creations belonging to the most diverse stylistic periods: from Monteverdi, through the works of Mozart, Verdi, Wagner, Puccini to Schönberg, Enescu and Bentoiu.

He has been applauded on the most important national stages such as the Romanian National Opera in Bucharest and Timișoara but also on the most important international stages such as the Vienna State Opera, the Scala Theatre in Milan, the Frankfurt Opera, the Dresden Opera, the Palais de Beaux-Arts in Brussels and many others. Among the conductors he has collaborated with: Seiji Ozawa, Roberto Abbado, Plácido Domingo, Zubin Mehta. A remarkable career in which he gave to the stage passion and love, temperament and sensitivity, respect and devotion, a career based on a broad intellectual training are some of the qualities that define the personality of the bass Alexandru Moisiuc.

Keywords: *Bass, talent, interpretation, opera role, Alexandru Moisiuc.*

Talent și dăruire pe altarul artei lirice – basul român de talie internațională Alexandru Moisiuc

Născut în data de 14 iunie 1961 la București, muzicianul și-a definitivat studiile la Conservatorul de muzică „Ciprian Porumbescu”, sub îndrumarea profesorilor Arta Florescu și Iulian Băiașu. Basul Alexandru Moisiuc a fost un muzician complex care a ales să se dedice genului liric în care vocea umană se împletește cu sonoritățile orchestrei și cu jocul dramatic, fiind conștient că potențialul său artistic se poate împlini doar în mirajul spectacolului. Capacitatea sa de a percepe muzica nu numai pe plan strict

emoțional ci și pe plan intelectual, filtrând-o prin personalitatea sa artistică, conferă aparițiilor sale scenice, interpretări inedite. Repertoriul său de operă cuprinde peste 50 de titluri, conținând cele mai importante roluri destinate vocii de bas, din creații aparținând celor mai diverse perioade stilistice: de la Monteverdi, trecând prin creația lui Mozart, Verdi, Wagner, Puccini până la Schönberg, Enescu și Bentoiu.

A fost aplaudat pe scenele naționale cele mai importante cum ar fi Opera Națională Română din București și Timișoara dar și pe scenele internaționale de referință precum Opera de Stat din Viena, Teatrul „Scala” din Milano, Opera din Frankfurt, Opera din Dresda, Palais de Beaux-Arts din Bruxelles și multe altele. Între dirijorii cu care a colaborat: Seiji Ozawa, Roberto Abbado, Placido Domingo, Zubin Mehta. O carieră remarcabilă în care a dăruit scenei pasiune și dragoste, temperament și sensibilitate, respect și devotament, carieră bazată pe o formație intelectuală vastă sunt câteva calități ce definesc personalitatea basului Alexandru Moisiuc.

Cuvinte-cheie: *Bas, talent, interpretare, rol de operă, Alexandru Moisiuc.*

Adrian KOREK

Universitatea de Vest din Timișoara
adi_korek@yahoo.com

The Biography of a Dramatic Character – a Working Tool for Actors

The stage process of the construction of a dramatic theatre character is at the center of the actor's research identification, understanding and substitution with the character he has to play on stage, in a theatrical or film staging of a dramaturgical creation.

To understand the purpose and the goals of the character, which must fit into the universe of the play and its stage representation, an actor must start from the biography of his character, but also of the other characters with whom he relates or who co-exist in the sequence of life presented in those few hours of a theatre performance, radiophonic theatre or film. Knowing the character's past, his origins, his desires, frustrations and previous experiences with other characters, will help the actor create an emotional connection with his character, in order to reproduce him as authentically as possible in front of the spectators, with whom he can thus enter into a communication beyond words. The actor will interrogate, in his intimate character research laboratory, his origins, his past, the relationship with family members (mother, father, brothers, sisters, brothers-in-law, etc.), human and emotional relationships with other characters present or mentioned in the text, as well as many other aspects that complete the most truthful and complex construction of a dramatic character. Thus, the actor will find out the "why" of the character, who he is and what he wants, in identifying the "overall goal" of the character, as theatre pedagogue Ivanna Chubbuck defined it, in "The Power of the Actor. Chubbuck Method".

Keywords: *Character, theatre, past, creation, living art*

Biografia personajului de teatru – instrument de lucru pentru actori

Procesul scenic al construcției unui personaj de teatru are în centrul cercetării actorului identificarea, înțelegerea și substituirea cu personajul pe care trebuie să îl redea scenic, în montarea teatrală sau filmică a unei creații dramaturgice.

Pentru a înțelege scopul și obiectivele scenice ale personajului, care trebuie să se integreze în universul piesei de teatru și a reprezentării sale scenice, un actor trebuie să pornească de la biografia personajului său, dar și a celorlalte personaje cu care relaționează sau care co-există în secvența de viață redată în cele 2 – 3 ore de spectacol de teatru, de teatru radiofonic sau film.

Cunoașterea trecutului personajului, a originilor sale, a dorințelor și a frustrărilor sale, a relațiilor anterioare cu celelalte personaje, îl vor ajuta pe actor să creeze o conexiune emoțională cu personajul său, pentru a-l reda cât mai autentic în fața spectatorilor, cu care poate astfel intra într-o comunicare dincolo de cuvinte.

Actorul va interoga, în laboratorul său intim de cercetare a personajului, originile sale, trecutul, relația cu membrii familiei (mama, tata, frați, surori, cumnați etc.), relațiile umane și sentimentale cu celelalte personaje prezente sau amintite în text, precum și multe alte aspecte care întregesc construcția cât mai veridică și complexă a personajului. Conflictele trecute sau neîncheiate, iubirile neîmplinite sau dorințele nemărturisite reprezintă materialul de lucru al actorului. Astfel, actorul va afla de ce-ul personajului, cine este și ce dorește, în identificarea „obiectivului global” al personajului, cum îl definea pedagogul de teatru Ivanna Chubbuck, în Puterea actorului. Metoda Chubbuck.

Cuvinte-cheie: *Personaj, teatru, trecut, creație, artă vie.*

Gabriela Diana MATEI

Universitatea de Vest din Timișoara
gabriela.matei@e-uvv.ro

Marieta Grebenișan – A Devotee of the Timișoara Lyric Stage

Marieta Grebenișan, a distinguished lady of the lyrical stage in Timișoara and beyond, was a meritorious artist and a lyric soprano who later took on roles as a spinto-dramatic soprano. Her debut role at the Timișoara Opera took place in 1954, where she performed as Tatiana in the opera *Evgheni Oneghin*, a role that led to her being hired as a solist the following year. She served this institution with dedication for 23 years (1954–1977), during which she participated in 680 opera and operetta performances and numerous Lied recitals. Some of the roles she performed include: Tatiana (*Evgheni Oneghin*), Margareta (*Faust*), Countess (*The Marriage of Figaro*), Manon (*Manon*), Juliet (*The Tales of Hoffmann*), Amelia (*Un Ballo in Maschera*), Micaela (*Carmen*), Alice Ford (*Falstaff*), Aida (*Aida*), Tosca (*Tosca*), Abigaille (*Nabucco*), as well as various operetta roles, and the list could go on.

Since 1962, a new phase of her life will take shape, namely that of teacher, being co-opted in the ranks of the teachers of the newly established Folk Art School. Throughout her 60 years of activity, she proved to be an excellent teacher, who offered the Timișoara public many valuable lyrical interpreters.

Marieta Grebenișan together with her husband Iuliu Mare and son Marius Iuliu Mare have delighted the Timișoara public, being a family of opera artists devoted to the point of sacrifice in the service of art and the prestigious opera scene they have served for a lifetime: Romanian National Opera of Timișoara.

Keywords: *Marieta Grebenișan, soprano, Opera Timișoara, career, teacher.*

Marieta Grebenișan – slujitor al scenei lirice timișorene

Marieta Grebenișan, artistă emerit, o distinsă doamnă a scenei lirice timișorene și nu numai, a fost o soprană lirică, abordând mai apoi roluri de soprană spinto-dramatică. Rolul de debut pe scena Operei din Timișoara a avut loc în anul 1954, interpretând rolul Tatiana din opera *Evgheni Oneghin*, rol care i-a adus angajarea în rândul soliștilor în anul următor. A slujit cu dedicație această instituție timp de 23 de ani (1954 – 1977), perioadă în care a însumat 680 de spectacole de operă și operetă și numeroase recitaluri de Lied. Din rolurile interpretate amintim: Tatiana (*Evgheni Oneghin*), Margareta (*Faust*), Contesa (*Nunta lui Figaro*), Manon (*Manon*), Julieta (*Povestirile lui Hoffmann*), Amelia (*Bal Mascat*), Micaela (*Carmen*), Alice Ford (*Falstaff*), Aida (*Aida*), Tosca (*Tosca*), Abigaille (*Nabucco*), precum și roluri de operetă și evident lista poate continua.

Începând cu anul 1962 se va contura o nouă etapă a vieții ei și anume cea de pedagog fiind cooptată în rândurile profesorilor Școlii Populare de Artă proaspăt înființată. De-a lungul celor 60 de ani de activitate s-a dovedit a fi un excelent pedagog, care a oferit publicului timișorean mulți interpreți lirici de valoare.

Marieta Grebenișan alături de soțul ei Iuliu Mare și de fiul Marius Iuliu Mare au încântat publicul timișorean, fiind o familie de artiști lirici devotată până la sacrificiu în slujba artei și a prestigioasei scene lirice pe care au slujit-o o viață: Opera Națională Română din Timișoara.

Cuvinte-cheie: *Marieta Grebenișan, soprană, Opera Timișoara, carieră, pedagog.*

Denis MATEI

Universitatea de Vest din Timișoara
denis.matei98@e-uvt.ro

Corneliu Murgu, a Titan of the Global Operatic Stage

Tenor Corneliu Murgu has distinguished himself as one of the most prominent Romanian musical personalities, with a spectacular solo career. This career developed rapidly and with great force, spanning five continents and shining on the most prestigious stages worldwide.

Originally from Timișoara, where he began his musical studies, Corneliu Murgu honed his voice at the Florence Conservatory under the guidance of Marcello del Monaco, within the renowned Italian school of singing. This high-quality training earned him significant performance awards in Vercelli (1977) and Treviso (1978), as well as collaborations with Italy's most celebrated opera houses, including La Scala in Milan, Teatro San Carlo in Naples, the Rome Opera House, Arena di Verona, La Fenice in Venice, and the G. Verdi Theatre in Trieste. His remarkable debut as Riccardo in "Un Ballo in Maschera" at the Metropolitan Opera in New York led to a permanent invitation to the United States, where he performed on the stages of opera houses in Philadelphia, Pittsburgh, New Orleans, Palm Beach, and Denver. A defining moment in his illustrious career was his 1996 debut at London's Covent Garden. Recognized as one of the most valuable contemporary interpreters of the role of Otello by G. Verdi, he received the Verdi d'Oro medal in Parma, Italy, in 1987.

In addition to his intense artistic activity, Corneliu Murgu has demonstrated a high sense of civic and humanitarian duty, consistently contributing to numerous galas organized by UNESCO and UNICEF.

Keywords: *Corneliu Murgu, Otello, tenor, career, prestige.*

Corneliu Murgu, titan al scenei lirice mondiale

Tenorul Corneliu Murgu s-a remarcat ca una dintre cele mai proeminente personalități muzicale românești, cu o carieră solistică spectaculoasă. Aceasta s-a desfășurat rapid și cu forță, având o acoperire globală pe cinci continente și strălucind pe cele mai prestigioase scene mondiale.

Originar din Timișoara, unde și-a început studiile muzicale, Corneliu Murgu și-a perfecționat vocea la Conservatorul din Florența, sub îndrumarea lui Marcello del Monaco, în cadrul renumitei școli italiene de canto, Conservatorul din Florența. Această formare de înaltă calitate i-a adus premii importante de interpretare la Vercelli (1977) și Treviso (1978), precum și colaborări cu cele mai celebre teatre de operă din Italia, inclusiv Scala din Milano, Teatrul „San Carlo” din Napoli, Opera din Roma, Arena din Verona, Teatrul „La Fenice” din Veneția, și „G. Verdi” din Trieste. Debutul său remarcabil în rolul lui Riccardo din „Bal mascat” la Opera Metropolitan din New York, îi va aduce lui Corneliu Murgu o invitație permanentă în Statele Unite, unde va evolua pe scenele teatrelor de operă din Philadelphia, Pittsburgh, New Orleans, Palm Beach și Denver. Momentul de referință ale importanței sale cariere artistice îl va constitui debutul în 1996 la Londra, opera „Covent Garden”. Recunoscut ca unul dintre cei mai valoroși interpreți contemporani ai rolului Otello de G. Verdi, va primi medalia Verdi d’Oro la Parma, Italia, în 1987.

Pe lângă activitatea sa artistică intensă, Corneliu Murgu a demonstrat un înalt simț civic și umanitar, contribuind constant la numeroase gale organizate de UNESCO și UNICEF.

Cuvinte-cheie: *Corneliu Murgu, Otello, tenor, carieră, prestigiu.*

Ioan MIHĂILESCU

Universitatea de Vest din Timișoara
ioan.mihailescu98@e-uvv.ro

Franz Liszt – *Rhapsodie Espagnol* for Piano

Musically, the romantics cultivated an asymmetric melodious structure; the harmonic conception is more colorful, more varied, the existing polyphony is more in the form of overlapping sound planes. The timbral, rhythmic and architectural diversity is much more pronounced than in Classicism. Franz Liszt, a musician with a complex biography, had a special predilection for the genre of rhapsodies. All Lisztian piano innovations are present in *Rhapsodie Espagnol*: chromatic scales, arpeggios, thirds, sixths, parallel octaves, chords in different registers of the piano. It is approached by pianists who wish to integrate them into a valuable work - not only for its virtuosity, but also for its diverse expression and its romantic musical construction.

Keywords: *Romanticism, Franz Liszt, Piano, Virtuosity, Rhapsodie Espagnol.*

Franz Liszt – *Rapsodia spaniolă* pentru pian

Pe plan muzical romanticii cultivă o melodicitate de structură asimetrică; concepția armonică este mai colorată, mai variată, polifonia existentă este mai mult sub forma suprapunerii planurilor sonore. Diversitatea timbrală, ritmică și arhitecturală este mult mai pronunțată decât în Clasicism. Franz Liszt, muzician cu o biografie complexă, a avut

o predilecție specială pentru genul rapsodiilor. Toate inovațiile pianistice lisztiene sunt prezente în *Rapsodia spaniolă*: game cromatice, arpegii, terțe, sexte, octave paralele, acorduri în diferite registre ale pianului. Este abordată de pianiști care doresc să le integreze într-o lucrare valoroasă – nu doar pentru virtuozitatea ei, ci și pentru expresia ei diversă și construcția sa muzicală de tip romantic.

Cuvinte-cheie: *Romantism, Franz Liszt, pian, virtuozitate, Rapsodia spaniolă.*

Patricia NEDELEA

Universitatea de Vest din Timișoara
patricia.nedelea@e-uvt.ro

The Actor's Diary as the Art of Memory – A Different Kind of Biography

The actor's diary tells the truth. And it gives one the courage to write down. The journal encourages self-discipline and mental organization. It puts a mirror in front of the eyes of its author and it helps one understand the inner fears and frustrations. The actors' diaries ultimately demystify a profession that many people see through rose-colored glasses.

Giulio Camillo's Memory Theatre was a utopian architectural system of the art of memory that promised to make universal knowledge visible. That wooden theatre, through its magic, was supposed to make the spectator (the king) wiser because, with a single glance, he would be in direct contact with the entire wisdom of the world. And with the truth. It was also meant to transform its sole spectator into rhetorician more skilled than Cicero. But that's precisely what theatre actually does - on a symbolic level. It makes us remember. It is an art of memory, just like a journal. It brings the spectator into contact with the truth (if the actors "find the truth" in their performance and "play truthfully"). And ultimately, yes, it turns the spectator into a rhetorician - because he will feel the need to talk about what he has seen, to give back something, perhaps to write, in turn, a journal – not as a spectator, but as an actor of his own life.

Keywords: *journal, actor, mnemonics, art, memory.*

Jurnalul de Actor ca Artă a Memoriei – un alt fel de biografie

Jurnalul de actor spune adevărul. Și îți dă curaj să scrii. Jurnalul dezvoltă autodisciplina și ordonarea mentală. Îți pune oglinda în față și îți înțelege fricile și frustrările. Iar în cazul de față, jurnalele de actor demitizează această profesie pe care multă lume o vede prin niște ochelari cu lentile roz.

Teatrul memoriei al lui Giulio Camillo, a fost un utopic sistem arhitectural de artă a memoriei care promitea să facă vizibilă cunoașterea universală. Teatrul acela de lemn, prin magia sa, se presupunea că îl va face pe spectator (regele) mai înțelept, pentru că acesta ar fi fost, dintr-o singură privire, în contact direct cu întreaga înțelepciune a lumii. Și cu adevărul. Și mai era menit și să îl transforme pe singurul său spectator într-un retor mai priceput decât Cicero.

Dar tocmai asta face teatrul – la nivel simbolic. Reamintește. Este o artă a memoriei, exact ca și jurnalul. Îl pune pe spectator în contact cu adevărul (dacă actorii „găsesc adevărul” în jocul lor și „joacă adevărat”). Și în cele din urmă da, îl transformă într-un retor pe spectator – pentru că acesta va simți nevoia de a vorbi despre ce a văzut, de a da înapoi ceva, poate de a scrie, la rândul său un jurnal - nu de spectator, ci de actor al propriei sale vieți.

Cuvinte-cheie : *jurnal , actor, mnemotehnică, artă, memorie.*

Simona NEGRU

Universitatea de Vest Timișoara
simona.negru@e-uvt.ro

Puccini in Love. 100 Years since the Death of the Verist Composer

Giacomo Puccini, one of the most important composers of the new Verismo school, was born in the Tuscan town of Lucca on 22 December 1858. He is one of the greatest portraitists of love in its various forms: pure, naive love, passionate, possessive love, maternal love, absolute, sacrificial love. Manon, Mimì, Musetta, Floria, Cio-cio-san, Minni, Giorgetta, Sora Angelica, Lauretta, Turandot or Liù are the faces that the eternal feminine wears in Puccini's operas. He was considered by his contemporaries to be the singer of "the miscellaneous", of "sweet nothings": the poverty of Des Grieux, the lack of money and prospects of the bohemians of the Latin Quarter, the jealousy of the barcalounger of *The Cloak*, the cunning of Gianni Schicchi and the vulgar greed of Buoso Donati's relatives. Even if this remark is partly true, leaving aside the maliciousness of the wording, we cannot but notice how sensitively and poetically Puccini searches for the dramas of everyday life, how he knows how to find in them, beyond the tiny and sad truths, the noble and pure impulses of sensitive hearts! It was said at the time: people will die, governments will change, but the melodies of *La Boheme* will live forever! Puccini died in 1924 in a clinic in Brussels, where he hoped to halt the progress of his laryngeal cancer, and was buried, according to his wishes, in the wall of his room at the Torre del Lago, at keyboard level, so that the music would always be close to him.

Keywords: *Giacomo Puccini, verism, melodism, eternal feminine, libretto.*

Puccini in love. 100 de ani de la moartea compozitorului verist.

Giacomo Puccini, unul dintre cei mai importanți compozitori ai noii școli veriste, s-a născut în orașelul toscan Lucca, pe 22 decembrie 1858. Este unul dintre cei mai mari portrețiști ai iubirii, în variatele sale ipostaze: iubirea pură, ingenuă, iubirea pasională, posesivă, iubirea maternă, iubirea absolută, sacrificială. Manon, Mimì, Musetta, Floria, Cio-cio-san, Minni, Giorgetta, Sora Angelica, Lauretta, Turandot sau Liù sunt chipurile pe care le îmbracă eternul feminin în operele pucciniene. A fost considerat de contemporanii săi, cântărețul "faptului divers", al "nimicurilor dulcege": sărăcia lui Des Grieux, lipsa de bani și perspectivă a boemilor din cartierul latin, gelozia barcagiului din *Mantaua*, viclenia lui Gianni Schicchi și lăcomia vulgară a rudelor lui Buoso Donati. Chiar dacă această remarcă este parțial adevărată, lăsând la o parte malițiozitatea formulării, nu putem să nu remarcăm cu câtă sensibilitate și poezie, caută Puccini în dramele vieții de fiecare zi, cum știe să găsească în ele, dincolo de adevărurile minuscule și triste, elanurile nobile și curate ale inimilor sensibile! S-a spus atunci: oamenii vor muri, guvernele se vor schimba, însă melodiile din *Boema* vor trăi veșnic! Puccini a murit în anul 1924, într-o clinică din Bruxelles, unde spera să stopeze evoluția cancerului laringian de care suferea, fiind înmormântat, conform dorinței sale, în peretele camerei sale de la Torre del Lago, la nivelul claviaturii, astfel ca muzica să îi fie mereu aproape.

Cuvinte-cheie: *Giacomo Puccini, verism, melodism, etern feminin, libret.*

Adriana DE SERIO
Music Conservatory, Bari, Italy
profadeserio@gmail.com

Adrian KOREK
Universitatea de Vest din Timișoara
adrian.korek@e-uvv.ro

Biographical Method and Group MusicTherapy for Actors: New Methodological Perspectives in a Study Applied to University Theatre Students

Aims.

In this work the Authors propose an innovative methodology relating the Biographical Method and a research in Group MusicTherapy for students from University Theater Faculty (BioGroupMusThePlan). The BioGroupMusThePlan can help theatre students and actors to manage anxiety, asthenia, emotional stress, memory deficits, in stage performances, to implement: awareness of personal resources, self-esteem, flexibility, management of psychophysical health, relationships and cooperation in the group system of actors and society.

Materials and Methods.

Thirty students from University Theatre Faculty. Weekly sessions (150') for two months. Analysis of the Biography of the Grimm Brothers and the fairy tale "The Musicians of Bremen", and interconnection with musictherapeutic methodologies, for stage performance. Soundtrack processing and biographical analysis of the musicians/authors. Musictherapy techniques. Production of Bodily-Environmental-Rhythmic-Sonorous-Vocal Energy, using piano, body, voice, rhythmic-sonorous percussion instruments and instruments made with recycled materials and foods. Musictherapeutic analysis of sessions. Analysis of the questionnaires (with Likert Scale) proposed to the students. Analysis of the Indices: PARSOM (motor/neuropsychophysical behaviour), IPAM (behavioral evolution).

Results. The students received inputs from biographical and fairy tale studies for thematic/methodological innovations in acting activity. They learned to play percussion instruments and created a public representation of the fairy tale, acting, dancing, playing and singing melodies in different languages. In the Questionnaires they state they have implemented useful skills for actors: scenic use of voice/body, emotional communication/expression, socialization, creativity, psychophysical balance.

Conclusions. The BioGroupMusThePlan uses the Biographical Method integrated with specific musictherapy methodologies and techniques for actors, implementing psychophysical activation, motivation, gratification, inter/intra/personal communication, life quality.

Keywords: *Biography, Musictherapy, Theatre, Bodily-Vocal-Environmental-Rhythmical-Sonorous Energy, Life Quality.*

Valenza del Metodo Biografico e Musicoterapia gruppale per attori: nuove prospettive metodologiche in uno studio applicato a studenti di Teatro dell'Università.

Obiettivi.

Nel presente lavoro gli Autori propongono un'innovativa metodologia correlante il Metodo Biografico e un percorso di ricerca in Musicoterapia Gruppale per studenti della Facoltà di Teatro dell'Università (BioGroupMusThePlan). Il BioGroupMusThePlan offre un ausilio a studenti di Teatro, e attori, per gestire ansia da prestazione, astenia, stress emozionale, deficit di memoria, nelle performances sceniche, e implementare: consapevolezza delle personali risorse, autostima, flessibilità, gestione della salute psicofisica, relazioni di cooperazione nel sistema gruppale di attori e sociale.

Materiali e Metodi.

Trenta studenti universitari di Teatro. Sessioni settimanali, ciascuna di 150', per due mesi. Analisi della Biografia dei Fratelli Grimm e della fiaba "I musicanti di Brema", e interconnessione con metodologie musicoterapeutiche, per rappresentazione scenica. Composizione della colonna sonora e analisi biografica dei musicisti/autori. Tecniche musicoterapeutiche. Produzione di Energia Corporeo-Ambientale-Ritmico-Sonoro-Vocale, mediante pianoforte, corpo, voce, strumenti ritmico-sonori a percussione e costruiti con materiali di riciclo e cibi. Analisi musicoterapeutica delle sessioni. Analisi dei Questionari (con Scala Likert) proposti agli studenti. Analisi degli Indici: PARSOM (comportamento motorio/neuropsicofisico), IPAM (evoluzione comportamentale).

Risultati. Gli studenti hanno ricevuto da studi biografici e fiaba inputs per innovazioni tematiche/metodologiche nell'attività attoriale, imparando a suonare strumenti a percussione e realizzando una pubblica rappresentazione della fiaba, recitando, danzando, suonando e cantando melodie in differenti lingue. Nei Questionari affermano di aver implementato capacità utili per attori: uso scenico di voce/corpo, comunicazione/espressione emozionale, socializzazione, creatività, equilibrio psicofisico.

Conclusioni. Il BioGroupMusThePlan utilizza il Metodo Biografico integrato con metodologie e tecniche musicoterapeutiche specifiche per attori, implementandone attivazione psicofisica, motivazione, gratificazione, comunicazione inter/intra/personale, qualità della vita.

Parole chiave: *Biografia, Musicoterapia, Teatro, Energia corporea-vocale-ambientale-ritmico-sonora, Qualità della vita.*

Adina BAYA

Universitatea de Vest din Timișoara
adina.baya@e-uvv.ro

Exploring History through the Documentary Film Based on Archival Footage: *The Autobiography of Nicolae Ceaușescu* by Andrei Ujică

The last two decades have brought a revival of documentary film-making in Romania, with such productions being increasingly well represented, thematically diversified and often interested in exploring the communist past. In this prolific context, the present work aims to analyze how documentary films can function as tools of historical and biographical exploration, paying special attention to the *Autobiography of Nicolae Ceaușescu* by Andrei Ujică. The last part of a cinematic trilogy about the end of communism, this film released in 2010 uses exclusively archival footage to build a cinematic story that reflects the life of the communist leader. Hundreds of hours of footage from the National Film Archive and the Romanian Television were condensed in order to create an unconventional production covering Ceaușescu's political career, from the death of Gheorghe Gheorghiu-Dej, in 1965, to the Revolution of 1989. Without interviews, without explanations or off-screen comments, the images in which Ceaușescu appears at diplomatic meetings with international leaders, at rallies, public speeches or visits to factories "speak for themselves" and draw a complex portrait of the president who was executed in December 1989. But despite the apparent non-intrusive presence of director Andrei Ujică and editor Dana Bunescu, the selection, ranking and juxtaposition of the filmed images give some clear directions in the interpretive process.

Keywords: *documentary film, Archival footage documentary, Andrei Ujica, Biographic documentary, Nicolae Ceausescu.*

Explorarea istoriei prin filmul documentar de montaj: *Autobiografia lui Nicolae Ceaușescu* de Andrei Ujică

Ultimele două decenii au adus un reviriment al filmului documentar în spațiul românesc, acesta fiind din ce în ce mai bine reprezentat, diversificat tematic și, adesea, interesat de explorarea trecutului comunist. În acest context prolific, lucrarea de față își propune analiza modului în care filmul documentar poate funcționa ca unealtă de explorare istorică și biografică, acordând o atenție aparte *Autobiografiei lui Nicolae Ceaușescu* de Andrei Ujică. Ultima parte a unei trilogii cinematografice despre sfârșitul comunismului, acest film lansat în 2010 folosește exclusiv imagini de arhivă pentru construirea unei povești cinematografice ce reflectă viața liderului comunist. Sute de ore de filmări din Arhiva Națională de Filme și de la Televiziunea Română au fost distilate pentru realizarea unei producții neconvenționale, care acoperă cariera politică a lui Ceaușescu, de la moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, în 1965, până la Revoluția din 1989. Fără interviuri, fără explicații sau comentarii din *off*, imaginile în care Ceaușescu apare la întâlniri diplomatice cu lideri internaționali, la mitinguri, discursuri publice sau vizite în fabrici „vorbec de la sine” și trasează un portret complex al președintelui executat în decembrie 1989. Dar, în ciuda aparentei prezențe neintruzive a regizorului Andrei Ujică și a

monteurului Dana Bunescu, selecția, ierarhizarea și juxtapunerea imaginilor dau câteva direcții clare demersului interpretativ.

Cuvinte-cheie: *film documentar, documentar de montaj, Andrei Ujica, documentar biografic, Nicolae Ceausescu.*

Ramona CAMELEA

Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu”, Academia Română
rcamelea@yahoo.com

Apcar Baltazar: The Portrait of a Modern Artist

Despite his short life, Apcar Baltazar (1880-1909) stood out due to his prolific career that combined artistic and theoretical activity. He painted at an intense pace and experimented various artistic techniques and mediums: posters, book illustrations, set design, costumes. His artistic oeuvre was doubled by a substantial activity as a theoretician: author of art studies, dealing with themes of interest to artists and writers, (national style, relationship of art with artistic sources), reporter of the most important artistic events in the capital. The paper analyses the biography of Apcar Baltazar in the cultural, social and institutional context of the early 20th century, in which art and art history are produced and "consumed". The artist's activity, decisions, personal and professional choices will be addressed in relation to the social networks to which he belongs or aspires to be a part of. Trying to avoid explaining the artist's oeuvre only through biographical details, I will discuss Apcar Baltazar's artistic and theoretical works in relation to the interests of the cultural and artistic milieu of the time, and the context in which the author was formed and activated. Thus, the paper will attempt to answer a few questions: What are the favourite themes addressed by the artist? How do they relate to the local art landscape? What explains the interest in decorative art - a liminal field which, although beginning to change its status, still faced problems of social acceptance from fellow artists?

Keywords: *Apcar Baltazar, biography, professional choices, decorative art, Romanian artistic milieu.*

Apcar Baltazar: portretul unui artist modern

Apcar Baltazar (1880-1909) s-a remarcat, în scurta sa viață, printr-o activitate prolifică ce a combinat latura artistică cu cea teoretică. A pictat într-un ritm intens și a experimentat tehnici și medii artistice variate: afișe, ilustrație de carte, decoruri de teatru, costume, respingând canoanele, inovând și construind un stil pictural propriu. Opera sa artistică a fost dublată de o substanțială activitate de teoretician: autor al unor studii de artă, tratând teme de interes pentru artiști și literați, (stilul național, raportul artei cu sursele artistice), cronicar al celor mai importante evenimente artistice din capitală. Comunicarea analizează biografia lui Apcar Baltazar în contextul cultural, social și instituțional de la începutul secolului XX, în care este produsă și „consumată” arta și istoria artei. Activitatea, deciziile, opțiunile personale și profesionale ale artistului vor fi privite în relație cu rețelele sociale din care acesta face parte sau în care aspiră să se integreze. Încercând să evit abordarea operei artistului doar prin intermediul detaliilor biografice, voi discuta contribuțiile artistice și teoretice ale lui Apcar Baltazar în legătură cu preocupările mediilor culturale și artistice ale vremii și cu contextul în care autorul s-

a format și a activat. În acest sens, comunicarea va încerca să răspundă câtorva întrebări: Care sunt temele predilectate abordate de artist? Cum se situează acestea în raport cu peisajul artistic local? Cum se explică interesul pentru arta decorativă – un domeniu de graniță care, deși începea să-și schimbe statutul, încă se confrunta cu probleme de acceptare socială din partea colegilor de breaslă?

Cuvinte-cheie: *Apcar Baltazar, biografie, opțiuni profesionale, artă decorativă, mediul artistic românesc.*

George Dan ISTRATE

Universitatea de Arte și Design, Cluj-Napoca
dan.istrate@uad.ro

Messer Giorgio, the Biographer of Michelagnolo Buonarroti and 160 Other Artists

We aim to present some aspects of Michelangelo's biography, as they appear from the first encyclopedia of visual arts in Italy, that of Giorgio Vasari. The first edition of the work *Vite dei più eccellenti architetti pittori et scultori italiani da Cimabue insino a' tempi nostri* appeared in 1550. Basically, it is a collection of biographies of the masters who were active in the period between the 14th and 16th centuries. Michelangelo is the only living artist included in it, because he was considered by Messer Giorgio, the arrested architect and painter, as "un artista a tutto tondo", skilled in both painting, sculpture and architecture. The second edition of the *Lives*, published in 1568, is enriched with several biographies and portraits of the artists. There is also the revision of the biography of Michelangelo, who died on February 18, 1564. Some corrections were probably also required in reaction to the appearance, in 1553, of another biography dedicated to Michelangelo, compiled by a disciple of the master, Ascanio Condivi. We intend to highlight the contribution of Vasari in the analysis of the work and life of Michelagnolo, with whom he also had an exchange of letters, often included in his biography. An essential starting point for the study of the biography of the artists described, this monumental work, preceded by a technical and historical-critical introduction to the three major arts (architecture, sculpture and painting), constitutes a milestone in the historiography of the visual arts. Messer Giorgio remains the first Italian art historian, passionate and meticulous, sometimes accused of excessive literary emphasis in tracing the evolutions of art and relationships between artists or for narrating anecdotes that are difficult to prove whether they are true or not.

Keywords: *biography, visual arts, painting, sculpture, architecture, historiography.*

Messer Giorgio, biograful lui Michelagnolo Buonarroti și a încă 160 de artiști

Ne propunem să prezentăm câteva aspecte ale biografiei lui Michelangelo, așa cum reies din prima enciclopedie a artelor vizuale din Italia, cea a lui Giorgio Vasari. Prima ediție a lucrării *Vite dei più eccellenti architetti pittori et scultori italiani da Cimabue insino a' tempi nostri* apăsă în 1550. Practic, este o colecție de biografii ale maeștrilor care au activat în perioada de timp dintre secolele XIV-XVI. Michelangelo este singurul artist încă în viață inclus aici, pentru că este considerat de către Messer Giorgio, arhitectul și pictorul, drept un „un artista a tutto tondo”, priceput în pictură, sculptură și arhitectură. A doua ediție a *Vieților*, publicată în 1568, este îmbogățită cu mai multe biografii și portrete ale artiștilor. Se constată și revizuirea biografiei lui Michelangelo, decedat la 18 februarie

1564. Unele corecturi se impuneau, probabil, și ca reacție la apariția, în 1553, a unei alte biografii dedicate lui Michelangelo, alcătuită de un discipol al maestrului, Ascanio Condivi. Vom încerca să reliefăm contribuția lui Vasari în analiza operei și vieții lui Michelagnolo, cu care a avut și un schimb de scrisori, incluse deseori în biografia sa. Punct de plecare esențial pentru studiul biografiei artiștilor descriși, această lucrare monumentală, precedată de o introducere de natură tehnică și istorico-critică asupra celor trei arte majore (arhitectura, sculptura și pictura), constituie o piatră de hotar a istoriografiei artelor vizuale. Vasari rămâne primul istoric de artă italian, pasionat și meticolos, uneori acuzat de accent literar excesiv în urmărirea evoluției artei și a relațiilor dintre artiști sau pentru nararea unor anecdote greu de dovedit dacă sunt adevărate sau nu.

Cuvinte-cheie: *biografie, arte vizuale, pictură,, sculptură , arhitectură, istoriografie.*

Francesco RUVOLO

Liceo Scientifico, Caravaggio BG
franzruvolo@yahoo.it

New Acquisitions on the Biography of Felix Bamberg, Diplomat and Collector, between Carol I of Romania and Italy

This essay retraces Felix Bamberg's image and his relations with Karl Eitel of Hohenzollern-Sigmaringen, who ascended to the throne of the United Principalities of Romania in 1866, in order to deepen lesser known aspects of what nowadays is an important collection of the Muzeul Național de Artă al României in Bucharest. Through this collection we are going to study an aspect of the development of the Romanian culture and Italian art awareness in the latter half of the XIX century. As a refined connoisseur and skillful buyer and dealer of art – and of culture tout court – Felix Bamberg (Unruhstadt 1820 – Saint-Gratien, Parigi, 1893), diplomat and historian, was as crucially important then as completely forgotten now. The first-hand knowledge of remarkable works of art by Italian Renaissance and Baroque artists within this collection, along with their polymorphic and polyvalent meanings, certainly contributed to the awareness of the Western cultural and artistic world, going beyond and completing the knowledge of the Byzantin and Oriental classic religious art.

Keywords: *Bamberg Felix, Carol I, painting, collecting, Messina.*

Nuove acquisizioni sulla biografia di Felix Bamberg, diplomatico e collezionista, tra Carol I di Romania e l'Italia

Il contributo ricostruisce la figura di Felix Bamberg con nuove acquisizioni sui suoi rapporti con Carlo Antonio degli Hohenzollern-Sigmaringen salito al trono dei Principati Romeni Uniti nel 1866. Si sono approfonditi gli aspetti poco conosciuti di quella che è oggi una collezione importante del Muzeul Național de Artă al României di Bucarest. Raffinato connoisseur e abile acquirente e commerciante di opere d'arte e culturali tout court, Felix Bamberg (Unruhstadt 1820 – Saint-Gratien, Parigi, 1893) diplomatico e storico, è stato straordinariamente importante quanto quasi del tutto dimenticato oggi. La conoscenza diretta di notevoli opere d'arte di autori del Rinascimento e del Barocco Italiano ed europeo, presenti in questa collezione, coi loro significati polimorfici e plurivalenti, ha contribuito certamente nella presa di coscienza del mondo culturale e artistico

occidentale, che andava oltre e completava la conoscenza della tradizione bizantina e orientale dell'arte sacra.

Parole-chiave: *Bamberg Felix, Carol I, pittura, collezionismo, Messina.*

Maria CRISTEA

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” Timișoara
marialadau@gmail.com

Biography – Short History. Case Study: Biographies of the Musicians from Banat Region in the Eugen Todoran Central University Library Collections

A brief history of biography refers to the evolution and development of the biography genre over time. Biography is a literary genre that recounts the life of a person, providing details about important events in his life, achievements and challenges encountered. Biography is a dynamic and ever-changing genre, reflecting not only individual lives, but also the cultural and historical context in which they lived. Biographies began to be written since ancient times. A famous example is "Vitae" by Plutarch, which contains biographies of Greek and Roman personalities. Biographies have diversified since the 20th century, including characters from all walks of life, from politicians and artists to ordinary people. Literary biographies and autobiographies began to gain popularity. Today, biographies continue to be a popular genre, both in literature and in digital media. Biographies can include written accounts, documentaries, series and podcasts. Emphasis is placed on authenticity and the presentation of multiple perspectives on the lives of the biographies. The musical biographies in the BCUT collections provide valuable information about the cultural and historical context in which Banat musicians lived. This includes ethnic, political and social influences. The study highlights the contributions of Banat musicians to the development of local and national music, as well as their impact on the international music scene. The analysis examines how Banat musical biographies have developed over time, from the first written accounts to modern documentation methods.

Keywords: *biography, BCUT collections, development of music in Banat, T. Grozăvescu, I. Holender, I. Vidu.*

Biografia – scurt istoric. Studiu de caz: biografiile muzicienilor din Banat în colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran”

Un scurt istoric al biografiei se referă la evoluția și dezvoltarea genului biografic de-a lungul timpului. Biografia este un gen literar care relatează viața unei persoane, oferind detalii despre evenimentele importante din viața sa, realizările și provocările întâmpinate. Biografia este un gen dinamic și mereu în schimbare, reflectând nu doar viețile individuale, ci și contextul cultural și istoric în care persoanele au trăit. Biografiile au început să fie scrise încă din antichitate. Un exemplu celebru este "Vitae" de Plutarh, care conține biografiile ale personalităților grecești și romane. Biografiile s-au diversificat începând cu secolul al XX-lea, incluzând personaje din toate sferele vieții, de la politicieni și artiști la oameni obișnuiți. Biografiile literare și autobiografiile au început să câștige popularitate. În prezent, biografiile continuă să fie un gen popular, atât în literatură, cât și în media digitală. Biografiile pot include relatări scrise, documentare, seriale și podcasturi. Se pune accent pe autenticitate și pe prezentarea unor perspective multiple ale vieții persoanelor biografiate. Biografiile personalităților din domeniul muzical din

colecțiile BCUT oferă informații valoroase despre contextul cultural și istoric în care au trăit muzicienii bănățeni. Acestea includ influențe etnice, politice și sociale. Studiul evidențiază contribuțiile muzicienilor bănățeni la dezvoltarea muzicii locale și naționale, precum și impactul lor asupra muzicii clasice internaționale. Analiza examinează modul în care biografiile muzicale bănățene s-au dezvoltat în timp, de la primele relatări scrise până la metodele moderne de documentare.

Cuvinte-cheie: *biografie, colecțiile BCUT, dezvoltarea muzicii în Banat, T. Grozăvescu, I. Holender, I. Vidu.*

Karin DITTRICH

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” Timișoara
karind_tim@yahoo.de

Biography as a Source of Documentation. A Case Study: German Biographies in the Collections of the Central University Library "Eugen Todoran" Timișoara

The library is an institution that fulfills, in addition to the patrimonial, educational, scientific and cultural functions, an information and documentation function, making the publications it owns available to users for consultation and documentation. Biography is defined as an exposition that presents the life of a person for educational, documentary, scientific, historical, portrait or literary research purposes. Since one of the purposes of biography is documentation, it can be considered an important source of documentation in a library.

In this paper we want to take a brief look at the documentation sources in a library and present the biography from the perspective of its role as a documentation source.

To exemplify the role of biography as a source of documentation in a library, we chose to research part of the biographies from the collections of the “Eugen Todoran” Central University Library in Timisoara, namely those in German. The purpose of this case study is to analyze various aspects regarding these biographies such as: the type of biographies, the fields they belong to, the place and period of their publication.

Keywords: *biography, sources of documentation, library, German biographies, Central University Library “Eugen Todoran” Timișoara.*

Biografia ca sursă de documentare. Studiu de caz: Biografiile în limba germană din colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran” din Timișoara

Biblioteca este o instituție care îndeplinește pe lângă funcțiile patrimoniale, educative, științifice și culturale și o funcție de informare și documentare, punând publicațiile pe care le deține la dispoziția utilizatorilor pentru consultare și documentare. Biografia este definită ca fiind o expunere care prezintă viața unei persoane în scopuri educaționale, de documentare, de cercetare științifică, istorice, portretistice sau literare. Deoarece unul din scopurile biografiei este cel de documentare, ea poate fi considerată o sursă importantă de documentare într-o bibliotecă.

În această lucrare vrem să aruncăm o scurtă privire asupra surselor de documentare într-o bibliotecă și să prezentăm biografia din perspectiva rolului ei ca sursă de documentare. Pentru a exemplifica rolul biografiei ca sursă de documentare într-o bibliotecă am ales să cercetăm o parte din biografiile din colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran” din Timișoara și anume cele în limba germană. Scopul acestui studiu de caz este

de a analiza diferite aspecte privind aceste biografii precum: tipul biografiilor, domeniile din care fac parte, locul și perioada publicării lor.

Cuvinte-cheie: *biografie, surse de documentare, bibliotecă, biografii în limba germană, Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara.*

Vasile DOCEA

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” Timișoara
vasile.docea@e-uvt.ro

The Plinth in the Biography

The manner of writing a biography by inducing the idea of predestination is analyzed here with examples from the biographies of King Carol I of Romania. Not very often, biographers have interpreted the king's childhood and youth starting from the false premise of his predestination for the monarchical career.

Keywords: *biography, King Carol I of Romania.*

Socul din biografie

Maniera scrierii unei biografii prin inducerea ideii de predestinare este analizată aici cu exemple din biografiile regelui Carol I al României. Nu de puține ori, biografii au interpretat copilăria și tinerețea regelui pornind de la premiza falsă a predestinării acestuia pentru cariera monarhică.

Cuvinte-cheie: *biografie, regele Carol I al României.*

Timea FARKIS

Università degli Studi di Pécs, Istituto di Romanistica, Dipartimento di Italianistica
farkis.timea@pte.hu

The Library as Biography. The Library of the Festic Family and the Italian Language and Literature

The presence of Italian culture, art and literature in the history of Hungarian civilization is well documented in the catalogues and, in the library resources of the Hungarian aristocratic families, despite the dramatic events of previous centuries. The works published in Italy in Italian and present in the private libraries of Hungarian families still testify to the centuries-old presence of the language and culture in Hungary today.

In my speech I will present my research regarding the inventories and wills of aristocratic families. Every book published in Italian that is still found today in the libraries of Hungarian families also testifies to the linguistic preparation of the Hungarian reader, it is part of his biography. Each book, when read in Italian, becomes an Italian language manual as it strengthens not only linguistic skills and knowledge but also cultural ones. If we want to outline the most important stages in the history of Italian language teaching in Hungary, we must underline the scientific activity carried out by the Hungarian Italianists who took the first steps to reconstruct the origins of the concept of language and culture teaching Italian in Hungary.

The focus of my intervention is the detailed analysis of the pedagogical conception of Hungarian aristocratic families and its representation in the family's private library. The pedagogical program of the Theresianum will be presented, especially by Abbot Michael Denis. I will present how science-, and librarianship founded by Michael Denis was inserted into the Hungarian aristocratic education and how it promoted the diffusion of Italian culture in Hungary in the private library of the Festetics family.

Keywords: *library, biography, education, György Festetics, Italian culture.*

La biblioteca come biografia. La biblioteca della Famiglia Festetics e la lingua e la letteratura italiana

La presenza della cultura, dell'arte e della letteratura italiana nella storia della civiltà ungherese è ben documentata nei cataloghi, nelle fonti delle biblioteche delle famiglie aristocratiche ungheresi, nonostante le vicende drammatiche dei secoli passati. Le opere pubblicate in Italia in lingua italiana presenti nelle biblioteche private delle famiglie ungheresi testimoniano ancora oggi la presenza secolare della lingua e della cultura in Ungheria. Nel mio intervento rappresenterò le mie ricerche riguardanti gli inventari, i testamenti delle famiglie aristocratiche. Ogni libro pubblicato in italiano che si trova ancora oggi nelle biblioteche delle famiglie ungheresi testimonia anche la preparazione linguistica del lettore ungherese, fa parte della sua biografia. Ogni libro, nel momento in cui viene letto, in lingua italiana diventa un manuale di lingua italiana poiché rafforza non solo le competenze e conoscenze linguistiche ma anche quelle culturali. Se si vuole disegnare le tappe più importanti della storia dell'insegnamento della lingua italiana in Ungheria bisogna sottolineare l'attività scientifica svolta degli italianisti ungheresi i quali hanno mosso i primi passi per poter ricostruire le origini della concezione dell'insegnamento della lingua e della cultura italiana in Ungheria. Nel focus del mio intervento sta l'analisi dettagliata della concezione pedagogica delle famiglie aristocratiche ungheresi e la rappresentazione di essa nella biblioteca privata della famiglia. Sarà rappresentato il programma pedagogico del Theresianum specialmente dell'abate Michael Denis. Rappresenterò come la scienza, la biblioteconomia fondata da Michael Denis si inserì nell'educazione aristocratica ungherese ed essa come promosse la diffusione della cultura italiana in Ungheria nella biblioteca privata della famiglia Festetics.

Cuvinte-cheie: *biblioteca, biography, educazione, György Festetics, cultura italiana.*

Maria MICLE

Universitatea de Vest din Timișoara
maria.micle@e-uvv.ro

Transgenerational Dialogue with Former Mentors: Constantin Diaconovici Loga

The work of Constantin Diaconovici Loga *Romanian epistolary for making all kinds of letters that are in the life of human society at many events of lack*, published in Buda, in 1841 can be interesting for researchers in various fields, such as: linguistics, ancient Romanian literature, stylistics, history of education, sociology, etc.

This time we want to highlight Loga's role as a mentor for the generations of teachers he guided, but also to rediscover from the perspective of the contemporary experience of communicating in writing in common situations, such as writing e-mails or posting on

social media platforms, the viability of 19th century models and recommendations, including from the perspective of telling our stories.

Keywords: *old book, drafting manual, storytelling, the history of epistolary style, The Romanian epistolary / Constantin Diaconovici Loga.*

Dialog transgenerațional cu mentorii de odinioară: Constantin Diaconovici Loga

Lucrarea lui Constantin Diaconovici Loga *Epistolariul românesc pentru facerea a tot felii de scrisori ce sânt în viața societății omenеști la multe întâmplări de lipsă*, publicată la Buda, în 1841 poate fi interesantă pentru cercetători din domenii variate, precum: lingvistică, literatura română veche, stilistică, istorie a învățământului, sociologie etc.

De data aceasta dorim să evidențiem rolul de mentor al lui Loga pentru generații de învățători pe care le-a îndrumat, dar și să redescoperim din prisma experienței contemporane de a comunica în scris în situații uzuale, precum redactarea e-mailurilor sau postările pe platformele de socializare, viabilitatea modelelor și recomandărilor din secolul al XXI-lea, inclusiv din perspectiva spunerii poveștilor noastre.

Cuvinte-cheie: *carte veche, manual de redactare, storytelling, istoria stilului epistolar, Epistolariul românesc / Constantin Diaconovici Loga.*

George NEAGOE

Institutul de Istorie și Teorie Literară "G. Călinescu", Academia Română București
georgeflorianneagoe@gmail.com

The Status of Literature Books in the Digital Age. The Relation Between Footnotes și Wikisource. The Place of Philological and Critical Editions

In this paper we propose to discuss the consequences of the fact that in the digital age it is impossible to associate the book only with the library. Literature has apparently recovered its etymological denotation. Everything that is written today and attracts a visible community of Internet users is mistaken for literature. Fiction itself, which until the middle of the 15th century circulated in manuscripts, was integrated into the recent general landscape, being found on the same "shelf", i.e. on one digital page at a time, with unequal lines, supporting in itself the postulate that on internet almost anything is a click away?! The dialogue between bibliography and webography must be systematized in several coordinates. On the one hand, the institution of mentoring has crumbled with the illusion of accessibility. The brightness of the screen has replaced the light that comes with the physical wear and tear from the work table. On the other hand, we cannot hide that the way to research an electronic text offers very nice surprises. The Ctrl + F/ G key combination is an effective means of tracking an author's preferred structures. The advantages brought by PC, laptop, tablet, mobile phone and kindle would be: the time devoted to reading during public transport; easily finding texts that are out of scope of copyright legislation; selection of recurrent words and constructions; the ease of making annotations; the economic aspect, of course, is decisive: the printed book sometimes costs more than an internet subscription. However, we must also note the other side of the coin. For example, the Wikisource platform - so useful when a volume of a classic is out of reach and libraries are closed - raises some concerns from the perspective of philological standards. The text posted online, which we copy into a Word file to make an argument, is not necessarily taken from a scientific edition. Therefore, doubts arise about many

linguistic forms. Accuracy, an intellectual virtue needing patience, collides with the rapidity of accessing information.

Keywords: *books, literature, philological and critical editions, digital era, Wikisource.*

Statutul cărților de literatură în era digitală. Relația dintre notele de subsol și Wikisource. Locul edițiilor filologice și al celor critice

În această lucrare ne propunem să discutăm despre consecințele faptului că în era digitală este imposibil să mai asociem cartea doar cu biblioteca. Literatura și-a recuperat, după câte se pare, denotația etimologică. Tot ceea ce scrie azi și atrage o comunitate vizibilă de internauți se confundă cu literatura. Beletristica însăși, care până la mijlocul secolului al XV-lea circula în manuscrise, a fost integrată în peisajul general recent, regăsindu-se pe același „raft”, adică pe câte o pagină digitală, cu rânduri inegale, susținând în sine postulatul că pe internet aproape orice lucru stă la un click distanță?! Dialogul dintre bibliografie și webografie trebuie sistematizat în câteva coordonate. Pe de o parte, instituția mentoratului s-a subrezit odată cu iluzia accesibilității. Luminozitatea ecranului a substituit lumina ce vine odată cu uzura fizică de la masa de lucru. Pe de altă parte, nu putem ascunde că modalitatea de a cerceta un text electronic oferă surprize foarte frumoase. Combinația de taste Ctrl + F/ G este un mijloc eficient de a urmări structurile predilecte ale unui autor. Avantajele aduse de PC, laptop, tabletă, telefon mobil și kindle ar fi: timpul consacrat citirii pe durata transportului în comun; găsirea cu ușurință a textelor ieșite de sub incidența legislației drepturilor de autor; selectarea cuvintelor și a construcțiilor recurente; lejeritatea de a face adnotări; aspectul economic, bineînțeles, este decisiv: cartea tipărită costă, uneori, mai mult decât un abonament la internet. Trebuie, cu toate acestea, să observăm și reversul medaliei. De pildă, platforma Wikisource – atât de utilă când un volum al vreunui clasic nu este la îndemână, iar bibliotecile sunt închise – stârnește câteva nelămuriri din perspectiva standardelor filologice. Textul postat în mediul online, pe care îl copiem într-un fișier Word ca să alcătuim o argumentație, nu e neapărat preluat dintr-o ediție științifică. Prin urmare, apar îndoieli cu privire la multe forme lingvistice. Acuratețea, o virtute intelectuală cronofagă, se ciocnește de rapiditatea accesării informației.

Cuvinte-cheie: *cărți, literatură, ediții filologice și critice, era digitală, Wikisource.*

Ivona OLARIU

Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” Iași/ Asociația "Anelis Plus
ivona@uaic.ro

A Journey through the History of Science: the Portrait of a Physicist

The Physics and Chemistry Library, a specialized library, branch of "Mihai Eminescu" Central University Library in Iași, is named after Ștefan Procopiu (1890-1972), paying tribute to his outstanding contributions to the development of Physics all over the world. It is keeping, within its collections, the personal archive donated to the Library by Mrs. Rodica Procopiu. This paper, the first in a series dedicated to presenting the Procopiu archive, analyzes aspects of his professional career: achievements of the research work (over 170 papers), whose results were predictable due to evident scientific interests since high school, continued as a student at the Faculty of Physical and Chemical Sciences, and developed during the doctoral program supervised by professors G. Lippmann and

A. Cotton in Paris; his role in developing Physics at the University of Iași, where he was a professor from 1925 to 1962; other aspects related to his life and career. All these aspects are supported by documents from the donation files (diplomas, excerpts, correspondence, research result sheets, postcards). The paper also includes the presentation of some books from the library's collections written by Procopiu, such as "Sur la birefringence électrique et magnétique de suspensions," published in 1924 by Mason Publishing House, "Electricity and magnetism," a course taught at the Faculty of Sciences in Iași and at "Gh. Asachi" Polytechnic Institute, edited between 1939-1942, or the university course on Thermodynamics from 1948. His activity not only marked the development of physics but also fulfilled the mission of the university to spread science, but also to create values itself.

Keywords: Ștefan Procopiu, biography, archive, Central University Library Iași, physicist.

Călătorie în istoria științei: portretul unui fizician

Biblioteca de Fizică și Chimie, bibliotecă de specialitate din cadrul BCU Mihai Eminescu din Iași, poartă numele lui Ștefan Procopiu (1890-1972), omagiu adus contribuțiilor de excepție la dezvoltarea fizicii pe plan internațional, și deține, în colecțiile sale, arhiva personală donată Bibliotecii de doamna Rodica Procopiu. Lucrarea, prima dintr-o serie dedicată prezentării arhivei Procopiu, analizează aspecte ale parcursului său profesional: realizările în activitatea de cercetare (peste 170 lucrări), ale cărei rezultate erau previzibile datorită preocupărilor științifice manifeste încă din timpul liceului, continuate ca student al Facultății de Științe fizico-chimice, și dezvoltate în timpul doctoratului coordonat de profesorii G. Lippmann și A. Cotton, la Paris; rolul său în promovarea fizicii la Universitatea din Iași, al cărei profesor a fost în perioada 1925-1962; alte aspecte legate de viață și carieră.

Toate aceste aspecte sunt susținute de documentele din dosarele donației (diplome, extrase, corespondență, foi cu rezultate ale cercetărilor, cărți poștale). Lucrarea include, de asemenea, prezentarea unor exemplare din colecțiile bibliotecii al căror autor este: Sur la birefringence électrique et magnétique de suspensions, publicată în 1924, la Editura Mason, Electricitate și magnetism, curs susținut la Facultatea de Științe din Iași și la Politehnica Gh. Asachi, editat în perioada 1939-1942, sau cursul universitar de Termodinamică, din 1948.

Activitatea sa a marcat nu doar dezvoltarea fizicii, ci și îndeplinirea misiunii universității de a răspândi știința, dar și de a ajunge să creeze ea însăși valori.

Cuvinte-cheie: Ștefan Procopiu, biografie, arhivă, Biblioteca Centrală Universitară Iași, fizician.

Mihai Adrian PANU

Universitatea de Vest din Timișoara
mihai.panu@e-uvt.ro

Biographers and Political Biographies: Considerations on the Limits of Biographical Research in the Political Sphere

Political biographies represent a genre with a long tradition in scientific literature. They reconstruct the political destiny of important historical figures by utilizing mainly new documentary sources and specific instruments designed for interdisciplinary research.

Political biographies are of great importance both scientifically and in terms of public impact. They bring to the fore the characterological profile of those who are active in the field of political power. The biography also constitutes an act of memory education and a good pretext for alternative historiographical interpretations. This paper attempts to analyze the relevance of political biographies in the historical scientific literature. While choosing the biographical subject and, subsequently, during the reconstruction of various identity dimensions, historians have to overcome dilemmas and even circumstantial impediments. Contexts leave their mark not only on politicians from different eras but also on those who try to reconstruct their political lives. We are therefore dealing with a double determinism, articulated with different intensities on different levels. In light of these factors (and sometimes even in spite of them) there are still brilliant political biographies, true examples of documentary patience and ethical balance.

Keywords: *political biographies, history, ideology, determinism, elites.*

Biografi și biografii politice: Considerații asupra limitelor cercetării biografice în sfera politică

Biografiile politice reprezintă un gen cu lungă tradiție în literatura de specialitate. Ele reconstituie destinul politic al unor figuri istorice importante apelând la surse documentare preponderent inedite și la un instrumentar specific cercetării interdisciplinare. Biografiile politice au mare importanță deopotrivă din punct de vedere științific și în ce privește impactul public. Ele aduc în prim plan profilul caracterologic al celor care, vremelnic, se vor fi aflat în câmpul puterii politice. În egală măsură biografia constituie un act de pedagogie a memoriei și un bun pretext pentru interpretări istoriografice alternative.

În această lucrare ne propunem să analizăm locul și rolul biografiilor politice în producția de literatură științifică domeniială. În procesul de alegere a subiectului biografic și ulterior de reconstituire a diverselor dimensiuni identitare, activitatea istoricului nu este lipsită de unele dileme sau chiar constrângeri. Contextele nu își pun amprenta doar asupra oamenilor politici din epoci diferite ci și asupra celor care încearcă să le reconstituie viața politică. Avem așadar de-a face cu un dublu determinism articulat cu intensități diferite pe paliere diferite. În lumina acestor factori (și uneori chiar în pofida lor) există încă biografii politice strălucite, adevărate exemple de răbdare documentară și echilibru etc.

Cuvinte-cheie: *biografii politice, istorie, ideologie, determinism, elite.*

Arina STOENESCU

Lund University, and Södertörn University, Sweden
arina.stoenescu@kultur.lu.se

Virgil Molin (1898–1968) and Alexandru D Bunescu (1895–1979), Two Pioneers in Romanian Typography and Printing before the Communist Oblivion

The elimination of elites as a tactic for seizing political power was employed by the new regime in Communist Romania (1948–1989) to pave the way for new leadership and ideologies. Its goal was to dismantle existing power structures that could pose a threat to the stability or dominance of the Communist regime. Printing, as one of the most important means of mass communication, was at the forefront of this strategy. Two notable members of the elite in graphic arts and typography were Virgil Molin (1898–

1968), a typographer and editor of the journal *Grafica Română* (Romanian Graphics), and Alexandru D. Bunescu (1895–1979), a graphic arts engineer, director of the printing house *Monitorul Oficial*, *Imprimeriile Statului* (Official Gazette, State Printing House), and editor of another specialized journal, *Arta Grafică* (Graphic Arts). Both Molin and Bunescu were politically active before the Communist regime.

This paper will highlight aspects of the lives and achievements of Virgil Molin and Alexandru D. Bunescu through published writings in the two journals, *Romanian Graphics* and *Graphic Arts*. Additionally, it will examine both published and unpublished archival material from the “Alexandru D. Bunescu Papers” (1948–1979) housed at Stanford University’s Hoover Institution Library, which I recently identified. The archival material includes speeches, writings, lecture notes, reports, studies, newsletters, pamphlets, and printed matter relating to twentieth-century Romanian history, politics, government, and foreign relations; Radio Free Europe; the Romanian National Council; and the Assembly of Captive European Nations. This paper represents a preliminary attempt to sketch Molin’s and Bunescu’s biographies for a better understanding of the connections between typography and politics and the significance of their legacy. Employing biographism to focus on the lives of important personalities is a relevant method for addressing gaps in the history of Romanian printing.”

Keywords: *Virgil Molin, Alexandru D Bunescu, typography and politics in Romania, book history, type history, Romanian Archaic typeface.*

Virgil Molin (1898–1968) și Alexandru D. Bunescu (1895–1979), doi pionieri ai tipografiei și tiparului românesc înainte de uitarea comunistă

Eliminarea elitelor ca tactică pentru preluarea puterii politice a fost utilizată de noul regim din România comunistă (1948–1989) pentru a deschide calea către noi lideri politici și ideologii. Scopul său era de a demonta structurile de putere existente care ar fi putut reprezenta o amenințare la stabilitatea sau înțâietatea regimului comunist. Tiparul, ca unul dintre cele mai importante mijloace de comunicare în masă, a ocupat un loc important în această strategie. Doi membri notabili ai elitei în arta grafică, tipografie și tipografiere au fost Virgil Molin (1898–1968), tipograf și editor al revistei *Grafica Română*, și Alexandru D. Bunescu (1895–1979), inginer în arta grafică, director al tipografiei *Monitorul Oficial*, *Imprimeriile Statului*, și editor al unei alte reviste specializate, *Arta Grafică*. Atât Molin cât și Bunescu au fost activi politic înainte de instaurarea regimul comunist.

Acest articol va evidenția aspecte ale vieților și realizărilor lui Virgil Molin și Alexandru D. Bunescu prin scrieri publicate în cele două reviste, *Grafica Română* și *Arta Grafică*. De asemenea, articolul va examina materiale arhivistice publicate și nepublicate din „Documentele Alexandru D. Bunescu” (1948–1979) aflate la Biblioteca Instituției Hoover a Universității Stanford, pe care le-am identificat recent. Materialul arhivistic include discursuri, scrieri, note de curs, rapoarte, studii, buletine informative, broșuri și materiale tipărite referitoare la istoria românească a secolului XX, politică, guvernare și relații externe; Radio Europa Liberă; Consiliul Național Român; și Adunarea Națiunilor Europene Captive.

Acest articol reprezintă o încercare preliminară de a schița biografiile lui Molin și Bunescu pentru o mai bună înțelegere a conexiunilor dintre tipografie, tipografiere și politică și a importanței moștenirii lor. Folosirea biografismului este o metodă relevantă pentru abordarea lacunelor din istoria tiparului românesc.

Cuvinte-cheie: *Virgil Molin, Alexandru D. Bunescu, tipografie, tipografiere și politică în România, istoria cărții, istoria tiparului, Fontul Arhaic Românesc.*

Manuela ZĂNESCU

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” Timișoara
manuela.zanescu@gmail.com

A biographical Intervention in the History of the "Eugen Todoran" Central University Library in Timișoara

The Central University Library "Eugen Todoran" in Timișoara was managed, during the communist regime, by a single person - Trifu Knezević. We propose to analyze the professional life of the library director, who for almost half a century coordinated the activity of librarians, in order to highlight a new way to the past. His professional training, the way he collaborated with the management of the University of Timișoara, with the teaching staff and librarians in the department, but also with those in the country can contribute to clarifying the significance of that stage in the institution's life and can generate new perspectives for understanding a historical process.

Starting from the documents in the university archive and from the testimonies of some people, resulting from semi-structured interviews, with whom the director of the library intersected at that time, we will write a biographical sketch. Combining the data recorded in the official documents with the voices and memories of the people in the community, those who participated in the events in the life of the library will help us to discover that hidden history and its meanings.

By approaching this unconventional type of biography in which we will not focus on personal life, but on how the Library Department (BCUT) was managed, we aim to discern not only the particular events in the library, but also the social and cultural context of that period.

Keywords: *BCUT library director, biography, communist regime, oral history, Trifu Knezević.*

O intervenție de tip biografic în istoria Bibliotecii Centrale Universitare „Eugen Todoran” din Timișoara

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran” din Timișoara a fost condusă, în perioada regimului comunist, de o singură persoană – Trifu Knezević. Ne propunem să analizăm viața profesională a directorului bibliotecii, care timp de aproape jumătate de secol a coordonat activitatea bibliotecarilor, pentru a *evidenția o nouă cale spre trecut*. Formarea sa profesională, modul în care a colaborat cu conducerea Universității din Timișoara, cu cadrele didactice și cu bibliotecarii din departament, dar și cu cei din țară pot contribui la deslușirea semnificațiilor acelei etape din viața instituției și pot genera noi perspective pentru înțelegerea unui proces istoric.

Pornind de la documentele aflate în arhiva universității și de la mărturiile unor persoane, rezultate din interviuri semi-structurate, persoane cu care directorul bibliotecii s-a intersectat în acea vreme, vom crea o schiță biografică. Îmbinarea datelor consemnate în documentele oficiale cu vocile și memoriile oamenilor din comunitate, a celor care au participat la evenimentele din viața bibliotecii ne vor ajuta să descoperim acea *istorie ascunsă* și semnificațiile ei.

Prin abordarea acestui tip neconvențional de biografie în care nu vom pune accent pe viața personală, ci pe modul în care a fost gestionat Departamentul Bibliotecă (BCUT), urmărim să deslușim nu doar evenimentele particulare din bibliotecă, ci și contextul social și cultural din acea perioadă.

Cuvinte-cheie: *biografie, directorul BCUT, istorie orală, regimul comunist, Trifu Knezević.*

NORME DE TEHNOREDACTARE A LUCRĂRILOR PENTRU *Quaestiones Romanicae XII*

Indicații generale

- Textul integral al lucrării va fi trimis până la data de 15 noiembrie 2024, la adresele ciccre@e-uvv.ro și valy.ceia@e-uvv.ro.
- Lucrarea va fi trimisă în format docx (dacă pentru redactare s-a folosit Microsoft Word, versiunea 2010 sau mai nouă) sau doc (dacă s-a folosit o versiune mai veche de Microsoft Word sau un alt editor de text).
- Lucrarea va fi scrisă în limba în care a fost susținută comunicarea și va avea între 5 și 13 pagini (inclusiv ilustrații și anexe).
- Formatul paginii va fi A4, cu margini de dimensiune standard, spațiat la 1 rând.
- Paginile lucrării nu se vor numerota.
- Pentru întreaga lucrare se va folosi caracterul Times New Roman (TNR).
- Cuvintele **Abstract**, **Keywords**, **Rezumat**, **Cuvinte-cheie** etc. vor fi scrise cu caractere aldine (*Bold*).

Titlul

- Titlul comunicării va fi scris folosind stilul *Heading 1*.
- Titlul va fi așezat central, utilizând caractere aldine (*Bold*), 12 pct.

Autorul lucrării

- Prenumele și numele autorului lucrării vor fi trecute imediat sub titlu, numele autorului (nu și prenumele) fiind scris cu majuscule (*UPPERCASE*).
- Afilierea instituțională va fi scrisă între paranteze rotunde, imediat sub prenumele și numele autorului.

Rezumatele

- Lucrarea va avea rezumat în două limbi, în limba engleză și în limba în care a fost comunicată lucrarea.
- Rezumatele (cuprinzând aprox. 200-250 de cuvinte) vor fi scrise la două rânduri sub afilierea instituțională.
- Se va folosi stilul *Normal*, TNR, 11 pct.

Cuvintele-cheie

- Se vor indica 5 cuvinte-cheie (*Keywords*), în limba engleză și în limba lucrării.
- Cuvintele-cheie vor fi scrise folosind stilul *Normal*, TNR, 11 pct., la un rând sub rezumat.

Text

- Textul lucrării va fi scris folosind stilul *Normal*, TNR, 12 pct.
- Pentru titlurile capitolelor și ale subcapitolelor vor fi folosite stiluri începând de la *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4* etc.
- Caracterele cursive (*Italic*) vor fi utilizate pentru a marca:
 - cuvinte străine sau cuvinte aparținând unui anumit dialect, limbaj, stil;
 - grafeme, cuvinte, expresii etc. care fac obiectul unei anumite analize;
 - cuvintele și expresiile utilizate emfatic.
- Caracterele aldine (*Bold*) se folosesc pentru titlu, subtitluri, secțiunile lucrării.
- *Sublinierea (Underline)* nu se întrebuințează deloc.
- Imaginile, tabelele, diagramele vor fi numerotate și inserate la sfârșitul textului.

Note

- Trimiterile vor fi inserate în text, după modelul: (Durand 2000, 15).
- Comentariile, explicațiile etc. vor fi scrise la subsol, folosind formatarea implicită a editorului. Notele se vor numerota de la 1 la *n*.
- Citatele vor fi trecute între ghilimelele specifice limbii utilizate:
 - „xxx” – pentru lucrările în limba română,
 - «xxx» – pentru lucrările în limba franceză,
 - "xxx" – pentru lucrările în limba italiană,

- "xxx" – pentru lucrările în limba portugheză,
- "xxx" – pentru lucrările în limba spaniolă,
- "xxx" – pentru rezumatele în limba engleză.
- La sfârșitul citatului se va pune semnul de punctuație cu care acesta se încheie, iar dacă citatul este intercalat într-un enunț sau este urmat de o trimitere, se va pune punct și la sfârșitul enunțului respectiv sau după trimitere, după modelul: Text: „Citat.”. sau Text: „Citat?”, respectiv „Citat.” (Trimitere).
- Citatul în citat se marchează astfel: „xxx <xxx> xxx”.
- Dacă citatul este mai amplu de două rânduri, acesta se separă de text, folosindu-se tehnica „îngropării în text” (1 cm la stânga, 1 cm la dreapta), mărimea fontului rămânând 11.

Sigle

- Se utilizează sigle pentru dicționare, gramatici, volume-sursă, care sunt frecvent citate în text.
- Siglele vor fi trecute în ordine alfabetică la sfârșitul lucrării, fără a se numerota, la 1 rând sub textul propriu-zis al lucrării.
- Se va folosi stilul *Normal*, TNR, 11 puncte, aliniere *Heading*, distanță implicită.
- Structura siglelor este următoarea:
REW – W. Meyer-Lübke. 1911. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.

Referințe bibliografice

- Referințele bibliografice vor fi trecute în ordine alfabetică la sfârșitul lucrării, fără a se numerota, la 1 rând sub textul propriu-zis al lucrării.
- Se va folosi stilul *Normal*, TNR, 11 puncte, aliniere *Heading*, distanță implicită.
- Se va folosi stilul Chicago (https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-2.html).
- Modele de indicare a referințelor bibliografice:

Carte de unic autor:

Vianu, Tudor. 1982. *Studii de filozofia culturii*. Ediție îngrijită de Gelu Ionescu și George Gană. Studiu introductiv de George Gană. București: Editura Eminescu.

Carte de unic autor tradusă :

Curtius, Ernst Robert. 1970. *Literatura europeană și Evul Mediu latin*. În românește de Adolf Armbruster. Cu o introducere de Alexandru Duțu. București: Editura Univers.

Carte scrisă de mai mulți autori:

Perelman, Ch., Olbrechts-Tyteca. L. 1970. *Traité de l'argumentation*. Bruxelles: Editions de l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles.

Articol:

García Page-Sánchez, Mario. 1990. *Los nombres de colores y el sustantivo «color»*. *Morfología y sintaxis*, in „Thesaurus”. Boletín del Instituto Caro y Cuervo, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.

Webografie:

<http://www.intratext.com/>, ultima actualizare la 1 martie 2012.

Pavarani, Cecilia. 2012. *La représentation des banquets dans la poésie latine officielle de l'antiquité impériale et tardive*, in „Camenuae”, nr. 8, janvier, revue en ligne: <http://www.paris-sorbonne.fr/article/camenuae-no-8-janvier-2012>, ultima accesare: 25. VII. 2017.

PROTOCOLE DE RÉDACTION

- Date limite de l'envoi par mail (ciccre@e-uvv.ro, valy.ceia@e-uvv.ro) : le 15 novembre 2024.
- L'article ne doit pas dépasser 51000 caractères (espaces inclus), mais le minimum est 17000 caractères.
- Il ne faut pas numéroter les pages de l'article.
- Mise en page : marges de l'article – dimensions standard.
- À commencer par : Prénom Nom de l'auteur en Times New Roman, taille 14, alignement à gauche, sans alinéa (uniquement le nom sera écrit avec majuscules).
- L'affiliation institutionnelle sera marquée entre parenthèses sous le nom et le prénom de l'auteur.
- Titre de l'article : Times New Roman, taille 14, avec majuscules, centré.
- Résumé en français : en caractères gras, suivi du point, Times New Roman, taille 10, interligne 1. Ne pas sauter de ligne entre les paragraphes, sauf pour marquer les grandes articulations. Alignement gauche et droite (justify). Retrait (Indentation) 0.
- Mots-clés : 5, délimités par virgule, suivis du point.
- Résumé en anglais (Abstract) : titre de l'article en anglais, en caractères gras, suivi du point, Times New Roman, taille 10, interligne 1. Ne pas sauter de ligne entre les paragraphes, sauf pour marquer les grandes articulations. Alignement gauche et droite (justify). Retrait (Indentation) 0.
- Keywords: 5, délimités par virgule, suivis du point.
- Corpus du texte : Times New Roman, taille 12, interligne 1. Ne pas sauter de ligne entre les paragraphes, sauf pour marquer les grandes articulations. Alignement gauche et droite (justify). Retrait (Indentation) 0.
- Toutes les références des livres cités dans les notes en bas de pages doivent se retrouver dans la bibliographie à la fin de l'article.
- Bibliographie mise à la fin de l'article : Times New Roman, taille 10, interligne 1, ne pas numéroter les titres. Séparer la bibliographie en trois :
 - Texte(s) de références,
 - Ouvrages critiques,
 - Sitographie.
- Bibliographie selon le modèle :
 - volume: Vianu, Tudor. 1982. *Studii de filozofia culturii*. Ediție îngrijită de Gelu Ionescu și George Gană. Studiu introductiv de George Gană. București: Editura Eminescu.
 - García Page-Sánchez, Mario. 1990. *Los nombres de colores y el sustantivo «color»*. *Morfología y sintaxis*, in « Thesaurus ». Boletín del Instituto Caro y Cuervo, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.
 - Mathias Graul, « [Jacques Prévert, l'esprit anti-intellectuel et la raison ambiguë dans l'éducation publique](#) » [En ligne]. 2002. URL : <<http://www.reformation.to/prevert.htm>> (Consulté le 14 juillet 2010).
- Citations courtes : entre guillemets (français : « »).
- Citations longues (plus de trois lignes) :
 - police Times New Roman, taille 10, interligne simple
 - à séparer du corps du texte par une ligne blanche (Enter) avant et après.
 - en retrait de deux centimètres seulement à gauche.
 - sans guillemets au début et à la fin
- Pour les citations insérées dans le texte de l'article, utiliser les abréviations selon le modèle. Exemple : « » (TM, 167).
- Attention : dans la structure de l'article, utilisez les titres en toutes lettres en italiques; exemple : Dans *Tobie des marais*, le personnage se présente.... (les abréviations risqueraient de compliquer la compréhension).
- Paragraphes : la première ligne de chaque paragraphe (l'alinéa) est présentée avec un retrait d'un centimètre. Il n'y a pas de distance supplémentaire entre les paragraphes (Spacing 0).
- Sous-titres : si le texte est subdivisé, on utilisera pour les sous-titres, numérotés, des caractères gras, sans alinéa. Le texte suit avec alinéa.
- Les apostrophes sont uniformément comme : « ' » (et non « ´ » ou « ' »)
- Les majuscules sont accentuées : À l'époque, [...]. Écoutant ses conseillers, [...]: À, É, Ê, Ë, È, Ô, Â, etc.
- Le trait d'union (-) est distinct du tiret (–)
- Tout mot étranger est *en italiques*.

- On écrit œuvre en début de phrase : Œuvre (et non Oeuvre), sœur (et non soeur), etc.
- Les chiffres et les nombres (dates exceptées) sont à donner en toutes lettres : cinquante ans, quinze chevaux, etc.
- Le titre des livres/des revues cités seront en italiques. Les chapitres cités des livres seront entre guillemets (« »)
- Entre deux mots distincts, soient-ils abrégés ou non, chiffres ou italiques, mettez toujours un espace (attention surtout aux notes en bas de pages, comme dans les exemples qui suivent)
- Les notes en bas de page (à recommencer de 1 à x pour l'article en entier) sont en Police Times New Roman, taille 10, interligne simple, texte justifié droite et gauche, suivi d'un point final.

NORME DI REDAZIONE

- Il testo integrale del lavoro sarà inviato entro il 15 novembre 2024 ai seguenti indirizzi: ciccre@e-uvr.ro e valy.ceia@e-uvr.ro.
- Il documento verrà inviato in formato docx (se per la redazione del testo si usa il Microsoft Word, versione 2010 o successiva), oppure doc (se si usa una versione precedente di Microsoft Word o un altro editor di testo).
- Il lavoro verrà redatto nella lingua in cui è stato presentato durante il convegno e avrà fra 5 e 13 pagine (incluse illustrazioni e allegati).
- Il formato della pagina sarà A4 con bordi di dimensioni standard, distanziati di un'interlinea.
- Le pagine del foglio non saranno numerate.
- Il carattere Times New Roman (TNR) verrà utilizzato per l'intero lavoro.
- Le parole **Abstract**, **Parole-chiave**, **Riassunto** ecc. saranno scritte in grassetto.

Titolo

- Centrale, in grassetto, corpo 12, interlinea singola.
- Il titolo della comunicazione verrà scritto utilizzando lo stile *Heading 1*.

Nome e Cognome dell'autore: Times New Roman, sotto il titolo del lavoro; solo il cognome dell'autore verrà scritto con maiuscole.

Afferenza istituzionale: fra parentesi tonde sotto il nome ed il cognome dell'autore.

Riassunti:

- Il lavoro va corredato da due abstracts (200-250 battute): in inglese e nella lingua della comunicazione sotto l'afferenza istituzionale,
- Normal, Times New Roman, corpo 11.

Parole-chiave

- Saranno indicate 5 parole-chiave in inglese e nella lingua del lavoro.
- TNR, corpo 11, interlinea singola sotto il riassunto.

Testo

- Il testo sarà scritto utilizzando TNR, corpo 12.
- Titoli dei capitoli e sottocapitoli adopereranno lo stile *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4*.
- Il *corsivo* verrà utilizzato per contrassegnare:
 - parole straniere o appartenenti ad uno specifico dialetto, linguaggio, stile;
 - grafemi, parole, espressioni ecc. che fanno l'oggetto di una specifica analisi;
 - parole ed espressioni utilizzate enfaticamente;
- *Il grassetto* si usa per: titolo, sottotitolo, sezioni del lavoro.
- La sottolineatura non verrà adoperata.
- Immagini, tabelle, diagrammi, verranno numerati e inseriti alla fine del lavoro.

I richiami

- Saranno inseriti nel testo, per es.: (Durand 2000, 15).
- Se uno degli autori ha lo stesso cognome di un altro autore citato, sarà messo fra parentesi non solo il cognome dell'autore, ma anche la sua iniziale davanti al nome.
- I commenti, le spiegazioni ecc. a piè di pagina, e saranno numerati da 1 a n.

Le citazioni saranno racchiuse tra virgolette specifiche per la lingua utilizzata:

- "xxx" - per opere in romeno,
- «xxx» - per opere in francese,
- "xxx" - per opere in italiano,
- "xxx" - per opere in portoghese,
- "xxx" - per opere in spagnolo,
- "xxx" - per opere in inglese.

- Alla conclusione del citato si mette un segno di interpunzione con il quale ciò termina, e se il citato è inserito in un enunciato o è seguito da un richiamo, si procede come nel seguente modello: **Testo:** „Citato.” oppure **Testo:** „Citato?”, rispettivamente „Citato.” (**Richiamo**).
- Una citazione compresa a sua volta dentro una citazione principale viene segnata: „xxx <xxx> xxx”.
- Le citazioni di una certa lunghezza verranno redatte con stacchi rispetto al testo principale (1 cm a sinistra, 1 cm a destra),

Sigle

- Si adoperano le sigle per dizionari, grammatiche, risorse bibliografiche spesso citate nel testo. Le sigle saranno elencate in ordine alfabetico alla fine del testo, senza numerazione, sotto il testo del lavoro, in TNR, corpo 11, capoverso *Heading*.
- La struttura delle sigle è: REW – W. Meyer-Lübke. 1911. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.

I riferimenti bibliografici saranno in ordine alfabetico in conclusione del testo, senza numerazione, interlinea singola sotto il testo del lavoro, in TNR, corpo 11, capoverso *Heading*. Si vedano i modelli sotto:

Libro d'autore:

Vianu, Tudor. 1982. *Studii de filozofia culturii*. Ediție îngrijită de Gelu Ionescu și George Gană. Studiu introductiv de George Gană. București: Editura Eminescu.

Libro d'autore tradotto:

Curtius, Ernst Robert. 1970. *Literatura europeană și Evul Mediu latin*. În românește de Adolf Armbruster. Cu o introducere de Alexandru Dușu. București: Editura Univers.

Libri con più autori:

Perelman, Ch., Olbrechts-Tyteca. L. 1970. *Traité de l'argumentation*. Bruxelles: Editions de l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles.

Articoli:

García Page-Sánchez, Mario. 1990. *Los nombres de colores y el sustantivo «color»*. *Morfología y sintaxis*, in „Thesaurus”. Boletín del Instituto Caro y Cuervo, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.

Webografia:

Pavarani, Cecilia. 2012. *La représentation des banquets dans la poésie latine officielle de l'antiquité impériale et tardive*, in „Camenulae”, nr. 8, janvier, revue en ligne: <http://www.paris-sorbonne.fr/article/camenulae-no-8-janvier-2012>, ultima accesare la 25 iulie 2017.

GUIA DO AUTOR. NORMAS DE REDAÇÃO

Indicações gerais

- O texto integral do trabalho será enviado até 15 de novembro 2024, para o endereço ciccre@e-uvv.ro e para os endereços valy.ceia@e-uvv.ro.
- O trabalho será enviado em formato docx (se para a redação foi utilizado Microsoft Word, versão 2010 ou outra versão mais recente) ou em formato doc (se foi utilizada uma versão anterior do Microsoft Word ou outro editor de texto).
- O trabalho será escrito no idioma em que a comunicação foi feita e terá entre 5 e 13 páginas (incluindo ilustrações e anexos).
- O formato das páginas será A4, com margens de tamanho standard e espaçamento entre linhas de 1 cm.
- As páginas do trabalho não serão numeradas.
- Para todo o trabalho deve ser utilizada a fonte Times New Roman (TNR).
- As palavras Abstract, Keywords, Resumo, Palavras-chave etc. vão ser escritas em negrito (*Bold*).

Título

- O título da comunicação será escrito usando o estilo *Heading 1*.
- O título será colocado centralmente, utilizando caracteres em negrito (*Bold*), 12 pontos.

Autor do trabalho

- O nome e o sobrenome do autor do trabalho serão colocados imediatamente abaixo do título, o sobrenome do autor (mas não o nome) sendo escrito com maiúsculas (*UPPERCASE*).
- A afiliação institucional será escrita entre parênteses (), imediatamente abaixo do nome e sobrenome do autor.

Resumos

- O trabalho terá dois resumos, em inglês e no idioma da comunicação.
- Os resumos (contendo aproximadamente 200-250 palavras) serão escritos a dois espaços abaixo da afiliação institucional.
- Será utilizado o estilo *Normal*, fonte TNR, 11 pontos.

Palavras-chave

- Serão indicadas 5 palavras-chave (*Keywords*), em inglês e no idioma do trabalho.
- As palavras-chave serão escritas usando o estilo *Normal*, em fonte TNR, 11 pontos, a um espaço abaixo do resumo.

Texto

- O texto do trabalho será escrito usando o estilo *Normal*, fonte TNR, 12 pontos.
- Para os títulos dos capítulos e dos subcapítulos serão utilizados estilos a partir de *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4* etc.
- Os caracteres em *itálico (Italic)* serão utilizados para marcar:
 - palavras estrangeiras ou palavras pertencentes a um determinado dialeto, linguagem ou estilo;
 - grafemas, palavras, expressões etc. que fazem o objeto de uma determinada análise;
 - as palavras e as expressões utilizadas enfaticamente.
- Os caracteres em *negrito (Bold)* utilizam-se para o título, os subtítulos, as seções do trabalho.
- O *sublinhado (Underline)* não será utilizado.
- As imagens, as tabelas, os diagramas serão numerados e inseridos no texto.

Notas

- As referências serão inseridas no texto, segundo o modelo (Durand 2000, 15).
- Os comentários, as explicações etc. serão escritos no rodapé, usando o formato padrão do editor. As notas serão numeradas de 1 a *n*.
- As citações serão inseridas entre as aspas específicas do idioma utilizado:
 - „xxx” – para os trabalhos em romeno,
 - «xxx» – para os trabalhos em francês,
 - "xxx" – para os trabalhos em italiano,
 - "xxx" – para os trabalhos em português,
 - "xxx" – para os trabalhos em espanhol,

- "xxx" – para os resumos em inglês.
- No final da citação será colocado o sinal de pontuação correspondente, e se a citação estiver intercalada em uma frase ou seguida por uma referência, será utilizado também o ponto no final do respectivo enunciado ou após a referência, segundo o modelo: Texto: "Citação.". ou Texto: "Citação?", respectivamente "Citação." (Referência).
- A citação dentro de uma outra citação é marcada da seguinte forma: "xxx <xxx> xxx".
- Se a citação tiver mais de duas linhas, deve ser separada do texto num parágrafo independente, sem aspas, com um espaço de 1 cm à esquerda, 1 cm à direita, com o tamanho da fonte 11.

Siglas

- Utilizam-se siglas para dicionários, gramáticas, volumes-fontes, que são frequentemente citados dentro do texto.
- As siglas serão escritas em ordem alfabética no fim do trabalho, sem numeração, com espaço simples abaixo do corpo do texto.
- Utilizar-se-á o estilo *Normal*, TNR, 11 pontos, alinhamento *Heading*, distância implícita.
- A estrutura das siglas é a seguinte:
REW – W. Meyer-Lübke. 1911. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.

Referências bibliográficas

- As referências bibliográficas serão escritas em ordem alfabética no fim do trabalho, sem numeração, com espaço simples abaixo do corpo do texto.
- Utilizar-se-á o estilo *Normal*, TNR, 11 pontos, alinhamento *Heading*, distância implícita.
- Utilizar-se-á o estilo Chicago (https://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide/citation-guide-2.html).
- Modelos para indicar as referências bibliográficas:

Livro de autor único:

Vianu, Tudor. 1982. *Studii de filozofia culturii*. Ediție îngrijită de Gelu Ionescu și George Gană. Studiu introductiv de George Gană. București: Editura Eminescu.

Livro de único autor traduzido:

Curtius, Ernst Robert. 1970. *Literatura europeană și Evul Mediu latin*. În românește de Adolf Armbruster. Cu o introducere de Alexandru Duțu. București: Editura Univers.

Livro escrito por mais autores :

Perelman, Ch., Olbrechts-Tyteca. L. 1970. *Traité de l'argumentation*. Bruxelles: Editions de l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles.

Artigo:

García Page-Sánchez, Mario. 1990. *Los nombres de colores y el sustantivo «color»*. *Morfología y sintaxis*, in „Thesaurus”. Boletín del Instituto Caro y Cuervo, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.

Webografie:

<http://www.intratext.com/>, última consulta a 1 de março de 2012.

Pavarani, Cecilia. 2012. *La représentation des banquets dans la poésie latine officielle de l'antiquité impériale et tardive*, in „Camenuae”, nr. 8, janvier, revue en ligne: <http://www.paris-sorbonne.fr/article/camenuae-no-8-janvier-2012>, última consulta: 25. VII. 2017.

GUÍA DEL AUTOR. NORMAS DE PUBLICACIÓN

Indicaciones generales

- El texto integral del trabajo será enviado hasta el 15 de noviembre 2024 de cada año a los siguientes correos electrónicos: ciccre@e-uvt.ro y valy.ceia@e-uvt.ro.
- Fecha aproximativa de la publicación de cada número (junio-julio de cada año).
- El trabajo se enviará en formato docx (si para su redacción se ha utilizado Microsoft Word, versión 2010 o una versión más reciente) o doc (si se ha utilizado una versión más antigua de Microsoft Word u otro editor de texto).
- El trabajo se escribirá en la lengua en la que fue presentada la comunicación y tendrá entre 5 y 13 páginas (inclusivamente ilustraciones y anexos). El artículo no debe exceder 51000 caracteres (espacios incluidos); el mínimo es de 17000 caracteres.
- El formato de las páginas será A4, con márgenes de dimensión estándar, espaciados a 1 línea.
- Las páginas del trabajo no serán numeradas.
- Para todo el trabajo se utilizará el tipo de letra Times New Roman (TNR).
- Las palabras **Abstract**, **Keywords**, **Resumen**, **Palabras clave** etc. se escribirán en negrita (*Bold*).

Título

- El título de la comunicación se escribirá en estilo *Heading 1*.
- El título será centrado y en negrita (*Bold*), 12 puntos.

Autor del trabajo

- El nombre y los apellidos del autor del trabajo se escribirán inmediatamente bajo el título. Se escribirán en mayúsculas solo el/los apellido/s del autor (*UPPERCASE*).
- La afiliación institucional será escrita entre paréntesis redondos, inmediatamente bajo el nombre y los apellidos del autor.

Resúmenes

- El trabajo tendrá dos resúmenes, en inglés y en la lengua de la comunicación.
- Los resúmenes (que tendrán unas 200-250 palabras) se escribirán a dos espacios debajo de la afiliación institucional.
- Se utilizará el estilo *Normal*, TNR, 11 puntos.

Palabras clave

- Se indicarán 5 palabras clave (*Keywords*), en inglés y en la lengua del trabajo.
- Las palabras clave se escribirán en estilo *Normal*, TNR, 11 puntos, a un espacio debajo del resumen.

Texto

- El texto del trabajo se escribirá en estilo *Normal*, tipo de letra Times New Roman, 12 puntos.
- Para los títulos de los capítulos y subcapítulos se utilizarán los estilos desde *Heading 2*, *Heading 3*, *Heading 4*, etc.
- Las cursivas se utilizarán para marcar:
 - las palabras extranjeras o pertenecientes a un dialecto, lenguaje, estilo;
 - grafemas, palabras, expresiones, etc. que forman parte del objeto de cierto análisis;
 - palabras y expresiones utilizadas con énfasis.
- Los caracteres en negrita (*Bold*) se utilizan para el título, subtítulos, las secciones del trabajo.
- *No se utilizará el subrayado (Underline)*.
- *Las imágenes, los cuadros, los esquemas se numerarán y se insertarán en el texto.*

Notas

- Las referencias se insertarán en el cuerpo del texto según el modelo: (Durand 2000, 15).
- Los comentarios, las explicaciones, etc. se escribirán a pie de página, empleando el formato implícito del editor. Las notas a pie de página se numerarán desde 1 hasta *n*.
- Las citas se escribirán entre las comillas específicas de la lengua utilizada:
 - „xxx” – para los trabajos en rumano,

- «xxx» – para los trabajos en francés,
- "xxx" – para los trabajos en italiano,
- "xxx" – para los trabajos en portugués,
- "xxx" – para los trabajos en español,
- "xxx" – para los trabajos en inglés.
- Al final de la cita se empleará el signo de puntuación correspondiente, y, si la cita está intercalada en una oración o seguida por una referencia, se usará también el punto al final de la respectiva oración o referencia, según el modelo: Texto: "Cita.". o: Texto: "Cita?", respectivamente "Cita". (Referencia).
- La cita dentro otra cita se escribirá según el ejemplo: "xxx <xxx> xxx".
- Si la cita supera dos líneas, se presentará en un párrafo independiente, sin comillas, con un espacio de 1 cm a la izquierda, 1 cm a la derecha), y letra en cuerpo 11.

Siglas

- Se utilizan siglas para diccionarios, gramáticas, volúmenes utilizados como fuentes que están citados con frecuencia en el cuerpo del trabajo. Las siglas se escribirán en orden alfabético al final del trabajo, sin numeración, a un espacio bajo el cuerpo del trabajo.
- Se utilizará el estilo *Normal*, TNR, 11 puntos, alineación *Heading*, distancia implícita.
- La estructura de las siglas es la siguiente:
REW – W. Meyer-Lübke. 1911. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winter's Universitätsbuchhandlung.

Referencias bibliográficas

- Las referencias bibliográficas se escribirán en orden alfabético al final del trabajo, sin numeración, a 1 espacio bajo el cuerpo del trabajo.
- Se utilizará el estilo *Normal*, TNR, 11 puntos, alineación *Heading*, distancia implícita.
- Ejemplos para indicar las referencias bibliográficas:

Libro de único autor:

Vianu, Tudor. 1982. *Studii de filozofia culturii*. Ediție îngrijită de Gelu Ionescu și George Gană. Studiu introductiv de George Gană. București: Editura Eminescu.

Libro de único autor traducido:

Curtius, Ernst Robert. 1970. *Literatura europeană și Evul Mediu latin*. În românește de Adolf Armbruster. Cu o introducere de Alexandru Duțu. București: Editura Univers.

Libro escrito por más autores:

Perelman, Ch., Olbrechts-Tyteca, L. 1970. *Traité de l'argumentation*. Bruxelles: Editions de l'Institut de Sociologie de l'Université Libre de Bruxelles.

Artículo:

García Page-Sánchez, Mario. 1990. *Los nombres de colores y el sustantivo «color»*. *Morfología y sintaxis*, in "Thesaurus". Boletín del Instituto Caro y Cuervo, tomo XLV, número 2, Mayo-Agosto, p. 305-331.

Webografía:

Pavarani, Cecilia. 2012. *La représentation des banquets dans la poésie latine officielle de l'antiquité impériale et tardive*, in "Camenulae", nr. 8, janvier, revista en línea: <http://www.paris-sorbonne.fr/article/camenulae-no-8-janvier-2012>, última consulta el 25 de julio de 2017.

Organizatori și parteneri:

ISSN 2344-3170
ISSN-L 2344-3170